

Tid: Fredag 7 december 2012, kl. 08.30. – 12.00. **OBS tiden!** Samordningsförbundet bjuder på lunch.

Plats: Rum E 1, Stadshuset, entréplan.

1. Genomgång av protokoll från föregående möte. Se bilaga.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att godkänna informationen

2. Val av justerare.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att utse till justerare

att protokollet justeras den

3. Förslag till verksamhetsplan 2013 – 2015. Se bilaga

I förslaget redovisas inledning, allmänna förutsättningar, beslutad och planerad verksamhet 2013 – 2015. För åren 2014 och 2015 redovisas övergripande verksamhetsområden.

I separat bilaga redovisas förslaget till styrkort för 2013 med vision, strategi, mål, mått och aktiviteter.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att godkänna redovisat förslag till verksamhetsplan 2013 – 2015 för Samordningsförbundet Skellefteå

4. Förslag till budget 2013 och plan 2014 – 2015. Se bilaga.

I förslaget har beaktats aktuell prognos för 2012 inklusive preliminär resultatöverföring till 2013, beslut om statliga, kommunala och landstingskommunala medel för 2013 samt

redovisad verksamhetsplan 2013 – 2015. Förslaget redovisas i bilaga till verksamhetsplanen.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att godkänna redovisat förslag till budget 2013 och plan 2014 – 2015

5. Avtal med Skellefteå kommun angående köp av ekonomisk och administrativ service fr.o.m. år 2013. Se bilaga.

Skellefteå kommun har sagt upp gällande avtal och genomfört förhandlingar med samordningsförbundet angående förändringar fr.o.m. år 2013.

I det nya förslaget har bland annat beaktats fastställda kostnadsuppräknningar inom den kommunala verksamheten, ändrade lönekostnader med anledning av personalförändringar hos kommunen samt förändrade lokalkostnader med anledning av byte till hyreslokaler på Hörnellgatan istället för Stadshuset.

Sammanfattningsvis innebär förslaget att samordningsförbundets kostnader minskar från 18 730 kronor per månad exklusive moms under 2012 till 15 750 kronor från och med 2013-01-01.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att godkänna redovisat förslag till avtal med Skellefteå kommun angående administrativ och ekonomisk service fr.o.m. 2013-01-01

6. Ersättning till ledamöter och ersättare i samordningsförbundets styrelse fr.o.m. 2013-01-01. Se bilaga.

Nuvarande ersättningar till ledamöter och ersättare i samordningsförbundets styrelse baseras på Skellefteå kommuns regelverk och ersättningsnivåer.

Med anledning av att Skellefteå kommuns personalnämnd fastställt nya bestämmelser om ersättningar till förtroendevalda fr.o.m. 2013-01-01 har förslag till nya ersättningar för ledamöter och ersättare i

samordningsförbundets styrelse utarbetats. Förslaget redovisas i bilaga.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att fastställa föreslagna regler för ersättningar till ledamöter och ersättare i samordningsförbundets styrelse fr.o.m. 2013-01-01

7. Lokal samverkan kring unga med funktionsnedsättning.

Se bilaga.

Nationella samverkansgruppen har i ett PM redovisat hur Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans representanter i samordningsförbund ska verka för en fortsatt prioritering av unga med aktivitetsersättning.

I skrivelsen betonas även samarbetet med lokala arbetsgivare för att unga med aktivitetsersättning ska ges möjlighet till lönearbete.

Vid Lokala samverkansgruppens senaste möte redovisades bifogat PM.

Samordningsförbundens insatser för målgruppen har följts upp genom en nationell enkät till samtliga förbund.

Samordningsförbundet har inhämtat ytterligare underlag angående lokala insatser för målgruppen inför besvarandet av enkäten. Samordningsförbundet Skellefteås svar redovisas vid sammanträdet.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att godkänna redovisat enkätsvar

8. Implementering av projektet Sociala Entreprenörshuset.

Se bilaga.

Skellefteå kommun, kommunledningskontorets arbetsmarknadsenhet, är projektägare för ESF-projektet Sociala Entreprenörshuset. Projektet startade 2010-10-01 och pågår t.o.m. 2012-12-31.

Vid samordningsförbundets möte 2012-10-25 presenterades hittillsvarande resultat i projektet samt projektägarens och

samverkansparternas syn på det långsiktiga behovet av fortsatta insatser och förutsättningarna för en implementering av projektet efter 2012-12-31.

Samordningsförbundets styrelse beslutade att uppdra till förbundschef att följa och återrapportera pågående samverkansprocess i syfte att klargöra förutsättningarna för att etablera en långsiktig stödstruktur för Arbetsintegrerande sociala företag i Skellefteå samt att undersöka vilka beslut som fattats och åtgärder som vidtagits med anledning av Tillväxtverkets rapport 2011-03-30.

En muntlig rapport angående dessa frågor lämnas vid mötet.

Samordningsförbundets styrelse beslutade även att, mot bakgrund av ovanstående underlag, ta upp frågan om samordningsförbundets medverkan i tillskapandet av en långsiktig stödstruktur för Arbetsintegrerande sociala företag vid kommande sammanträde.

Som bilaga bifogas Tillväxtverkets rapport *Att stödja utan att styra*. Rapporten är producerad på uppdrag av Temagruppen Entreprenörskap och Företagande och ger grundläggande svar på frågor rörande olika myndigheters ansvar för stöd till Arbetsintegrerande sociala företag, regelverk rörande upphandling, konkurrensfrågor, m.m.

I rapporten presenteras även exempel på samarbete mellan Arbetsintegrerande sociala företag och samordningsförbund.

Samordningsförbundet föreslås besluta:

att...

9. Implementering av projektet Hälsans trädgård

Projektet Hälsans Trädgård startade i juni 2010 och pågår t.o.m. 31 maj 2013. Projektets inriktning är arbetslivsinriktad rehabilitering för långtidssjukskrivna och arbetslösa i ålderna 18-64 år. är 3-årigt och genomförs under perioden 1 juni 2010 till 31 maj 2013. Projektägare är socialkontoret,

- 10.** Skellefteå Kommun. Samverkansparter är Psykiatrin inom Västerbottens läns landsting, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Projektet finansieras med stöd av Svenska ESF-rådet och Samordningsförbundet Skellefteå samt deltagarersättningar via samverkansparterna.

Informationsärenden

Samordnad ledning och styrning av projekt i Skellefteå. Se bilaga.

Tilldelning av statliga medel 2013. Se bilaga.

Statistik angående offentliga försörjningsformer i Skellefteå. Se bilaga.

Aktuella projektförfrågningar

- Reumatikerföreningen om arbetsmarknadssituationen för reumatiker i Skellefteå
- Handikappavdelningens boendeverksamhet
- Solkraft Mullberget

Nätverksträff för samordningsförbunden i norra regionen 8-9 november i Skellefteå.

Välfärdskonferensen 2012 i Göteborg 14-16 november.

KUR-projektet

Information till Västerbottens läns landsting

Information från Lokala Samverkansgruppen.

Information från NNS.

10. Övriga frågor

Plats och tid Rum 104, plan 1, stadshuset, Skellefteå, kl. 09.00-15.00.

Beslutande**Övriga deltagande**

Bertil Almgren, ordförande
Anna Viklund, vice ordförande
Kenneth Andersson, ledamot
Helen Edström, ledamot
Carolina Marklund, ersättare
Sture Andersson, ersättare
Birgitta Westring-Sandberg,
ersättare 10.00-15.00
Daniel Öhgren, ersättare

Stellan Berglund, Samordningsförb.
Kenneth Sundberg, Sociala
Entreprenörshuset

Utses att justera

Kenneth Andersson

Paragrafer 438-448**Underskrifter**

.....
/Bertil Almgren, ordf./Anna Viklund, vice ordf.

.....
/Stellan Berglund, sekreterare/

.....
/Kenneth Andersson, protokollsjusterare/

BEVIS OM ANSLAG

Justering av samordningsförbundet Skellefteås protokoll har tillkännagivits på kommunens anslagstavla

Sammanträdesdatum
2012-10-25

Anslaget har satts upp
2012-

Anslaget tas ner efter

Förvaringsplats för protokollet

Kommunledningskontoret, planeringsavdelningen

Underskrift

.....
Åsa Lundmark

§ 438

Genomgång av protokoll från föregående möte. Se bilaga.

Samordningsförbundet beslutar

att godkänna informationen.

§ 439

Val av justerare.

Samordningsförbundet beslutar

att utse Kenneth Andersson till justerare.

§ 440

Ny ledamot från Skellefteå kommun i samordningsförbundets styrelse. Se bilaga.

Samordningsförbundets styrelse ska enligt förbundsordningen bestå av 4 ledamöter och 4 ersättare för fyra år räknat från och med den 1 januari året efter att val till fullmäktige och landsting har ägt rum. Varje medlem utser vardera en ledamot och en ersättare.

Med anledning av att tidigare ledamoten och ordförande i samordningsförbundet, Gunilla Åström, slutat har Skellefteå kommun beslutat utse Bertil Almgren till ny ledamot i styrelsen. Kommunfullmäktiges beslut redovisas i bilaga.

Samordningsförbundet beslutar

att notera att Bertil Almgren av Skellefteå kommun utsetts till ledamot i Samordningsförbundet styrelse fr.o.m. oktober 2012.

§ 441

Val av ordförande för Samordningsförbundet Skellefteå. Se bilaga.

Med anledning av att tidigare ledamoten och ordförande Gunilla Åström slutat i samordningsförbundets styrelse ska ny ordförande väljas för innevarande mandatperiod. Enligt förbundsordningen utses ordförande av styrelsen.

Samordningsförbundet beslutar:

att välja Bertil Almgren till ordförande för Samordningsförbundet Skellefteå.

§ 442

Ekonomisk rapport per 2012-09-30. Se bilaga.

Det ekonomiska resultatet per 2012-09-30 uppgår till 1 222 153 kronor.

Prognosen för 2012 visar på en förbrukning under året med 7 501 000 kronor. I prognosen har medräknats 1 571 000 kronor som avsatts för nya projekt/verksamheter under tiden oktober – december 2012.

Intäkterna i form av bidrag från huvudmännen, ränteintäkter och övriga intäkter, beräknas uppgå till 6 308 142 kronor. Det prognosticerade resultatet för helåret 2012 uppgår därmed till - 1 192 856 kronor.

Resultatet inklusive överföring av överskott från åren 2005 – 2011 med 2 691 589 kronor uppgår till 1 498 731 kronor.

Rapporten redovisas i bilaga.

Samordningsförbundet beslutar

att godkänna rapporten

§ 443

Finansiering av projektet ”Mentorskap för integrering”, EFS Missionsförening, Sörböle. Se bilaga.

EFS missionsförening, Sörböle, har ansökt om medfinansiering av ett projekt, ”Mentorskap för integrering”, i syfte att integrera personer med uppehållstillstånd i det svenska samhället. Mentorerna ska utgöras både av personer som själva varit asylsökande och personer födda i Sverige.

Under projekttiden 2012 och 2013 är målsättningen att identifiera och introducera minst 8 mentorer. Mentorerna ska vara kontaktpersoner

Föreslagna samverkansparter är Skellefteå kommun, Arbetsförmedlingen och Skellefteå landsförsamling. Totalt beräknas kostnaden för projektet uppgå till 456 000 kronor. Medfinansiering kan eventuellt också beviljas av Röda Korset ur tidigare beviljade medel från Europeiska socialfonden, ESF. Den exakta omfattningen av detta bidrag är i nuläget inte klar men motsvarar preliminärt cirka 50 % av kostnaden.

Lokala samverkansgruppen, LSG, har vid sitt senaste sammanträde 2012-10-12 yttrat sig över ansökan. LSG avstyrker att samordningsförbundet beviljar bidrag till projektet med motiveringen att projektet inte i tillräcklig utsträckning avser samordnad rehabilitering i syfte att individen närmar sig eller kan erhålla ett arbete på öppna arbetsmarknaden.

Samordningsförbundet beslutar:

att avslå ansökan om medfinansiering av projektet ”Mentorskap för integrering”.

§ 444

Riktlinjer för Samordningsförbundet Skellefteås deltagande i projekt inom ramen för Europeiska socialfonden. Se bilaga.

Samordningsförbundet Skellefteå ansvarar för den finansiella samordningen inom rehabiliteringsområdet (FINSAM) inom Skellefteå kommuns geografiska upptagningsområde.

Mot bakgrund av att samordningsförbundet sedan flera år är involverat som medfinansiär och/eller samverkanspart i framförallt socialfondsprojekt, men även i enstaka fall i integrationsfondsprojekt, har frågan om ett utvidgat deltagande inom Svenska ESF-rådets stödområden aktualiserats. Med utvidgat deltagande avses att samordningsförbundet även är ägare av projekt finansierade av ESF-rådet.

Olika undersökningar visar att många samordningsförbund är intresserade av att vara med i framförallt socialfondsprojekt, som projektägare eller i samarbete med andra förbund. De, liksom Samordningsförbundet Skellefteå, har målgrupper som överensstämmer väl med t.ex. målgrupperna för Socialfondsprogrammet Programområde 2 (PO 2).

Genom att delta i Europeiska socialfondens projekt som projektägare enligt föreslagna riktlinjer ser samordningsförbundet nya möjligheter att främja

samverkan mellan myndigheterna och skapa förutsättningar för sektorsövergripande insatser som syftar till att individer uppnår eller förbättrar sin förmåga till eget arbete.

Samordningsförbundet beslutar:

att godkänna redovisat förslag till riktlinjer för Samordningsförbundet Skellefteås deltagande i projekt inom ramen för Europeiska socialfonden, ESF.

§ 445

Implementering av projektet Sociala Entreprenörshuset.

Skellefteå kommun, kommunledningskontorets arbetsmarknadsenhet, är projektägare för ESF-projektet Sociala Entreprenörshuset. Projektet startade 2010-10-01 och pågår t.o.m. 2012-12-31.

Samordningsförbundet Skellefteå har beviljat 565 000 kronor i kontant medfinansiering.

Syftet med projektet är att skapa effektiva stödstrukturer för etablering och fortlevnad av socialt företagande. Stödstrukturen ska utgöra ett viktigt komplement till redan befintliga åtgärder i syfte att skapa tillväxt i regionen och ge möjlighet till arbete åt alla.

I projektet kombineras utbildningsinsatser, rådgivande funktioner kring socialt företagande och lärande i praktiskt arbete i syfte att underlätta uppkomst och fortlevnad av sociala företag.

Målgruppen är framförallt nyanlända invandrare, personer med funktionsnedsättning samt långtidssjukskrivna.

Vid mötet presenterade projektledaren Kenneth Sundberg hittillsvarande resultat i projektet samt styrgruppens syn på det långsiktiga behovet av fortsatta insatser och förutsättningarna för en implementering av projektet efter 2012-12-31.

En intern dialog pågår för närvarande mellan projektägaren, kommunledningskontorets arbetsmarknadsenhet, och berörda nämnder/förvaltningar inom Skellefteå kommun i syfte att klarlägga projektets fortsatta förutsättningar.

Implementeringsfrågan kommer att tas upp på nytt vid styrgruppens möte den 12 november.

Stellan Berglund redovisade Tillväxtverkets uppdrag och rapport med anledning av regeringens handlingsplan för Arbetsintegrerande sociala företag, N2010/4265/ENT.

I rapporten kartläggs bland annat den nuvarande formen av anordnarstöd, formerna för samverkan i syfte att öka kunskapen mellan myndigheter och relevanta aktörer samt vilka bidrags- och ersättningsformer medarbetare i Arbetsintegrerande sociala företag kan ha.

Samordningsförbundet beslutar:

att uppdra till förbundschef att följa och återrapportera pågående samverkansprocess i syfte att klarlägga förutsättningarna för att etablera en långsiktig stödstruktur för Arbetsintegrerande sociala företag i Skellefteå

att uppdra till förbundschef att undersöka vilka beslut som fattats och åtgärder som vidtagits med anledning av Tillväxtverkets rapport

att mot bakgrund av ovanstående underlag ta upp frågan om samordningsförbundets medverkan i tillskapandet av en långsiktig stödstruktur för Arbetsintegrerande sociala företag vid kommande sammanträde.

§ 446

Sammanträdesplan för år 2013

Förslag till sammanträdesplan för år 2013 har upprättats enligt nedanstående:

Torsdag 21 februari, kl. 09.00 – 15.00

Onsdag 17 april, kl. 09.00 - 16.00 Preliminärt datum för medlemsamråd tillsammans med Umeå och Lycksele SF. Alternativ 1.

Torsdag 18 april, kl. 09.00 – 16.00..

Onsdag 24 april, kl. 09.00 16.00. Preliminärt datum för medlemsamråd tillsammans med Umeå och Lycksele SF. Alternativ 2.

Torsdag 13 juni, kl. 09.00 – 15.00

Tisdag 27 augusti, kl. 09.00 – 15.00

Onsdag 16 oktober kl. 09.00-17.00. Planeringsdag.

Torsdag 17 oktober, kl. 09.00 – 15.00

Torsdag 21 november, kl. 09.00 – 15.00

Samordningsförbundet beslutar:

att godkänna redovisat förslag till sammanträdesplan för år 2013.

§ 447

Informationsärenden

Konferens ACKan 17-18 oktober i Skellefteå. Se bilaga.

De kommunala arbetsmarknadsenheterna i Västerbotten har bildat ett nätverk, ACKan, i syfte att stärka det lokala och regionala arbetet med arbetsmarknadsfrågor genom idéutveckling, samverkan, lärande arbetssätt och strategisk påverkan. För närvarande deltar åtta kommuner i nätverket.

En inledande konferens genomfördes den 17-18 oktober i Skellefteå med ett 50-tal deltagare.

Syftet med konferensen var att öka kunskapen om kommunernas respektive arbetsförmedlingens uppdrag och ansvar inom arbetsmarknadspolitiken, presentera ny kunskap om unga som varken arbetar eller studerar samt diskutera tillsammans hur kommunerna och nätverket kan utveckla sitt eget arbete och samverkan med andra myndigheter.

Föreläsare var bland annat Vivi Jacobson Libietis, SKL, Magnus Fjällström, Arbetsförmedlingen samt Oscar Svensson; Ungdomsstyrelsen.

Projekt Culture 4All. Se bilaga.

Skellefteå kommun, skol- och kulturkontorets kulturavdelning, har ansökt om medel hos integrationsfonden, för ett kultur och integrationsprojekt, Culture 4 All.

Projektet syftar till att ge tredjelandsmedborgare en bättre tillgång till och möjlighet att delta i och påverka Skellefteås kulturliv, bland annat genom att utgöra en röst i medborgardialogen runt ett framtida kulturhus och en mångkulturalisering av kulturarrangemang i Skellefteå. Projektet syftar också till att tillgängliggöra och anpassa kulturutbudet till tredjelandsmedborgarnas behov och önskemål-

Genom projektet vill kulturavdelningen förbättra integrationen för tredjelandsmedborgare genom att skapa nya och förbättra existerande strukturer och insatser vilka ska underlätta för tredjelandsmedborgare att bli delaktiga i det samhälle de lever i. Dessutom vill kulturavdelningen öka förståelsen för målgruppens kulturella bakgrund för att skapa ett närmande till ordinarie verksamhet i föreningar, vid arrangemang etc.

Ansökan har lämnats in till Skellefteå kommun om kontant medfinansiering med 420 000 kronor.

Samarbete kommer att ske med Urkraft och olika aktörer som SFI och arbetsmarknadsenheten inom Skellefteå kommun, Västerbottensteatern och Skellefteå Museum, Mångkulturellt forum, Skellefteå samt föreningsliv och studieförbund.

Berättelser om finansiell samordning – tre samordningsförbund som goda exempel. Se bilaga.

Samordningsförbundets styrelse beslutade 2012-09-13 att uppdra till förbundschef att lämna in en ansökan från Samordningsförbundet Skellefteå om deltagande i projektet.

Ansökan (se bilaga) lämnades in 2012-09-20. De tre samordningsförbund som valdes ut till projektet var Trelleborgs SF, Östra Södertörns SF samt Jämtlands SF.

Information från Lokala Samverkansgruppen.

Stellan Berglund informerade från Lokala samverkansgruppens senaste möte den 12 oktober.

Vid mötet presenterade bland annat Owe Grape och Jens Ineland en delutvärdering av projektet Arbetsmarknadstorget. Den s.k. klustermodellen gick igenom och parterna beslutade att utse representanter till de två klustren.

Lokala samverkansgruppen diskuterade även aktuella projektansökningar i sin roll som beredningsorgan för samordningsförbundet.

Information från NNS.

Kenneth Andersson och Stellan Berglund informerade från styrelsens planeringsdagar i Vidbynäs, Södertälje den 15-16 augusti. Ytterligare information finns att hämta på NNS hemsida www.nnsfinsam.se

KUR-konferens 2012-10-23

Carolina Marklund och Stellan Berglund informerade från det tredje seminarietillfället den 23 oktober. Föreläsare var Marie Fridolf från Göteborg som pratade om samverkan mellan myndigheter. Cirka 100 handläggare och chefer från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skellefteå kommun och Landstinget deltog.

§ 448

Övriga frågor

Deltagande i nätverksträff för samordningsförbunden i norra regionen 8-9 november i Skellefteå. Se bilaga.

Samordningsförbundet beslutar:

att anmäla följande deltagare till nätverksträffen:

Bertil Almgren
Anna Viklund
Kenneth Andersson
Carolina Marklund
Daniel Öhgren
Sture Andersson.

Principdiskussion om närvaro vid Samordningsförbundets styrelsemöten.

Mot bakgrund av Försäkringskassans tolkning att kommunallagen och inte förbundsordningen ska gälla angående närvarokravet för att styrelsen ska vara beslutsför vill styrelsen framhålla vikten av att samtliga fyra myndigheter är närvarande vid de överläggningar och beslut som sker i styrelsen. Denna princip är en viktig framgångsfaktor i samordningsförbundets arbete.

Samordningsförbundet beslutar:

att anpassa mötesplaneringen så att alltid en ledamot/ersättare är tjänstgörande från respektive medlem.

Behov av statliga medel 2013 från Försäkringskassan till Samordningsförbundet Skellefteå

Se bilaga.

Förslag till bedömning av behovet av statliga medel från Försäkringskassan till Samordningsförbundet Skellefteå för år 2013 har utarbetats. Enligt förslaget uppgår behovet till 2 900 tkr vilket motsvarar samma belopp som för 2012.

Samordningsförbundet beslutar:

att ansöka hos Försäkringskassan om 2 900 tkr i statliga medel 2013 till Samordningsförbundet Skellefteå.

Viss tids-anställning av informatör/kommunikatör med arbetsmarknadspolitiskt stöd.

Stellan Berglund presenterade förslag i syfte att utveckla samordningsförbundets insatser inom området information/kommunikation, t.ex. när det gäller att presentera samordningsförbundets och medlemmarnas gemensamma aktiviteter samt olika resultat av samverkan och samordnade rehabiliteringsinsatser.

Förslaget som redovisades avsåg viss-tidsanställning av en informatör/kommunikatör med arbetsmarknadspolitiskt stöd där någon av myndigheterna har arbetsgivarrollen.

I arbetsuppgifterna kan bland annat ingå att utveckla samordningsförbundets hemsida (nyheter, artiklar, information, sammanställningar, intervjuer/berättelser, etc.), skriva och redigera samordningsförbundets nyhetsbrev, skriva pressreleaser, färdigställa samordningsförbundets webbaserade aktivitetskatalog för handläggare, chefer, politiker, m.fl., skriva och samordna olika projekts nyhetsbrev och övrig information, analysera och beskriva utvecklingen av offentliga försörjningsformer, m.m.

I den efterföljande diskussionen efterfrågades ytterligare underlag avseende bland annat rekryteringsunderlaget när det gäller yrkesgruppen, vilka bidrag- och ersättningsformer som finns samt möjligheterna till en samverkanslösning med Umeå och Lycksele samordningsförbund.

Eventuellt utökade insatser inom området bör även utgöra en åtgärd som ligger i linje med samordningsförbundets strategiska planering under kommande tre år.

Samordningsförbundet beslutar:

att uppdra till förbundschef att inhämta ytterligare underlag inför den fortsatta beredningen av förslaget.

Lokalbyte för samordningsförbundet.

Stellan Berglund informerade om att samordningsförbundet hänvisats till lokaler på fastighetskontoret på grund av Skellefteå kommuns omorganisation av kommunledningskontoret. De nya lokalerna innebär mindre samband med de verksamheter som förbundet samarbetar med.

I syfte skapa bredare kontakter med personal från samtliga fyra myndigheter föreslås att förbundet flyttar till lediga lokaler på Hörnellgatan 17 där Skellefteå

---

kommun hyr lokaler och flera av de projekt, t.ex. Arbetsmarknadstorget, Utsikten 2.0 och Sociala Entreprenörshuset, som förbundet finansierar finns.

Den föreslagna lösningen kan inrymmas inom det avtal om köp av ekonomisk och administrativ service som slutits mellan förbundet och Skellefteå kommun.

Samordningsförbundet beslutar:

att godkänna att samordningsförbundet flyttar till lokaler på Hörnellgatan 17

att reglering av hyreskostnader, m.m. sker inom ramen för gällande avtal om ekonomisk- och administrativ service mellan förbundet och Skellefteå kommun.

Inköp av läsplattor till ledamöter/ersättare i samordningsförbundets styrelse och förbundschef.

Bertil Almgren informerade om Skellefteå kommuns pilotprojekt med läsplattor (I-pad) till styrelser och nämnder samt framförde förslag om att samordningsförbundets styrelse även övergår till motsvarande distribution av möteshandlingar, m.m. i syfte att minska pappersförbrukning och effektivisera dokumentation, information och kommunikation i samordningsförbundet.

Samordningsförbundet beslutar:

att godkänna inköp av läsplattor till ledamöter/ersättare i samordningsförbundets styrelse och förbundschef

att uppdra till förbundschef att undersöka möjligheterna att nyttja Skellefteå kommuns avtal vad avser ekonomiska och övriga förutsättningar för inköp av läsplattor, utbildning, support, m.m.

Samordningsförbundet Skellefteå

Skellefteå kommun, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen,
Västerbottens läns landsting

Verksamhetsplan 2013–2015

Budget 2013 och plan 2014–2015

Innehållsförteckning

1. SAMMANFATTNING	3
2. INLEDNING	4
3. BUDGETPROCESS FÖR 2013	5
4. ORGANISATION	5
5. BESLUTAD OCH PLANERAD VERKSAMHET 2013–2015	6
6. SAMORDNINGSFÖRBUNDETS INRIKTNING 2013–2015	8
UNGA PERSONER FORTSATT PRIORITERAD GRUPP.....	8
STÖD TILL VUXNA PERSONER.....	9
STRUKTURELLA INSATSER	9
IMPLEMENTERING	10
7. SAMORDNINGSFÖRBUNDETS STYRNING OCH LEDNING	10
VISION	10
STRATEGI	11
PERSPEKTIV/FOKUSOMRÅDEN	11
INDIVIDEN	11
FÖRNYELSE/UTVECKLING	11
ARBETSSÄTT/PROCESSER	11
EKONOMI	12
8. MÅL, MÅTT OCH AKTIVITETER FÖR 2013	12
INDIVIDEN	12
FÖRNYELSE/UTVECKLING	13
ARBETSSÄTT/PROCESSER	13
EKONOMI	14
9. ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETSOMRÅDEN 2014.....	15
10. ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETSOMRÅDEN 2015.....	15
11. BUDGET 2013 PLAN 2014-2015.....	16
12. BILAGA BUDGET 2013 PLAN 2014–2015	17

1. Sammanfattning

Samordningsförbundet Skellefteås budget för 2013 beräknas bli 5 864 tkr vilket innebär motsvarande nivå som 2012. Samordningsförbundet Skellefteå äskade totalt 5 800 tkr för verksamhetsåret 2013 från de fyra medlemmarna; Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skellefteå kommun och Västerbottens läns landsting.

Den totala kostnaden för projekt 2013 uppgår till 6 737 tkr varav 3 533 tkr avser redan beslutade projekt och 3 204 tkr nya projekt och långsiktig samverkan. Följande projekt medfinansieras av samordningsförbundet under året:

- Arbetsmarknadstorget
- Hälsans Trädgård
- 4U – for all
- Unga in
- TExAS
- Rätt väg ut.

Projektnära kostnader och kostnader för kansli/administration uppgår till 2 105 tkr.

Samordningsförbundet ska även fortsättningsvis prioritera unga personer 16-30 år med funktionshinder och behov av samordnade rehabiliteringsinsatser samtidigt som en mer flexibel gränsdragning mellan olika åldersgrupper ska tillämpas.

I syfte att finansiera angelägna insatser för förbundets målgrupper och därigenom bidra till att fastställda mål uppnås ska samordningsförbundet prioritera ett aktivt förhållningssätt gentemot Europeiska socialfonden och utöver rollen som medfinansier/samverkanspart även ansöka om medel som projektägare.

Samordningsförbundet ska prioritera uppbyggnaden av långsiktiga samverkansplattformar, t.ex. enligt konceptet En gemensam ingång, som är hållbara, kostnadseffektiva och innebär utveckling av reguljär samverkan mellan myndigheterna. Inriktningen innebär att förbundet kan kombinera projektfinansiering med tills vidare-finansiering när behov och rätt förutsättningar föreligger.

Insatser där medlemmarna finansierar/delfinansierar verksamheten, t.ex. personalresurser, ska prioriteras.

Samordningsförbundet ska under planeringsperioden satsa mer på att främja samverkan i form av gemensamma arenor, gemensam värdegrund, kompetensutveckling, systematisk uppföljning, information/kommunikation, omvärldskunskap, m.m.

Samordningsförbundet ska medverka till att ta tillvara metoder, erfarenheter och kompetens som utvecklas inom ramen för Finsam-, ESF- och andra myndighetsprojekt genom samordnad ledning/styrning via projektkluster.

2. Inledning

Samordningsförbundet Skellefteå bildades den 1 december 2005 och har ansvaret för den finansiella samordningen i Skellefteå. Förbundets medlemmar är Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skellefteå kommun och Västerbottens läns landsting. Syftet med samordningen är att utveckla nya former för organisation och arbetssätt – alltid med individen i centrum.

Verksamheten bygger på *Lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210)*. Lagens syfte är att ge lokala aktörer bättre möjligheter att utveckla och samordna gemensamma insatser samt underlätta en effektiv resursanvändning, för att därigenom öka den enskildes funktions- och arbetsförmåga. För närvarande finns 80 samordningsförbund i landet.

Målgruppen är personer i förvärsaktiv ålder, som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna. Även insatser som är av förebyggande karaktär kan finansieras av förbundet. Målgrupper identifieras och prioriteras lokalt av Samordningsförbundet. Arbetslinjen är mycket tydlig.

I *förbundsordningen* från 2011-02-16 preciseras förbundets ändamål och uppgifter samt organisation.

Enligt förbundsordningen har förbundet till uppgift att:

- besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen
- varje år upprätta en plan för förbundets verksamhet och ekonomi för de nästföljande tre åren. För det första av de tre åren ska styrelsen upprätta en preciserad årsbudget
- stödja samverkan mellan samverkansparterna
- finansiera insatser som avser individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och som ligger inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde
- svara för uppföljning och utvärdering.

Samordningsförbundet är en offentligrettslig juridisk person som har egen rättskapacitet och beslutanderätt över resursanvändningen. Däremot får samordningsförbundet inte ägna sig åt myndighetsutövning gentemot enskilda personer.

Finansiell samordning ska ses som en möjlighet till kompletterande insatser utöver de som de samverkande myndigheterna/parterna redan ansvarar för.

På *organisationsnivå* får resurserna inom finansiell samordning användas till utvecklingsarbete, kompetensutveckling och förstärkning av personal inom olika verksamheter. Resurserna kan även användas till samordnade verksamheter, gemensamma kartläggningar, analyser och utvärderingar.

På *individnivå* kan åtgärderna avse arbetsträning, medicinsk rehabilitering och arbetsrehabilitering, m.m. Resurserna kan även användas till gemensamma bedömningar, gemensam individuell handlingsplan, samtalsstöd, utbildning, m.m. Denna typ av insatser ska ses som förstärkning av insatser som ingen av medlemsmyndigheterna kan finansiera.

En gemensam nämnare under samordningsförbundets aktiva tid har varit att utveckla ett förändrat synsätt på välfärdsarbetet. Ett synsätt som innebär att

- *all rehabilitering sker utifrån individers behov och förmåga*

- *individens aktiva medverkan eftersträvas*
- *de samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar.*

Sammantaget utgör detta synsätt samordningsförbundets värdegrund. Denna värdegrund måste hållas levande och tillämpas i de insatser som samordningsförbundet finansierar och/eller deltar i som samverkanspart.

Samordningsförbundet har en unik möjlighet att samordna sektorsövergripande insatser som syftar till att individer uppnår eller förbättrar sin förmåga till eget arbete. Detta kan ske genom att samordningsförbundet i avtal med samverkande parter formulerar mål och uppdrag som utgår från en helhetssyn på individens behov och den samhällseliga nyttan. Genom att anslå resurser kan samordningsförbundets verksamheter och projekt organiseras utifrån denna helhetssyn.

Styrelsen för Samordningsförbundet Skellefteå vill med verksamhetsplanen 2013 – 2015 lyfta fram den övergripande inriktningen för finansiell samordning de kommande tre åren.

3. Budgetprocess för 2013

Statens totala satsning på finansiell samordning uppgår till 280 miljoner kronor för 2013, vilket är samma belopp som för 2012. Enligt gällande fördelningsprincip i Finsam-lagen kan därmed samtliga samordningsförbunds totala budget uppgå till 560 miljoner kronor sedan kommuner och landsting/regioner tillskjutit motsvarande belopp som staten.

Samordningsförbundet har för 2013 begärt samma medelstillelning som för 2012 från medlemmarna. Efter beslut av Försäkringskassan, som svarar för tilldelningen av de statliga medlen, under november 2012 tilldelas Samordningsförbundet Skellefteå 2 900 tkr i statliga medel för år 2013. Motsvarande belopp tillskjuter Skellefteå kommun och Västerbottens läns landsting gemensamt (25 % vardera) efter beslut i kommun- respektive landstingsfullmäktige, vilket innebär att det sammanlagda ägartillskottet för år 2013 uppgår till 5 800 tkr. Medelstillelningen är därmed oförändrad jämfört med 2012.

Budgetutrymmet för år 2013 kan beräknas på följande sätt:

Ägartillskott för år 2013	5 800 tkr
Beräknat resultat för 2012 efter finansiella poster	2 928 tkr
Disponibelt före beslut och finansiella intäkter	8 728 tkr

4. Organisation

Samordningsförbundet har en styrelse, beredningsgrupp (som utgörs av Lokala samverkansgruppen i Skellefteå) och kansli.

Styrelsen beslutar om mål och riktlinjer samt hur de medel som står till förfogande ska användas. Styrelsen, som består av fyra ledamöter och fyra ersättare utsedda av respektive huvudman, ska också stödja samverkan mellan parterna.

Lokala samverkansgruppen/Beredningsgruppen bereder ärenden inför styrelsen. Gruppen ska också utveckla styrelsens intentioner i projekt och samarbetet mellan organisationerna samt återföra information från samordningsförbundet till den egna organisationen.

Lokala samverkansgruppen i Skellefteå (LSG) är ett strategiskt samverkansorgan för lokal samverkan inom Skellefteå kommuns geografiska område mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skellefteå kommun och Västerbottens läns landsting när det gäller förebyggande och rehabiliterande insatser inom områdena **hälsa, arbete och försörjning**. Gruppen ska bland annat identifiera behov av samverkansinsatser och skapa förutsättningar för samarbete mellan handläggare där samverkan behövs.

Kansliet leder, administrerar och driver samordningsarbetet utifrån uppställda mål och riktlinjer.

Samordningsförbundet köper, via tjänsteköpsavtal med Skellefteå kommun, funktionen som förbundschef. Uppgifterna består av planering/beredning, verkställighet, utvärderings/uppföljningsinsatser och information. I uppdraget ingår även kontakter med och stöd till olika intressenter som ansöker om medel från samordningsförbundet, koordinering av olika aktiviteter som uppstår inom ramen för samordningsförbundets verksamhet samt kontakter med representanter för de fyra huvudmännen på lokal, regional och nationell nivå.

Under perioden 2009–2012 har samordningsförbundet genom samarbete med Skellefteå kommun och arbetsförmedlingen anställt en administrativ resurs med uppdrag att bland annat svara för förbundets hemsida samt utarbeta gemensam statistik inom området offentliga försörjningsformer. Resursen disponeras även av Umeå och Lycksele samordningsförbund och finansieras gemensamt av de tre förbunden.

Avtal finns även med Skellefteå kommun angående administrativ och ekonomisk service innefattande ekonomistöd/service samt personaladministrativ redovisning och handläggning.

I de olika projekten finns **styrgrupp, projektledare, projektgrupp och/eller referensgrupp**.

Samordningsförbundets verksamhet granskas av revisorer utsedda av huvudmännen.

5. Beslutad och planerad verksamhet 2013–2015

Följande verksamheter/projekt, där samordningsförbundet medverkar genom tidigare beslut om finansiering via antingen direktfinansiering (Finsam-projekt) eller medfinansiering (ESF-projekt), pågår under perioden 2013–2015

Kostnaderna för projektens genomförande redovisas i bilaga till budget 2013 och plan 2014–2015.

VERKSAMHET/PROJEKT	INRIKTNING	START	SLUT
Hälsans Trädgård. ESF-projekt.	Stöd till arbete/studier genom s.k. grön rehabilitering för långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna, utlandsfödda, m.fl. i åldern 18–64 år som står långt från arbetsmarknaden.	2010-08	2013-07

4U – for all. ESF-projekt (Integrations fonden).	Utbildning i medborgarkunskap, mötes- och informationsplatser för att förbättra integrationen för tredjelandsmedborgare och utlandsfödda.	2011-01	2013-06
Arbetsmarknadstorget. Finsam-projekt	Rehabilitering till arbete/studier för ungdomar i åldern 16–29 år med behov av samordnade stödinsatser	2010-09	2013-08
MedUrs. ESF-projekt.	Rehabilitering till arbete/studier för personer som blivit eller kommer att bli utförsäkrade.	2010-10	2013-09
SPIRA-anställningskompetens. ESF-projekt.	Rehabilitering till arbete/studier för långtidsarbetslösa, långtidssjuka och utlandsfödda i åldern 16–64 år.	2011-08	2014-01
Rätt väg ut. ESF-projekt.	Studie- och stödinsatser för unga 16 år och uppåt som inte har fullständig gymnasieexamen.	2012-02	2014-02
Unga in. ESF-projekt.	Individuellt/gruppriktat stöd till unga 16–24 år som är på väg att hoppa av gymnasiet, inte studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning.	2011-11	2014-05
Utsikten 2.0. ESF-projekt.	Stöd till arbete/studier för unga med komplex problembild i åldern 20–35 år genom utvecklad myndighetssamverkan.	2012-01	2014-06
Spira integration. ESF-projekt.	Underlätta integration och etablering på arbetsmarknaden för kvinnor och män med utländsk bakgrund.	2012-01	2014-06
TExAS. Tillträde till Examina för individer med Aspergers syndrom. ESF-projekt.	Möjliggöra och underlätta högskolestudier för personer med Asperger syndrom.	2012-01	2014-06

Kostnaden för beslutade projekt under 2013 uppgår till 3 533 000 kronor. Motsvarande kostnad under 2014 uppgår till 1 249 000 kronor. Samtliga nu beslutade projekt upphör senast under år 2014.

Vid styrelsens planeringsdag 2012-10-24 och styrelsemöte 2012-10-25 fastställdes följande inriktning under kommande planeringsperiod:

- Samordningsförbundet ska prioritera ett aktivt förhållningssätt gentemot Europeiska socialfonden för att som projektägare eller medfinansiär/samverkanspart bidra till att förbundets mål uppnås.
- Samordningsförbundet ska även fortsättningsvis prioritera unga personer med funktionshinder och behov av samordnade rehabiliteringsinsatser samtidigt som en mer flexibel gränsdragning mellan olika åldersgrupper ska tillämpas.

- Insatser där medlemmarna finansierar/delfinansierar verksamheten, t.ex. personalresurser, ska prioriteras.
- Samordningsförbundet ska prioritera uppbyggnaden av långsiktiga samverkansplattformar som är hållbara, kostnadseffektiva och innebär utveckling av reguljär samverkan mellan myndigheterna. Inriktningen innebär att förbundet kan kombinera projektfinansiering med tills vidare-finansiering när behov och rätt förutsättningar föreligger.
- Samordningsförbundet ska sträva efter att utveckla konceptet ”En gemensam ingång” med utvecklad helhetssyn och gemensamt ansvar, lokalsamordning, gemensam remisshantering och kartläggning samt individuell handlingsplan för deltagaren. Sådana insatser ska avse personer med behov av samordnat stöd från flera myndigheter.
- Samordningsförbundet ska under planeringsperioden satsa mer på att främja samverkan i form av gemensamma arenor, gemensam värdegrund, kompetensutveckling, systematisk uppföljning, information/kommunikation, omvärldskunskap, m.m.
- Samordningsförbundet ska medverka till att ta tillvara metoder, erfarenheter och kompetens som utvecklas inom ramen för ESF- och andra myndighetsprojekt genom samordnad ledning/styrning via projektkluster.

6. Samordningsförbundets inriktning 2013–2015

Unga personer fortsatt prioriterad grupp

Samordningsförbundet har sedan starten prioriterat insatser som vänder sig till unga personer i åldern 16–30 år. Under 2012 har denna inriktning framförallt manifesterats genom finansieringen av projekten Arbetsmarknadstorget och Utsikten 2.0. En ökad flexibilitet har samtidigt utvecklats vad avser åldersindelningen, vilket innebär att unga, vuxna upp till 35 år även prioriterats.

Unga personer ska utgöra en prioriterad målgrupp även kommande period 2013–2015.

Ungdomsarbetslösheten är hög i Skellefteå och det finns alltför många ungdomar som inte etablerar sig i samhället. Det handlar om svårigheter att fullfölja studier, få arbete eller att hamna i olika former av utanförskap. I åldersgruppen 16–30 år beräknas mellan 450–900 personer i Skellefteå vara i behov av samordnade insatser.

Här gäller det att arbeta med så tidiga insatser som möjligt. Våra erfarenheter visar att det inte alltid räcker med generella insatser utan att vi behöver utveckla mer individuella insatser till ungdomar som befinner sig i riskzonen. Samordningsförbundet ser det som angeläget att Skellefteås ungdomar inte hamnar mellan myndigheternas stolar utan snabbt och effektivt får det individuella stöd som behövs.

En särskilt prioriterad grupp ska vara ungdomar som riskerar att hamna i långvarigt utanförskap och där samverkan behövs mellan utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt socialförsäkring. Exempel på sådana grupper är ungdomar som erhåller aktivitetsersättning, ungdomar med neuropsykiatriska funktionshinder samt ungdomar som uppbär försörjningsstöd under längre tid.

Det övergripande målet för insatserna ska vara att stärka ungdomars identitet och självförtroende som grund för deras fortsatta studier och arbete. Utvecklingen av samordnade insatser enligt modellen ”En

Gemensam Ingång” ska fortsätta under hela planeringsperioden. För att ytterligare utveckla denna modell kommer förbundet att pröva nya former för gemensam styrning och ledning av sådan verksamhet där personal-, lokal- och verksamhetsmässig samverkan förekommer.

Stöd till vuxna personer

Även om unga personer är prioriterade ska samordningsförbundet också initiera och finansiera rehabilitering för vuxna personer som står längre ifrån egen försörjning och behöver ett samordnat och ökat stöd från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skellefteå kommun och Västerbottens län landsting.

Förbundet kommer under planeringsperioden att tydligare prioritera målgrupper som behöver stöd för att gå från sjukförsäkringen till arbete eller studier. Insatserna ska stödja arbetslinjen och bekämpa utanförskap med målsättningen att så långt det är möjligt undvika långvarigt behov av försörjningsstöd.

Både för yngre och vuxna personer ska kända framgångsfaktorer som helhetssyn samt personal-, lokal- och verksamhetssamverkan utvecklas ytterligare under planeringsperioden. Jämställdhet, integration och mångfald i arbetslivet ska främjas och genomsyra samordningsförbundets verksamheter liksom kunskap och handlingsförmåga när det gäller att motverka diskriminering.

Strukturella insatser

Enligt lagstiftningen och dess förarbeten betonas samordningsförbundens arbete som ett fristående organ för möjliggörande av samordnade rehabiliteringsinsatser, både operativt och strukturellt. Det innebär att samordningsförbundet, utöver finansiering av verksamheter/projekt, även har ett uppdrag att utveckla samverkanskulturen, strukturen och incitamenten för samverkan mellan myndigheterna.

En av de viktigaste förutsättningarna för all effektiv samverkan och tvärssektoriellt arbete är en utvecklad samverkanskultur och helhetstänkande. En bra samverkanskultur betonar inslag av partnerskap, nätverk, nära relationer och, inte minst, tillit och förtroende mellan parterna. Den uppmuntrar vidare interaktion över myndighetsgränserna och uppskattar en mångfald av synsätt och perspektiv. Ett bra tecken på samverkanskultur är även en infrastruktur som maximerar och underlättar tvärssektoriellt informationsflöde

För att samordning ska utvecklas behövs arenor och resurser som kan förvalta och utveckla goda idéer. Formellt utgör samordningsförbundets styrelse och tjänstemän en sådan arena och resurs. Informellt, eftersom den ligger utanför samordningsförbundens i lag fastställda organisation med fyra medlemmar, är lokala samverkansgruppen (LSG) också en resurs för att stödja arbetet med planering och utformning av insatser. Det behövs ett utvecklat samspel mellan samordningsförbundet och lokala samverkansgruppen. För båda är det viktigt att utveckla kapacitet som kan svara på nya utmaningar och problem.

Ett viktigt område är även att stödja och utveckla förekomsten av gemensam ledning och styrning av insatser. Det handlar bland annat om att, både finansiellt och processinriktat, stödja och utveckla styrgrupper och samarbetet både i projektsamverkan och samverkan i reguljär verksamhet.

Samordningsförbundet ska stödja myndigheternas arbete med gemensam resultatredovisning och incitament för samverkan. Det är viktigt att myndigheterna har gemensamma mål. I detta ligger att de har en likvärdig uppfattning om vad ett gott resultat/utfall är. Det är vidare att skapa incitament för att arbeta tvärssektoriellt.

Det finns alltså ett behov av att identifiera och utveckla de områden som utgör grunden för ett framgångsrikt strukturellt arbete.

För att bibehålla och utveckla finansiell samordning krävs medverkan i regionala och nationella sammanhang. Samordningsförbundet vill därför medverka aktivt i dessa sammanhang genom bland annat medlemskap i såväl regionala som nationella nätverk för samordningsförbund. Det finns också ett ansvar som offentlig verksamhet att dela med sig av de erfarenheter och kunskaper som utvecklas.

Samordningsförbundet ska uppmärksamma när förutsättningarna förändras för de samverkande parterna och vara beredd att möta nya behov av samverkan. Detta förutsätter en aktiv omvärldsbevakning och en fungerande dialog med huvudmännen inom rehabiliteringsområdet samt andra aktörer och intressenter.

Implementering

En av målsättningarna för Samordningsförbundet Skellefteå är att framgångsrika arbetssätt ska implementeras i reguljär verksamhet. Bakgrunden är att samordningsförbundet främst finansierar utvecklingsinsatser som är begränsade i tiden vilket innebär att nya och långsiktiga ställningstaganden alltid måste ske mot bakgrund av varje projekts specifika förutsättningar och resultat.

Denna process kräver en strukturerad och konstruktiv dialog mellan projektägare, samverkansparter och samordningsförbundet. I implementeringsarbetet måste tydliggöras vad som ingår i myndigheternas reguljära uppdrag samt vad som ligger i samverkansuppdraget och därmed underlättas av de olika former för implementering som finns.

Under planeringsperioden ska den implementeringsstrategi som fastställdes av samordningsförbundets styrelse 2012-06-21 tillämpas systematiskt. Generellt innebär en ökad grad av medfinansiering från berörda myndigheter samt möjligheter till långsiktig finansiering från samordningsförbundet att förutsättningarna ökar för att resultatmässigt framgångsrik samverkan kan fortsätta och bli en del av den reguljära verksamheten.

7. Samordningsförbundets styrning och ledning

Verksamhetsplanen beskriver samordningsförbundets vision, strategi för att nå visionen, perspektiv/fokusområden, målgrupp samt mål, mått och aktiviteter för 2013.

Tillsammans utgör dessa delar samordningsförbundets styrkort; en modell för balanserad styrning och ledning av verksamheten. Styrkortet redovisas som bilaga till verksamhetsplanen.

För åren 2014 och 2015 redovisas samordningsförbundets inriktning i form av övergripande verksamhetsområden.

Vision

Den långsiktiga visionen för samordningsförbundets verksamhet inom Skellefteå kommuns geografiska område och utifrån socialtjänstens, hälso- och sjukvårdens, Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens olika samhällsuppdrag är:

Alla i arbete – egen försörjning.

Strategi

Samordningsförbundets strategi för att nå visionen är följande:

Genom strukturell samverkan, gemensamma insatser och effektiv resursanvändning öka funktions- och arbetsförmågan hos personer i åldern 16–64 år i behov av samordnad rehabilitering så att de kan erhålla arbete och egen försörjning.

Perspektiv/fokusområden

För att säkerställa balansen mellan olika områden och tydliggöra samordningsförbundets värdeskapare ska fyra perspektiv/fokusområden utgöra grunden för förbundets planerade verksamhet under 2013:

- Individen
- Förnyelse/utveckling
- Arbetsätt/processer
- Ekonomi

Individen

Samordningsförbundets uppdrag är att stödja samverkan mellan samverkansparterna. Den enskilde individens behov utgör grunden för de aktiviteter som samordningsförbundet finansierar. Huvuddelen av förbundets insatser avser stöd till enskilda individer.

Grundläggande för förbundets insatser till den enskilde är synsättet att alla individer har en önskan om att leva i ett socialt sammanhang och samtidigt själv ha möjlighet att ta avgörande beslut om sin livssituation samt att enskilda individer vill undvika ett bidragsberoende. Individens egen kraft och motivation är en viktig utgångspunkt.

Rehabiliteringsaktörernas insatser ska syfta till att stärka den enskildes förmåga utan att frånta individen det egna ansvaret.

Förnyelse/utveckling

Förnyelse och utvecklingsperspektivet är centralt då finansiell samordning ger unika möjligheter att utveckla välfärdsarbetet. Den finansiella samordningen innebär en gemensam arena där våra samverkande myndigheter kan verka tillsammans och ta ett samlat ansvar utifrån individens behov.

I den allmänna debatten ökar kraven på samverkan och förnyelse/utveckling vad avser formerna för samverkan inom och mellan myndigheter. Förnyelse/utvecklingsperspektivet, där den struktur för samverkan som byggs upp möjliggör effektivt resursnyttjande, är också grunden för respektive myndighets ställningstagande om implementering av framgångsrika metoder och arbetsätt i den reguljära organisationen.

Arbetsätt/processer

De insatser samordningsförbundet finansierar ska vara en arena för att vidareutveckla nya metoder och arbetsätt när det t.ex. gäller att organisera aktiviteter med utgångspunkt från individens behov, öka kunskapen om varandras uppdrag och öka antalet gemensamma bedömningar i individärenden.

Arbetsättet inom samordningsförbundet ska framförallt grunda sig på fakta och kunskap. Förslag och idéer från dem som möter våra medborgare i det dagliga arbetet ska stimuleras. Den lokala samverkansgruppen i Skellefteå (LSG) utgör ett viktigt forum för sådana förslag och idéer samt för kartläggning, analys, och genomförande av samordningsförbundets gemensamma insatser.

Samverkansgruppen utgör också en del av samordningsförbundets strategiska och operativa verksamhet för information, beredning och verkställighet.

För att kunna avläsa resultat och bedöma insatserna utifrån samordningsförbundets mål ska metoder utvecklas och resurser avsättas för gemensam uppföljning, utvärdering och analys.

Ekonomi

Ett övergripande mål med finansiell samordning är att beroendet av offentlig försörjning ska minska. Samordningsförbundet sammanställer därför varje kvartal statistik över den lokala utvecklingen när det gäller fem offentliga försörjningsformer; sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, aktivitetsstöd, försörjningsstöd samt arbetslöshetsersättning.

Förbundet redovisar även försörjningsmättet för Skellefteå, det vill säga den totala kostnaden för alla offentliga försörjningsformer, utom aktivitetsstödet, delat med totala antalet individer i yrkesverksam ålder (18–64 år) och antal dagar per år (365 dagar). Därigenom kan jämförelser också göras mellan Skellefteå och riket samt andra kommuner och regioner.

Samordningsförbundets insatser ska, förutom sedvanlig redovisning av verksamhetens utfall i hel- och delårsbokslut, även utvärderas när det gäller samhällsekonomiska effekter av genomförda aktiviteter.

8. Mål, mått och aktiviteter för 2013

För att underlätta planering, styrning och uppföljning har följande mål, mått och aktiviteter fastställts inom respektive perspektiv/fokusområde under 2013:

Individen

Mål

Minst 50 % av totala antalet deltagare i samordnad rehabilitering har arbete eller studerar efter avslutad aktivitet.

100 % av deltagarna i samordnad rehabilitering uttrycker att deras livssituation förbättrats efter avslutad aktivitet.

Mått

Antal deltagare som arbetar eller studerar efter avslutad aktivitet.

Deltagarnas upplevelse av hur deras livssituation förändrats efter avslutad aktivitet.

Aktiviteter

Tidig och samordnad rehabilitering i form av reguljär verksamhet eller projektverksamhet.

Med en gemensam kartläggning och handlingsplan som utgångspunkt genomföra individuella insatser i form av bl.a.

- arbetsrehabilitering
- arbetsträning
- psykosocial eller medicinsk rehabilitering
- utbildning,
- arbetsmarknadsprogram
- praktik.

Gemensam uppföljning och utvärdering efter avslutad aktivitet.

Etablera samrådsforum med arbetsgivarorganisationer.

Förnyelse/utveckling

Mål

Utveckla gemensam kunskap inom området hälsa, arbete och försörjning.

Framgångsrika arbetssätt och samverkansformer implementeras i reguljär verksamhet.

Mått

Deltagares upplevelse av kunskapsutveckling och lärande vid genomförandet av partsgemensam kompetensutveckling, utbildning, etc.

Arbetssätt som implementerats i reguljär verksamhet.

Aktiviteter

Ge ut ett nyhetsbrev minst fyra gånger per år.

Tillskapa mötesplatser för kontinuerligt kunskaps- och erfarenhetsutbyte (hemsida, konferenser, seminarier, etc.).

Gemensam kartläggning, behovs- och åtgärdsanalys.

Pröva nya former för såväl upphandling som genomförande vid utvärdering av externa aktörer.

Delta i lokalt-, regionalt och nationellt utvecklingsarbete.

Arbetssätt/processer

Mål

Utveckla nya former för samordnad styrning och ledning av projekt.

Innovativa arbetssätt prioriteras i samordnad rehabilitering.

Mått

Konkreta exempel på hur styrning och ledning av projekt organiseras.

Samverkande aktörers upplevelse av nytänkande och kvalitet vid utformningen av arbetssätt i samordnad rehabilitering.

Aktiviteter

Genomföra gemensam kompetensutveckling inom området styrning och ledning.

Kontinuerligt kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Bedriva aktiv omvärldsbevakning.

Samordna insatser enligt modellen *En gemensam ingång*.

Förmedla nya kunskaper i form av forskning, rapporter, m.m.

Ansöka om medel från EFS.

Ekonomi

Mål

Ekonomi i balans.

Effektivt resursnyttjande i ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Mått

Ekonomiskt utfall (kronor).

Projekts/verksamheters ekonomiska effekter i ett individ-, myndighets- och samhällsekonomiskt perspektiv.

Aktiviteter

Rapporter varje kvartal om utfall och prognos.

Tillämpa modell för samhällsekonomisk utvärdering av enskilda projekt.

9. Övergripande verksamhetsområden 2014

Beslutade och redan inledda projekt fullföljs. Unga med funktionshinder och behov av samordnade insatser prioriteras. Det ekonomiska utrymmet för 2014 används, förutom till nya projekt, även till långsiktig finansiering och säkerställande av fungerande samverkansformer som utvecklas inom ramen för projekten Arbetsmarknadstorget och Utsikten 2.0. Liksom under 2013 prioriteras utvecklingen av modellen *En gemensam ingång* för unga med behov av långvarigt stöd från flera myndigheter.

Finansiering av projekt via Europeiska Socialfonden inleds genom att samordningsförbundet ansöker om medel i egenskap av projektägare. Medfinansiering via samverkande parter utvecklas i syfte att öka de ekonomiska resurserna för samordnad rehabilitering. Arbetsgivarperspektivet utvecklas.

Olika aktiviteter inom området strukturella insatser i form av gemensamma arenor, gemensam värdegrund, kompetensutveckling, systematisk uppföljning, information/kommunikation, omvärldskunskap, m.m. fortsätter. Modellen med projektkluster utvecklas vidare.

10. Övergripande verksamhetsområden 2015

Fortsatt prioritering av unga med funktionshinder. Behovet av insatser för vuxna personer med långvarigt utanförskap kartläggs liksom behovet av tidiga insatser i sjukskrivningsprocessen.

Arbetet med strukturella insatser och projektkluster fortsätter liksom finansiering av projekt via Europeiska socialfonden. Långsiktiga plattformar för samverkan fortsätter. Behovs- och målgruppsanalyser förfinas.

11. Budget 2013 plan 2014-2015

Tkr	2011	2012	2013	2014	2015	2011-2015
	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan	Totalt
Intäkter						
- Försäkringskassan	2900	2900	2 900	2 900	2 900	14 500
- Skellefteå kommun	1450	1450	1 450	1 450	1 450	7 250
- Västerbottens läns landsting	1450	1450	1 450	1 450	1 450	7 250
Övriga intäkter	0	62	64	66	69	261
	5800	5862	5 864	5 866	5 869	29 261
Kostnader						
Projektkostnader						
- Projektkostnader, se bil	4783	3722	3 533	1 249	0	13 287
Nya projekt och långsiktig samverkan	0	0	3 204	2 494	3 678	9 376
Summa projektkostnader	4783	3722	6 737	3 743	3 678	22 663
Projektnära kostnader						
- Extern kartläggning/analys	4	60	60	60	60	244
- Extern utvärdering/processtöd	13	150	160	160	160	643
- Information/gemensam komp.utveckl	0	180	220	220	220	840
Summa projektnära kostnader	17	390	440	440	440	1 727
Kansli-/administrativa kostnader						
- Arvoden till styrelsen	169	175	180	185	190	899
- Arvoden till revisorer	7	29	30	31	32	129
- Ekonomisk adm. (lokal, dator, tel)	226	225	230	237	244	1 162
- Tjänsteman, + tillf anställd	927	975	1020	1070	1120	5 112
- Resor, konferenser/utbildning	102	155	175	185	195	812
- Ej erhållen ersättning för moms	358	0	0	0	0	358
- Övrigt adm	9	25	30	35	40	139
Summa kansli/adm kostnader	1798	1584	1665	1743	1821	8 611
Summa kostnader	6598	5696	8 842	5 926	5 939	33 001
Resultat före finansiella poster	-798	166	-2 978	-60	-70	-3 740
Finansiella intäkter	109	70	50	60	70	359
Resultat efter finansiella poster	-689	236	-2 928	0	0	-3 381
Resultat inkl. överf. fr. föreg. år	2692	2928	0	0	0	

12. Bilaga budget 2013 plan 2014–2015

	2011	2012	2013	2014	2015	2011–2015
TKR	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan	Totalt
Projektkostnader						
- ESF- Spira utvecklingstrappan	200	0	0	0	0	200
- Arbetsmarknadstorget	2203	1880	2300	900	0	7 283
- Finsam Utsikten	791	0	0	0	0	791
- Utökad finansiering Utsikten (underskott)	400	0	0	0	0	400
- ESF- Hälsans Trädgård	118	316	316	0	0	750
- ESF- projekt Utsikten	67	0	0	0	0	67
- Psyk ohälsa och arbetslivet (Länspr)	194	109	0	0	0	303
- ESF- Sociala Entreprenörshuset	135	130	0	0	0	265
- ESF- Medurs	200	150	0	0	0	350
- ESF- Spira anställningskompetens	400	0	0	0	0	400
- ESF- Utsikten 2.0	0	337	337	169	0	843
- 4U-for all (Integrationsfonden)	75	0	0	0	0	75
- ESF- Spira Integration	0	200	0	0	0	200
- ESF- Unga In	0	100	200	100	0	400
- ESF- TExAS	0	150	80	80	0	310
- ESF- Rätt väg ut		300	300	0	0	600
- KUR-projektet		50	0	0	0	50
S:a projektkostnader	4783	3722	3 533	1 249	0	11 727
Nya projekt och långsiktig samverkan	0	0	3 204	2 494	3 678	9 376
S:a totala projektkostnader och långsiktig samverkan	4783	3722	6 737	3 743	3 678	21 103

Vision

Alla i arbete – egen försörjning

Strategi

Genom strukturell samverkan, gemensamma insatser och effektiv resursanvändning öka funktions- och arbetsförmågan hos personer i åldern 16–64 år i behov av samordnad rehabilitering så att de kan erhålla arbete och egen försörjning.

Individen

Mål

1. Minst 50 % av totala antalet deltagare i samordnad rehabilitering har arbete eller studerar efter avslutad aktivitet
2. 100 % av deltagarna i samordnad rehabilitering uttrycker att deras livssituation förbättrats efter avslutad aktivitet

Mått

1. Antal deltagare som arbetar eller studerar efter avslutad aktivitet
2. Deltagarnas upplevelse av hur deras livssituation förändrats efter avslutad aktivitet

Förnyelse/utveckling

Mål

1. Utveckla gemensam kunskap inom området hälsa, arbete, och försörjning
2. Framgångsrika arbetssätt och samverkansformer implementeras i reguljär verksamhet

Mått

1. Deltagares upplevelse av kunskapsutveckling och lärande vid genomförandet av partsgemensam kompetensutveckling, utbildning, etc.
2. Arbetssätt som implementerats i reguljär verksamhet

Arbetssätt/processer

Mål

1. Utveckla nya former för samordnad styrning och ledning av projekt
2. Innovativa arbetssätt prioriteras i samordnad rehabilitering

Mått

1. Konkreta exempel på hur styrning och ledning av projekt organiseras
2. Samverkande aktörers upplevelse av nytänkande och kvalitet vid utformningen av arbetssätt i samordnad rehabilitering

Ekonomi

Mål

1. Ekonomi i balans
2. Effektivt resursnyttjande i ett samhällsekonomiskt perspektiv

Mått

1. Ekonomiskt utfall (kr)
2. Projekts/verksamheters ekonomiska effekter i ett individ-, myndighets- och samhällsekonomiskt perspektiv

Individen

Aktiviteter

1. Tidig och samordnad rehabilitering i form av reguljär verksamhet eller projektverksamhet
2. Med en gemensam kartläggning och handlingsplan som utgångs-punkt genomföra individuella insatser i form av bl.a.
  - arbetsrehabilitering
  - arbetsträning
  - psykosocial eller medicinsk rehabilitering
  - utbildning
  - arbetsmarknadsprogram
  - praktik
3. Gemensam uppföljning och utvärdering efter avslutad aktivitet
4. Etablera samrådsforum med arbetsgivarorganisationer

Förnyelse/utveckling

Aktiviteter

1. Ge ut ett nyhetsbrev minst 4 ggr per år
2. Tillskapa mötesplatser för kontinuerligt kunskaps- och erfarenhetsutbyte (hemsida, konferenser, seminarier, etc.)
3. Gemensam kartläggning, behovs- och åtgärdsanalys
4. Pröva nya former för såväl upphandling som genomförande av utvärdering vid utvärdering av externa aktörer
5. Delta i lokalt-, regionalt och nationellt utvecklingsarbete

Arbets sätt/processer

Aktiviteter

1. Genomföra gemensam kompetensutveckling inom området styrning och ledning
2. Kontinuerligt kunskaps- och erfarenhetsutbyte
3. Bedriva aktiv omvärldsbevakning
4. Samordna insatser enligt modellen En gemensam ingång
5. Förmedla nya kunskaper i form av forskning, rapporter, m.m.
6. Ansöka om medel från ESF

Ekonomi

Aktiviteter

1. Rapporter varje kvartal om utfall och prognos
2. Tillämpa modell för samhällsekonomisk utvärdering av enskilda projekt

AVTAL MELLAN SAMORDNINGSFÖRBUNDET SKELLEFTEÅ OCH SKELLEFTEÅ KOMMUN ANGÅENDE KÖP AV ADMINISTRATIV OCH EKONOMISK SERVICE, M.M.

Mellan Samordningsförbundet Skellefteå (organisationsnummer 222 000-1933), nedan kallad samordningsförbundet och Skellefteå kommun, kommunledningskontoret (organisationsnummer 212 000-2643), nedan kallad kommunen, träffas följande avtal avseende köp av administrativ och ekonomisk service, m.m.

§ 1 Avtalstid

Detta avtal gäller under tiden 2013-01-01 t.o.m. 2013-12-31, med två månaders ömsesidig uppsägning. Vid utebliven uppsägning förlängs avtalet med 12 månader för varje gång.

§ 2 Uppdraget

Uppdraget omfattar köp av administrativ och ekonomiska service, m.m. enligt följande:

- Löpande ekonomiredovisning och uppföljning för samordningsförbundet som fristående juridisk person samt särredovisning av enskilda projekt innefattande
  - upplägg och underhåll av förbundets ekonomihantering (ekonomisystem, grunduppgifter, budgetmall, etc.)
  - fakturering till huvudmän en gång per år samt övrig fakturering
  - löpande betalning och kontering av fakturor inkl. arkivering av verifikat
  - upprättande av bokföringsunderlag för löner, arvoden, övriga ersättningar, sociala avgifter och källskatt
  - upprättande och inlämnande av skattedeklaration varje månad
  - infordra projektrekvisioner varje kvartal samt svara för granskning och utbetalning av ekonomiskt stöd till projekt
  - löpande bokföring och avstämning mot sidoordnad redovisning
  - momsredovisning till skatteverket samt årsuppgift
  - ekonomiska delårsrapporter (3 st./år) med prognoser samt årsredovisningSamordningsförbundet ansvarar för förvaltningsberättelse samt verksamhetskommentarer i årsredovisningen
  - stöd för finansiella placeringar
  - utbetalning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda enligt fastställda bestämmelser
  - deltagande i möten angående administrativa och ekonomiska frågor
- Kostnader för lokalhyra (inklusive lokalvård), telefon, porto, kopiering samt användaravgift/PC och andel i kommungemensamma datasystem ingår i fastställd ekonomisk ersättning

§ 3 Ekonomisk ersättning

Samordningsförbundet ersätter kommunen med 15 575 kronor per månad exklusive moms från och med 2013-01-01.

§ 4 Fakturering

Kommunen fakturerar samordningsförbundet fyra gånger per år.

§ 5 Avstämning och omförhandling

Årlig avstämning ska ske mellan parterna under oktober månad. Vid denna avstämning ska bl.a. verksamhetens omfattning, årliga förändringar av löner och konsumentprisindex redovisas.

Part kan begära omförhandling under avtalstiden om förutsättningarna för detta avtal väsentligt förändras. Sådan omförhandling aviseras minst en månad i förväg. Om överenskommelse ej nås vid förhandling äger parterna rätt att säga upp avtalet med två månaders varsel. Uppsägningen av avtalet ska ske skriftligt och uppsägningstiden ska räknas från den dag som motparten har mottagit uppsägningen.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Skellefteå _____

Skellefteå _____

.....
Bertil Almgren
Ordförande
Samordningsförbundet Skellefteå

.....
Kristina Sundin Jonsson
Kommunchef
Skellefteå kommun

§ 163   Dnr 2012-000160   024

Förtroendevaldas ersättningar 2013

Sammanfattning

Personalnämnden ska efter varje innevarande års löneförhandlingar för Skellefteå kommuns anställda, förändra de förtroendevaldas ersättningar med den genomsnittliga löneökningen för kommunens anställda (uttryckt i procent).

2012 års genomsnittliga löneökning är cirka 3,3 procent.

Personalnämndens beslut

1. Förtroendevaldas ersättningar höjs från och med 2013-01-01 med 3,3 procent (med vissa avrundningar).
2. Till kommunfullmäktige för kännedom.

Sänds till:

Kommunfullmäktige
Löneadministratör

**BESTÄMMELSER OM ERSÄTTNINGAR M M
TILL
KOMMUNALT FÖRTROENDEVALDA I SKELLEFTEÅ KOMMUN**

Gäller fr o m 2013-01-01

Innehållsförteckning

	Sid nr
• Tolkning av bestämmelserna	2
• Uppräkning av ersättningar	2
• Allmänna bestämmelser	
Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna	3
Ersättningsberättigade sammanträden m m.	3,4
• Ersättning för förlorad arbetsinkomst samt för förlorade pensions- och semesterförmåner	
Förlorad arbetsinkomst	5
Förlorad pensionsförmån	5
Förlorad semesterförmån	5
Särskilda arbetsförhållanden	5,6
• Arvoden m m	
Årsarvode	6
Begränsat arvode	6
• Ersättning för kostnader	
Resekostnader	6
Parkeringsavgift	7
Övriga kostnader	7
• Övriga bestämmelser	
Hur man begär ersättning	7
Utbetalning	7
• Ekonomiska ersättningar till kommunalt förtroendevalda	
Hel- och deltidsengagerade (minst 40%)	Bil 1 sid 1
Övriga förtroendevalda (under 40%)	Bil 2 sid 1-3
• Ersättning för sammanträde m m	
Grundersättning	Bil 2 sid 3
Timersättning	"-"
Inläsningsarvode	Bil 2 sid 4
Partigruppssammanträde	"-"
Partigruppsledararvode	"-"
Restid	Bil 2 sid 5
Arbetsutskottssammanträde	Bil 3
• Ersättning i kommunala bolag	Bil 3
• Ersättning till styrgrupper, handikapp- och pensionärsråd	Bil 4

Tolkning av bestämmelserna

Frågor om tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser avgörs av personalnämnden.

Uppräkningar av ersättningar

Så snart resultatet från varje innevarande års förhandlingar om fördelning av löneutrymmet för Skellefteå kommuns anställda föreligger skall resultatet analyseras. Ett vägt genomsnitt av samtliga organisationers löneökningar, uttryckt i procent, skall utgöra underlaget för förändring av förtroendevaldas ersättningar. Förändringen sker vid det närmaste årsskifte efter det att procenttalet kunnat fastställas.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna

1 § Dessa bestämmelser gäller för förtroendevalda som avses i 4 kap 1 § kommunallagen (2006:369).

Kommunstyrelsen äger i övrigt i varje särskilt fall avgöra om dessa bestämmelser skall gälla för ledamöter och ersättare i kommitté, arbetsgrupp eller dylikt.

Det förutsätts att kommunens bolag och stiftelser tillämpar dessa bestämmelser om ersättningar.

För förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid eller på minst 40 procent av heltid gäller endast §§ 2, 4-5 och 13 i tillämpliga delar samt §§ 3,7, 9-12. Avtalet för anställda (ALLMÄNNA BESTÄMMELSER - AB) gäller i tillämpliga delar för denna grupp.

Anmärkning

Varje uppdrag räknas för sig.

Ersättningsberättigade sammanträden m m

2 § Tjänstgörande ledamöter, närvarande ersättare och andra förtroendevalda som medgetts närvarorätt har rätt till ersättning enligt vad som närmare anges i dessa bestämmelser för

- a) sammanträde med kommunfullmäktige, fullmäktigeberedning, presidiummöte, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndsutskott, nämndsberedningar, liksom revisorernas sammanträden. Region Västerbottens fullmäktige.
- b) sammanträden med utredningskommittéer, projektgrupper och arbetsgrupper
- c) protokolljustering, då särskild tid och plats bestämts
- d) partigruppsmöten, som hålls med anledning av eller i direkt anslutning till sammanträde
- e) konferens, informationsmöte, studiebesök, uppdrag som kontaktperson, studieresa, kurs eller liknande som rör kommunal angelägenhet och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppdraget.

- f)** förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till kommunen
- g)** överläggning med företrädare för annat kommunalt organ än det den förtroendevalde själv tillhör
- h)** sammankomst med kommunalt samrådsorgan/intressesammansatt organ
- i)** överläggning med förvaltningschef eller annan anställd vid det kommunala organ den förtroendevalde själv tillhör
- j)** besiktning eller inspektion
- k)** överläggning med utomstående myndighet eller organisation
- l)** fullgörande av granskningsuppdrag inom ramen för ett revisionsuppdrag.
- m)** Ordförande- och vice ordförandeträffar. (Gruppledare som ej är ordförande eller vice ordförande äger rätt delta i sådana träffar.
- n)** utan krav på "särskilt uppdrag" har heltidsengagerade och deltidsengagerade förtroendevalda, på minst 40% av heltid, för deltagande i förrättningar inom kommun efter ordinarie kontorstid rätt till tre timersättning och timersättning för restid. (Inom nämndsområdet). Detta gäller även för deltidsengagerade ordförande och vice ordförande med mindre än 40% av heltid.
- o)** till ordförande och vice ordförande med minst 40% tjänstgöring utgår **ej** arvode för
- sammanträden och förrättningar - under kontorstid hos kommunen - som infaller på fastställd tjänstgöringsdag
  - protokollsjustering

Anmärkning till paragraf 2

Grundarvode utgår ej vid

- protokollsjustering (c)
- partigruppsmöte (d)

ERSÄTTNING FÖR FÖRLORAD ARBETSINKOMST SAMT FÖR FÖRLORADE PENSIONS- OCH SEMESTERFÖRMÅNER

Förlorad arbetsinkomst

3 § Förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst med de belopp fullmäktige beslutat enligt bilaga.

Förlorad pensionsförmån

4 § Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad pensionsförmån enligt av kommunfullmäktige antagna pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

För förtroendevalda som ej har rätt till pension enligt förtroendemannareglementet PBF är en traditionell pensionsförsäkring tecknad hos KPA Pensionsförsäkring AB. Avsättning sker med 4,5% på årsarvode, restidsarvode, timarvode och semesterlön.

För årsarvoderade förtroendevalda finns det särskilda bestämmelser om kommunal pension i antagna pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Förlorad semesterförmån

5 § Förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad semesterförmån enligt följande schablonberäkning:

Procentpåslag med 12% på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Till förtroendevalda med minst 40% tjänstgöring utges semesterdagstillägg enligt AB:s regler.

Särskilda arbetsförhållanden m m

6 § Rätten till ersättning enligt 3 - 5 §§ omfattar nödvändig ledighet för förtroendevalda med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden i övrigt när det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda fullgör sina ordinarie arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträde eller motsvarande.

Förtroendevalda som har ordinarie arbetstid som omfattar perioden mellan kl 00.00 och 05.00 har rätt till ett schablonberäknat belopp för förlorad arbetsinkomst om minst 7 timersättning för sammanträde som påbörjas senast kl 10.00 samma dag.

Har ledigheten från ordinarie arbete ej uppgått till minst 5 timmar utgår ersättning enligt fastställda regler för den tid sammanträdet pågått.

Rätten till ersättning enligt 3 - 5 §§ omfattar tid för resa till och från sammanträdet eller motsvarande och tid för praktiska förberedelser i anslutning till sammanträdet eller motsvarande.

ARVODEN M M

Årsarvode

7 § Förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på heltid eller på minst 40 procent av heltid har rätt till årsarvode med belopp som fullmäktige beslutat enligt bilaga.

Begränsat arvode

8 § Förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på mindre än 40 procent av heltid har rätt till begränsat arvode i den utsträckning som fullmäktige beslutat enligt bilaga.

ERSÄTTNING FÖR KOSTNADER

Resekostnader

9 § Ersättning för resekostnader som föranletts av sammanträde eller motsvarande **inom kommunen** ersätts enligt följande grunder.

Vid resa med egen bil från den förtroendevaldes fasta bostad eller arbetsplats inom kommunen till sammanträdesplatsen utgår kör-
längdsersättning i form av kilometerersättning enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare i det kommunala reseavtalet. Det förutsätts att samåkning sker i görligaste mån.

Då annat färdmedel användes, utgår ersättning med styrkt självkostnad för billigaste färdväg.

För hel- och deltidsengagerade med minst 40% tjänstgöring och där kommunen tillhandahåller eget kontorsrum utgår ingen reseersättning till och från arbetsplatsen.

Ersättning för färdtid, resekostnader och traktamente vid sammanträden eller motsvarande **utom kommunen** utgår enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare i de kommunala reseavtalen.

Parkeringsavgift

10 § Förtroendevalda får i samband med sammanträde eller förrättning i Skellefteå centrum ersättning för erlagd parkeringsavgift.

Ersättning beräknas efter den taxa som tillämpas i Brinken och omfattar - utöver protokollförd sammanträdes- eller förrättningstid - 30 minuter (inställnings- resp avgångstid).

Ersättning utgår även vid eventuella avbrott/ajournering (avbrott för måltid o dyl).

Övriga kostnader

11 § För andra kostnader än som avses i 9 - 10 §§ betalas ersättning om den förtroendevalde kan visa att särskilda skäl förelegat för dessa kostnader.

Ersättning utgår inte om den förtroendevalde haft rimliga möjligheter att genom omdisponering av arbete eller på annat sätt kunna förhindra att kostnaderna uppkom.

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Hur man begär ersättning

12 § Yrkande om ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst skall framställas senast inom ett år från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken förlusten hänför sig.

Yrkande om ersättning för styrkt förlorad pensionsförmån skall framställas senast inom två år från pensionstillfället.

Yrkande om andra ersättningar enligt dessa bestämmelser skall framställas senast inom ett år från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken kostnaden hänför sig.

Utbetalning

13 § Ersättning för förlorad semesterförmån betalas ut en gång per år. Övriga ekonomiska förmåner betalas ut en gång per månad.

**EKONOMISKA ERSÄTTNINGAR TILL KOMMUNALT
FÖRTROENDEVALDA FR O M 2013-01-01**

Fr o m 2013-01-01 gäller följande:

Hel- och deltidsengagerade förtroendevalda

Årsarvode i % av 526 900:-

Kommunstyrelsens ordf	125%
Socialnämndens ordf	100%
Kommunstyrelsens vice ordf	45%
Oppositionstid	2,5% per mandat (se anm. 2.)
Personalnämndens ordf	60%
Bygg- och miljönämndens ordf	75%
Barn- och grundskolenämnd. ordf	100%
Gymnasienämndens ordf	40%
Tekniska nämndens ordf	50%

Anmärkning 1

Procentsatserna för ordföranden och vice ordföranden anger också sysselsättningsgrad (dock ej kommunstyrelsens ordf.)

Anmärkning 2

Avser inte parti som har kommunstyrelsens vice ordförande post.

BILAGA TILL ERSÄTTNINGSBESTÄMMELSERNA

FÖRLORAD ARBETSINKOMST

I Verifierat belopp

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst med högst: 333:-/tim.

II Schablonberäknat belopp

Förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst enligt följande schablonberäkning:

Ersättning i % av 526 900:-

	Ordf	V ordf	Arbetsutskott	
			Ordi-	Ersättare
			narie	
Kommunfullmäktige	20	4 (1:e och 2:e)		
Kommunstyrelsens arbetsutskott	-	-	20	6,5
Bygg- och miljönämnd	-	18,75	3	-
Fastighetsnämnd	20	5	3	-
Fritidsnämnd	30	7,5	3	-

FÖRLORAD ARBETSINKOMST

Ersättning i % av 526 900:-

	Ersättning i % av 526 900:-		Arbetsutskott		Övriga ledamöter
	Ordf	V ordf	Ordi- narie	Ersättare	
Barn- och grundskolenämnd	-	25	3	-	
Förebyggarrådet (FRIS)	1,5	-			
Gymnasienämnd	-	10	3	-	
Konsumentnämnd	4	1			
Kommunrevision	8	7			5
Kulturnämnd	20	5	3	-	
Personalnämnd	-	15			
Socialnämnd	-	25			
AU			3,75	1,25	
IFO-AU			3,75	1,25	
Teknisk nämnd (även hamnrörelse)	-	12,5	3	-	
Kollektivtrafik-kommitté	2,5	-			
Valnämnd, valår	10	2,5			
ej valår	2				
Överförmyndarnämnd	6	1,5			

II Schablonberäknat belopp forts

ERSÄTTNING FÖR SAMMANTRÄDEN M M

Grundersättning

För sammanträde utgår ersättning för första timmen i form av grundersättning med belopp motsvarande 3 timmars ersättning: 576:-

Timersättning

För varje därpå följande timme såsom timersättning : 192:-

Ersättning för del av timme - utom den första - utgår för varje påbörjad halvtimme med hälften av timersättningen.

Anmärkning

Grundersättning första timmen

Tre timmars ersättning erhålles under första timmen endast vid dagens första sammanträde med följande undantag

om två eller flera sammanträden infaller samma dag med uppehåll av två timmar eller längre, erhålles tre timmars ersättning under första timmen även vid påföljande sammanträde. Ligger sammanträdena i anslutning till lunch, måste uppehållet mellan sammanträdena vara 3 timmar för att tre timmars ersättning skall utgå för första timmen i det påföljande sammanträdet.

Övriga ersättningar

Ersättning för att ordförande och vice ordförande i socialnämnden är tillgängliga för akuta beslut i ärenden : 960:-/månad.

Anmärkning

Ersättning utgår när socialnämnden delegerar till annan ledamot : 240:-/vecka.

BEGRÄNSAT ARVODE **Övriga förtroendevalda**

Inläsningsarvode

Årsarvode i % av 526 900:-

Inläsningsarvode till ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder. 0,7

Inläsningsarvode utgår dock **ej** till ledamöter och ersättare i arbetsutskott som har rätt till schabloniserad ersättning för förlorad arbetsinkomst. Ej heller ledamöter eller ersättare i Förebyggarrådet (FRIS) eller Valnämnden.

FÖRLORAD ARBETSINKOMST

II Schablonberäknat belopp forts

Partigruppssammanträde

I sammanträdestid inräknas 1 timme för partigruppssammanträde i anslutning till sammanträde med kommunfullmäktige, kommunstyrelsen samt kommunens övriga styrelser och nämnder (ej arbetsutskott).

Partigrupp inlämnar närvaroförteckning till respektive sekreterare.

Partigruppsledararvode

Ett partigruppleदारarvode i form av årsarvode om 10% av **526 900:-** utges till gruppledare för parti som är representerat i kommunfullmäktige.

ERSÄTTNING FÖR SAMMANTRÄDEN M M

Restid

Timersättning utgår också för restid enligt följande grunder:

Avstånd från den förtroendevaldes fasta bostad eller arbetsplats till/från sammanträdesplatsen, **enkel färd**

mer än 10 km men högst 22 km	1	timersättning
mer än 22 -"-	34 km	1,5 timersättningar
mer än 34 -"-	46 km	2 timersättningar
mer än 46 -"-	58 km	2,5 timersättningar
mer än 58 -"-	70 km	3 timersättningar
mer än 70 -"-	82 km	3,5 timersättningar
mer än 82 km	4	timersättningar

FÖRLORAD ARBETSINKOMST

II Schablonberäknat belopp forts

ARBETSUTSKOTTSSAMMANTRÄDE

Om arbetsutskottssammanträde inställs med kort varsel, och arbetsutskottsledamot av sin arbetsgivare ej kan beredas återgång till arbetet under den tid sammanträde skulle varat, kan efter särskild prövning ersättning utgå.

III Schablonberäknat belopp

Förtroendevalda som kan visa att en arbetsinkomst förlorats men inte till vilket belopp har rätt till en schablonersättning beräknad på grundval av den senaste fastställda sjukpenningen för dag:

$$\text{a) } \frac{\text{Sjukpenning/dag} \times 110 \% \times 365 \text{ dagar}}{2\,000 \text{ timmar}} = \text{ersättning/tim} \\ \text{högst } 333\text{:}/\text{tim}$$

$$\text{b) } \frac{\text{Sjukpenning/dag} \times 110 \% \times 365 \text{ dagar}}{260} = \text{ersättning/dag} \\ \text{högst } 2\,664\text{:}/\text{dag}$$

Halvdagsersättning = ersättning/dag enligt b) x 50 %.

ERSÄTTNINGAR I KOMMUNALA BOLAG FR O M 2013-01-01

AB Skebo	Styrelseordförande	årsarvode:	50 160:-
	Vice ordförande	årsarvode:	4 184:-
AB Polaris	Styrelseordförande	årsarvode:	16 700:-
	Vice ordförande	årsarvode:	4 184:-
AB Skelleftebuss	Styrelseordförande	årsarvode:	16 700:-
	Vice ordförande	årsarvode:	4 184:-
AB Skellefteå City Airport	Styrelseordförande	årsarvode:	16 700:-
	Vice ordförande	årsarvode:	4 184:-
AB Skellefteå Museum	Styrelseordförande	årsarvode:	16 700:-
	Vice ordförande	årsarvode:	4 184:-
Skellefteå Kraft AB	Styrelseordförande	årsarvode: 40% av 526 900:-	
	Vice "-	årsarvode: 10% av 526 900:-	

Till samtliga styrelseledamöter (inkl. ersättare) utgår en ersättning med 1.928:- per bevistat sammanträde, utbildning eller konferens, som berörd styrelse eller delegat beslutat. Inkluderar restidsersättning men ej milpengar. För ordförande- och vice ordförandeträff utges ersättning enl. bil 2 "Ersättning för sammanträden m m".

Skellefteå Kraft Elnät AB

Till samtliga styrelseledamöter (inkl. ersättare) utgår ett årsarvode på 10 995:- Ersättning för bevistat sammanträde, utbildning eller konferens utgår ej.

Till styrelseledamöter, inkallade styrelsesättare och adjungerade partiets gruppledare utgår ersättning per bevistat sammanträde, utbildning eller konferens som berörd styrelse eller delegat beslutat.

Inkluderar restidsersättning men ej milpengar.

Sammanträdestid: upp till 4 tim	964 kr
4 tim eller mer	1 928 kr

Lekmannarevisor

Till lekman revisor utgår en ersättning med 1 928:- per revisionstillfälle, bevistat sammanträde, utbildning eller konferens, som berörd styrelse eller delegat beslutat. Inkluderar restidsersättning men ej milpengar.

ERSÄTTNING TILL STYRGRUPPEN FÖR TILLVÄXTKONTORET

Ersättning utges enligt bestämmelser om ekonomiska förmåner till kommunalt förtroendevalda. Dock till ledamot i styrgruppen som ej är kommunalt förtroendevald avser ersättningen enbart ersättning för sammanträdestiden (schabloniserad) samt reseersättning enligt det kommunala reseavtalet.

ERSÄTTNING PENSIONÄRS- OCH HANDIKAPPRÅD (KF § 32/02)

Till ledamöter i pensionärsrådet och handikapprådet som utses av föreningar erhåller 372:- per ordinarie sammanträde (ej pensionsgrundande eller semesterlönegrundande).

Ledamot som har inkomstbortfall ersätts som kommunalt förtroendevald vad avser ersättning för sammanträdestiden (schablonberäknat belopp).
Reseersättning utbetalas enligt det kommunala reseavtalet.

TILLÄMPNING AV BESTÄMMELSER OM ERSÄTTNING M M TILL KOMMUNALT FÖRTROENDEVALDA I SKELLEFTEÅ KOMMUN

Arbetsuppgifter som ska utföras inom ramen för ordförandens och vice ordförandens årsarvode

För förtroendevald med uppdrag på minst 40% av heltid gäller även vad som anges under § 2 o)

- Rutinmässigt följande av förvaltningens arbete
- Besök på förvaltningen för information attest eller annan påskrift av handling – inklusive protokollsjustering

§ 2 c) Protokollsjustering

Ersättning utges då särskild tid och plats bestämts.

Tid för justering anges i reseräkningen.

Om inte tidsomfattning angetts ersätts en halvtimme (praxis).

Grundarvode utges ej.

Restidsersättning utges enligt bestämmelserna.

Antal km ska anges för att resersättning ska erhållas.

Observera att protokoll även kan sändas per post för protokollsjustering.

§ 2 d) Partigruppsmöte

1 timmes ersättning utges oavsett tidpunkt för mötet.

Grundarvode utges ej.

För förtroendevald med uppdrag på minst 40% av heltid gäller även vad som anges under § 2 o)

§ 5 Semesterdagstillägg utbetalas en gång per år – normalt maj månad.

§ 9 Med förtroendevaldes fasta bostad jämställs sommarbostad.

Stycke 2

Är sommarbostaden belägen utanför kommunen utges körlängsersättning enbart inom kommungränsen.

§ 9 Vid förrättning utom kommunen men inom landet utges färdtidsersättning

Stycke 4

Enligt AB (Allmänna bestämmelser). Färdtidsersättning utges ej för tid mellan kl 08.00 – 17.00 måndag – fredag.

- färdtidsersättning och arvode utges ej för samma tid
- färdtidsersättning utges inte för sådan tid mellan 22.00 – 06.00 då den förtroendevalde disponerar sovplats på tåg eller hyttplats på fartyg.
- väntetid som föranleds av tillfälligt uppehåll eller avbrott i färden (tågbyte eller annat byte av färdmedel) likställs med färdtid
- färdtid (inkl. väntetid) ska omfatta minst 30 min för att ersättning ska utgå
- färdtidsersättningen är f.n. 59,30 kr för de första 10 timmarna som färdtidsersättning utges under en kalendervecka.

Observera att färdtid och eventuell väntetid inom Sveriges gränser inte ger ersättning om målet för resan är utländsk ort.

§ 10 Om parkeringsavgiften för ett år beräknas överstiga kostnaden för årskort kan kostnaden för årskort erläggas av respektive nämnd.

Bil 2 Inläsningsarvode

Mer än ett (1) inläsningsarvode kan utges. Dock ej inläsningsarvode för kommunfullmäktige till den som är ledamot/ersättare i kommunstyrelsen.

Bil 3 I ersättningen som utges per bevistat sammanträde, utbildning eller konferens ingår ersättning för förlorad semesterförmån och restidsersättning.

ÖVRIGT

Extra sammanträden

- Förtroendevald, som är anställd hos Skellefteå kommun, kan ha kompensationsledighet under uppdraget och samtidigt uppbära arvode för förtroendeuppdraget.

- Principer vid förtroendevaldas sjukskrivning.

Förtroendevald som har pågående ledighet från sin ordinarie arbetsgivare ska under sjukdom så långt det är möjligt behandlas som kommunens anställda beträffande ersättningar och avdrag. Detta såvida ej återgång sker till ordinarie arbetsgivare och denna svarar för hela arbetsgivaransvaret.

Till statens företrädare i samordningsförbunden

2012-10-08

Lokal samverkan kring unga med funktionsnedsättning

Denna PM är Nationella samverkansgruppens syn på hur staten i samverkan med berörda aktörer ska verka för en fortsatt prioritering av unga med aktivitetsersättning. Skrivelsen utgör vägledning för Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans olika representanter i samordningsförbund.

Bakgrund

I enlighet med Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans regleringsbrev för 2012 ska myndigheterna i samverkan genom samordningsförbund stödja unga med aktivitetsersättning i behov av arbetslivsinriktade eller samordnade rehabiliteringsinsatser för att uppnå eller förbättra sin arbetsförmåga.

Aktivitetsersättning beviljas bl.a. unga som inte kan arbeta på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. Målgruppen är en relativt liten grupp i samhället men viktig ur ett inkluderingsperspektiv. Om unga med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att delta i samhällslivet och arbetslivet måste alla aktörer ta sitt ansvar inom sina respektive områden och bidra till ett effektivt samverkansarbete.

Som parter i ett samordningsförbund ska Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i samverkan med kommun och landsting verka för att fler unga med aktivitetsersättning får del av samverkansinsatser i syfte att närma sig arbetsmarknaden¹. Detta ska ske genom att statens olika representanter i samordningsförbunden under hösten 2012 verkar för att:

- insatser med riktning mot *arbete* finns för målgruppen,
- målgruppen är *prioriterad* i de insatser som förbundet finansierar,
- samverkan med lokala *arbetsgivare* förstärks inom ramen för förbundets verksamhet.

I vilken omfattning målgruppen unga med aktivitetsersättning prioriteras inom ramen för samordningsförbundens verksamhet följs upp i slutet av 2012. Det är därför särskilt viktigt att alla samordningsförbund strävar efter att registrering av finansierade insatser sker löpande i uppföljningssystemet SUS i syfte att ge en rättvis bild av det arbete som genomförts.

---

¹ Ett första steg kan vara att diskutera lokala behov, genomföra kartläggningar och därefter göra gemensamma prioriteringar.

Angeläget att inkludera arbetsgivare och arbeta förebyggande

Utöver parterna som utgör ett samordningsförbund är arbetsgivarna centrala aktörer för att unga med aktivitetsersättning ska få, återfå eller öka sin arbetsförmåga. Oavsett hur stödet förstärks löser det inte problemen med utanförskap om det inte finns en inkluderande arbetsmarknad som är beredd att anställa personer med någon form av funktionsnedsättning.

Samordningsförbunden har en framträdande roll när det gäller samarbetet med lokala arbetsgivare. Arbetsgivarna behöver få mer kunskap om vad funktionsnedsättningen innebär innan de anställer personer men även under tiden som anställningen pågår. Samordningsförbunden har i sina insatser ofta med goda resultat använt sig av supported employment-metodik som involverar arbetsgivare i rehabiliteringsprocessen.

Lagen om finansiell samordning ger också möjlighet att arbeta förebyggande för att motverka utanförskap. Genom t.ex. samverkan med skolan kan sammansatta behov hos unga med funktionsnedsättning fångas in tidigt. Samverkansinsatser kan erbjudas redan innan avslutad skolgång och därmed öka chanserna för att individen hamnar i rätt insats vilket underlättar övergången från skola till arbete. En studie som Försäkringskassans gjort år 2012 visar att den vanligaste insatsen som personer med aktivitetsersättning deltar i är daglig verksamhet enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). I de kommuner där samordningsförbund finns kan denna samverkansform förstärka myndigheternas samverkan kring målgruppen unga med aktivitetsersättning. Samverkan kan förhindra inlåsnings effekter i såväl den dagliga verksamheten som sjukförsäkringen och ge individer som har förutsättningar att klara ett lönearbete rätt stöd i rätt tid. Att delta i samhällslivet och i den mån det är möjligt i arbetslivet ska vara en självklar rättighet för alla unga.

För Nationella samverkansgruppen

Svante Borg
Försäkringskassan

Henrietta Stein
Arbetsförmedlingen

Kontigo

Hälsans Trädgård–stöd till individer att växa

Redovisning av följeforskning av Projekt Hälsans Trädgård

Stockholm2012-04-25

Peter Kempinsky, Katarina Ulfsdotter

Innehåll

Innehåll.....	2
1 Sammanfattning	3
2 Inledning	6
2.1 Bakgrund.....	6
2.2 Syfte med rapporten	6
2.3 Genomförande	6
2.4 Läsanvisningar.....	6
3 Hälsoträdgårdar som rehabiliteringsmetod.....	7
4 Projekt Hälsans Trädgård	8
4.1 Bakgrund och problembild	8
4.2 Mål och syfte.....	8
4.3 Målgrupp och deltagarantal.....	9
4.4 Organisation	9
4.5 Strategi och inriktning.....	10
4.6 Projektets arbetssätt	10
5 Vad tycker deltagarna om Hälsans Trädgård?	15
5.1 Deltagarnas nöjdhet och nytta	15
5.2 Synen på projektets arbetssätt.....	17
5.3 Synen på de aktiviteter som erbjuds.....	18
5.4 Synen på personalen.....	19
5.5 Genomslaget för de horisontella kriterierna.....	20
6 Projektets genomförande	21
6.1 Lokala förutsättningar för projektets genomförande.....	21
6.2 Projektets ledning och styrning.....	22
6.3 Samverkan och förankring	24
6.4 Hälsans Trädgård – del i ett rehabiliteringssammanhang.....	25
7 Projektets mål och resultat	28
7.1 Deltagarnas egenförsörjning	28
7.2 Ökad kännedom om horisontella kriterier	29
7.3 Permanentning av verksamheten	30
8 Sammanfattning och slutsatser.....	33
8.1 Sammanfattande SWOT-analys.....	33
8.2 Slutord.....	37

1 Sammanfattning

Projektet Hälsans Trädgård är 3-årigt och genomförs under perioden 1 juni 2010 till 31 maj 2013. Projektägare är socialkontoret, Skellefteå Kommun. Samverkansparter är Psykiatrin inom Västerbottens läns landsting, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Projektet finansieras med stöd av Svenska ESF-rådet och Samordningsförbundet Skellefteå samt deltagaresättningar via samverkansparterna.

Kontigo har granskat projektet med fokus på projektets genomförande och förutsättningarna för att nå målen, samt att återföra synpunkter och iakttagelser till projektets ledning och finansiärer. Granskningen har genomförts genom en kombination av metoder såsom granskning av tillgängligt skriftligt material, enkät till deltagarna och intervjuer med nyckelaktörer och deltagare.

Projektets övergripande *syfte* är att utveckla ett arbetssätt och en verksamhetsmodell som stödjer individer att förkorta vägen till arbete och/eller studier. Arbetssättet ska bland annat baseras på teorier och metoder från området "grön rehabilitering". Projektet ska också lägga stor vikt vid tillgänglighet och jämställdhetsintegrering för att skapa en Grön miljö som är anpassad för så många som möjligt. Metoder och arbetssätt som är nya och oprövade ska utvecklas och anpassas till projektdeltagarnas behov, det geografiska läget och den regionala arbetsmarknadens förutsättningar.

Projektets *mål* är följande: 50 % av deltagarna ska under projekttiden uppnå egen försörjning genom arbete eller studier. 90 % av deltagarna ska uppleva att de kommit närmare arbete eller studier. 90 % av deltagarna ska uppleva att de kan mer om jämställdhet. 90 % av deltagarna ska uppleva att de kan mer om tillgänglighet. Beslut tas att verksamheten Hälsans Trädgård efter projekttiden ska permanentas

Projektet vänder sig till en bred målgrupp bestående av individer med långtidssjuk-skrivning, lång arbetslöshet, försörjningsstöd, kontakt med psykiatrin och nyanlända invandrare. Projektet räknar med att i snitt 30 deltagare per månad kommer att vara inskriva och inskrivningsperioden kommer att vara individuell beroende på remittentens regelverk. Cirka 200 deltagare beräknas ingå i projektet som helhet varav 60 % ska vara kvinnor och 40 % män.

Inriktningen på Grön Rehabilitering är en viktig grund för projektet, minst lika viktigt är dock det breda utbud av aktiviteter och stöd som projektet kan erbjuda för rehabilitering kopplat till individens behov och förutsättningar. Genom sin placering på Solkraft Rosengård har projektet möjlighet att erbjuda aktiviteter inom trädgård, skog, tryckeri, verkstad, snickarbova, Solviksträffar och föreläsningar.

Projektet har en grundlig dokumentation av sin verksamhet där det bl.a. ingår grundinskrivning, checklista på arbetsmoment, rehabiliteringsunderlag, uppföljningar, hälsodiagram och slutenkät. En individuell utvecklingsplan läggs upp vid starten i

projektet. Utvecklingsplanen innehåller tidsplanering samt uppgifter/aktiviteter som deltagaren ska delta i. Utvecklingsplanen revideras under avstämningsmöten som sker regelbundet varje månad med deltagare och remittent.

Intervjuer och enkäter med deltagare visar att man är mycket positiva till Hälsans Trädgård som rehabiliteringsform. Särskilt nöjda är man med personalens professionalism. 100% av deltagarna anger att man kan tänka sig att rekommendera rehabiliteringsformen till andra och cirka 90% anser att projektet har varit bra på att ta tillvara de behov och förutsättningar som framkom vid uppföljningen med deltagarna.

Projektet har en stark lokal förankring och det finns en etablerad tradition och erfarenhet av samverkan. Samordningsförbundet har en viktig roll när det gäller att skapa en bra lokal plattform för samverkan. Solkraft och Skellefteå kommun är redan etablerade aktörer med legitimitet för att driva den här typen av projekt och verksamhet vilket är viktiga delar i projektets förankring.

Projektledaren och projektteamet är väl fungerande, kompetenta och erfarna och tar tag i de problem som uppstår och genomför nödvändiga förändringar. Projektet har en god struktur och fungerande rutiner som ger ordning och reda i projektet. Strukturen stöder samverkan och bidrar till att projektet blir tydligt för andra aktörer. Projektets resultat presenteras för styrgruppen och för referensgruppen. Projektet har hittat en bra form för uppföljning och har god samverkan med remittenterna kring uppföljning och planering för deltagarna.

Samverkan fungerar i stort väl och det ses som positivt att Hälsans Trädgård finns inom Solkraft som är en väl förankrad verksamhet. Även samverkan med andra aktörer anses fungera bra och att man arbetar prestigelöst och har goda kontakter. Hälsans Trädgård ses som ett väl förankrat koncept för de som arbetar med rehabilitering.

Remittenter och andra nyckelpersoner har en stark tilltro till att deltagarna kommer att ha god nytta av rehabiliteringen i Hälsans Trädgård. Detta avspeglas också när man tittar på deltagarnas resultat och vad de tycker om projektet. Hälsans trädgård ses som ett bra komplement till Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans, kommunens och psykiatrins verksamhet.

Kontigo har granskat måluppfyllelsen avseende de 28 deltagare som avslutat sin rehabilitering i Hälsans Trädgård per 2011-10-30. 25 % har gått vidare till arbete eller studier. Målet är 50 %, man har alltså inte uppnått detta mål. 14 % har kommit närmare arbetsmarknaden genom praktik. Detta uppfattar Kontigo som ett gott resultat då det kan antas att dessa personer på längre sikt kommer ut i arbete. 36 % har gått vidare i annan aktivitet. Även detta tolkas som ett gott resultat då man kommit vidare i någon annan form av rehabilitering eller aktivitet som på sikt kan leda till arbete eller studier.

En förklaring till den bristande måluppfyllelsen vad gäller deltagarnas status är att projektet i praktiken har fått en målgrupp som kräver mer tid och stöd (jämfört med

vad som förutsattes vid projektets start). Detta påverkar den ekonomiska ersättningen och flödet, samt förutsättningarna för projektet att nå målen.

Även när det gäller målet att deltagarna skall få en ökad kunskap om jämställdhet och tillgänglighet så brister projektet vad gäller måluppfyllelse

Ett av målen för projektet är att verksamheten ska bli permanent. Samtliga intervjuade uttrycker förhoppningar om att Hälsans Trädgård ska bli en permanent verksamhet. För att detta ska lyckas krävs att projektet är väl förankrat och att man redan nu arbetar aktivt för att hitta samarbetspartners och möjligheter till finansiering av fortsatt verksamhet. I detta arbete har styrgruppen en viktig roll. Förhoppningen är att Skellefteå kommun kan bli en framtida finansör i en permanent verksamhet och att Hälsans Trädgård kan bli en del av Solkrafts ordinarie verksamhet. I dagsläget förs en strategisk diskussion kring förutsättningarna för en permanentning av verksamheten efter projektets slut 2013. En viktig del i arbetet med en permanentning av verksamheten handlar om att utveckla en samsyn kring vad som bör permanentas.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Projektet Hälsans Trädgård är 3-årigt och genomförs under perioden 1 juni 2010 till 31 maj 2013. Projektet syftar till att utveckla arbetssätt och en modell för att kunna effektivisera och korta vägen till arbete för projektdeltagarna bland annat baserat på teorier och metoder kring "grön rehabilitering". Projektet genomförs av Skellefteå Kommun och samverkansparterna Psykiatrin inom Västerbottens läns landsting, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Projektet finansieras med stöd av Svenska ESF-rådet och Samordningsförbundet Skellefteå samt via deltagarsättningar från samverkansparterna.

2.2 Syfte med rapporten

Som ett led i Kontigos följeforskning av Hälsans Trädgård har vi genomfört en granskning av projektet. Syftet med granskningen är att ge en bild av projektets genomförande och förutsättningarna för att nå målen för projektet samt att återföra synpunkter och iakttagelser till projektets ledning och finansiärer.

2.3 Genomförande

Kontigo har genomfört granskningen genom en kombination av metoder. Vi har gått igenom tillgängligt skriftligt material om projektet, bland annat projektbeskrivning samt lägesrapporter till ESF-rådet. Syftet med detta har varit att få en bild av projektets syfte, mål och organisation såsom det beskrivits formellt för bl.a. finansiärerna som grund för en förståelse av hur de olika delarna såsom organisation, aktiviteter och förväntade resultat och effekter hänger ihop, den "röda tråden" i projektet. Som del i granskningen har vi även använt en enkät till deltagarna. Enkäten har delats ut i samband med avslut. Kontigo medverkade i framtagandet av enkäten. Intervjuer med nyckelaktörer har skett i form av telefon- och besöksintervjuer enligt följande:

- Intervju, dialog och möten med projektledningen
- 5 intervjuer med styrgruppens medlemmar
- 3 intervjuer med referensgruppens medlemmar
- 6 intervjuer med handläggare i medverkande organisationer
- 6 intervjuer med deltagare i projektet (6 av 12 gick att få kontakt med)

2.4 Läsanvisningar

Kapitel 2 ger en kort introduktion till området Grön rehabilitering. I kapitel 3 ges en beskrivning av projektets bakgrund, mål och syfte, organisation och arbetssätt. Kapitel 4 redovisar resultaten av enkät och intervjuer med deltagare. I kapitel 5 presenteras en granskning av projektets genomförande främst baserat på intervjuer med aktörer

som på olika sätt medverkat i genomförandet. Kapitel 6 diskuterar projektets måluppfyllelse och i kapitel 7 sammanfattas utvärderarnas slutsatser och rekommendationer.

3 Hälsoträdgårdar som rehabiliteringsmetod

En viktig grund för projektet Hälsans Trädgård utgörs av Grön rehabilitering. Grön rehabilitering kan definieras som all form av behandling och rehabilitering där naturen ingår. När man talar om grön rehabilitering i Sverige bygger den oftast på trädgårdsterapi enligt Alnarpsmodellen, som utvecklats av professor Patrik Grahn, där vetenskapliga studier bekräftar att rehabilitering i naturen ger en snabbare återhämtad hälsa. Grön rehabilitering bygger på forskningsbaserad kunskap om naturens och trädgårdens läkande inverkan. Upplevelser i naturen och aktiviteter i trädgården kan ha gynnsamma effekter på olika hälsotillstånd. De läkande faktorerna är bl.a. dagsljus, frisk luft, rutiner och fysisk aktivitet.

I framförallt USA och England har trädgård och natur länge använts i behandling och rehabilitering och man har därmed långvarig erfarenhet och även forskning inom området. Forskningen har visat att grön rehabilitering är lika effektiv som traditionell rehabilitering. Även i Sverige har erfarenhet och forskning visat att grön rehabilitering är likvärdigt med andra insatser. Evidensläget för grön rehabilitering är således gott. Den vetenskapliga kompetensen i Sverige inom området finns främst på lantbruksuniversitetet i Alnarp.

Ensvårighet för spridningen av satsningar på grön rehabilitering i Sverige är att denna typ av rehabilitering inte omfattas av den statliga rehabgarantin. Detta beror på att man anser att det inte finns tillräcklig evidens. Det behövs alltså ytterligare forskning och dokumentation inom området.

En annansvårighet för utvecklingen av grön rehabilitering är bristen på utbildningar i trädgårdsterapi. Hittills har man varit hänvisad till de grundkurser som anordnats i Alnarp eller de utbildningar som finns i England och USA.

Trots dessa svårigheter satsas det på grön rehabilitering på flera ställen runt om i landet, där Alnarps rehabiliteringsträdgård är mest känd. Ett annat exempel är Gröna Rehab i Göteborg som, från att ha varit ett 3-årigt projekt, övergått till att vara en permanent verksamhet. Med stöd av Europeiska socialfonden genomförs flera projekt där grön rehabilitering utgör en viktig del av projektidén för att utveckla arbetet med rehabilitering för personer som står långt från arbetsmarknaden. Som exempel kan nämnas projekten Naturkompetens som genomförs i Hudiksvall, Grön Helhet i Härnösand, Grön rehabilitering som genomförs av Garpenbergs Intressenter AB samt Rum för växande som genomförs i Eskilstuna och Västerås.

4 Projekt Hälsans Trädgård

4.1 Bakgrund och problembild

Projektet Hälsans Trädgård är 3-årigt och genomförs under perioden 1 juni 2010 till 31 maj 2013. Projektet föregicks av en förstudie som finansierades av ESF-rådet som genomfördes under perioden 1 september 2008 till 1 mars 2009.

Resultatet från den förstudie som föregick projektet visade att det fanns behov av att utveckla den redan befintliga rehabiliteringen med de nya erfarenheter och forskningsrön som gjorts inom området Grön rehabilitering. Framförallt rehabiliteringsinsatser riktade till individer med diagnosen ångest/utmattning, att i tidigt skede ta hand om människor med utmattningssyndrom och ångest för att förhindra passivitet och negativa spiraler med missbruk m.m. Forskning och redan etablerade rehabiliteringsträdgårdar har visat att om individer med dessa diagnoser erbjuds möjligheten att närvara bland andra människor, utan direkta krav på prestation, och i en hälsofrämjande miljö, så underlättas och förkortas tiden till återgång till arbetslivet.

Som del i arbetet med förstudien konstaterar försäkringskassan att c:a en tredjedel av sjukfalleni Skellefteå har psykiska diagnoser. Alla parter har välkomnat en tidig rehabiliteringsmöjlighet för de individer som är i behov av en sådan insats. Psykiatrins ledningsgrupp har uttryckt vikten av att utveckla samarbetet och att arbeta för detta gentemot kommunen. Även privata aktörer med rehabiliteringsinriktning har uttryckt sig positivt och ser möjligheter att nyttja en verksamhet med inriktning mot grön rehabilitering.

4.2 Mål och syfte

Projektets övergripandesyfte är att utveckla ett arbetssätt och en verksamhetsmodell som stödjer individer att förkorta vägen till arbete och/eller studier. Arbetssättet ska bland annat baseras på teorier och metoder från området "grön rehabilitering". I projektet skall också stor vikt läggas vid tillgänglighet och jämställdhetsintegrering.

Projektets *mål* är följande:

- 50 % av deltagarna ska under projekttiden uppnå egen försörjning genom
- arbete eller studier
- 90 % av deltagarna ska uppleva att de kommit närmare arbete eller studier
- 90 % av deltagarna ska uppleva att de kan mer om jämställdhet
- 90 % av deltagarna ska uppleva att de kan mer om tillgänglighet
- Beslut tas att verksamheten Hälsans Trädgård efter projekttiden ska permanentas

4.3 Målgrupp och deltagarantal

Projektet vänder sig till en bred målgrupp bestående av individer med långtidssjuk-skrivning, lång arbetslöshet, försörjningsstöd, kontakt med psykiatrin och nyanlända invandrare.

Projektet räknar med att i snitt 30 deltagare per månad kommer att vara inskriva och inskrivningsperioden kommer att vara individuell beroende på remittentens regelverk. Cirka 200 deltagare beräknas ingå i projektet som helhet varav 60 % ska vara kvinnor och 40 % män.

4.4 Organisation

För genomförandet av projektet har följande organisation skapats:

- Projektorganisation

I projektet Hälsans Trädgård har man idag 2,5 tjänst bestående av en projektledare på heltid, en trädgårdsmästare på heltid samt en administratör på halvtid.

- Styrgrupp

I styrgruppen ingår personer från följande myndigheter; Psykiatrin, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Socialtjänsten i Skellefteå kommun och Samordningsförbundet. Styrgruppens roll ska vara att styra och leda projektet, detta ska göras löpande och i de möten projektledningen sammankallar till. Projektledningen träffar och rapporterar till styrgruppen 4 ggr/ år. Däremellan har man telefonkontakt och mailkontakt om något inträffar. Projektet har löpande kontakt med Socialtjänstens styrgruppsdeltagare.

Projektet ägs av Skellefteå Kommun där Solkraft har haft sin verksamhet i 27 år. Utifrån detta är implementering och permanentande av verksamheten den stora fråga som styrgruppen har mandat att diskutera och hitta en lösning på. Styrgruppen har inflytande och kan bidra till samarbete med andra organisationer och därmed t.ex. öka engagemanget och remitteringen. Styrgruppen ska också vara ett stöd om det uppstår problem i projektet.

- Referensgrupp

I referensgruppen ingår personer från Psykiatriska kliniken, Arbetsförmedlingen, Socialkontoret, Försäkringskassan, Solviks Folkhögskola, Arbetsmarknadsgruppen och Kommunala handikapprådet. Inledningsvis ingick även Föreningarnas hus i referensgruppen men deltar inte längre i detta arbete på grund av tidsskäl. Referensgruppen ses varannan månad och man ser det som ett bra tidsintervall. Vid projektstart sågs man varje månad.

Referensgruppen fungerar som bollplank till projektet vad gäller det praktiska arbetet och frågeställningar kring deltagarantalet mm.

- Medfinansierare

Projektets medfinansierare är Arbetsförmedlingen, Skellefteå Kommun, Försäkringskassan, Västerbottens läns landsting samt Samordningsförbundet i Skellefteå.

4.5 Strategi och inriktning

I projektet ska metoder och arbetssätt som är nya och oprövade utvecklas och anpassas. Framförallt handlar detta om att metoden ska vara anpassad till projektdeltagarnas behov, det geografiska läget och den regionala arbetsmarknadens förutsättningar. Det geografiska läge ses inte som ett hinder för att kunna arbeta med grön rehabilitering då Grön rehabilitering innehåller en rad olika aktiviteter och inte är helt beroende av klimat. Förhoppningen är att projektet ska leda till ett hållbart mervärde utöver de rehabiliteringsinsatser som kommunen och andra aktörer genomför och att man utvecklar ordinarie verksamhet både under projekttiden men naturligtvis även efter att projektet har avslutats.

Projektet vill ge fler individer möjlighet att hitta en rehabiliteringsinsats som passar dem. Hos Solkraft finns förutsättningar för en sådan verksamhet, då markarbeten är slutförda, ett stort växthus är uppfört, lokaler för verksamheten i övrigt finns tillgängliga. Den gröna miljön i sig behöver ständig tillsyn och skötsel och är inte färdig i förväg utan skapas och omskapas ständigt under projektperioden av deltagarna.

4.6 Projektets arbetssätt

Nedan följer en beskrivning av projektets utgångspunkter och arbetssätt:

4.6.1 Genomförs i bred samverkan mellan aktörerna

Hälsans Trädgård genomförs med ett brett stöd av flera samarbetspartners som Samordningsförbundet, Skellefteå Kommun (Socialkontoret, där Solkraft är en del), kommunala handikapprådet), Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsgruppen, Försäkringskassan, Västerbottens läns landsting (psykiatri) och Solviks folkhögskola.

4.6.2 Fokus på individens behov och förutsättningar

Projektets verksamhet har sin utgångspunkt i deltagarnas behov och förutsättningarna liksom de förutsättningar som ges av den regionala arbetsmarknaden och det geografiska läget. En viktig aspekt är att möta deltagarna på deras nivå, att personalen ser individen där den befinner sig. Utgångspunkten är att inte kräva mer av deltagarna än vad de anser sig klara av själva. Det är alltid deltagaren som har rätt i sin känsla av hur de mår och vad de orkar.

Deltagarna erbjuds alltid att göra studiebesök på Solkraft för att själva kunna bilda sig en uppfattning om verksamheten innan de fattar beslut om deltagande.

- Individuell utvecklingsplan

En individuell utvecklingsplan läggs upp vid starten i projektet. Det första som görs är att identifiera vilka problem deltagaren har och vad denne kan behöva stöd i för att klara att delta. Bl.a. diskuteras förmågan att hantera stress. Utvecklingsplanen inne-

håller tidsplanering (dagar och timmar samt när på dagen deltagaren ska närvara) samt uppgifter/aktiviteter som deltagaren ska delta i. Utvecklingsplanen revideras, oftast under avstämningsmöten, där både tider och uppgifter/aktiviteter kan förändras där stor hänsyn tas till deltagarnas önskemål.

- **Könsfördelning**

För att projektet ska bli mer lockande för män ser man att den viktigaste faktorn är att remitterande handläggare får tillräcklig information kring projektet då det är de som presenterar möjligheten till deltagande för sina klienter, oavsett kön. Arbetsformer för löpande uppföljning och anpassning av insatser och plan

- **Avstämningsmöten**

Projektet har regelbundna avstämningsmöten varje månad med deltagare och remittent. Om det skulle uppstå behov av ett mer akut avstämningsmöte kan detta ske antingen i projektets lokaler eller hos remittenten. Remittenterna är till största delen positiva till avstämningsmötena, man har störst svårigheter att organisera möten med FK. Vid avstämningsmötena är utgångspunkten att mötet ska ha ett positivt fokus. Man diskuterar hur tiden mellan mötena varit, följer upp överenskommelser mm från tidigare möte, vilka aktiviteter man deltagit i, om man har deltagit i gruppaktiviteter och hur detta varit. Man tar också upp vad personalen observerat. Man diskuterar förändringsförslag gällande t.ex. matvanor, tider, samarbete, byte av aktivitet och ev. praktik. Man dokumenterar alla överenskommelser, deltagandet i mötet samt när nästa möte ska ske.

- **Observationstid**

Cirka 2 ggr/månad har personalen "observationstid" då man diskuterar och dokumenterar observation av deltagarnas medverkan (förändringar, framgångar, svårigheter mm). Från början var detta planerat till 1 ggr/vecka men detta har fått ändrats pga tidsbrist. Observationerna är ett stöd i planeringen av det dagliga arbetet och för avstämningsmötena.

4.6.3 Grön Rehab är en viktig grund för projektet...

Den gröna miljön ger många kopplingar till människors egna liv, allt från växandet som alltid behöver vård och omsorg för att tillväxt ska ske, till att man under hösten rensar bort det man skapat och tar tillvara de positiva erfarenheterna som man fått under perioden. När man under hösten rensar bort sommaren inte ser det som ett misslyckande utan att det ger kraft och energi till att planera framåt igen.

Under vinterhalvåret har man en gång per vecka längre teoretiska pass kring grön miljö (t.ex. beskäring, kompostering mm). Detta som en förberedelse till det ökade praktiska arbetet som p.g.a. verksamhetens inriktning blir naturligt under vår, sommar och höst. Dagligen har man vid morgonfiket en kortare teoretisk genomgång/arbetsbeskrivning kring de aktiviteter som är planerade för dagen.

Mötet med deltagarna då man tillsammans arbetar kreativt och i trädgården leder till samtal där deltagaren får känna sig betydelsefulla (det handlar inte om vad man gör

eller hur man gör det, utan om vad som sker i själva mötet), både mellan personal och deltagare men lika viktigt är vad som händer deltagarna sinsemellan.

4.6.4 ... men del av ett brett utbud för att stimulera kreativiteten

Inriktningen på Grön Rehabilitering är en viktig grund för projektet, minst lika viktigt är dock det breda utbud av aktiviteter och stöd som projektet kan erbjuda för rehabilitering kopplat till individens behov och förutsättningar.

Den kreativa delen i projektet bygger inte på att man ska skapa saker i produktion eller med målet att andra ska ta del av det, kreativiteten som sker i de olika verkstäderna och i den gröna miljön är till för att man dels ska väcka lusten hos deltagaren till att göra saker på sin fritid. Dels för att deltagarna utvecklas och delger andra deltagare information sitt eget kunnande. Deltagare som med hjälp av kreativa aktiviteter växer så att de kan instruera andra deltagare stärks i sin självkänsla och söker större utmaningar.

Genom sin placering på Solkraft Rosengård har projektet möjlighet att erbjuda ett brett utbud av aktiviteter. Inom ramen för projektet erbjuder man aktiviteter inom trädgård, skog, tryckeri, verkstad, snickarbova, Solviksträffar och föreläsningar. Något som är en viktig förutsättning för att kunna anpassa stödet till individens behov och förutsättningar.

- **Kompetenspåbyggnad**

Kompetenspåbyggnad innebär aktiviteter som stärker individens förmåga att komma vidare i studier eller arbete. I detta ingår att klara att umgås och diskutera med andra, kunna delta i grupp, söka material och fakta, göra inköp och skaffa material till verksamheten, lära sig göra självständiga val, planera, utföra nya aktiviteter mm. Kompetenspåbyggnaden sker alltså inte genom någon kursverksamhet inom projektet, men genom deltagande i projektet kan man stärkas och göras uppmärksam på om man har behov av någon formell kompetenspåbyggnad som ett led i sin process mot att komma vidare i egen försörjning.

- **Studiebesök**

Studiebesök utifrån deltagarnas intresse och behov innebär studiebesök som kan vara lämpliga när deltagaren är redo för studier eller praktik. Detta kan vara studiebesök på t.ex. folkhögskola eller företag. Även studiebesök för att stödja deltagarnas kreativitet sker, i liknande verksamheter, i trädgårdar eller inom olika hantverksmiljöer)

- **Praktikplatser**

Det är inte aktuellt att erbjuda/ordna praktikplats till samtliga deltagare i projektet då många inte kommer att uppnå en sådan aktivitetsgrad. Skulle det bli många som har behov av praktikplats klarar projektet detta genom att man har stöd inom organisationen genom 2 arbetsmarknads-konsulenter och en person som arbetar med supported employment. Dessutom kan arbetsförmedlingen erbjuda stöd. Praktikplatser inom Solkrafts övriga verksamhet nyttjas, bla för att göra en mer tydlig arbetsträning för de deltagare som behöver det.

4.6.5 Kontinuerlig dokumentation, information och resultatspridning

Projektet har en grundlig dokumentation av sin verksamhet. Varje deltagare har sin egen pärm.

Man dokumenterar uppgifter från *grundinskrivningen*; personuppgifter, förväntningar på rehabiliteringen, remittent, ekonomisk ersättningsform och planerad arbetstid. Man skriver även ner uppgifter om *tiden innan inskrivningen* såsom senaste arbete/studier, medicinering, dygnsrytm mm.

Man gör en *checklista på arbetsmoment* som deltagaren önskar ha stöd med samt ett *rehabiliteringsunderlag*, d.v.s. vad deltagaren har för övriga aktiviteter, t.ex. sjukgymnastik mm, som påverkar deras rehabilitering.

Deltagarna skriver i sin *händelsebok* efter varje arbetspass, dels hur dagen varit men också hur de har mått under dagen

Uppföljningardokumenterastillsammans med remittent ca 1/månaden där man går igenom hur månaden förflutit, man fokuserar på det positiva i första hand, men diskuterar även vad som måste förändras.

Utifrån de uppföljningar som görs sammanställer man detta i dokumentet *Stegen* för att man lättare ska kunna delge deltagaren och remittenten hur det skrider framåt. Stegen skrivs ut på nytt vid varje uppföljning

Utifrån det deltagarna skriver i sin händelsebok sammanställs ett *hälsodiagram* för att följa utvecklingen. Hälsodiagrammet skrivs ut vid varje uppföljning.

Observation, personalen observerar varannan vecka vad de sett hända med deltagaren under veckan och sammanställer det.

Samtalstiddokumenteras vid varje tillfälle när deltagaren vill ha samtalstid utanför uppföljningarna och samlas i en pärm.

En *slutenkät* fylls i av de deltagare som avslutar sin rehabiliteringsperiod och enkäten ligger till grund för att följa upp resultat.

Varje dag skriver Hälsans Trädgård *dagbok* i Kommunens dokument.

Varje måndag informeras deltagarna om vad som händer den kommande veckan. Den långsiktiga planeringen, det som sker längre fram och berör alla, skrivs på en stor whiteboard i samlingsrummet.

Resultatspridning kring hur projektet arbetar och vilka resultat man når sker löpande, man blir inbjudna till olika forum i kommunen och länet

4.6.6 Tillgänglighet och jämställdhet viktig del i projektet

- Tillgänglighet

Projektet Hälsans Trädgård har bl.a. fokus på tillgänglighet. För tillgänglighetsfrågor är en person från Handisam inkopplad på projektet och hon fungerar under projekt-tiden som handledare/ projektstödjare i tillgänglighetsfrågor. När det gäller tillgänglighet har projektet valt att arbeta för ökad kunskap kring detta både för personal och deltagare. Anledningen till att man valt att arbeta för ökad kunskap kring detta även för deltagarna är att de aktivt är med och utformar miljön. I arbetsuppgifterna ingår bl.a. att titta på regelverket kring tillgänglighet, ta kontakt med handikappkonsulenter och att titta på hur regelverket praktiskt ska användas för att utforma miljön i projektet. En kurs i tillgänglighet har hållits för personalen innan man startat verksamhet med deltagarna då man önskat att kunskapen ska finnas innan den faktiska uppbyggnaden av miljön.

En del i målet är att gemensamt med handikapporganisationer/ handikappkonsulent skapa en Grön miljö som är anpassad för så många som möjligt, dels ska medborgarna kunna delta men också besöka Hälsans Trädgård utan att mötas av hinder. Därför ingår det i aktiviteterna att deltagarna ska pröva miljön för att se om den är tillgänglig för personer med fysisk/psykisk ohälsa.

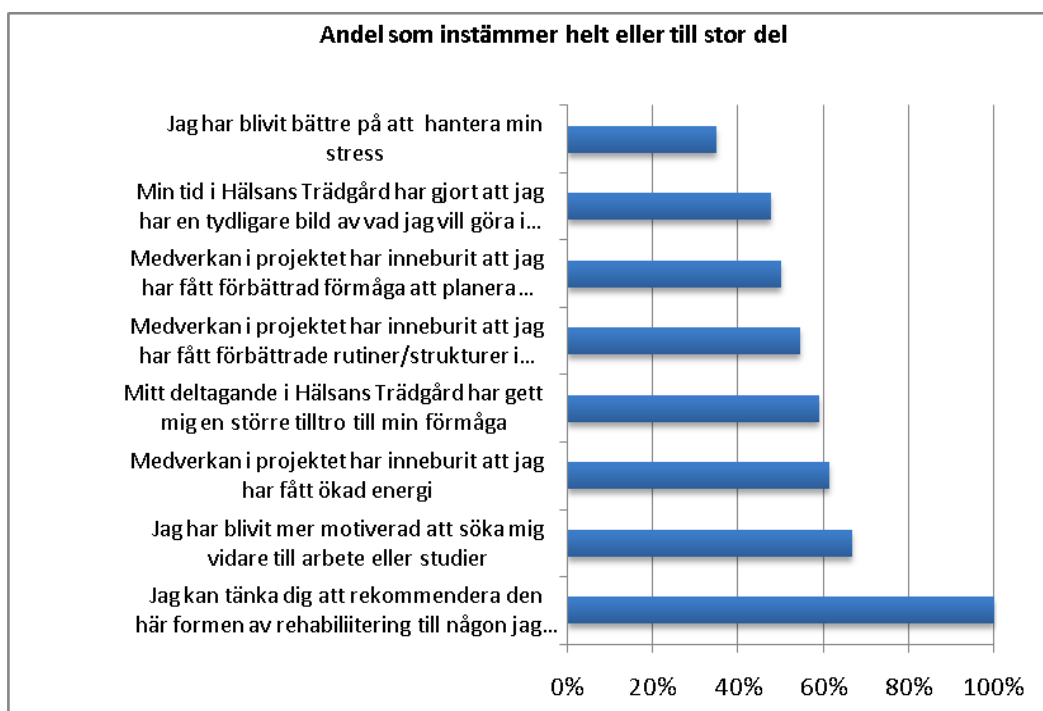
- Jämställdhet

Hälsans Trädgård använder projektstödjare i jämställdhetsintegrering i ESF-Jämo. Hon har haft en grundutbildning i jämställdhetsfrågor för personalen som följts upp med en fördjupningskurs. Hon fungerar även som handledare/projektstödjare i jämställdhetsfrågor. Man har valt att i projektet arbeta med jämställdhetskunskap både för personal och för deltagare. Anledningen till att man valt att även rikta detta till deltagarna är att man vill ge en ökad förståelse för frågorna då det kan påverka både hur man hanterar sin privata situation, hur man agerar t.ex. i grupp, på praktik- eller arbetsplatser samt även vilka val man gör när man går vidare i t.ex. studier, praktik eller arbete. Arbetet med deltagarna sker i grupp och erbjuds till alla deltagare. Grupparbetet blir ett diskussionsforum och man arbetar med övningar som väcker tankar och reflektion.

5 Vad tycker deltagarna om Hälsans Trädgård?

Nedan presenteras resultat från den enkät som genomförs när deltagare skrivs ut från projektet samt från de intervjuer som Kontigo genomfört med deltagare. Sammantaget har 22 personer besvarat enkäten av de 37 som har avslutat sin inskrivning i Hälsans Trädgård. Sammantaget har projektet fram till 3012-01-31 haft 63 inskrivna personer. Enkätresultatet bör användas med viss försiktighet och för en beskrivning för den grupp deltagare som lämnat projektet och valt att besvara enkäten. Jämte enkäten har Kontigo intervjuat deltagare som avslutat sin inskrivning i Hälsans Trädgård. Av ett urval av 12 personer har vi kunnat intervjua 6 personer. Det är värt att understryka att enkäten och intervjuerna ger samma bild av hur deltagarna ser på Hälsans Trädgård som rehabiliteringsform.

5.1 Deltagarnas nöjdhet och nytta

Figur 1. Deltagarnas nytta av deltagandet i Hälsans Trädgård. Källa: Enkät till deltagare som lämnar projektet

Ser vi till de frågor som rör deltagarnas egen nytta eller nöjdhet av deltagandet i Hälsans Trädgård så ger enkätsvaren en positiv bild. Att **samtliga (100 %) kan tänka sig rekommendera** här formen av rehabilitering visar tydligt att Hälsans Trädgård ses som en mycket positiv form för rehabilitering. Även bland deltagarna som intervjuades menade samtliga att de skulle rekommendera Hälsans trädgård till andra och flera hade redan gjort det. *"Skulle rekommendera Hälsans Trädgård till någon som behövde få rutiner eller behövde rycka upp sig."* *"Jag har rekommenderat flera personer att komma till HT."*

En stor majoritet har fått en ökad motivation till arbete eller studier (67 %). Utan egen motivation kan man inte genomföra förändringar. Att rehabiliteringen på Hälsans Trädgård har ökat motivationen för så många att komma vidare till arbete eller studier får ses som ett gott resultat.

En stor majoritet menar också att man har fått en större tilltro till den egna förmågan (63 %). Hälsans Trädgård har ett arbetssätt som ger deltagarna möjlighet att lyckas med sina uppgifter. Genom detta stärks tilltron till den egna förmågan. *"När jag slutade på HT mädde jag bättre av den sociala samvaro jag fått. HT stämde bra med mitt intresse av trädgård. Livet blev gladare och jag fick ny inspiration att göra nya grejer."* *"Jag fick hobbyintressen. Fick en positiv syn på saker och ting."*

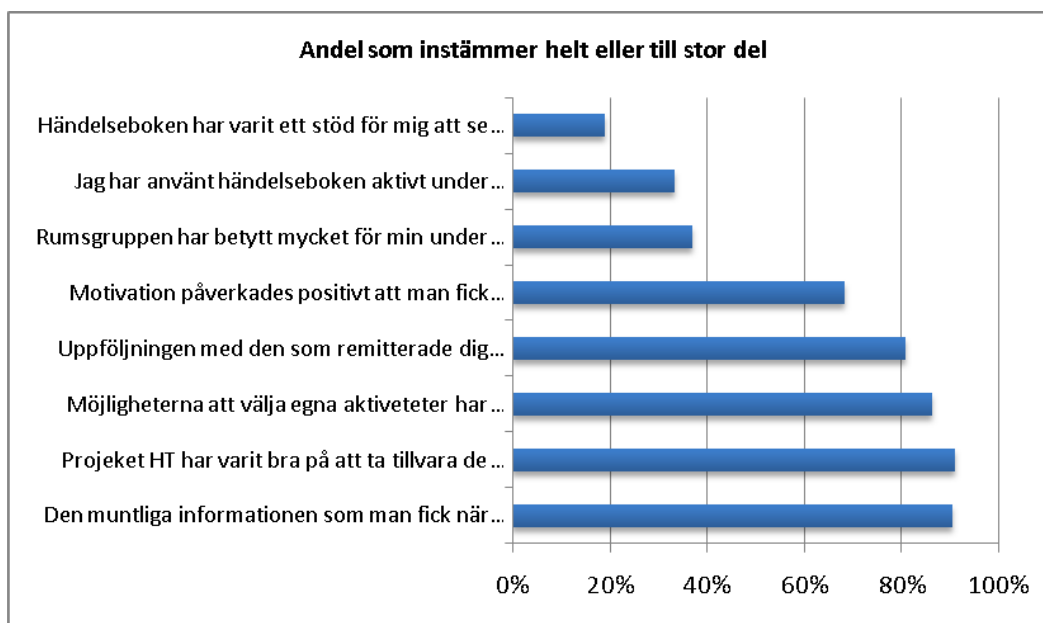
En stor andel av deltagarna anger att de fått ökad energi (62 %). *"Jag kan hantera min diagnos. Stressar inte. Orkar mer. Har god självkänsla. Står på egna ben för första gången."* Upplevelsen av ökad energi torde vara en av de viktigaste parametrarna för en lyckad rehabilitering som kan leda vidare till ökad aktivitet/sysselsättning

Flertalet deltagare har fått en tydligare bild av vad man vill göra iframtiden (56 %) och bättre förmåga att planera sin framtid (53%). Detta är viktiga faktorer för möjligheten att komma vidare i egenstyrd utveckling.

En majoritet av deltagarna uppger också att de fått förbättrade rutiner/struktur på vardagen (52 %). *"Jag fick något att göra. Fick lite rutiner i mitt liv. Kom in i ett socialt sammanhang."* *"Jag fick bättre självförtroende. Har lärt mig att hålla rutiner."* Vår syn på detta är att rutiner och struktur på vardagen också är faktorer som har en positiv påverkan på möjligheterna att klara arbete eller studier.

Däremot är det relativt få av deltagarna som anger att man upplever att man blivit bättre på att hantera sin stress (35 %). *"Jag lärde mig att ta det lugnt, fick verktyg för att inte stressa."* *"Lärde mig hålla mina gränser. Jag har lärt mig att hantera min diagnos. Jag var inte där alla dagar utan jag övade mig också på att sitta hemma och göra ingenting."*

5.2 Synen på projektets arbetssätt

Figur 2. Deltagarnas syn på projektets arbetssätt. Källa: Enkät till deltagare som lämnar projektet

Vad gäller arbetssättet ger enkäten bilden av att det arbetssätt som Hälsans Trädgård utvecklat är uppskattat av deltagarna. Att arbeta med individuella utvecklingsplaner och att ge individuellt stöd är uppskattat. Nära nog samtliga som svarat på enkäten upplever att individens behov och önskemål har tagits tillvara (90 %).

Möjligheten att välja aktiviteter är uppskattad (91 %). Detta är också ett lyckat resultat och får ses som en viktig faktor för att stärka individerna till en egenstyrd utveckling. Projektet har en styrka i att ha en bredd i de aktiviteter man kan erbjuda

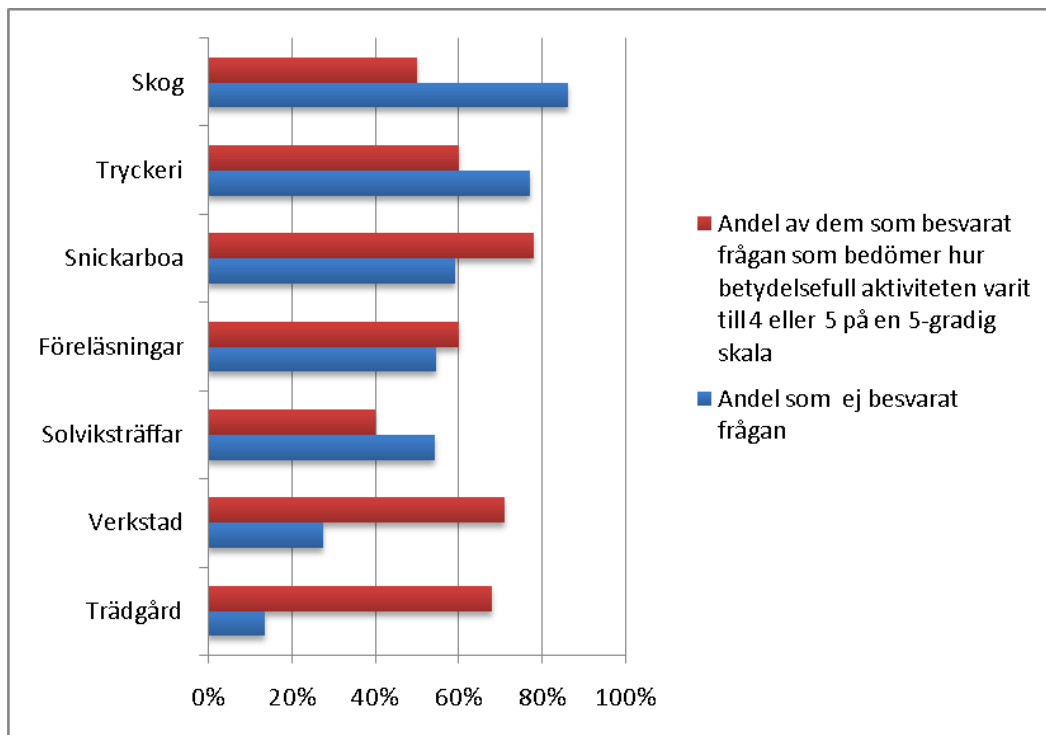
Att den muntliga informationen motsvarar det som man deltagit i uppges av en stor majoritet (86 %). Den muntliga informationen kommer både från remitterter och från personal i Hälsans Trädgård. För att man ska lyckas bibehålla detta goda resultat krävs det att eventuella nya remitterter får god information om verksamheten.

Det stora flertalet anser att uppföljningen för individen har varit tillräckligt ofta (81 %). Planeringen var från början att ha uppföljning var fjortonde dag. Detta upplevdes som för ofta och också svårt att ordna så projektet valde att istället ha uppföljning ca en gång i månaden. Man kan också ha längre mellan uppföljningstillfällena beroende på individens behov.

En klar majoritet anser också att motivationen påverkats positivt av att de själva fick välja att delta i HT (68 %). Motivation är en nyckelfaktor för förändring och att Hälsans Trädgård arbetar efter principen att deltagandet ska vara frivilligt och självvalt gör att möjligheterna till en lyckad förändring för deltagarna ökar.

Händelseboken verkar inte haft så stor betydelse som del i arbetsättet. 33% har använt den aktivt och 17% anser att den varit ett stöd för att se hur man utvecklas. Detta resultat behöver inte tolkas som att Händelseboken inte är ett bra inslag i arbetsättet. Kanske man måste fundera över hur man ska arbeta för att få deltagarna att använda Händelseboken mer aktivt. Rumsgruppen anses inte ha haft så stor betydelse för den egna utvecklingen (35 %). Även när det gäller detta resultat så bör man kanske titta på hur deltagarna aktivt arbetar i rumsgruppen.

5.3 Synen på de aktiviteter som erbjuds

Figur 3. Deltagarnas syn på de aktiviteter som projektet erbjuder. Källa: Enkät till deltagare som lämnar projektet

Deltagarna är till stor del nöjda med de aktiviteter de deltagit i under sin tid i Hälsans Trädgård. För vissa av aktiviteterna är det få som har besvarat frågan i enkäten vilket kan ses som indikation på att man inte har deltagit i den aktiviteten. Det kan också bero på att man inte kan/vill göra en bedömning även om man har deltagit i aktiviteten (helt eller till delar). Samtidigt vill Kontigo betona att bredden i aktivitetsutbudet enligt vår bedömning har stor betydelse för möjligheten att erbjuda individuellt utplagd rehabilitering.

86% av de som svarat på enkäten gör en bedömning av trädgårdens betydelse för den egna rehabiliteringen. 68% av dessa anger att den haft en stor eller mycket stor betydelse. Då grön rehabilitering är basen för verksamheten så är det mycket positivt både med det höga deltagandet och att den betydelse som deltagarna tycker att den haft. Även verkstaden uppvisar en liknande bild. 72% gör en bedömning av verksta-

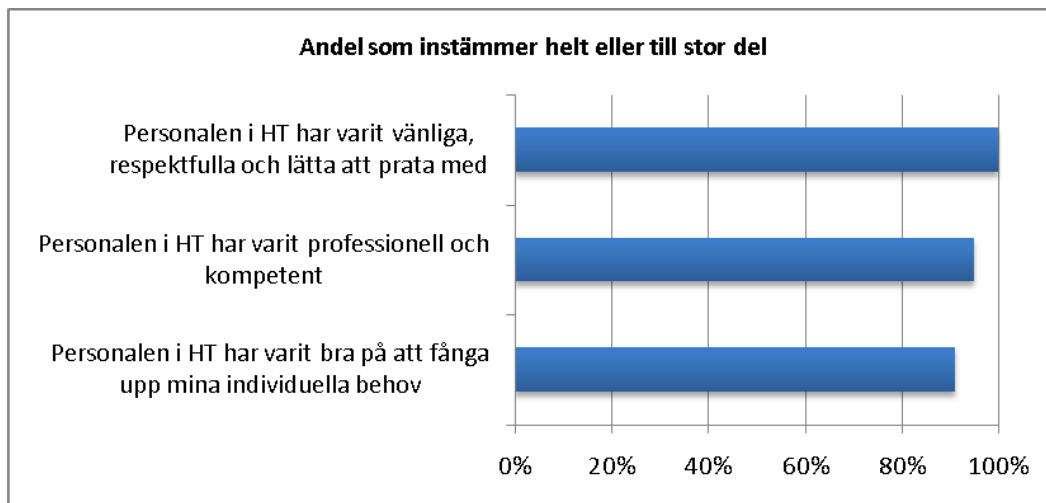
den och av dessa är det 71% som anger att den haft en stor eller mycket stor betydelse.

Av de som besvarat enkäten är färre som avger omdöme om snickarboden (59%), av dessa är det 78% som anger att den haft en stor eller mycket stor betydelse. Vad gäller allergierpsykiatrins föreläsningar är det 55% som besvarat denna fråga och av dessa är det 60% som anger att detta haft en stor eller mycket stor betydelse.

Solviksträffarna är det 54% som avger omdöme om, av dessa är det 40% som anger att detta haft en stor eller mycket stor betydelse. Det är dock en viktig aktivitet då det är ett sätt att öppna ögonen för möjligheten att utbilda sig. Man kanske kan hitta nya infallsvinklar på föreläsningarna för att öka intresset hos deltagarna?

Vad gäller tryckeriet är det 23% som avgett omdöme, och av dessa är det 60% som anger att detta haft en stor eller mycket stor betydelse. Aktiviteterna i skogen är det 14% som avgett omdöme om, och av dessa är det 50% som anger att detta haft en stor eller mycket stor betydelse.

5.4 Synen på personalen

Figur 4. Deltagarnas syn på personalen vid Hälsans Trädgård. Källa: Enkät till deltagare som lämnar projektet

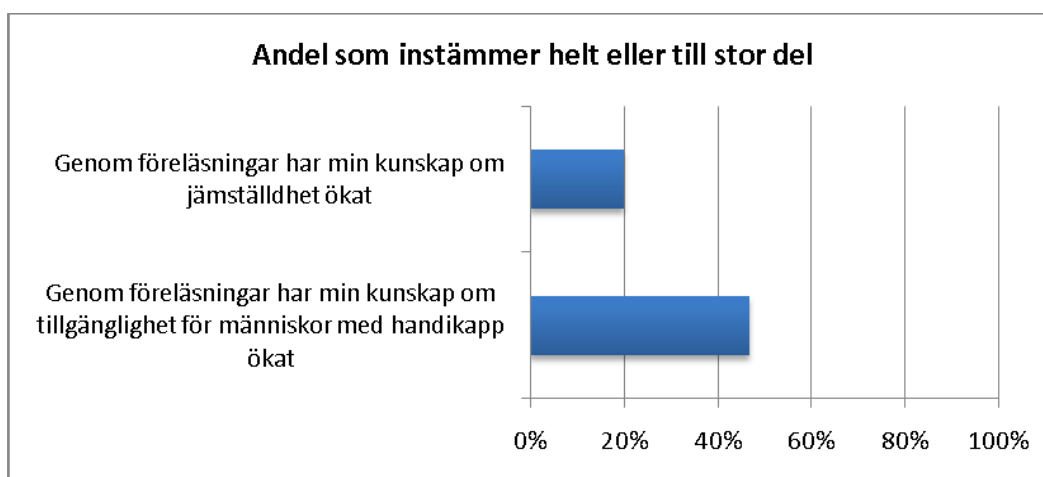
Samtliga anser att personalen är vänliga, respektfulla och lätta att prata med (100 %). Det personliga bemötandet får alltså högsta betyg och får ses som en stor styrka i projektets arbetssätt. Det är också av stor vikt att personalen är tillgänglig för samtal. *"Att personalen finns tillgänglig så man kan prata med dem jobbiga dagar och få stöd i sin sjukdomsbild, hantera den."*

Personalen ses också som professionell och kompetent (95 %). I intervjuer och kommentarer framgår tydligt att man har stort förtroende för personalens kompetens. *"Tycker att det är ett fenomenalt bra rehabiliteringssätt. Personalen är så otroligt bra lämpad och har en otrolig förmåga att se individen och lyfta fram den!"*

Deltagarna anser att personalen är bra på att fånga upp individuella behov (95 %). Ett mycket gott resultat och något som har stor betydelse för en lyckad rehabilitering. Den individuella planeringen och utvecklingen är projektets största styrka. "Personalen har från början sett mig och hjälpt mig se vad jag behövt träna på. Det stödet har gett mig så mycket att jag nu är i arbete och jag mår bra."

Sammantaget ger enkät och intervjuer oss bilden av att personalen och deras förhållningssätt är en av projektets viktigaste tillgångar. Samtidigt är det värt att understryka att detta inte ska ses som en fråga om personalens personliga egenskaper och engagemang och utan av deras professionalism, det vill säga att i vardagen och i mötet med deltagarna tillämpa det arbetssätt och de rutiner som ligger till grund för projektet.

5.5 Genomslaget för de horisontella kriterierna

Figur 5. Genomslaget för de horisontella kriterierna. Källa: Enkät till deltagare som lämnar projektet

Deltagarenkäten visar på begränsad måluppfyllelse vad gäller kunskap om jämställdhet och tillgänglighet. Perspektiven är integrerade i verksamheten men det är inte självklart att deltagarna ser detta.

Relativt få anser att man har fått ökad kunskap om jämställdhet (20 %). Kontigo menar att resultatet på denna fråga är svår att värdera då man inte vet vilken kunskapsnivå deltagarna hade innan de kom till Hälsans Trädgård. I ett framtida arbete kanske man ska lägga större vikt vid att personalen har god kunskap om jämställdhet och genom att man arbetar med ett jämställdhetsperspektiv så kommer det att geomsyra verksamheten och därigenom förhoppningsvis påverka deltagarna.

Nära hälften anser att man fått ökad kunskap om tillgänglighet (47 %). Även här uppkommer frågan om vilken kunskap deltagarna hade innan de kom till Hälsans Trädgård. Projektet arbetar aktivt med tillgänglighet och deltagarna blir involverade i detta genom att de bidrar till den faktiska uppbyggnaden av miljön. Kan det möjligen vara så att deltagarna inte blivit uppmärksamma på hur mycket de faktiskt lärt sig genom att delta i verksamheten?

6 Projektets genomförande

6.1 Lokala förutsättningar för projektets genomförande

Projektet har som framgår en stark lokal förankring och har stöd av ett flertal samarbetspartners och medfinansierare. En del i detta är att det i Skellefteå kommun finns en etablerad tradition och lång erfarenhet av kvalificerad samverkan och detta ger goda förutsättningar för projektet. Projektet har också medfört att man fått en ökad samverkan med psykiatrin. *”Samverkan fungerar bra, men beror inte bara på projektet utan på att det finns bra samverkan mellan organisationerna sedan tidigare men det blir ett mötesforum.”*

Samordningsförbundet, som är ett samarbete mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunen och landstinget, har en viktig roll när det gäller att skapa en bra lokal plattform för samverkan. De arbetar strategiskt för att stärka den samordnade rehabiliteringen för individer. Inom samordningsförbundet finns en lokal samverkansgrupp som inriktar sitt arbete på förebyggande och rehabiliterande insatser inom områdena hälsa, arbete och försörjning. *”De verksamheter som skickar personer till Solkraft är också med i samordningsförbundet. Samordningsförbundets medlemmar har ju en kunskap om hur Solkraft fungerar – man har god kunskap om Solkrafts förutsättningar vad gäller målgrupp och tjänster och det är viktigt för bedömningen.”*

Det är av stor vikt för projektets genomförande att Solkraft och Skellefteå kommun redan är etablerade aktörer med legitimitet för att driva den här typen av projekt och verksamhet. Tilltron till Solkraft är stor. Man menar att genom att projektet finns inom Solkraft så innebär det att det finns ökad chans till fortlevnad för arbetsätt och metoder. Inom Solkraft finns resurser, erfarenhet, kunskap och vana att arbeta med målgruppen. Solkraft har sedan 1985 arbetat med rehabilitering av individer som stått långt ifrån arbetsmarknaden med målet att verka för att människor som har fysiska, psykiska eller andra svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap. Solkrafts verksamhet baseras på följande fem rättigheter för brukarna: 1. Rätten till kravlös kontakt. 2. Rätten till social gemenskap och social träning. 3. Rätten till tillgodo-seende av individuellt hobbyintresse. 4. Rätten till meningsfull sysselsättning, arbetsuppgifter utan krav på arbetsförberedelse. 5. Rätten till meningsfulla arbetsuppgifter i syfte att förbereda sig för arbete på arbetsmarknaden.

Solkrafts befintliga verksamhet har lång erfarenhet av att bemöta och stötta individer där de befinner sig för att få individerna närmare eller till arbete/studier. *”Om det är en ny aktör så är man naturligtvis mer försiktig, förstår man och kan man vår målgrupp? I det här fallet fanns inget sådant tvivel och så har man kommunen i ryggen, har resurser att utveckla en verksamhet. Även ambitionen om långsiktighet var avgörande, Grön Rehab försvinner ju inte bara för att projektet tar slut.”*

6.2 Projektets ledning och styrning

6.2.1 Projektledning

Projektledaren och projektteamet uppfattas av samtliga intervjuade som mycket väl fungerande, kompetent och erfaren. Man får god återkoppling från projektet. *"Viktig tillgång för projektet – erfarna, engagerade och styrande." "Projektledaren har lång erfarenhet och stort intresse av grön rehabilitering. Detta ger goda förutsättningar."*

Samtliga av de nyckelpersoner vi pratat med uttrycker att de har stort förtroende för projektledningen som ses som kunnig och drivande. Man har personlig kännedom om och har ofta tidigare haft ett gott samarbete med projektledningen i andra sammanhang. De nyckelpersoner som intervjuats menar att de personliga relationerna och förtroendet för projektledningen har stor betydelse för en god samverkan. Man har tidigare samverkat med projektledaren i olika sammanhang och man har också personlig kännedom om andra aktörer i och kring projektet. *"HT är väl förankrat. De är duktiga på att marknadsföra sig. Man har bra informationsmöten. Det är enkelt att remittera, bara att ringa d.v.s. en direkt ingång."*

Genomförandet av projektet är, som ofta, i stor utsträckning beroende av några få nyckelpersoner i projektledningen men genom att projektet hör till Solkraft så anser man att det trots detta garanteras sammanhang och kontinuitet som minskar personberoendet. *"Det är alltid så i projekt att det finns ett personberoende. Men man har en etablerad organisation, Solkraft, som står bakom med flera kompetenta medarbetare. Gör det lättare att hantera sådana risker."*

6.2.2 Lärande och uppföljning

Lärande och utveckling i vardagen ären viktig del av genomförandet i projektet. Man anser att projektledningen tar tag i de problem som uppstår och genomför nödvändiga förändringar. *"Projektledningen är duktiga och professionella, drivande. De ser problem och svårighet, men de stannar inte där utan har en förmåga att hantera dessa."*

Projektet har en god struktur och fungerande rutiner som ger ordning och reda i projektet. *"Strukturen stöder samverkan och bidrar till att projektet blir tydligt för andra aktörer." "Man har bra struktur samt ordning och reda. Fungerar bra, vet inte vad som skulle kunna fungera bättre – mer personal förstås men hur få medel till detta. Bra projektorganisation – engagerad projektledning och stöd från Solkrafts ledning."*

Projektets resultat presenteras för styrgruppen och för referensgruppen. Man skickar även kontinuerligt lägesrapporter till ESF. De intervjuade är nöjda med uppföljningen som stöd för genomförandet av projektet. *"Är nöjd. Projektet följer ESF-rådets krav så det är lätt att följa med. Jag tolkar att man följer det som skall göras." "Tycker att uppföljning fungerar bra, Projektledaren har varit bra på att fånga upp detta och visa det för styrgruppen. Fördel att jag inte bara träffar de i styrgruppen"*

utan har mer kontinuerlig kontakt med projektledaren och det är bra för då får man mer kontinuerlig information..”

Även när det gäller uppföljning av deltagare är man nöjd med rutinerna kring detta. Projektet har hittat en bra form för uppföljning och har god samverkan med remittenterna kring uppföljning och planering för deltagarna. *”Man har bra system för att sätta mål. Af följer upp hur det fungerar med jobbet.”* *”Uppföljning sker genom att man träffas i ett möte på plats med deltagaren och personal från Hälsans Trädgård. Mötet leder till fortsatt planering. I början tätare möten, individuellt anpassat hur ofta mötena ska vara.”*

I samband med diskussionen kring uppföljning väcker en av de intervjuade frågan om uppföljning och evidens, något som gäller även andra projekt än bara Hälsans Trädgård. *”Finns även en annan fråga som är komplex. Samordningsförbunden finansierar 500-700 projekt årligen. Det har framförts synpunkter på att det inte finns evidens, något som ställer krav på kontrollgrupper. Det är en viktig metodfråga. Vi måste hitta etiskt försvarbara sätt att ha kontrollgrupper. Inte många som hittat bra system för detta – och det är inte lätt i den här typen av komplex verksamhet.”* Även behovet av samhällsekonomisk utvärdering och uppföljning av projekt framhålls i sammanhanget som ett generellt utvecklingsbehov för projekt av det här slaget. *”Vill ha obligatorisk samhällsekonomisk utvärdering av projekt – konsumtionsmönster av offentlig service (Socialtjänst, FK, Af). Bra komplement till övriga uppföljningar.”*

6.2.3 Styrgrupp

Bland de som har insyn och insikt styrgruppens arbete framkom var det flera som ansåg att den möjligen varit alltför passiv och borde kunna involveras mer i styrningen av projektet. Man menar att man lätt fastnar i enbart ekonomiska frågor. *”Styrgruppen är inte med och påverkar projektets aktiviteter utan diskuterar; har vi nog med deltagare, har vi nog med medel – kan någon skjuta till mer? Kan ibland bli lite väl mycket kring ekonomi, och mindre kring strategisk utveckling.”* *”Tycker att den kanske har varit lite för passiv. Beror ju också på vad man tänker att den skall ha för roll. Tvingades ta en mer aktiv roll i samband med att projektet fick problem med medel.”*

Man anser också att styrgruppens medlemmar har en viktig roll för förankring i hemmaorganisationen. De behövs i arbetet med att implementera det arbetsätt och de metoder som utvecklas i Hälsans Trädgård och inför arbetet med att förhoppningsvis permanenta verksamheten. *”Viktigt att få alla i styrgruppen att se sitt uppdrag och förankra detta på hemmaplan. Det är ju styrgruppen som skall säkra att projekt-idén kan leva vidare. Har funkade OK, men kan bli alltid bli bättre. Detta är en klassisk fråga – att få alla att vara lika aktiva.”*

6.2.4 Referensgrupp

Referensgruppen har en viktig funktion för bredare förankring och utveckling av projektet. Gruppen fungerar som ett bollplank för projektet och som kontaktyta till remittenter och andra aktörer. *”Referensgruppsmötena ger indikationer på hur det funge-*

rar i verkligheten. Man diskuterar t.ex. problemet med kö, diskuterar hur man kan få ett flöde i verksamheten. Gruppen fungerar som ett bollplank och man får info från projektet.” *”När man upptäcker förändringar, t.ex. att det blir fler yngre som kommer, kan man be remittenterna om en bättre åldersspridning.”*

De intervjuade nyckelpersonerna trycker på att det är viktigt att alla parter är aktiva i referensgruppen. Några av de intervjuade menade att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan deltar i för liten utsträckning. *”Referensgruppen ger feedback i olika aktuella frågor. Det är ett bra blandat forum och en intresserad grupp. Gruppen fungerar bra men ibland är det lite mycket frånvaro, t.ex. är AF sällan där.”*

Referensgruppen ses som viktig för att den ger möjlighet att använda olika kompetenser och den sakkunskap som finns hos olika aktörer, både i gruppmötena och genom individuella kontakter. Personerna som sitter i referensgruppen är handplockade, är specialister och kommer från olika myndigheter och aktörer. *”Referensgruppen får info om projektet och vilka svårigheter som finns. Man ger tips på lösningar, t.ex. att vara tydlig med vilken tid man kan avsätta när någon ber om ett samtal, hjälpa personer att avgränsa tiden.”*

6.3 Samverkan och förankring

6.3.1 Samverkan mellan aktörer

När det gäller samverkan mellan de olika aktörerna så är bilden att den fungerar väl och att man har en väl uppbyggd samverkan inom kommunen sedan länge. Man menar också att det är positivt att Hälsans Trädgård finns inom Solkraft som är en väl förankrad verksamhet. Samverkan mellan kommuner och landsting/psykiatri är ett problem nationellt. Men man menar att man är den bästa kommunen när det gäller sådan samverkan och att det finns en tradition kring detta. *”Det finns relationer och nätverk mellan aktörer och individer som byggts upp och som fungerar. Skellefteå kommun är intresserade av detta. Solkraft är mycket viktigt här.”*

Någon enstaka bland de intervjuade efterlyste en mer aktiv samverkan med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. *”Samverkan fungerar bra. AF är det lite svårare med och i viss mån även FK”*. De flesta tycker dock att samverkan fungerar bra mellan samtliga aktörer. *”Överföringar mellan de olika aktörerna fungerar bra. Man har möten, kontakt med psykiatri mm.”* *”Samverkan fungerar bra mellan kommunen, FK, AF, psykiatri och Hälsans Trädgård. Inga problem.”*

6.3.2 Samverkan med andra projekt/satsningar

Även när det gäller samverkan med andra aktörer är bilden den att det fungerar bra och att man arbetar prestigelöst och har goda kontakter. Man framhåller särskilt att samverkan med Solkrafts övriga verksamheter fungerar bra. *”Solkraft har en bra fungerande samverkan för individen. Även samverkan med Solviks folkhögskola fungerar bra.”* Man är också positiv till den samverkan och erfarenhetsutbyte som sker via de projektledarträffar som anordnas av ESF. *”Vi har projektledarträffar i Skellefteå för ESF- och Finsam-projekt varje månad, görs av ESF och European-*

Minds. Där kan man utbyta erfarenheter och lärande kring metoder och arbetssätt och lära känna andra projekt som man kan hänvisa vidare till.”

6.3.3 Förankring av projektet

Hälsans Trädgård ses som ett väl förankrat och självklart koncept för de som arbetar med rehabilitering. Projektet är tydligt och transparent. Det är lätt att få information om projektet om man är intresserad och man har bra marknadsföring. De intervjuade tycker att verksamheten inom Hälsans Trädgård är lätt att förstå för de aktörer som är involverade i verksamheten men några menar att allmänheten kan ha svårt för att förstå vad det handlar om.

”Hälsans Trädgård kan hos allmänheten förväxlas med en trädgård där det går att köpa plantor och där man har produktion. För de som samverkar med Hälsans Trädgård är det tydligt och transparent.” *”Kanske svårt för allmänheten att förstå Hälsans Trädgård, hälsa förknippas t.ex. med att äta morötter.”*

En av de intervjuade menar dock att projektet ännu inte är helt förankrat hos aktörerna, att man inte vet hur man ska använda sig av Hälsans Trädgård. *”Projektet är inte helt förankrat hos alla. Det kan fungera för de allra sjukaste men alla vet inte hur man ska använda sig av detta. Det är ett nytt tänk, det är ett tidigt steg i rehabiliteringen.”*

6.3.4 Projektets kommunikation med aktörer och intressenter

Att kommunicera projektet utåt är en viktig del i ett helhetserbjudande kring rehabilitering. De intervjuade menar att genom att Hälsans Trädgård är en del av Solkraft så hålls det levande, eftersom Solkraft är ett inarbetat namn. Man tycker att den samverkan som idag sker direkt, genom möten, är ett bra sätt att kommunicera. Hälsans Trädgård kommunicerar även vid temadagar hos kommunen, då man nätverkar på plats. *”De har haft föreläsning i ett tidigt skede. De bör fortsätta att använda sig av det nätverk som finns.”*

Även om man tycker att Hälsans trädgård gör ett bra arbete med att synas utåt så tycker många att det vore bra om mer kunde göras. Man föreslår olika sätt för projektet att kommunicera och marknadsföra sig, t.ex. genom tidningsartiklar, mässor konferenser, annonser, föreläsningar och internt via kommunens informationskanaler. Man betonar också att det är viktigt att man visar upp resultat. *”Föreslår mediaannonser där man spinner på utanförskapet och behovet av den här typen av verksamhet. Betona att hälsa är arbete. Det är inte så att det bara finns sjukdom och/eller hälsa.”* *”HT kan kommunicera genom möten, åka runt i landet och föreläsa och presentera resultaten. Man behöver visa samhällsvinsten. Man behöver marknadsföra projektet på hög nivå.”*

6.4 Hälsans Trädgård – del i ett rehabiliteringssammanhang

6.4.1 Nyttan för deltagarna

En av frågorna till nyckelpersonerna var: vad tror de att deltagarna i projektet kommer att ha för nytta av projektet? Det framgår tydligt att remitter och andra nyck-

elpersoner har en stark tilltro till att deltagarna kommer att ha god nytta av rehabiliteringen i Hälsans Trädgård. Detta avspeglas också när man tittar på deltagarnas resultat och vad de tycker om projektet. Intervjupersonerna framhöll många positiva resultat för deltagarna. Man menar att den tillåtande kreativa miljön där krav ställs utifrån individens förutsättningar är positiv och att den medför att deltagarna kan få känna att de lyckas med uppgifter. Deltagarna får höjd energi och bättre självförtroende. De blir även bättre på att hantera stress. De får struktur i vardagen, får ett socialt sammanhang och kan känna sig delaktiga i samhället. Man ser deltagandet i Hälsans Trädgård som en bra början till fortsatt rehabilitering och tror också att det kan leda till minskad vårdkonsumtion och minskat behov av samhällsstöd.

"De får ett socialt sammanhang i en tillåtande miljö. Får en struktur i vardagen. De får ökat självförtroende. De får lyckas med uppgifter. De kan komma även de dagar de mår dåligt och det är då ok att inte lyckas med någon aktivitet utan bara få vara där. " De märker att de kan skapa saker. De lär sig slappna av och att styra stress och ångest bättre. De tar med sig förhållandet till naturen & kan använda sig av det i sin vardag." "De får vara delaktiga i samhället, det har många inte varit förut."

6.4.2 Hälsans Trädgård som del av en rehabiliteringskedja

Samordningen mellan aktörerna ses som mycket viktig bland de intervjuade nyckelpersonerna. Man menar att det fungerar bra men även att det kan utvecklas vidare genom t.ex. gemensamma utbildningar. Den lokala samverkansgruppen som finns inom samordningsförbundet framhålls som viktig då man menar att det där sedan länge finns en god tillit och kultur mellan huvudmännen, något som projektet kan dra nytta av.

"Man skulle kunna se aktörerna ur ett helhetsperspektiv där vi har olika roller och uppdrag. Det som är viktigt för oss är att kunna jobba integrerat med varandra – inte bara i projekt utan mot klienten." "Vi måste respektera varandras jobb för att kunna samverka och slussa vidare. Bra grepp är att bygga utbildningar tillsammans för aktörerna, då får vi både gemensam kunskap och vi bygger nätverk. Det underlättar samverkan mellan aktörer. Vi har sådana utbildningar. Det gagnar samverkan och i slutänden patienten. Att jobba över gränser är nödvändigt."

Det är intervjupersonernas uppfattning att projektet arbetar bra med att säkra en fortsatt utveckling för deltagarna när de slutar i Hälsans Trädgård genom de kontinuerliga uppföljningsmötena och genom avslutningsmöten där man diskuterar fortsatt planering för individen. Dock efterlyser några personer en skriftlig avslutningsrapport. Man menar också att remittenten har ett stort ansvar för att säkerställa en fortsatt planering, därför blir överlämningen viktig så att man bygger vidare på vad som uppnåtts och individen kan gå vidare till annan verksamhet. Man menar också att de flesta deltagarna har behov av en kontaktperson för fortsatt rehabilitering. En fråga som lyfts är vem som har ansvar för, och ska finansiera, fortsatt rehabilitering.

"Det skall finnas ett sammanhang för individen, vi skall ha en aktiv sjukskrivningsprocess. Vi gick med i Grön Rehab inte bara för att det är spännande utan också för att utveckla den här "rehab-kedjan". Men det är viktigt att se att individerna kommer in med olika förutsättningar vad gäller ersättningsnivåer och tillgänglig tid."

Det får inte bli ett må bra projekt där man vill stanna hela tiden och få sjukersättning utan skall ses som ett led i en tydlig process mot egen försörjning. Projektet är mycket tydligt på den punkten. Detta är en generell synpunkt, gäller i stort sett alla projekt, inte främst Grön Rehab.”

Hälsans trädgård ses som ett bra komplement till Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans, kommunens och psykiatrins verksamhet. Man menar att det är lätt att få kontakt och att samarbete, utvärdering och uppföljning fungerar väl. Hälsans Trädgård ses som ett bra komplement till behandling, ger möjlighet att prova aktivitet när man varit sjukskriven och att man i projektet tar stor hänsyn till hur individen mår. Projektet erbjuder sysselsättning utan stora krav. Från Arbetsförmedlingens sida anser man att Hälsans Trädgård stödjer arbetet att få individer närmare arbetsmarknaden. Det finns dock en viss oro kring om eventuell kö till Hälsans Trädgård kan vara negativt för de individer som har behov av denna typ av rehabilitering.

”Det kan bli problem om det blir kö. Det kan också bli problem med Försäkringskassans tidsgränser. Det är lätt att få kontakt via telefon och mail. Möten med utvärdering bra tillsammans med personal från Hälsans Trädgård.” ”Hälsans Trädgård är ett bra komplement för att hitta sysselsättning.” ”Hälsans Trädgård är ett bra komplement till behandling. Nyttan för samhället är att det ger människor som kan försörja sig själva.”

7 Projektets mål och resultat

Följande mål har satts upp för projektet:

- 50 % av deltagarna ska under projekttiden uppnå egen försörjning genom arbete eller studier
- 90 % av deltagarna ska uppleva att de kommit närmare arbete eller studier
- 90 % av deltagarna ska uppleva att de kan mer om jämställdhet
- 90 % av deltagarna ska uppleva att de kan mer om tillgänglighet
- Beslut tas att verksamheten Hälsans Trädgård efter projekttiden ska
- Permanentas

7.1 Deltagarnas egenförsörjning

Kontigo har granskat måluppfyllelsen avseende de 28 deltagare som avslutat sin rehabilitering i Hälsans Trädgård per 2011-10-30. Dessa deltagare hade i snitt varit inskrivna i Hälsans Trädgård i 6,6 månader:

- 25 % har gått vidare till arbete eller studier.

Målet är 50 %, man har alltså inte uppnått detta mål. De intervjuade nyckelpersonerna menar att detta mål nog är det som blir svårast att uppnå inom projekttiden och att det med tanke på den svåra målgruppen är rimligare att målet uppnås på längre sikt, inte direkt efter avslut i Hälsans Trädgård. *"50% i egen försörjning kan vara lite högt, det är dock inte orimligt att så många har fått möjlighet att inom några år komma ut i arbete."*

- 14 % har kommit närmare arbetsmarknaden genom praktik.

Detta uppfattar Kontigo som ett gott resultat då det kan antas att dessa personer på längre sikt kommer ut i arbete. De flesta av de intervjuade har uppfattningen att Hälsans Trädgård är ett första steg i en rehabilitering som på sikt kan leda till egen försörjning. *"50% egen försörjning är inte realistiskt, det är en svår grupp som behöver mer tid. Hälsans Trädgård är ett trappsteg som sen kan följas av mer yrkesrelaterad prövning."*

- 36 % har gått vidare i annan aktivitet (SPIRA, andra projekt, AF-aktivitet).

Även detta tolkar vi som ett gott resultat då man kommit vidare i någon annan form av rehabilitering eller aktivitet som på sikt kan leda till arbete eller studier. *"Arbetsmarknaden kan bli ett hinder. Ohälsa ett annat. Längre tid behövs för målgruppen och detta kan leda vidare till arbetsträning."*

- 25 % övrigt (barnledighet, pension, avflytt, återgång till remittent).

Det är viktigt att se att även om man inte kommer vidare i annan sysselsättning så kan deltagandet i Hälsans Trädgård ändå ses som positivt då man fått möjlighet att prova sin förmåga. *"Man måste ha en bra diskussion kring målen, även om det yttersta resultatet är studier eller arbete, alt arbetsförmåga, så finns andra resultat,*

t.ex. att den här personen har rätt till sjukersättning, att det är det som gäller och inte annat. ”

7.1.1 Diskussion kring måluppfyllelsen

Nivån på målen i ansökan anses som rimliga av de intervjuade, men måluppfyllelsen har försvarats av att målgruppen i praktiken har en tyngre problematik och står längre från arbetsmarknaden än man planerat för. *”Skall man ha bra måluppfyllelse – då skall man kanske ha annan starkare målgrupp som behöver minst hjälp, men vi behöver ju hjälp med de svagaste och det kan hämma måluppfyllelsen.”* En förklaring till måluppfyllelsen vad gäller deltagarnas status är att projektet i praktiken har fått en målgrupp som kräver mer tid och stöd (jämfört med vad som förutsattes vid projektets start). Detta påverkar den ekonomiska ersättningen och flödet, samt förutsättningarna för projektet att nå målen. Det är en viktig fråga för projektet hur man ska hantera detta. *”Utifrån Försäkringskassans deltagare är målet om egen försörjning ett tufft mål, om man inte får vara länge i projektet. Vi har använt en svagare målgrupp än vi hade tänkt. De som står alldeles längst från arbetsmarknaden, som en slags förrehabilitering inför en riktig rehabilitering. Det kan ju ses som en komplimang till projektet – men ekonomiskt har det försvarat för projektet. Lägre ersättningar etc. gör det svårt att nå det övergripande målet. ”*

Idag mäter man genom uppgifter om vart individen går vidare efter avslut i Hälsans Trädgård. Möjligen kan resultaten se annorlunda ut om man tittar på samtliga som deltagit i projektet vid projekttidens slut. I tidigare avsnitt har vi diskuterat Hälsans Trädgård som del i en rehabiliteringskedja. Som en del av ett sådant synsätt kan även diskuteras om mål skall sättas för enskilda delar eller för hela kedjan? Kan man ha en gemensam målstruktur för olika projekt och satsningar? Vad är projektet – rehabilitering eller förrehabilitering? Om man ser projektet som en förrehabilitering som lägger grunden för framgångsrik rehabilitering i senare faser – hur och var ska man då mäta resultat? *”Den här biten är något som jag tänkt ta upp med samtliga projekt som vi är med att finansierar. Vill ha mer av gemensam målstruktur för våra projekt.”*

7.2 Ökad kännedom om horisontella kriterier

De mål som formulerats för jämställdhet och tillgänglighet anger att 90% av deltagarna ska uppleva att de har en ökad kunskap om jämställdhet och tillgänglighet. Som framgår av enkäten till deltagarna som presenteras i kapitel 4 så når projektet inte de mål dessa mål. Nedan kommenteras detta vidare.

7.2.1 Jämställdhet

Det finns könsmönster i målgrupperna och i hur man söker kontakt och detta får genomslag i verksamheten. Flera av de intervjuade påpekar att kvinnor är överrepresenterade både bland sjukskrivna och bland de som har sjukersättning. Kvinnor är mer sjuka och män är mer i arbetsmarknadsrelaterade insatser. Man menar att detta måste uppmärksammas i referensgruppen och bland remittenter så att det bli bättre balans. Man behöver även titta på varför andelen utlandsfödda är mycket liten i projektet. *”Kan vara så att man lättare nå kvinnor med detta, och så är det så att det ofta är fler kvinnor som har den här problematiken. Projektets utformning kan at-*

trahera kvinnor mer än män. "Grön Rehab – kanske finns en könsaspekt här som mer attraherar kvinnor?"

De intervjuade påpekar att det är viktigt ha aktiviteter för både män och kvinnor. Man behöver visa arbetsuppgifter som lockar män. *"Jämställdhet utifrån kön – helt klart fler kvinnor än män som söker sig till psykiatrin, det är generellt (undantag: missbruksvård) och det slår igenom i verksamheten, Vad som är viktigt i ett sådant här projekt är att hitta aktiviteter som även appellerar till män."*

Remittenterna ser dock inte jämställdhet som ett större problem för projektet – verksamheten tilltalar även män, det är mer en fråga om hur det presenteras. Något som framhålls som positivt är möjligheten att göra studiebesök så att individerna själva får bilda sig en uppfattning om Hälsans Trädgård. *"Inget problem, projektet tilltalar män. Bra med en manlig trädgårdsmästare." "Projektet tilltalar redan män. Dock är ¾ av de sjukförsäkrade kvinnor."*

Det är viktigt att remittenterna känner till verksamheten så att man också remitterar män. Några av de intervjuade framhåller att man måste komma ut och informera om projektet fortlöpande så att kunskapen hos remittenterna hålls levande.

7.2.2 Tillgänglighet

Man anser generellt i intervjugruppen att projektet väl beaktar och uppfyller de horisontella kriterierna tillgänglighet och miljömässig hållbarhet. *"Man har visat att man arbetar mycket bra med tillgängligheten." "De horisontella kriterierna beaktas absolut, man inkluderar all dessa kriterier i sin verksamhet. Särskilt miljömässig hållbarhet."*

7.3 Permanentning av verksamheten

Ett av målen för projektet är att verksamheten ska bli permanent. Samtliga intervju-personer, både deltagare och nyckelpersoner, uttrycker förhoppningar om att Hälsans Trädgård ska bli en permanent verksamhet inom Solkraft. Man menar att det finns ett behov av den här typen av verksamhet för den svåra målgruppen som den vänder sig till. För att detta ska lyckas krävs att projektet är väl förankrat, att man redan nu arbetar aktivt för att hitta samarbetspartners och möjligheter till finansiering av fortsatt verksamhet. I detta arbete har styrgruppen en viktig roll. *"Svårt att veta om man kommer att lyckas få en permanent verksamhet då det hänger på ekonomi och politik vid projektens slut." "Hoppas att målet permanent verksamhet uppnås, Hälsans Trädgård är en bra inkörsport till ökad aktivitet och sysselsättning."*

När man diskuterar projektets fortlevnad och eventuella övergång till permanent verksamhet är det viktigt att förstå de olika aktörernas skilda uppdrag och mandat. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och landstinget kan bidra med samverkan och remittering av deltagare. De kan medverka i utvecklingsprojekt men däremot inte stötta permanent verksamhet ekonomiskt. Samordningsförbundet kan finansiera samordnade rehabiliteringsinsatser och andra aktiva åtgärder inom de samverkande parternas ansvarsområde och vara drivande i projektfinansiering. Då det var den kommunala verksamheten Solkraft som lanserade idén om grön rehabilitering kunde Samordningsför-

bundet gå in med ekonomisk medfinansiering till projektet. Förhoppningen är att Skellefteå kommun kan bli en framtida finansiär i en permanent verksamhet och att Hälsans Trädgård kan bli en del av Solkrafts ordinarie verksamhet.

I dagsläget förs en strategisk diskussion kring förutsättningarna för en permanentning av verksamheten efter projektets slut 2013. Något beslut i frågan är ännu inte fattat, men Kontigo vill betona vikten att tidigt påbörja arbetet med hur verksamheten kan permanentas.

En viktig del i detta arbete handlar om att ta ställning vad som skall permanentas, det vill säga vad som aktörerna ser som kärnan i verksamheten och som bör införlivas och permanentas som del av aktörernas ordinarie verksamhet. Är det verksamheten i sin helhet eller är det vissa delar som framstår som särskilt angelägna att permanentas för att utveckla det aktörernas arbete med rehabiliteringen i kommunen? Kontigos intervjuer visar att aktörerna, som i andra frågor visar en betydande samsyn, i denna strategiska fråga har lite olika uppfattningar om vad som är kärnan i projektet som bör permanentas. En viktig del i arbetet med en permanentning av verksamhet handlar därför om att utveckla en samsyn kring vad som bör permanentas. Samt hur detta kan utformas på ett slagkraftigt sätt som gör det intressant att driva vidare som del av en ordinarie verksamhet efter projektets slut.

7.3.1 Vad bör permanentas?

Nedan följer en kortare beskrivning av olika delar och aspekter av projektet som Kontigomenar är viktiga att ta ställning till i arbetet med projektets fortvarighet och vad som skall permanentas.

- Hälsoträdgård som rehabiliteringsmetod

Metoden är inte ny nationellt men unikt för Skellefteå kommun. En rehabiliteringsmetod som många ser som intressant och som man tror på. Hälsans Trädgård bör beskriva hur man arbetar med, och vilka inslag i verksamheten som är, Grön rehabilitering. Man bör kunna presentera tydligt på vilket sätt Grön rehabilitering är till nytta för den målgrupp man vänder sig till.

- Brett utbud av stöd och aktiviteter

Enligt vad Kontigo har sett finns ärdet breda utbudet av aktiviteter en av projektets styrker. Det breda utbudet stärker möjligheterna att erbjuda individuellt upplagd rehabilitering och ger deltagarna möjlighet att skapa och att lyckas med sina uppgifter. Projektet måste kunna presentera varför man har de olika aktiviteterna och fundera över om man har de aktiviteter som behövs. Det individuella stöd som finns att tillgå i Hälsans Trädgård stärker också deltagarnas möjlighet att lyckas. Projektet bör fundera på hur man ska beskriva sitt sätt att ge individuellt stöd.

- Individualiserat arbetssätt i grupp

Detta är en styrka hos projektet och arbetssättet bör beskrivas noggrant för att kunna implementeras och även föras vidare. Det är också enligt vad Kontigo förstätt en förhållandevis billig metod att arbeta med individer i grupp.

- Kontinuerlig uppföljning av individuell plan

Den kontinuerliga uppföljningen är inte unik för projektet men genomförs på ett väl genomarbetat sätt. Detta bör bibehållas och beskrivas i det fortsatta arbetet.

- Deltagarna delaktiga i utvecklingen av miljön

Ett ovanligt arbetssätt och man kanske kan beskriva detta närmare och även titta på vilken betydelse det har för deltagarna att de är direkt involverade i utvecklingen av miljön?

- Utbildningsperspektiv som del i verksamheten

Projektet har hittat ett sätt att arbeta som gör att deltagarna blir öppna för möjligheten att utbilda sig som ett led i att komma vidare ut i arbete. Kontigo ser detta som en viktig del i det arbetssätt som Hälsans Trädgård erbjuder. Det kanske finns möjlighet att utveckla detta ytterligare?

- Bred – och svår – målgrupp

Hälsans Trädgård har, till skillnad från de flesta andra som erbjuder grön rehabilitering, valt att vända sig till en bred och svår målgrupp, personer som ofta står långt från arbetsmarknaden. Kontigo har sett att man trots detta får goda resultat. Genom projektet tycker remittenterna att de fått möjlighet att hitta rehabilitering som passar de svagaste individerna. I det fortsatta arbetet måste projektet fundera över, och bestämma sig för, om man vill och kan arbeta vidare med denna målgrupp. Man måste även fortsatt visa på resultatet för individerna. Det behövs diskussioner i referensgrupp och styrgrupp om behovet och nyttan av att fortsätta arbeta med den målgrupp som projektet har nu och vad det innebär finansiellt då det är deltagarnas egen finansiering som styr projektets finansiering.

- Samverkan mellan aktörerna

Formerna för samverkan fungerar väl i projektet idag. Det är av stor vikt för den fortsatta utvecklingen av verksamheten att man har tydliga former för samverkan och att alla aktörer medverkar. Det är värt att notera att samverkan inte är något som är unikt för projektet även om det enligt Kontigos bedömning är en viktig framgångsfaktor.

- Studiebesök som del av aktiviteterna

Studiebesök är en lyckad arbetsform som stärker deltagarna i deras planering för framtiden och vidgar synen på vilka möjligheter som finns. Kontigo ställer sig frågan om ökad samverkan med näringslivet också skulle utöka möjligheterna att hitta lämpliga platser för studiebesök?

- Sammanhang genom Solkraft

Kontigo ser det som viktigt för Hälsans Trädgård att man arbetar för att fortsatt verksamhet ska ske inom Solkraft som är en etablerad aktör som åtnjuter stort förtroende och som har stöd av kommunen.

8 Sammanfattning och slutsatser

8.1 Sammanfattande SWOT-analys

8.1.1 Styrkor:

- "Unikt" och utvecklat arbetssätt för svår målgrupp
- Goda lokala förutsättningar
- Solkraft- hög trovärdighet, legitimitet och erfarenhet
- Etablerade former för samverkan mellan aktörerna
- Möjligheter att koppla till annan verksamhet
- Tjänsten är efterfrågad av remittenterna
- God dokumentation av resultat och arbetssätt
- Goda resultat givet målgruppen
- Driven och engagerad projektledning
- Individuellt anpassat stöd och tid för rehabilitering
- Personligt bemötande
- Ingen tidsgräns, bra och unikt
- Bra med koppling till utbildning
- Projektägare och projektledning har lång erfarenhet av rehabilitering

Projektet Hälsans Trädgård har många styrkor. Nedan kommenteras dessa. Det är Kontigos uppfattning att Hälsans Trädgård har lyckats mycket väl med att hitta ett framgångsrikt arbetssätt för den svåra målgrupp man vänder sig till. Bland de intervjuade har många framhållit att Hälsans trädgård är unik som verksamhet, att projektet fyller en funktion som man inte kan hitta någon annanstans för målgruppen. Projektet tillför aktiviteter för denna grupp samt att man samlar dem i ett sammanhang vilket kan vara mer effektivt än att sprida ut dem i många olika verksamheter.

Vi har också konstaterat att de lokala förutsättningarna är mycket goda, framförallt genom anknytningen till Solkraft och de verksamheter som redan finns inom Solkraft. Rosengård som plats för Hälsans Trädgård är också en god förutsättning för projektet. Solkraft stärker projektet genom att man har hög trovärdighet, legitimitet och erfarenhet. Solkraft som etablerad aktör var en viktig förutsättning för att projektet skulle få stöd och finansiering. Aktörerna har stor tilltro till Solkrafts förmåga då de har jobbat systematiskt med att utveckla sin verksamhet så att individer kan gå vidare. De väl etablerade formerna för samverkan mellan aktörerna ser Kontigo som en tydlig styrka för projektet. Samverkan mellan parterna kring individerna är viktig. Projektets former för samverkansformerna är effektiv och får ihop aktörerna och de olika verktyg de förfogar över.

Som vi redan nämnt vänder sig projektet till en bred och svår målgrupp. De goda resultaten så här långt tolkar vi som att arbetssättet i Hälsans Trädgård är mycket lyckat. Kontigo ser även det individuellt anpassade stödet och tiden för rehabilitering

som en styrka då det finns behov av att man arbetar på detta sätt för målgruppen och projektet kan möta upp med detta. Hälsans Trädgård erbjuder en bra rutin även för de som inte orkar så många timmar.

Avsaknaden av tidsgräns för deltagarnas inskrivning uppfattas som bra och unikt av de intervjuade och detta är även Kontigos uppfattning då detta behövs för personer som behöver en mer kravlös och långvarig rehabilitering/sysselsättning. Projektet i sig sätter inte upp några tidsgränser för deltagarna. I de fall det finns tidsgränser regleras det av de regler för finansiering av rehabilitering som finns hos remittenten.

Kopplingen till utbildning genom bl.a. Solviksträffarna ser Kontigo som viktigt för projektets framgång. Många har missat delar av sin skolgång och detta kan vara ett stöd för dem att ta tag i detta och att hitta vägar att studera. Projektet öppnar vägen för utbildning/folkbildning för individerna. På en svår arbetsmarknad kan studier vara vägen till arbete.

8.1.2 Svagheter:

- Projektformen ger osäkerhet om långsiktigheten
- Långsiktiga ekonomiska förutsättningar oklara
- Personberoende verksamhet
- Samverkan med AF och FK kan utvecklas
- Hur hantera kö och flödet i verksamheten
- Samverkan med näringslivet kan utvecklas
- Stort behov av personligt stöd – resurskrävande
- Kommunikation internt och externt
- Svårare målgrupp än planerat, mer krävande än vad det finansiella stödet för individen medger.
- För lite lokaler, särskilt på vintern
- Hur få med männen?
- Svårt att hinna med att kommunicera projektet utåt och samtidigt möta de behov som finns bland deltagarna

Projektformen ger osäkerhet om långsiktigheten och förutsättningen för att projektet ska lyckas och kunna fortleva är en hållbar finansiering. De långsiktiga ekonomiska förutsättningarna är oklara. Kontigo menar att det är viktigt att redan nu försöka hitta en långsiktig finansiering där det i dagsläget verkar rimligast att detta kommer att vila på Solkraft och på Skellefteå kommun.

I vår analys har vi sett att det finns en svaghet i att verksamheten är personberoende. Detta ställer krav på projektet att dokumentera och föra vidare det arbetssätt och den kunskap man byggt upp så att det blir transparent för andra.

Kontigo har sett att det kan bli problem med kö och flöde i verksamheten. Psykiatrin står för den längsta kön. Köer kan bli ett problem för de som har tidsgränser från Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. Flödet är alltså en sårbarhet och kön kan

bli ett hinder för individens rehabilitering. Det är viktigt att utslussningen fungerar. Projektet behöver fundera vidare på hur köer ska hanteras om detta blir ett problem.

Idag har projektet inte så utvecklad samverkan med näringslivet. Man behöver göra projektet ännu mer synligt utåt. Kanske kan näringslivet involveras i samverkan för att säkra tillgång till praktik/entré till arbetslivet?

Många har påpekat att det kan vara en svårighet för projektet att deltagarna har stort behov av personligt stöd. Det är en resurskrävande verksamhet. Kontigo ställer sig frågande till hur projektet kan lösa detta på sikt. Behövs det stärkt bemanning då det helt tydligt finns ett stort behov av att ha tillgång till handledare?

Ett stort problem för projektet, enligt Kontigo, är att målgruppen har blivit svårare än planerat och därmed mer krävande än vad det finansiella stödet för individen medger. Det är ofta svaga individer som orkar lite som remitteras till Hälsans Trädgård. Man har idag en överinskrivning, planeringen var 20 heltidsdeltagare eller 30 personer. Kommer projektet att klara en fortsatt överinskrivning eller kan man hitta något sätt att klara den finansiella situationen utan att behöva överskrida planen för hur många deltagare man har inskrivna?

En av de frågor som Kontigo tittat på är hur man ska få fler män till verksamheten. Detta är viktigt bl.a. ur jämställdhetssynpunkt. Remittenternas kunskap är viktigast, att de presenterar Hälsans Trädgård på rätt sätt och att de själva ser att män kan dra nytta denna rehabilitering. Projektets uppgift blir därför att påverka remittenterna, förklara och påvisa nyttan för män med denna typ av rehabilitering och att Hälsans Trädgård är mer än trädgårdsarbete. Påminn remittenterna om att man gärna får komma på besök med presumtiva deltagare så att de själva får bilda sig en uppfattning om verksamheten. Om det är möjligt se till att de får träffa även manliga personalen.

Kontigo har sett att det kan vara svårt att hinna med att kommunicera projektet utåt och samtidigt möta de behov som finns hos deltagarna. En lösning kan vara att ta hjälp till detta, t.ex. genom kommunens infoenhet.

8.1.3 Möjligheter:

- Stort behov och efterfrågan av denna typ av rehabilitering för svår målgrupp
- Kan innebära minskat vårdbehov/konsumtion av samhällsstöd
- Ökad sysselsättningsgrad ger samhällsekonomisk vinst
- Bred målgrupp betyder stor potentiell efterfrågan
- Samverkan med privata aktörer
- Stora vinster för individer – självkänsla, se möjligheter till egenstyrd utveckling

Det stora behov och den stora efterfrågan för denna typ av rehabilitering som framkommer i intervjuerna bör kunna stärka projektets möjlighet till fortlevnad. Det finns inte många andra verksamheter som kan fånga upp denna svåra målgrupp och remit-

tenterna har ett stort intresse av att även i fortsättningen kunna använda sig av Hälsans Trädgård.

Kontigo anser att projektets arbete och resultat kan innebära minskat vårdbehov/konsumtion av samhällsstöd. Alla kan tjäna på detta; individen, familjen, kommunen/samhället och värden. För implementering och fortlevnad krävs dokumentation och information om resultaten. Man behöver titta vidare på hur och om man kan följa upp resultat avseende vårdkonsumtion och behov av samhällsstöd.

Ökad sysselsättningsgrad ger samhällsekonomisk vinst. Vi har konstaterat att projektet idag har ökat sysselsättningsgraden hos deltagarna och att många även står närmare arbete eller studier efter avslut i Hälsans Trädgård. Detta är viktiga faktorer som bör föras fram för att projektet ska få stöd från de olika aktörerna när det gäller att finna vägar till en permanent verksamhet.

Samverkan med privata aktörer kan enligt Kontigo ge ytterligare styrka till projektet. Samarbete med arbetsplatser är dock ett utvecklingsbehov. Man kanske kan delta i företagsträffar genom samarbetet med SPIRA? Genom privata aktörer kan man kanske hitta nya vägar till finansiering genom att erbjuda tjänster till företagen, t.ex. arbetsprövningsplatser. Man kan också stärka sina möjligheter att hitta praktikplatser.

8.1.4 Hot:

- Remittenternas olika uppdrag och finansieringsförutsättningar
- Ej tillräcklig förankring i ordinarie kommunal verksamhet
- Personberoende mot samverkanspartners
- Bred målgrupp ställer stora krav på verksamhetens tjänster och detta kan vara svårt att hantera
- Politiska beslut som förändrar regelverk och förutsättningar

Kontigo ser remittenternas olika uppdrag och finansieringsförutsättningar som ett hot då projektet är beroende av finansiering från externa aktörer. Man bör tydliggöra vilka finansieringsförutsättningar de olika aktörerna har för att få en klar bild av vilka möjligheter till finansiering som finns inför ett permanentande av verksamheten. Man bör också tydliggöra vilket framtida behov av Hälsans Trädgårds tjänster som kan finnas hos aktörerna.

Projektet är, som vi ser det, ännu inte tillräckligt förankrat i ordinarie kommunal verksamhet. Aktörerna i styrgruppen som står bakom projektet är positiva till projektet och det arbetssätt som utvecklats och de resultat som uppnåtts. Ett arbete har inletts för att hitta vägar för att det ska kunna fortsätta, men man vet ännu inte hur de ekonomiska förutsättningarna blir. Kommunen kan dock ha behov av verksamheten i Hälsans Trädgård eftersom personer med försörjningsstöd behöver sysselsättning.

Projektet är idag personberoende mot samverkanspartners och detta är enligt Kontigo ett problem. Det är viktigt att samverkan kan fungera oavsett vem som deltar och det ställer krav på projektet att man har tydliga former och mandat för samverkan.

Kontigo har sett att den breda och svåra målgruppen som projektet arbetar med ställer stora krav på verksamheten. Detta kan vara svårt för projektet att hantera då man inte i nuläget kan anställa fler handledare. Verksamheten i Hälsans Trädgård måste prioriteras och detta kan gå ut över annat, som t.ex. tid för att dokumentera, kommunicera projektet externt m.m.

Hälsans Trädgård har kunder/samverkanspartners som påverkas av politiska beslut som förändrar regelverk och förutsättningar. Detta i sin tur påverkar naturligtvis förutsättningarna för projektet. Projektet kan inte påverka politiska beslut på annat sätt än att visa och presentera goda resultat, visa på nyttan med denna typ av rehabilitering. Kontigo vill därför återigen påpeka vikten av att hitta sätt att mäta resultat som visar samhällsnyttan. Detta bör vara en generell fråga för samtliga projekt inom kommunen och kan vara en fråga för styrgruppen och samordningsförbundet att lyfta.

8.2 Slutord

Som framgår av den genomgång som görs i rapporten så när projektet Hälsans Trädgård på flera områden inte de målnivåer som lagts fast för projektet i ansökan och beslut. Det gäller exempelvis andel av deltagare som när de lämnar Hälsans Trädgård går vidare till arbete eller studier. Skälet till detta är enligt aktörerna som står bakom projektet främst att projektet i praktiken har fått arbeta med deltagare med en svårare och mer komplex problematik än vad som projektet planerades för.

Trots de brister vad gäller måluppfyllelse som framkommit i granskningen så finns det bland aktörerna en stor uppslutning bakom projektet. Den bild som ges i granskningen är att man är mycket positiv till det arbetssätt som har kunnat utvecklas inom projektet där man arbetar individualiserat men i grupp. Man är vidare positiv till de resultat som projektet kan uppvisa, inte minst mot bakgrund mot den svåra målgrupp som man i praktiken har arbetat med.

Resultatet av granskningen och arbetet med att permanenta verksamheten (som är ett av målen för projektet) har diskuterats med styrgruppen vid ett möte 29 februari och vid ett möte med referensgruppen 28 mars. Diskussionen vid mötena bekräftade den bild av projektets genomförande som framkommit i granskningen.

Vi ser det därför som angeläget att projektets ledning, styrgrupp och referensgrupp påbörjar ett arbete för att skapa förutsättningar för projektets fortlevnad. Detta för att ha beredskap för när projektet formellt upphör 2013. Detta handlar dels om att:

- identifiera och paketera de delar i det arbetssätt som utvecklats i projektet och som är unikt för Hälsans Trädgård och som kan tillföra ett mervärde för arbetet med rehabilitering i kommunen relativt andra projekt och satsningar

- undersöka förutsättningarna för hur projektet skall kunna permanentas och finansieras efter att finansieringen från ESF-rådet upphör
- klargöra på vilket sätt som de aktörer som idag står bakom projektet kan bidra till att verksamhet och arbetssätt permanentas som en del av ett utvecklat rehabiliteringsarbete i kommunen.

Samordningförbundet
SKELLEFTEÅ

Sociala Entreprenörshuset

Förutsättningar för implementering

Sociala Entreprenörshuset - nuläge

- ESF-projektet upphör 2012-12-31
- Projektägare Skellefteå kommun, arbetsmarknadsenheten
- Samverkansparter:
  - Gymnasiekontoret
  - Tillväxtkontoret
  - Socialkontoret
  - Arbetsförmedlingen
  - Start
- Samordningsförbundet medfinansierar med 575 000 kronor

Implementeringsstrategier

- Långsiktig stödstruktur nödvändig
- Kommunen huvudman
  - Tillväxtkontoret eller arbetsmarknadsenheten
- En person med uppdrag att stödja, vägleda, samordna
- Lokalmässig placering på Start?
- Nätverk

Strategiska frågor

- Samarbete med offentlig sektor- policys, m m
- Avknoppning
- Initiativ från statliga myndigheter
- Upphandling – överenskommelse om stöd
- Konkurrensproblematik
- Stöd från omgivande samhället
- Argument för att stödja sociala företag

Stöd från omgivande samhället

- Tillväxtverket
- Arbetsförmedlingen
- Försäkringskassan
- Kommunen
- SKL
- Coompanion
- Stödstrukturer från arbetsintegrerande sociala företag
- Samordningsförbund
- www.sofisam.se

Att stödja utan att styra

Hur kan kommunerna göra för att stödja
arbetsintegrerande sociala företag?

Att stödja utan att styra

Bo Blideman

© **Tillväxtverket**

Upplaga: 300 ex, därefter tryck vid behov

Produktion: Ordförandet

Text: Bo Blideman, Tanke & Handling ek för
Stockholm, oktober 2012

Tryck: DanagårdLiTHO

Info 0470

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Eva Johansson

Telefon 08-681 91 00

E-post: eva.johansson@tillvaxtverket.se

Förord

Att stödja utan att styra är producerad på uppdrag av Temagruppen Entreprenörskap och Företagande. Ett projekt med finansiering från Europeiska Socialfonden med målsättning att sprida kunskap bland annat om hur företagandet inom den sociala ekonomin kan användas för att fler ska få möjligheter till arbete och egen försörjning. Arbetsintegrerande sociala företag är en av de möjliga lösningar vi valt att fokusera på i projektet. Under de senaste åren har det pågått en tydlig tillväxt av nya sådana företag, företag som växer och där arbetstillfällena blir fler.

Under tiden som projektet pågått har vi träffat och talat med många företrädare för kommuner runt om i landet som funderat över hur de ska kunna stimulera framväxten av nya arbetsintegrerande sociala företag och stödja de som redan finns. Frågor kring tillämpning av regelverk som Lagen om Offentlig Upphandling, LOU, Konkurrenslagstiftning och EU:s statsstödsregler återkommer. Men också frågor som: Var hittar vi eldsjälarna? Hur visar vi att vi är intresserade av att stödja utvecklingen? För vilka är det lämpligt med sociala företag?

Att stödja utan att styra har kommit till för att ge grundläggande svar på så många av dessa frågor som möjligt. Men tipsar också om kompletterande källor för dem som vill veta mer.

Författaren Bosse Blideman, Tanke och Handling, har mångårig erfarenhet av utvecklingen av arbetsintegrerande sociala företag och samarbete med kommuner och andra myndigheter. Bosse Blideman svarar själv för innehållet i skriften.

Kommunerna Göteborg och Örebro och Samordningsförbundet Östra Södertörn samt Sveriges Kommuner och Landsting har följt arbetet med skriften och lämnat synpunkter på dess form och innehåll.

STOCKHOLM DEN 9 OKTOBER 2012

Anneli Sjögren,
avdelningschef Entreprenörskap och företagsutveckling

Innehåll

Att stödja utan att styra	7
Arbetsintegrerande sociala företag – vad är det och vad kan de ha för betydelse?	9
Begrepp	9
1. Vad är arbetsintegrerande sociala företag?	9
2. Vad är social ekonomi?	11
Bakgrund	13
3. Hur har de sociala företagen vuxit fram i Sverige?	13
4. Hur många sociala företag finns det idag?	13
5. För vilka målgrupper kan sociala företag vara lämpligt?	14
6. Vilken är den lämpliga juridiska företagsformen?	15
De arbetsintegrerande sociala företagens samarbete med den offentliga sektorn – policies och konkreta exempel	16
7. Vilka myndigheter handlägger frågor om socialt företagande?	16
8. Exempel på samarbete mellan sociala företag och kommuner	16
9. Exempel på samarbete mellan sociala företag och Arbetsförmedlingen	20
10. Finns det exempel på samarbete mellan sociala företag och Samordningsförbund?	22
11. Vad är Överenskommelsen och hur fungerar den?	22
Avknoppning	24
12. Vad menas med avknoppning?	24
13. Möjligheter och svårigheter?	24
14. Vad behöver personalen för stöd?	26
15. Vad säger lagen?	27
Hur skapa en god jordmån för att bilda sociala företag i kommunen?	29
16. Hur kan man skapa legitimitet och tydlighet?	29
17. Vad är sociala investeringsfonder?	32
18. Vad ska man tänka på i förhållande till omvärlden?	33
19. Hur vill de statliga myndigheterna driva på utvecklingen?	34

Upphandling	36
20. Vad är sociala kriterier och sociala hänsyn?	36
21. Kan det vara lagligt med sociala kriterier?	37
22. Vad säger EU om detta?	37
23. Vilka former av upphandling enligt LOU är vanliga?	39
24. Är LOV ett bättre verktyg för samverkan mellan offentlig sektor och sociala företag än LOU?	40
25. Vad är reserverade kontrakt?	41
Upphandling eller överenskommelse om stöd?	42
26. Hur kan man göra en överenskommelse om stöd?	42
27. Vad är ett stöd?	42
28. Vad säger lagen?	43
29. Vad är IOP?	45
Finns det en konkurrensproblematik?	47
30. Är Konkurrenslagstiftningen något hinder för stöd till sociala företag?	47
31. Utgör Statsstödsreglerna något hinder?	48
Projektverksamhet	49
32. Vad är viktigt att tänka på?	49
Stöd från det omgivande samhället	51
33. Vilket stöd finns att tillgå från det omgivande samhället?	51
Argument	53
34. Vad finns det för anledning att stödja arbetsintegrerande sociala företag?	53
Referenser	55
Bilagor – Så här har kommunerna gjort	56
Ansvarig person	56
Policyer om socialt företagande	57
Luleå	57
Växjö	59
Tidaholm	62
Hälsjö	65
Samordningsförbundet Östra Södertörn	66
Upphandling med social hänsyn/sociala kriterier	67
Örebro	67
Falun	68
Göteborg	68

Att stödja utan att styra

I handen, eller i din läsplatta, har du nu en skrift som i första hand vänder sig till anställda och förtroendevalda i kommuner som vill vara med och utveckla arbetsintegrerande sociala företag för att fler ska få möjlighet till arbete eller meningsfull sysselsättning. Företag som är självständiga men som samtidigt har en relation till offentlig sektor, kommun och/eller Arbetsförmedling.

Att det finns stora behov av fler arbetstillfällen och fler vägar till arbete är helt klart idag, inte minst för dem som har det svårast på arbetsmarknaden. När cirka 40 procent av de som uppbär försörjningsstöd gör det på grund av brist på lämpligt arbete behövs det fler företag som kan tillhandahålla praktik, arbetsträning, sysselsättning och arbete med individuell anpassning och stöd. De arbetsintegrerande företagen är en möjlig lösning. I dessa företag arbetar man med att skapa en organisation och ett arbetsklimat som stödjer delaktighet och empowerment.

Genom att erbjuda möjligheten till och också ställa krav på delaktighet i den egna utvecklingen, arbetets utförande och företagets drift och utveckling skapas förutsättningar för människor att växa och utvecklas. Målet kan vara arbete i företaget eller på någon annan arbetsplats men det kan också vara meningsfull sysselsättning och ett självständigare liv.

Att stödja utan att styra är inte bara ett sätt att beskriva det arbetsätt som präglar de arbetsintegrerande sociala företagen. I den här skriften handlar det i första hand om det förhållningssätt som en kommun som vill stödja framväxten av arbetsintegrerande sociala företag behöver ha. Tanken om självständighet, delaktighet och empowerment behöver även präglare relationen mellan kommun och företag, om den ska fungera i företagets vardag.

Idag ser vi ett ökande intresse från kommuner att vara med och ta initiativ till utvecklingen av nya arbetsintegrerande sociala företag och det kommer många frågor kring hur en kommun kan och bör agera i den processen.

Med *Att stödja utan att styra* vill vi försöka förmedla grundläggande kunskap om:

- Vad som kännetecknar ett arbetsintegrerande socialt företag.
- I vilka sammanhang det kan vara lämpligt med ett socialt företag.
- Hur de juridiska regelverken ser ut och fungerar i förhållande till sociala företag.

Att stödja utan att styra vill visa på både möjligheter och begränsningar i arbetet med att stödja utvecklingen. Här försöker vi ge svar på de vanligaste frågorna men kan naturligtvis inte ge uttömmande svar på alla frågor. För att få mer information, kunskap och möjlighet att diskutera kring utvecklingen i just din kommun finns det flera möjligheter.

Kontakta gärna det regionala Coompanionkontoret, kommunens jurist eller upphandlingsenhet eller författaren till denna skrift, Bosse Blideman på Tanke och Handling. Mycket information finns också på www.sofisam.se där Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Tillväxtverket i samarbete med de sociala företagens organisationer tillhandahåller uppdaterad information om förutsättningar samt en lista över de aktiva företagen.

Gun Berglund, Örebro kommun, Göran Näslund och Lotta Lidén Lundgren, Göteborgs stad och Ritva Widgren, Samordningsförbundet Östra Södertörn, har hjälpt till i arbetet med denna skrift. Också ett varmt tack till förbundsjurist Mathias Sylwan, Elina Berg och Birgitta Hällegårdh på Sveriges Kommuner och Landsting samt jurist Yngve Karlsson för värdefulla synpunkter.

Arbetsintegrerande sociala företag – vad är det och vad kan de ha för betydelse?

Begrepp

1. Vad är arbetsintegrerande sociala företag?

Det är företag som har skapats för att erbjuda arbete eller öka möjligheterna till arbete för människor som är utanför arbetsmarknaden. Majoriteten drivs som självständiga företag i form av sociala arbetskooperativ. Andra exempel kan vara större organisationer som skapar verksamheter som ofta har ett arbetsintegrerande syfte. Exempel på sådana organisationer är Hela Människan, IOGT/NTO och Verdandi.

Intresseorganisationer inom handikapprörelsen har också startat verksamheter för att skapa arbete för sina respektive målgrupper. Ett konkret exempel är Schizofreniförbundets avdelning i Stockholm som har en verksamhet som kallas *Steg för steg* med bokföringsservice, konferensadministration, textilateljé samt fairtrade-cafeet REKOMmenderas.

Om ett socialt företag inte har startats utifrån ett behov för en speciell målgrupp, är det naturligt att man vänder sig brett till människor med olika slags bakgrund som har behov av ett socialt företag för att komma in på arbetsmarknaden. Exempel på sådana företag är Kraftkällan i Hudiksvall och Bryggan i Piteå.

Det finns också organisationer som anställer exempelvis personer med funktionsnedsättning, men som har ett annat huvudsyfte. Frälsningsarméns Myrorna är ett sådant exempel vars huvudsyfte är att ge överskott till organisationens sociala arbete. Sådana organisationer räknas inte som arbetsintegrerande sociala företag enligt nedanstående definition.

Ett fåtal sociala företag har startats som individuella initiativ och är oftast organiserade i bolagsform.

DEFINITION

Regeringen har antagit en definition av arbetsintegrerande sociala företag:

Arbetsintegrerande sociala företag är företag som driver näringsverksamhet (producerar och säljer varor och/eller tjänster)

- med övergripande ändamål att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle,
- som skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt,
- som i huvudsak återinvesterar sina vinster i egna eller liknande verksamheter,
- som är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet.

Från ”Handlingsplan för fler och växande arbetsintegrerande sociala företag”, Regeringen, april 2010

Alla punkter ovan kan problematiseras och det kan finnas diskussion om gränsdragning runt de olika delarna i definitionen. Samtidigt är det ett tydligt försök till avgränsning i förhållande till såväl traditionellt vinstutdelande näringsliv som verksamheter inom offentlig sektor.

Vid behov kan dessa företag och verksamheter knyta till sig extern kompetens. Framför allt handlar det om att stärka den affärsmässiga kunskapen.

Andra typer av sociala företag

Det finns många olika sociala företag, alltifrån kooperativa förskolor och skolor till sjukhus. Skolorna kan initieras utifrån olika behov – önskemål om en speciell pedagogik, behov av ökat inflytande för föräldrar och personal eller helt enkelt utifrån en bristsituation. Ett exempel på sjukhus inom den idéburna sektorn är Ersta sjukhus som drivs av den ideella föreningen Ersta diakoni. Det handlar då om icke vinstutdelande företag som arbetar med vård och omsorg inom den sociala sektorn. Det finns också sociala företag/entreprenörer inom många olika verksamheter. Dessa förenas av att de har sociala mål och drivs på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt.

Denna skrift handlar om *arbetsintegrerande sociala företag*, det vill säga företag som har som sitt huvudsyfte att skapa arbete. För enkelhetens skull används här i fortsättningen mestadels begreppet *sociala företag* i den löpande texten.

2. Vad är social ekonomi?

Begreppet *social ekonomi* är en officiell term inom EU. När Sverige blev medlem i EU, behövde vi utforma en svensk definition. Den lyder:

- Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn.
- Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar.
- Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännyttan eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

(Kulturdepartementet 1999)

Begreppet *social ekonomi* är en direkt översättning från franskans *économie sociale* som närmast kan betecknas som *samhällelig ekonomi*. EU-kommissionen inbegriper *kooperativ, ömsesidiga företag, föreningar och stiftelser* i begreppet. I Sverige är Kooperationen, den idéburna sektorn, idrottsrörelsen, folkbildningen och Svenska kyrkan exempel på viktiga delar av den sociala ekonomin – inklusive de sociala företagen som finns inom de ovan nämnda organisationerna. Arbetsintegrerande sociala företag är alltså en del inom den sociala ekonomin.

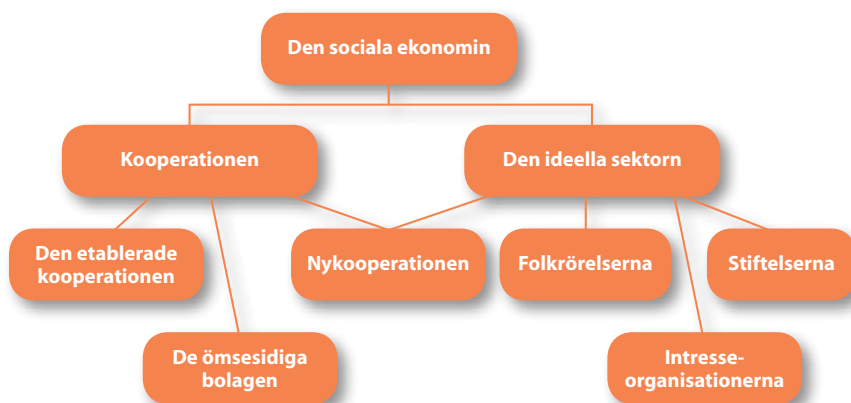
Det finns många begrepp

Å ena sidan kan man säga att kärt barn har många namn. Å andra sidan är flera begrepp inte synonymer med varandra, även om de till stor del överlappar varandra.

Idéella sektorn, non profit-sektorn kan sägas ingå in den idéburna sektorn. I Sverige används begreppet ofta synonymt med social ekonomi, men har mer en tyngdpunkt i organisationssverige och frivilligrörelsen. *Non profit*, det vill säga *icke vinst* är ett inte helt rättvisade begrepp, då företrädare för den sektorn egentligen menar *not for profit*, det vill säga att dessa företag är inte till för att skapa vinst. Men de får gärna ha en

stabil ekonomisk verksamhet som lämnar överskott som används för att skapa hållbarhet inför framtiden och för att utveckla verksamheten. Social ekonomi-begreppet har sin tyngdpunkt i organisationer som har (det kooperativa) företagandet som bas. *Tredje sektorn* är ett övergripande begrepp som till exempel används av tankesmedjan Sektor 3. *Civila samhället* omfattar ett ännu bredare skikt av samhället i form av föreningar, organisationer och andra lösligare grupper av människor eller med Wikipedias definition: *den utanför statsapparaten förekommande sociala interaktionen mellan människor.*

De flesta begreppen finns i nedanstående figur som forskaren vid Handelshögskolan Filip Wijkström har gjort. I stort sett samtliga arbetsintegrerande sociala företag kan ses som undergrupper till Nykooperation respektive Folkrörelser inom den sociala ekonomin.

Bakgrund

3. Hur har de sociala företagen vuxit fram i Sverige?

Mycket av inspirationen har hämtats från Italien, speciellt från Trieste, där mentalsjukhusen stängdes i början av 1980-talet. De före detta patienterna skulle integreras i samhället, vilket innebar ett stort behov av anpassade arbetsplatser. Därför bildades många sociala arbetskooperativ med empowerment och delaktighet som grund.

Det var också människor med psykisk och även intellektuell funktionsnedsättning som var de första att starta sociala arbetskooperativ i Sverige. De stod ofta nära respektive kommun med kommunalanställda handledare och verksamhet i kommunala lokaler.

I och med att Sverige blev EU-medlem 1995 tog utvecklingen fart, då många sociala företag har startats genom projekt tack vare medel från Europeiska socialfonden. Även Allmänna Arvsfonden har varit en viktig finansieringskälla för att kunna initiera projekt.

I mitten på 2000-talet fanns det ett Equal-projekt inom Svenska ESF-rådet "Socialt företagande – en väg till arbetsmarknaden" med dåvarande Nutek som projektägare. Det resulterade senare i en rapport på uppdrag från regeringen, "Program för socialt företagande" som kom 2008. Då tillsattes också en programansvarig för socialt företagande inom det som numera heter Tillväxtverket.

Förutom Italien har även andra länder runt Medelhavet som Portugal och Frankrike haft många inspirerande exempel på sociala företag. Länder som Storbritannien, Irland och Tyskland har också legat före oss i utvecklingen.

Flera länder har en positiv särlagstiftning gällande framför allt sociala arbetskooperativ på grund av deras stora positiva betydelse i samhället. De mest kända exemplen är Italien och Finland. Många länder i Europa har inte heller krav på upphandling när det gäller den sociala ekonomin.

4. Hur många sociala företag finns det idag?

Det finns år 2012 ca 300 arbetsintegrerande sociala företag. Antalet har fördubblats på fyra år. Intresset fortsätter att öka, inte minst hos kommunerna. I dessa företag arbetar cirka 9 000 människor. Ungefär en tredjedel av dem är anställda med lön, resterande har mestadels aktivitets- och sjukersättning som sin individuella försörjning. Den procentuella andelen som har lön ökar successivt.

Av de sociala företagen har 60 procent ekonomisk förening som företagsform, 30 procent har valt ideell förening och 10 procent är i aktiebolagsform.

De dominerande branscherna är butik inklusive second hand med 99 sociala företag, 80 med inriktning café, catering, restaurant samt 61 sociala företag med byggverksamhet/fastighetsskötsel.

Drygt 15 sociala företag har över 100 medarbetare.

5. För vilka målgrupper kan sociala företag vara lämpligt?

Det finns ingen speciell målgrupp. Sociala företag är en plattform för alla människor som står utanför arbetsmarknaden och som inte kommer in av egen kraft. I början var det starkt fokus på personer med funktionsnedsättning, till exempel Unitis i Ljusdal med intellektuell funktionshinder, föreningen Atrium i Växjö med människor som har en psykisk funktionsnedsättning eller Teckenspråkcentrum i Sundsvall för personer med hörsel funktionsnedsättning.

Kommunerna har enligt Socialtjänstlagen ansvar för att erbjuda meningsfull sysselsättning till personer med funktionsnedsättning. Det är därför vanligt att kommuner gör en överenskommelse eller köper platser hos arbetsintegrerande sociala företag för framför allt människor med psykisk funktionsnedsättning. På det sättet blir också medarbetarna i det sociala företaget en del av arbetsmarknaden och möjligheten att övergå till anställning med lön ökar. Det gäller även det sysselsättningsansvar som kommunerna har enligt Lagen om stöd och service, LSS, som är aktuell för framför allt människor med intellektuell funktionsnedsättning.

Det finns fler grupper som behöver sociala företag för att lättare kunna skapa sig ett arbete, till exempel en del människor med utländsk bakgrund som på grund av dåliga språkkunskaper och kulturell isolering inte kommer in på arbetsmarknaden. Här är Yalla-trappan i Rosengård i Malmö och Mitt Liv i Göteborg positiva exempel.

En grupp som har kommit till på senare tid är alla de som har blivit utförsäkrade eller håller på att bli det. För en del kan ett socialt företag vara en bra plattform för utveckling istället för att bollas mellan olika myndigheter. Bönorna i Handen i Haninge kommun är ett bra exempel där människor själva har skapat sig ett arbete istället för att vara beroende av flera olika myndigheter.

6. Vilken är den lämpliga juridiska företagsformen?

De sociala arbetskooperativen brukar drivas i form av ekonomiska föreningar. Har företaget låg omsättning och inga anställda, kan ideell förening ligga närmast till hands. Ibland hörs uttalanden om att det känns tryggast att starta som ideell förening för att kanske senare gå över till ekonomisk förening. I verkligheten är det snarast tvärtom eftersom det inte finns något juridiskt regelverk om ideella föreningar – det finns alltså ingen lag i Sverige som reglerar den ideella föreningen. Däremot finns Lagen om ekonomiska föreningar. Lagen reglerar bland annat det juridiska ansvaret gentemot omvärlden, vilket är likställt med ansvaret i ett aktiebolag. Vid byte av juridisk företagsform måste man också byta organisationsnummer. I praktiken betyder det att man registrerar ett nytt företag som övertar verksamheten och ansvaret.

Andelen sociala företag i aktiebolagsform är mycket litet, men antalet ökar. Det finns en form av aktiebolag som är speciellt lämpat för sociala företag, nämligen *aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning, AB (svb)*.

Det finns en form av företagande som kallas för *gemenskapsföretag* som har hämtat sin modell från *community business* i Skottland. Där samlas lokalsamhällets olika intressenter i en ideell förening som sedan driver ett socialt företag i aktiebolagsform.

Större sociala företag eller folkrörelseorganisationer kan driva verksamheten i dotterbolag i form av aktiebolag. Det kända kooperativet Basta i Nykvarn är ett exempel på en ideell förening som äger flera verksamheter i bolagsform.

De arbetsintegrerande sociala företagens samarbete med den offentliga sektorn – policys och konkreta exempel

7. Vilka myndigheter handlägger frågor om socialt företagande?

I programmet *Samhälls­entreprenörskap och sociala innovationer* arbetar Tillväxtverket med utvecklingsfrågor för bland annat arbetsintegrerande socialt företagande. Tillväxtverket är ansvarig myndighet inför Näringsdepartementet.

Ett annat departement som har ett stort ansvar är Arbetsmarknadsdepartementet med Arbetsförmedlingen som ansvarig myndighet. Reglerna inom arbetsmarknadspolitiken har en stor inverkan på utvecklingen av det sociala företagandet och på antalet människor som har möjlighet att bli anställda med lön.

Att det politiska ansvaret för utveckling av det sociala företagandet är spritt kan ha sina nackdelar om ansvaret inte finner sin naturliga hemvist. Inom en kommun sträcker sig det sociala företagandets möjligheter över flera förvaltningsgränser. Ofta finns ansvaret inom socialförvaltningen och handikappomsorgen. I ett par kommuner där det finns en ansvarig person för utveckling av socialt företagande, är det organiserat inom kommunens näringslivsenhet. Har kommunen en arbetsmarknadsenhet, kan det vara naturligt att ansvaret för utveckling av socialt företagande knyts dit. I Göteborg finns det inom Sociala resursförvaltningen tjänstemän som ansvarar för uppdraget *Stöd till social ekonomi*, där ansvaret för kontakter med de sociala företagen ingår.

8. Exempel på samarbete mellan sociala företag och kommuner

Fler och fler kommuner beslutar om en policy för att främja utvecklingen av sociala företag. Två exempel är Luleå och Haninge kommuner.

Luleå kommun

2011 antog kommunfullmäktige en policy och handlingsplan för utveckling av socialt företagande. Motiv för kommunen är enligt policyn:

- Sociala företag kan främja arbete och sysselsättning för människor som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden, och därmed minska och förhindra människors utanförskap i samhället.
- Sociala företag kan stärka och utveckla människors självkänsla och förmåga till ett självständigt liv genom att öka egenförsörjningen.
- Sociala företag kan bidra till ett bättre samhälle genom att erbjuda kompletterande tjänster och produkter.
- Sociala företag kan frigöra kreativitet och entreprenörskap hos människor som annars skulle ha svårt för den möjligheten.

Upphandling

Luleå kommun har också antagit en policy om upphandling för att underlätta för det sociala företagandet:

- Ställa sociala hänsyn i upphandlingar där så är möjligt.
- Förenkla upphandlingsförfarandet samt göra mindre omfattande upphandlingar där så är möjligt.

Ansvar och ansvarig

Ansvar för socialt företagande är flyttat från Socialförvaltningen till Arbetsmarknadsförvaltningen. Från och med 2012 finns det också en verksamhetsansvarig anställd för utveckling av socialt företagande i kommunen.

Haninge kommun

Redan 2009 antogs en policy för främjande av sociala företag i kommunen. Följande motiv angavs för kommunens engagemang:

- Främja arbete och sysselsättning för människor som står långt ifrån dagens arbetsmarknad.
- Stärka och utveckla människors egenmakt, självkänsla och förmåga till ett självständigt liv genom att öka egenförsörjningen och minska bidragsberoendet.

- Stärka kommunens arbete med integration och bostadsförsörjning samt vara ett komplement till det Lokala utvecklingsavtal som tecknats med staten och som syftar till att minska och förhindra människors utanförskap i vårt samhälle.

Upphandling

I policyn om upphandling tar Haninge kommun upp möjligheten med att ta sociala hänsyn och även möjligheten till att ha samarbete med sociala företag utan upphandling (se även avsnitt E nedan):

- En översyn av upphandlingsreglementet bör ske för att skapa möjligheter till att ta sociala hänsyn vid upphandling, vilket ger möjligheter för sociala företag att delta i anbudsgivningen.
- För att skapa långsiktiga och rimliga förutsättningar för fler och växande sociala företag bör kommunen förorda samarbetsavtal framför upphandlingar, med intresserade föreningar och organisationer, där så är möjligt.

Ansvar och ansvarig

I Haninge ligger ansvaret för socialt företagande inom Näringslivsenheten. 2011 anställdes en verksamhetsansvarig för socialt företagande i samarbete med Samordningsförbundet Östra Södertörn.

Örebro kommun

Örebro har i sin policy för upphandling från 2012 tagit avstamp i vilken värdegrund som upphandlingsarbetet vilar på, det vill säga upphandling handlar om mer än bara lägsta pris till bästa kvalitet:

Värdegrundsbaserade förhållningssätt

Hållbar upphandling kräver en helhetssyn, kommunen ska därför arbeta efter följande ...

- Upphandlingsprocessen ska säkerställa att inköp sker på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt samt följa gällande avtal, lagar och regler.
- Kommunens medborgare ska känna trygghet i att kommunen väljer varor, tjänster och entreprenader som ger god kostnadseffektivitet med låg miljöpåverkan.

- I möjligaste mån ska upphandlingsprocessen bidra till innovation av ny miljöteknik, samt säkra god miljö och hälsa, ekonomisk och social välfärd och rättvisa för nu levande och kommande generationer. Livscykelperspektivet är grundläggande vid beräkning av kostnadseffektivitet.
- Näringslivet och den sociala ekonomin ska känna tillförsikt och se kommunen som en partner för framtida affärer.

Intervju med Raymond Svensson, ledamot i Kommunstyrelsen (C) i Haninge kommun

Haninge kommun har tidigt antagit en policy och en strategisk plan för utveckling av sociala företag. Hur började processen?

Vi var ett par stycken i kommunledningen som tyckte att det var en viktig fråga. Det finns många som behöver komma i arbete.

Vi samlade tjänstemän från kommunala förvaltningar tillsammans med ansvariga från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Samordningsförbundet. Alla delgav varandra sina verklighetsbeskrivningar. Vi lärde av varandra – det var nyttigt och jag kunde delge mina erfarenheter av att ha varit med och introducerat begreppet social ekonomi i Sverige.

Ett resultat blev att kommunen bad Coompanion att göra en förstudie med fokus på utvecklingsmöjligheter av socialt företagande. Det ledde till ett beslut i Kommunstyrelsen om en satsning på socialt företagande i full politisk enighet. Det har verkligen varit en bildningsresa för alla inblandade!

Kan du sammanfatta era erfarenheter med ett par goda råd till andra kommuner som är intresserade av en utveckling av sociala företag?

Det måste finnas ett intresse på politisk nivå som följs upp av engagerade tjänstemän. Det är också viktigt att avsätta särskilda medel för utveckling av sociala företag. Handläggare kan behöva mer kunskap och det är bra om det finns medel som stimulerar dem som är intresserade av att utveckla sociala företag att arbeta vidare med sina idéer.

Det står i er policy att ni ska börja använda er av upphandling med sociala kriterier vid lämpliga tillfällen. Hur går det med det?

Hmm, inte särskilt bra, måste jag medge. Det finns för lite kunskap. Men tack för påminnelsen. Jag ska ta upp frågan i kommunledningen.

9. Exempel på samarbete mellan sociala företag och Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har blivit en mycket aktiv part för att stödja utvecklingen av socialt företagande. Det finns två handläggare på central nivå som arbetar med utvecklingsfrågor om socialt företagande. Inom Arbetsförmedlingen finns det också ett nätverk med över hundra kontaktpersoner som finns i alla arbetsmarknadsområden och som träffas regelbundet för kompetensutveckling och för att utbyta erfarenheter om socialt företagande. Arbetsförmedlingen har begärt hos regeringen att få starta ett särskilt arbetsmarknadspolitiskt *Program för socialt företagande*.

Arbetsförmedlingen har genomfört eller håller på med flera intressanta upphandlingar. Man gjorde 2009 en upphandling enligt LOU av Rehabilitering, sysselsättning och arbete för personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av psykisk funktionsnedsättning, den så kallade RESA-upphandlingen.

I anbudsförfrågan hänvisas till erfarenheter i både Sverige och andra länder i Europa, som visar att sociala företag har kunnat bidra till att skapa arbete för människor som står långt från arbetsmarknaden. Det leder till att Arbetsförmedlingen på Regeringens uppdrag beslutar sig för att använda sig av sociala kriterier med följande motivering:

Då sociala företag har visat sig kunna spela en viktig roll i sammanhanget, anser Regeringen att det är angeläget att sociala företags möjligheter att stödja personer med psykisk funktionsnedsättning tas tillvara för att öka möjligheterna till rehabilitering och arbete.

Personal i sociala företag kan använda sig av sin egen erfarenhet i arbetet med personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket har visat sig vara avgörande för att skapa förutsättningar för fler att få arbete i företaget eller på annat håll.

Arbetsförmedlingen pekar alltså ut sociala företag som särskilt lämpliga för rehabilitering och sysselsättning för människor med psykisk funktionsnedsättning som en väg till arbete. Ett kvalitetskriterium är att människor med egen erfarenhet arbetar i de sociala företagen. Ansvarig handläggare Ing-Marie Ottosson bekräftar också att hon är mycket nöjd med de sociala företagens insatser inom RESA-projektet.

I den nya RESA-upphandlingen från mars 2012, som är en upphandling enligt LOV, skriver Arbetsförmedlingen i upphandlingsunderlaget under rubriken ”Krav på tjänsten” att ”Deltagaren startar i en befintlig verksamhet, gärna i arbetsintegrerande sociala företag” (vår kursivering).

I Arbetsförmedlingens upphandling av utbildning om Start av sociala företag juni 2012 hänvisas till EU-kommissionens riktlinjer om socialt ansvarsfull upphandling. Arbetsförmedlingen använder sig även i denna upphandling av sociala kriterier i och med att man vänder sig till den sociala ekonomins aktörer eller till dem som samarbetar med dessa.

Intervju med Christina Rosengren-Gustavsson, metod-utvecklare hos Arbetsförmedlingen, avd. för rehabilitering

Arbetsförmedlingen har använt sig av sociala kriterier vid de så kallade RESA-upphandlingarna (Rehabiliterings-och sysselsättningsplatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar) och i upphandling av utbildning om Start av sociala företag. Hur kommer det sig?

I det första fallet gjordes en upphandling 2009 enligt LOU där vi vände oss enbart till arbetsintegrerande sociala företag och när sedan en upphandling enligt LOV skulle göras 2012 för samma uppdrag, ville Arbetsförmedlingen upphandla med sociala hänsyn för att tillgodose de behov som målgruppen för upphandlingen har.

I upphandlingen för utbildning för Start av arbetsintegrerande sociala företag, var det viktigt att få anordnare som har erfarenhet och kunskap från den sociala ekonomin.

Verkar det vara en användbar strategi att använda sig av sociala kriterier i vissa sammanhang?

Absolut!

Varför tror du att sociala kriterier inte används mer vid offentlig upphandling?

Det är mest en kunskapsfråga, tror jag. Kunskapen är helt enkelt för låg.

10. Finns det exempel på samarbete mellan sociala företag och Samordningsförbund?

Samordningsförbund är frivilliga lokala överenskommelser om samverkan mellan kommun- Arbetsförmedling- Försäkringskassa- Landsting, där de alla bidrar med medel till det lokala Samordningsförbundets verksamhet. Samordningsförbunden är – enkelt uttryckt – till för att ingen ska hamna mellan stolarna och har möjligheter att utveckla insatser utifrån lokala behov.

Eftersom socialt företagande nästan alltid innebär ett samarbete med flera olika myndigheter, är Samordningsförbunden en mycket intressant aktör för utveckling av det sociala företagandet.

Samordningsförbundet Östra Södertörn omfattar kommunerna Haninge, Tyresö och Nynäshamn. Där har man formulerat *Mål och riktlinjer för stöd till etablerade och potentiella sociala företag* utifrån att styrelsen beslutade om följande målformulering: ”Det övergripande syftet med satsningen på socialt företagande är att underlätta bildandet av sociala företag och därigenom kunna vidga arbetsmarknaden och erbjuda möjligheter till rehabilitering och arbete genom företagande för fler av dem som idag inte har plats på arbetsmarknaden”.

Samordningsförbundet har ett strategiskt perspektiv på det lokala sociala företagandet. Genom att bidra med resurser för kompetensutveckling så att de sociala företagen utvecklas till professionella rehabiliteringsaktörer, kan Samordningsförbundet köpa tjänster för arbetsrehabilitering från de sociala företagen. Samordningsförbundet har därmed ökade möjligheter att lyckas med sitt uppdrag och de sociala företagen får en viktig kund – en vinna/vinna-situation. Samordningsförbundet har också fått ett ESF-projekt, ”Resursmodellen”, som vill utveckla människors möjligheter till arbete genom samarbete med de sociala företagen.

11. Vad är Överenskommelsen och hur fungerar den?

Det så kallade Överenskommelse-arbetet grundar sig i ett uppdrag från regeringen som Peter Örn var ansvarig för och som 2008 resulterade i en Överenskommelse mellan Regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och representanter för de idéburna organisationerna.

En gemensam utgångspunkt för de tre parterna har varit *att stärka de idéburna organisationernas självständiga och oberoende roll som röstbärare och opinionsbildare. Syftet är också att utveckla en större mångfald av utförare och leverantörer av hälso- och sjukvård samt omsorg* (vår markering).

Regeringen skriver i dokumentet att den ska verka för att

- fri konkurrens råder på så sätt att idéburna organisationer kan konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården,
- fortsatt främja en mångfald av utförare inom hälso- och sjukvården och socialtjänstens omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning,
- minska statlig styrning som försvårar för mindre aktörer att verka på lika villkor,
- bejaka och främja den mångfald som den ideella sektorn erbjuder.

Ambitionen är att denna centrala Överenskommelse ska utgöra en bas för lokala Överenskommelser i kommunerna om utgångspunkter för samarbete. Där är inriktningen i kapitlet om Upphandling eller Överenskommelse en viktig grund.

I den lokala Överenskommelsen i Örebro kommun från 2010 har kommunen ett åtagande enligt ett 13-punkters program. Där står det bland annat:

Kommunen ska sträva efter att upphandla tjänster i mindre delar för att gynna det civila samhället och att kommunen ska ansvara för att det civila samhällets villkor är kända inom den kommunala organisationen.

Den sista meningen kan låta självklar, men är viktig. Sociala företag och andra organismer inom det civila samhället fungerar inte på samma sätt som det privata näringslivet. Därför är det viktigt att det sprids kunskap så att man lättare kan få en ömsesidig förståelse och respekt för varandra för att kunna utveckla samverkan för medborgarnas bästa.

Avknoppning

12. Vad menas med avknoppning?

Begreppet ”avknoppning” används när en del av en offentlig verksamhet fortsätter sin verksamhet i en annan icke-offentlig driftsform utan att konkurrensutsätts. Det finns många olika varianter, alltifrån att ett par läkare övertar och driver en vårdcentral där övrig personal är deras anställda till en liten kommunal arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning som övergår till ett arbetskooperativ.

Det har funnits exempel på verksamheter som inte har handlat om socialt företagande i bland annat Täby och Stockholm där skola och vårdcentral har avknoppats och där processen har ifrågasatts. Kritiken har gällt bristande konkurrensutsättning, försäljning till underpris samt ifrågasättande av lagligheten i förhållande till EU:s statsstödsregler.

När det handlar om sociala företag är verkligheten annorlunda. Erfarenheterna visar att det handlar om drift av mindre verksamheter, där fastigheter nästan aldrig ingår. Det är verksamheter som inte ingår i en konkurrensutsatt marknad. Övergången till socialt företag innebär därmed också att det handlar om ett icke-vinstdrivande företag. Därför brukar priset vid en avknoppning handla om värdet av inventarierna. Avknoppning till socialt företag krockar inte heller med EU:s statsstödsregler, se nedan.

13. Möjligheter och svårigheter?

Möjligheter

En stor fördel när en kommunal verksamhet ombildas till ett socialt företag är att man som regel slipper diskussion om kostnader för kommunen. Medel för verksamheten finns ju redan i den kommunala budgeten.

Som ett organisatoriskt fristående företag är det lättare

- att agera på en marknad,
- att hitta en organisation som bygger på delaktighet och empowerment,
- att ta till vara och utveckla goda affärsidéer från alla medarbetare,
- att växa, ta emot fler i arbetsträning och sysselsättning och skapa fler arbetstillfällen.

Om en kommunal verksamhet hotas av nedskärningar, kan den fristående formen underlätta att hitta kompletterande verksamheter.

Svårigheter

Den stora svårigheten är att ett socialt företagande bygger på ett annat tänkande. Det fordras kompletterande kompetenser och synsätt när man ska driva ett sådant företag.

Om en kommunal verksamhet övergår i kooperativ form, handlar det också i grunden om förändrade maktstrukturer. Målgruppen för den verksamhet som bedrivs får mer att säga till om, vilket är positivt och i sig (re)habiliterande. Den före detta kommunalanställda personalen får en ny roll, som antagligen mer kommer att handla om att vägleda, finnas till hands vid behov och att ansvara för att utveckla det sociala företaget. Det är en komplex roll, samtidigt som den är spännande och utvecklande.

Vid en övergång till ett socialt företag är det inte självklart att alla i gruppen vill vara med i den processen. Det kan gälla både personal och målgruppen själv. Det gäller att vara lyhörd för allas röster och ha respekt för olika åsikter. Verkligheten har visat att det för det mesta går att lösa. Om någon i personalgruppen inte vill vara med, brukar det gå att ordna.

Om det, till exempel i en liten kommun, är en förhållandevis stor del av kommunens arbetsverksamhet som övergår till socialt företagande, kan det innebära en viss förändring på mellanchefernsnivå. Arbetsuppgifterna upphör inte, men de kan komma att förändras. Mellancheferns roll blir i förhållande till det sociala företaget mer att vara kontaktperson och ansvarig för uppföljning, samordning och kvalitetskontroll.

14. Vad behöver personalen för stöd?

Som stöd i en process finns det ett par T-ord att beakta:

- **Tid**

En sådan här process tar tid. Det är viktigt att lyssna på olika argument, kunna få chans att visa sina rädslor, göra studiebesök och förankra tankarna i sin omgivning.
- **Tillit**

Det kan vara en ömtålig process där alla inblandade har någonting att ge utifrån olika roller, kompetenser, önskemål och visioner. Det gäller att ha respekt inom gruppen för varandra. Det är också viktigt att ha en öppen och tillitsfull dialog med målgruppen så att det blir parallella processer som drar åt samma håll.
- **Tillmötesgående**

Det måste finnas en förståelse och ett bejakande på chefsnivå för processen – detta handlar i praktiken om en kvalitetsutveckling av kommunens välfärdsproduktion. Ledningen måste också kommunicera ut detta i organisationen. Information om vad som sker är viktigt.

Det är också önskvärt att den aktuella personalen får anslå ett par timmar i veckan åt sin avknopningsprocess. Det är av vikt att både målgruppen och den aktuella personalen organiserar studier, exempelvis i form av en studiecirkel och att de gör ett flertal studiebesök för att få referensexempel. Kontakt med rådgivningsorganisationen Coompanion är här naturligt.
- **Trygghet**

Även om det finns en säker grund med en realistisk budget, kan övergången till att bli ett socialt företag kännas osäker i början. Därför är det rimligt med en tids tjänstledighet för personalen. För att skapa trygghet i starten, kan förskottsbetalning vara positivt i de fall när det annars kan vara problem med likviditeten i början.
- **Tålmod**

Processer tar tid och ibland träffar man på svårigheter som har varit svåra att förutse. Ibland tas uppmuntrande initiativ från chefs- och politisk nivå. Det kan vara positiva förslag, men de kan ta tid att förankra. Det måste finnas tid för tålmod.

15. Vad säger lagen?

Det finns inte någon lag som specifikt tillåter eller reglerar avknoppning. Däremot finns det flera lagar som berörs vid avknoppning.

I Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47) står det i tredje kapitlet:

Rätt att bedriva vissa typer av näringsverksamhet

Sysselsättning för personer med funktionshinder

1 § Kommuner får bedriva näringsverksamhet i syfte att ge personer med funktionshinder anställning om de inte i tillräcklig omfattning inom kommunen kan få lämpliga anställningar på annat sätt samt under förutsättning att 1. verksamheten är anordnad så att den är särskilt lämpad för sysselsättning av personer med funktionshinder ...

I Kommunallagen (1991:900) Kap 2 Särskilt om näringsverksamhet m.m. står det i 7 §:

Kommuner och landsting får driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna i kommunen eller landstinget.

I Kommunallagens 8 kapitel om ekonomisk förvaltning står det i 1 §:

Kommuner och landsting skall ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Det faller alltså inom den kommunala kompetensen att bedriva näringsverksamhet när det gäller det som kallas sysselsättning av funktionshindrade eller när det allmänt sett handlar om att tillhandahålla service till kommunens medborgare.

I Socialtjänstlagen (SoL) står det att kommunen ska *stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden* och att man ska ta *skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål*.

Lagen om stöd och service, LSS, talar om att den *enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande*.

Både SoL och LSS ger tydliga anvisningar om att det är viktigt att ta hänsyn till den enskildes önskemål. Om den avknoppade verksamheten tidigare bedrevs i enlighet med någon av dessa lagar och i enlighet med Kommunallagen, bör verksamheten ha varit inom den kommunala kompetensen. Därmed är det möjligt att stödja verksamheten om den utförs av annan huvudman.

Statskontoret kom 2008 med en rapport om avknoppning, där det konstateras att det inte finns ett fullkomligt klart rättsläge. Huvudpunkterna som framförs är:

- Det måste ske en marknadsmässig värdering av det som knoppas av.
- Avknoppningen måste ske i enlighet med EU:s statsstödsregler som reglerar förbud mot att stödja enskilda företag.

Om avknoppning till ett socialt företag handlar om övertagande av inventarier och inte köp av fastighet, bör den första punkten vara relativt oproblematiske.

Statsstödsreglerna har ett generellt undantag för bland annat sysselsättningsskapande åtgärder, till exempel när det handlar om stöd till arbetsintegrerande sociala företag.

Sammanfattningsvis kan man säga att det inte finns några principiella hinder vad det gäller avknoppning av kommunal verksamhet till personal och ”brukare” just när gäller arbetsintegrerande sociala företag. Situationen är betydligt mer komplicerad när det gäller annan kommunal verksamhet, till exempel skola, framför allt på grund av EU:s statsstödsregler.

Hur skapa en god jordmån för att bilda sociala företag i kommunen?

16. Hur kan man skapa legitimitet och tydlighet?

Det är viktigt med legitimitet och tydlighet. Medborgarna i allmänhet och de kommunanställda i synnerhet måste få tydliga signaler från politiken om en positiv inställning till utveckling av sociala företag. Här kan dialog inom Överenskommelsen eller med Coompanion, intresseorganisationer och existerande sociala företag bidra med synpunkter och kunskap. Det behövs:

Policy

En policy kan skrivas på många olika sätt, men det är naturligt att exempelvis en kommuns satsning på socialt företagande tar avstamp i en motivbild. Så här skriver till exempel Luleå kommun:

Policyn utgår från grundsynen att vårt samhälle är ekonomiskt organiserat i tre sektorer; det privata näringslivet, den offentliga sektorn och den sociala ekonomin. För Luleå kommun är det av stor betydelse att dessa tre sektorer samarbetar med varandra för en lokal hållbar utveckling.

Motiven för kommunen att arbeta för att stödja tillkomsten och utvecklingen av sociala företag är:

- *Sociala företag kan främja arbete och sysselsättning för människor som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden och därmed minska och förhindra människors utanförskap i samhället.*
- *Sociala företag kan stärka och utveckla människors självkänsla och förmåga till ett självständigt liv genom att öka egenförsörjningen.*
- *Sociala företag kan bidra till ett bättre samhälle genom att erbjuda kompletterande tjänster och produkter.*
- *Sociala företag kan frigöra kreativitet och entreprenörskap hos människor som att skulle ha svårt för den möjligheten.*

Mål

Mål bör vara mätbara och då kan det vara lätt att ha kvantitativa målsättningar.

Tyresö kommun har som mål att det ska ha bildats fem sociala företag till 2014. Samordningsförbundet Östra Södertörn beskriver målsättningen att öka antalet sociala företag från tre till tio fram till 2014.

Med sådana konkreta mål är det också lättare att hantera budgetarbetet.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg kommunens roll. Kommunen startar inga sociala företag. Det gör de som tänker sig arbeta i det sociala företaget, eventuellt tillsammans med andra organisationer inom den sociala ekonomin. Kommunens roll är att vara *möjliggörare genom att till exempel ha en tydlig policy, strategi, genomförandeplan och ansvarig person för utveckling av arbetsintegrerande sociala företag, samt att ge möjlighet till information, utbildning, studiebesök och inte minst tid för dem som är intresserade.*

Strategi

Örebro kommun skriver i Övergripande strategier och budget för år 2010:

Den sociala ekonomin består till exempel av företag, föreningar, organisationer och nätverk som bedriver olika former av verksamhet på den öppna marknaden. En form av verksamhet sker genom företagande, som bolag eller ekonomiska föreningar. Verksamheten drivs i syfte att stärka individer, det civila samhället och/eller skapa starkare sociala nätverk. Örebro kommun ska på alla områden söka vägar att samarbeta kring den sociala ekonomin för att bland annat stärka marginaliserade gruppers anknytning till samhället.

En strategiskt viktig fråga för kommunens demokratiutveckling är arbetet kring stöd till och stärkt samverkan med det civila samhällets aktörer. I en ekonomisk lågkonjunktur är arbetet med att stärka det civila samhällets förutsättningar extra angeläget.

Hur ska man nå målet? Som ett exempel har Samordningsförbundet Umeå har beslutat att *främja framväxten av sociala företag i regionen.* För detta mål har man identifierat behov av följande insatser:

- Information och utbildning.
- Rådgivning och stöd.
- Utvecklingsområden för sociala företag.

- Avtal och upphandling.
- Samverkan.
- Ledning och uppföljning.
- Finansiella möjligheter.

Under varje rubrik är olika insatser konkretiserade.

Budgetmedel

Det är nödvändigt att någon kommunal förvaltning tilldelas utvecklingsmedel och därmed ansvar för socialt företagande. Det viktiga är nog inte själva summan, men genom att en nämnd har fått medel för ändamålet, har man också ett ansvar för att genomföra insatser som sedan ska redovisas vid budget- och verksamhetsuppföljning.

Ansvarig tjänsteman

De flesta kommuner har någon ansvarig handläggare eller hel avdelning som hanterar näringslivsfrågor när det gäller kontakter och utveckling av traditionellt näringsliv. Det borde vara lika naturligt att det finns någon person som ansvarar för kontakter och utveckling av det sociala företagandet och andra delar av den sociala ekonomin. I Göteborg finns det en hel enhet inom verksamhetsområdet Social Utveckling som heter Stöd till social ekonomi, vilken ansvarar för kommunens kontakter med sociala företag och övrig social ekonomi.

Flera kommuner har tillsatt en verksamhetsutvecklare som ansvarig kontaktperson för utveckling av sociala företag, bland andra Luleå, Umeå, Sundsvall, Haninge och Karlstad. Att det finns en ansvarig tjänsteman för utveckling av socialt företagande ger legitimitet både inåt i organisationen och utåt. Det blir en person att fråga för dem som är intresserade och det är en person som hjälper till att knyta ihop myndigheter och organisationer till en bra samverkan.

Samverkan

I en utvecklingsprocess om socialt företagande finns alltid Arbetsförmedlingen och kommunen med – och ibland är det fler förvaltningar i samma kommun. Om det sociala företaget inte är en avknoppning, finns säkerligen den sociala ekonomin med som part från början. Det är viktigt att alla inblandade skaffar sig samma målbild och bestämmer sig för hur de ska samverka för att nå målet.

En given plattform för samverkan är Samordningsförbunden där dessa finns. På flera håll i landet är det Samordningsförbunden som är motorn i utvecklingen att finna samverkansformer för att stötta utvecklingen av sociala företag. Exempel på detta är Samordningsförbundet Östra Södertörn, Samordningsförbundet Umeå och Norra Västmanlands Samordningsförbund.

17. Vad är sociala investeringsfonder?

I ett 15-tal kommuner finns eller pågår diskussioner om *sociala investeringsfonder*. De har olika bakgrund och är olika stora. Ett par exempel:

Nynäshamn

I samband med att Ericsson lade ner sin verksamhet i Nynäshamn 2005 insåg den politiska ledningen att man inte kunde bemöta detta med endast infrastruktursatsningar, såsom vägar och hamnar, utan man behövde också ta hand om den sociala press som nedläggningen medfört. Man valde att avsätta 10 miljoner per år till experimentellt folkhälsoarbete.

Ett krav för att få söka pengar från fonden har varit att projekten görs i samverkan mellan olika nämnder vilket också bidragit till att idéer med större helhetssyn kunnat testas. Meningen är att fonden ska möjliggöra experiment som den ordinarie verksamheten inte haft flexibilitet att pröva. Lyckade försök ska kunna införlivas i den löpande verksamheten.

Norrköping

Norrköping har gått längst i att bilda en social fond som ska cirkulera resurser. Årliga avskrivningar/utgiftsminskningar görs för de nämnder där kostnadsminskningen, som ett resultat av en förebyggande insats, förväntas uppstå. Sedan bygger man upp ett kapital av en summa motsvarande den förväntade kostnadsminskningen som kan användas till nya investeringar.

Hitintills är två projekt beviljade. Det ena handlar om att främja familjehemsplacerade barns skolresultat. Det andra gäller elever som av oklar anledning under lång tid inte gått i skolan. Även i Norrköping gäller att insatserna ska ha ett nämndövergripande perspektiv, att uppföljningen är rigorös och att lyckade satsningar ska kunna införlivas i den ordinarie verksamheten.

Umeå

Kommunen gick 2010 med över 200 miljoner i överskott. I politisk enighet avsattes 120 miljoner till en fond som under mandatperioden ska kunna användas till projekt med inriktning på hälsa, lärande och trygghet för barn och ungdomar.

Det första bidraget från fonden gick till ett projekt som drivs av Studieförbundet Vuxenskolan. Projektets målsättning är att skapa ett socialt arbetskooperativ med människor som har gått ut Särögymnasiet och som har svårt att få arbete.

När en kommun har en strategi om hur man kan bidra till utvecklingen av socialt företagande, bör medel från en social investeringsfond kunna vara en viktig del i utvecklingsarbetet.

18. Vad ska man tänka på i förhållande till omvärlden?

Det är lätt hänt att förändringar skapar oro. Ofta är det också så att det man inte har kunskap om, har man en negativ attityd till. Därför är det viktigt att kommunicera en satsning på socialt företagande, särskilt när det sker någonting konkret. Det är något som är helt nytt och okänt för de allra flesta i närmiljön och därför måste man agera därefter. En öppen attityd lönar sig alltid i längden. Det är bra om de som ska starta ett socialt företag gör en omvärldsanalys och försöker se vilka som påverkas av deras initiativ.

Internt

Vid ett konkret projekt för att stödja utvecklingen av socialt företagande är det viktigt att ta avstamp i den policy som bör finnas i kommunen (se ovan). Det är klokt att förankra konkreta idéer hos kommunledningen. Eftersom man vill göra något positivt för medborgarna som i längden gagnar den kommunala ekonomin, bör det inte stöta på något hinder.

Det är viktigt att ha en öppen attityd gentemot kollegor, chefer, facket och andra i omvärlden så att inte onödiga missförstånd uppstår – det är viktigt att informera om det man håller på med. Både förvaltningsledning och de som genomför sociala företag-projektet har ansvar för det. Det är bra om politiken hjälper till att tydliggöra att ett bra samarbete mellan kommunala verksamheter och sociala företag innebär att medborgarna får fler alternativ och att alla vinner på det i längden.

Externt

Företagarna i det lokala näringslivet

Om det finns sociala företag på orten är de vanligtvis väl förankrade bland ortens företagare och inte sällan medlemmar i den lokala företagareföreningen. Kommunen bör också se till att de sociala företagen bjuds in till aktiviteter som riktas till det lokala näringslivet.

Kunskapen om sociala företag är ändå ofta mycket låg hos det lokala näringslivet. Även här är det viktigt att nå ut med information. Finns det en styrgrupp eller referensgrupp till ett kommunalt projekt om utveckling av socialt företagande, bör representanter för företagarna bjudas in att delta.

Aktörer inom den sociala ekonomin

Det är naturligt för både kommunen och de som vill initiera ett nytt socialt företag att ha bra samarbete med den omgivande sociala ekonomin. Intresseföreningar, studieförbund och folkhögskolor är exempel på viktiga samarbetspartners i utvecklingsarbetet.

Det finns regionala kooperativa utvecklingscentra, Coompanion, i varje län/region. Många av dem är specialiserade på att vara ett stöd i utveckling av socialt företagande. De kan förutom gratis rådgivning mestadels även ge processtöd och utbildning.

På flera håll i landet börjar nu de sociala företagen organisera sig själva i gemensamma ”paraplyorganisationer”, så kallade konsortier. Där kan personal vara anställd, man kan ha gemensam vikariepool, bedriva kompetensutveckling tillsammans och man hjälpa varandra med upphandlingar, etc. Finns det ett konsortium att ansluta sig till, kan det vara en stor hjälp i processen för det nystartade sociala företaget.

19. Hur vill de statliga myndigheterna driva på utvecklingen?

Regeringen

April 2010 fattade Regeringen beslut om en *Handlingsplan för arbetsintegrerande socialt företagande*. Den var ett uttryck för en vilja att tydliggöra och förbättra förutsättningarna för arbetsintegrerande sociala företag gällande bland annat information, finansiering, upphandling och statistik.

Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och SKL

I den ovan nämnda Handlingsplanen ingick uppdrag till Tillväxtverket att undersöka bland annat anordnarstöd samt bidrags- och ersättningsformer som är aktuella för sociala företag. Tillväxtverket lämnade en rapport som utarbetades tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

I rapporten finns förslag (nedanstående punkter är citerade från olika delar av dokumentet som kan hämtas från www.sofisam.se):

- *Enklare regelverk och enhetligare ersättningar oberoende av anställdas och deltagares bakgrund. Förslag som har förts fram är t ex en särskild anställningsform liknande trygghetsanställning, högre och enhetligare anordnarbidrag och ett "automatiskt" grundbidrag.*
- *Vi föreslår att regeringen beslutar om att utreda behovet av och utformningen av ett särskilt arbetsmarknads-, social- och näringspolitiskt program för insatser i och start av arbetsintegrerande sociala företag.*
- *Arbetsförmedlingens särskilda stöd vid start av näringsverksamhet är i dag ett stöd som ges till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som startar egen näringsverksamhet. Detta stöd kan inte kombineras med att personen sedan får stöd i företaget i form av lönebidrag, trygghetsanställning etc. Om detta vore möjligt skulle en del av igångsättningskostnaderna för de sociala företagen kunna lösas.*
- *Vi föreslår att en utredning om ett program för arbetsintegrerande sociala företag också bör innebära en utredning av en enhetlig ersättning för alla deltagare som idag har utvecklingsersättning, aktivitetsstöd som inte baseras på ersättning från arbetslöshetsförsäkringen eller försörjningsstöd. Ersättningen bör vara satt till en sådan nivå att det i normalfallet inte ska behöva utgå kompletterande försörjningsstöd från kommunen.*
- *Arbetsförmedlingen är den aktör som bör ha ansvaret för att en samverkan sker på lokal och regional nivå om arbetsintegrerande socialt företagande. En naturlig utgångspunkt för ansvaret är de 61 arbetsmarknadsområdena i Sverige. Detta bör tydliggöras i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen.*

Dessa punkter visar att det finns ett stort engagemang hos ansvariga myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting för att förtydliga, förenkla och förbättra regelverket för framväxt och drift av hållbara sociala företag.

Upphandling

20. Vad är sociala kriterier och sociala hänsyn?

Det är möjligt att ta sociala hänsyn vid offentlig upphandling genom att använda sig av *sociala kriterier* som kontraktsvillkor och som tilldelningskriterium vid utvärdering mellan olika anbud. Förutom att få en tjänst utförd eller en vara levererad, kan upphandlande myndighet höja ambitionsnivån genom att även vilja att upphandlingen tillgodoser sociala eller samhälleliga ändamål. Dessa mål kan handla om att få ned arbetslösheten, befrämja integration, verka för etisk handel, anständiga arbetsvillkor eller främja ett jämställt arbetsliv.

Det innebär vad det gäller arbetsintegrerande insatser, att det går att ställa krav på att viss andel av de anställda för uppdraget måste vara personer med funktionsnedsättning, långtidsarbetslösa, nyanlända eller tillhöra någon annan grupp som har det extra svårt på arbetsmarknaden. Ett exempel: Göteborgs stad gjorde i slutet av 2007 en upphandling gällande: "Bemanning av café, skötsel av yttre städning, renhållning och skötsel av grönytor" (dnr 0304/07).

För utförande av den aktuella tjänsten krävdes av det företag som skulle göra arbetet att: *"minst 70 % av företagets anställda ska vid ingången anställning ha varit beroende av försörjningsstöd eller arbetsmarknadsstöd. Anställningen kan ha ingåtts i ett tidigare skede i leverantörens företag eller i samband med att avtal träffats kring denna upphandling."*

Ett annat exempel är från det kommunala bostadsföretaget Stockholmshem som våren 2010 gjorde en upphandling med bland andra följande sociala kriterier:

- *De personer som ska utföra arbetet ska vara stationerade i sitt område, på grund av att de anställda ska bli kända ansikten i området.*
- *Ambitionen är att andelen av den aktuella bemanningen från området ska uppgå till minst 40 %.*

Ett annat kommunalt bostadsbolag i Stockholm, Svenska Bostäder, använder sig också av sociala kriterier vid upphandling. På det sättet har ett hundratal personer med försörjningsstöd fått arbete på Järvafältet. Det har handlat om städning, mark- och anläggningsarbete, väktartjän-

ter samt byggsupport som är en form av enklare byggarbeten. I dessa fall har de sociala kriterierna formulerats som bör-krav istället för skall-krav, men det har ändå gett samma effekt. Detta arbete har analyserats av kommunens arbetsmarknadsförvaltning som tycker att det kan spridas inom hela Stockholms stad.

Kommunerna löser på detta sätt två uppdrag samtidigt. Dels blir vissa tjänster utförda, dels bidrar upphandlingen till att främja integrationen och motverka långtidsarbetslösheten. Dessutom minskar kommunens kostnader när människor med försörjningsstöd får arbete.

21. Kan det vara lagligt med sociala kriterier?

Det har länge varit tillåtet att använda sociala kriterier, men få har vetat om det. Redan 2001 skrev Regeringen i en proposition att sådana kontraktsvillkor *särskilt kan användas för att befrämja sysselsättning för människor som är socialt utsatta eller utslagna eller att motverka arbetslöshet.*

Möjligheten att ta sociala hänsyn har också skrivits in i LOU, men regeringen har nu gått ett steg längre. Sedan juli 2010 finns en ny skrivning i LOU: *Upphandlande myndigheter bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiveerar detta.*

I alla kommuner bör det finnas upphandlingar där det är lämpligt att använda sig av sociala kriterier. Därför är det bra om detta beaktas i kommunala upphandlingspolicyer. Om en kommun använder sig av arbetsintegrerande sociala kriterier, bör det innebära en förmånlig situation för ett lokalt socialt företag som arbetar med uppgifter som efterfrågas i anbudsfrågan. Samtidigt är det en konkurrensneutral situation i förhållande till övriga företag. Det är inte något hinder för andra företag att anställa personer med funktionsnedsättning, försörjningsstödstagare, nyanlända eller andra grupper som kan ingå i de sociala kriterierna.

Sociala kriterier är ett bra instrument för att bekämpa arbetslösheten bland utsatta grupper och för att stödja det sociala företagandet.

22. Vad säger EU om detta?

Regeringens positiva syn på användning av sociala kriterier har inte kommit till trots riktlinjer från EU, utan tack vare rekommendationer från EU-kommissionen.

I den aktuella skriften Social ansvarsfull upphandling – en handledning till sociala hänsyn vid offentlig upphandling – utgiven av EU-kommissionen betonas hela tiden vikten av *social marknadsekonomi* och att *den sociala dimensionen* ska löpa parallellt med betoning på konkurrens och fri rörlighet över gränserna.

EU-kommissionen vill också främja rättvisa villkor vid upphandling. Det betyder inte att det ska måste vara lika villkor, utan det kan vara tvärtom. Det innebär att man kan ha speciella informationsinsatser eller utbildningar för småföretagare så att de har samma kunskaper som större företag inför en upphandling och därmed bättre chans att hävda sig i konkurrensen.

Kommissionen betonar också vikten av – där det så är möjligt – att

- se till att storleken på kontrakten i sig inte är ett hinder för att, små och medelstora företag ska kunna delta,
- ge tillräcklig tid för att förbereda anbud,
- betalning sker i rätt tid,
- sätta upp rimliga krav när det gäller kvalifikationer och ekonomi.

EU-parlamentet säger i ett yttrande från 2012 att:

Europaparlamentet inser att sociala företag kan komma med innovativa lösningar på de aktuella sociala och ekonomiska problemen. Parlamentet uppmuntrar därför utvecklingen av ett stödjande regelverk och tillhandahållandet av ekonomiskt stöd för att möjliggöra företagens tillväxt och överlevnad.

Det är möjligt att ta social hänsyn i alla upphandlingar där det är lämpligt och relevant. Det spelar ingen roll om upphandlingen omfattas av de så kallade direktivstyrda kapitlen som utgör en implementering av EU:s direktiv 2004/18 om offentlig upphandling eller om upphandlingen omfattas av LOU:s 15:e kapitel. De sociala kriterierna bör handla om krav vad det gäller själva utförandet av tjänsten eller leveransen av varorna, inte krav på leverantören i allmänhet.

23. Vilka former av upphandling enligt LOU är vanliga?

Ett par olika former av upphandling där sociala företag kan tänkas vara aktuella som anbudsgivare är:

Förenklad upphandling

Upphandling av så kallade B-tjänster sker normalt med *förenklad upphandling*. Det innebär att man vänder sig till marknaden via ”annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig, eller genom annons i annan form som möjliggör effektiv konkurrens” (LOU 15 kap, 4 §). Vid *urvalsupphandling* annonserar man för att därefter gå vidare i processen med ett angivet antal leverantörer.

Direktupphandling

Direktupphandling innebär att upphandlande enhet kan vända sig direkt till en leverantör med en anbudsförfrågan om beloppet är maximum 15 procent av tröskelvärdet som är 200 000 euro = ca 275 000 kronor. Det finns diskussioner om att höja gränsen för direktupphandling till upp till cirka 800 000 kronor. Forskning visar att under den gränsen överskrider kostnaderna för att göra en upphandling i genomsnitt vinsterna med själva upphandlingen.

Maxbeloppet kan överskridas vid synnerliga skäl, till exempel om man kan hävda att det inte finns någon konkurrens på området, vilket innebär att det inte finns någon konkurrent som kan bli förfördelad.

Direktupphandling kan vara ett bra sätt att behålla en bra relation och kontakt med det lokala näringslivet, oavsett om det handlar om sociala företag eller inte.

Funktionsupphandling/innovationsupphandling

Funktionsupphandling är ingen specifik upphandlingsform enligt LOU utan ett sätt att formulera krav och mål som ger leverantören större möjligheter att presentera egna lösningar. Krav ställs då i form av funktionskrav. Att ställa funktionskrav är ett sätt att utveckla kreativiteten hos leverantören, att ta vara på kompetensen och låta leverantören tillföra högre värden till organisationen. I funktionsupphandlingen definierar man sina behov genom att beskriva tjänsten som ska utföras och hur den ska utföras, istället för att definiera varan som skall utföra den.

Sociala företag fungerar oftast utifrån en annan logik än traditionella företag. Kanske kan det innebära att de kan se lösningar utifrån ett annat perspektiv än det gängse traditionella. Därför kan kanske funktionsupphandlingar, eller innovationsfrämjande upphandlingar som de ibland kallas, vara en form som passar sociala företag. Det är viktigt att då tänka på att uppdraget i allmänhet inte får vara för omfattande.

24. Är LOV ett bättre verktyg för samverkan mellan offentlig sektor och sociala företag än LOU?

LOV är en förkortning för Lagen Om Valfrietssystem (SFS 2008:962). LOV infördes 2009 och gäller vård, omsorg och socialtjänst inklusive kommunens ansvar för sysselsättning enligt Socialtjänstlagen. Det är frivilligt för kommuner att införa valfrietssystem men obligatoriskt för landstingen inom primärvården. LOV finns nu etablerat inom vissa områden inom Arbetsförmedlingens ansvar, till exempel vad det gäller etableringslotsar och den så kallade RESA-upphandlingen där Arbetsförmedlingen upphandlar sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning.

LOV ger medborgaren möjlighet att välja leverantör av den tjänst som denne har rätt till enligt beslut. Det ger därmed också en möjlighet för arbetsintegrerande sociala företag att erbjuda sina tjänster när det gäller exempelvis hemtjänst eller så kallad meningsfull sysselsättning. Så här sammanfattar Tillyväxtverket situationen på sin hemsida: *Driver du företag, eller är du verksam inom ett kooperativ eller i en ideell organisation med verksamhet inom service, vård eller omsorg? Du kanske inte har företag idag, men är intresserad av att starta eget inom något av dessa områden? Valfrietssystemen skapar nya affärsmöjligheter som kan vara intressanta för dig.* Upphandlingar enligt LOV kan också utgöra en grund för långsiktiga relationer i jämförelse med entreprenadupphandlingar enligt LOU, vilket kan vara positivt när det gäller vård och omsorg.

Alla LOV-upphandlingar har ett fast pris och annonseras ut på www.valfrietssystemen.se. Där framgår vilka krav som ställs för att bli godkänd som leverantör och vilken ersättning som betalas ut. Efter godkännande skrivs avtal med kommunen eller landstinget.

Om sociala kriterier inte används vid en LOU-upphandling, kan upphandling enligt LOV vara en bra chans för ett socialt företag att komma in på marknaden på jämbördiga villkor med stora nationella och internationella företag. Eller kanske har det sociala företaget till och med ett försteg på grund av en omvittnad kvalitet i sitt utförande av uppdrag. Men det gäller då att den ansvariga myndigheten inte har satt ett så lågt fast pris att det inte går att utföra uppdraget med bra kvalitet.

Det gäller också att det sociala företaget anstränger sig för att göra sig känt hos både aktuella medborgare och myndigheternas handläggare.

25. Vad är reserverade kontrakt?

Reserverade kontrakt är ett etablerat begrepp inom EU. Det handlar om att vissa uppdrag eller ett visst stöd är reserverade för det som tidigare kallades skyddade verkstäder för att skapa arbete åt personer med funktionsnedsättning. Alla länder i EU utom Sverige har sådana regler.

I kommissionens förslag till nytt direktiv ska denna möjlighet utökas till att också gälla *missgynnade grupper*, det vill säga ett bredare begrepp än bara funktionshindrade. Förslag är också att reserverade kontrakt ska kunna gälla alla företag som har en viss minsta andel av missgynnade grupper anställda för uppdraget, till exempel 40 procent.

Sveriges Kommuner och Landsting diskuterar tillsammans med företrädare för det civila samhället i Sverige förslag om att reserverade kontrakt ska kunna förbehållas icke-vinst drivande företag. Kommissionen har i ett arbetsdokument väckt frågan och klargjort att detta borde vara möjligt i särskilda fall.

Upphandling eller överenskommelse om stöd

26. Hur kan man göra en överenskommelse om stöd?

Det finns olika vägar för en kommun att utveckla bra relationer till sociala företag. I stor utsträckning kan man välja upphandling av tjänst enligt ovan, men man kan också välja att göra en överenskommelse om stöd. Det gäller att veta vad man vill och handla därefter så att det inte blir fel.

En kommun kan ge bidrag till föreningslivet, till exempel till idrotts- och kulturföreningar utan att det blir en upphandlingssituation som faller under LOU. Är det i realiteten en ersättning för en utförd tjänst, ska upphandling ske enligt LOU. Det är inte alltid lätt att veta vad som är vad.

27. Vad är ett stöd?

Kommunens huvudsakliga villkor för stödet till en verksamhet begränsar sig i allmänhet till vilken målgrupp som ska ha nytta av verksamheten. Här uppkommer alltså ingen motprestation, varför det är fråga om stöd.

Stöd till arbetsintegrerande sociala företag går att jämföra med stöd till kvinnojourer. Det är en viktig verksamhet som finns i de flesta kommuner. Genom kommunalt stöd kan verksamheten fortleva och en viktig samhällelig service kan ges till utsatta kvinnor.

För att använda Lars Bryntessons uttryck (se intervju), finns det ingen anledning att ”marknadifiera” en verksamhet som inte är ute på marknaden. Det är inte olagligt att göra en upphandling, där överenskommelse om stöd är det bättre alternativet. Men det skapar garanterat oro i onödan och innebär onödiga kostnader för kommunen. Det är bättre att vårda förtroendefulla relationer istället.

Ett exempel är ett avtal mellan Norrtälje kommun och Arbetskooperativet Hamn Kompaniet. Där konstateras inledningsvis:

Föreningen har bildats för att ordna arbetstillfällena och meningsfull sysselsättning åt sina medlemmar. Verksamheten skall vara individanpassad och baseras på demokratiska beslutsformer. Till medlemmar i föreningen antas personer med primärt psykiska funktionshinder som arbetar i verksamheten.

Förvaltningen stöder föreningens initiativ och åtar sig därför att tillhandahålla handledare för det dagliga arbetet i kooperativet, tillhandahålla lokaler för verksamheten samt ge bidrag till vissa nedan specificerade kostnader.

Därefter kommer paragrafer om bland annat att kooperativet har arbetsmiljöansvaret och ansvaret för att teckna försäkringar. Kommunen och kooperativet har ett gemensamt ansvar för att marknadsföra platserna.

28. Vad säger lagen?

Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service

Socialtjänstlagen, SoL

- Socialnämnden skall i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete. (3 kap, 2§)
- Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. (4 kap 1§)
- Verksamheten skall stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den skall utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. (4 kap 4§)
- **Människor med funktionshinder.**
Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.
- Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. (5 kap 7§)

Lagen om stöd och service, LSS

Verksamhetens mål och allmänna inriktning

Verksamhet enligt denna lag skall främja *jämlikhet* i levnadsvillkor och *full delaktighet* i samhällslivet för de personer som anges i 1§. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. (5§)

Verksamheten, enligt denna lag, skall vara av god kvalitet och bedrivs i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Verksamheten skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den *enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande* över insatser som ges. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. (6§)

Det kan alltså observeras att den enskilde människan har en stor valmöjlighet, både enligt SoL och enligt LSS. Det kan innebära att den enskilde kan välja en plats i ett socialt företag istället för till exempel en plats inom en kommunal verksamhet. Det bör kommunen följa om inte starka skäl talar däremot. Eftersom det inte handlar om ett stöd till en verksamhet, är det fråga om upphandling och LOU ska tillämpas. I detta fall kan det bli en direktupphandling av synnerliga skäl enligt 15 kap 3§ i LOU.

Lagstiftning i förhållande till EU-rätten

EU-kommissionen strävar efter att tydliggöra gränsen mellan, som Regeringen uttrycker det, *skiljelinjen mellan EU:s inre marknad med fri handel och effektiv konkurrens och medlemsstaternas samt unionens berättigade intresse av att kunna garantera medborgarnas behov av vissa grundläggande tjänster*. Det senare handlar om *tjänster av allmänt intresse* som tillhandahålls av lokala och regionala aktörer, det vill säga tjänster som inte påverkar handeln staterna emellan inom EU. När det gäller sociala tjänster av allmänt intresse (ej vård) beskriver regeringen EU-kommissionens ståndpunkt att det *framhålls vissa drag som anses känneteckna sociala tjänster i allmänhetens intresse*. Det handlar *t ex om att dessa tillhandahålls utan vinstsyfte, bygger på en solidaritetsprincip och syftar till att främja den sociala sammanhållningen*.

29. Vad är IOP?

IOP står för Idéburet – Offentligt – Partnerskap och är ett begrepp som organisationen Forum – Idéburna organisationer med social inriktning (f d Forum för frivilligt socialt arbete) har lanserat.

Utifrån devisen att *Samhället är större än staten, samhället är större än marknaden* vill Forum poängtera att det är vi som samhällsmedborgare som i grunden bygger samhället, där den samhällsfinansierade välfärden utgör en viktig del. Marknadslösningar har också sitt berättigande, men det räcker inte.

Med stöd i resonemang från EU-kommissionen menar Forum att myndigheterna först ska pröva vad syftet med en viss verksamhet är och vad som är den enskilde medborgarens behov och rättigheter. Därefter bestäms det om det ska bli upphandling på en marknad eller överenskommelse om stöd, det vill säga ett partnerskap. Ett idéburet – offentligt partnerskap bör enligt Forum ingås när:

- Verksamheten bidrar till lokal utveckling och delaktighet i samhället.
- Varken den offentliga organisationen eller den idéburna organisationen vill göra den idéburna organisationen till underleverantör, utan istället en fortsatt fri och självständig aktör.

Intervju med Lars Bryntesson, kommunalråd i Värmdö kommun

Lars, du är ansvarig för att ni i Värmdö kommun tidigt tog fram en policy för samarbete med den sociala ekonomin. Vad låg bakom det initiativet?

Det var en tydlig politisk vilja att uppmärksamma att samhället inte bara består av två sektorer – privat och offentlig. Det finns en tredje sektor också – den sociala ekonomin.

Om man vill ha alternativ inom den kommunala verksamheten, måste man upphandla allt?

Nej, men man måste välja. Beroende på innehåll kan det handla om partnerskap med den sociala ekonomin, eller – om det finns en marknad – göra en upphandling i konkurrens.

Vad menar du men en "marknad"?

När det finns flera aktörer som kan konkurrera med varandra. Då ska man upphandla. Upphandling är konkurrensvård. Det ska man värna.

Vad menar du med "partnerskap" i detta sammanhang?

Det tas många bra initiativ i samhället utanför den kommunala organisationen, till exempel från kyrkan, i idrottsrörelsen och från andra delar inom den sociala ekonomin. Det blir allt vanligare att kommunen upptäcker dessa resurser. Då ligger det en kraft i att möjliggöra en samverkan med kommunen.

Men är det lagligt?

Javisst är det lagligt! Det finns ingen lag som säger att man måste upphandla allt.

Vi har i Sverige sedan många år gett stöd till verksamheter inom den sociala ekonomin. Det är kommunfullmäktige som måste fatta beslut eller den nämnd som fullmäktige har delegerat frågan till.

I Värmdö drivs exempelvis frivilligcentret Guldkanten av pensionärsorganisationerna. Vi från kommunen har gjort en överenskommelse där pensionärsorganisationerna tar ett gemensamt ansvar för driften av verksamheten. På det sättet minskar vi inte kostnaderna, men vi får mer för pengarna. Och pensionärerna får ett ökat inflytande över verksamheten.

Finns det konkreta exempel på när det är olämpligt med upphandling?

Ett omtalat exempel är Röda korsets verksamhet för tortyrskadade. De har byggt upp en unik kompetens som ingen annan har. Dessutom är det en verksamhet som bygger på förtroende och långsiktighet. En sådan verksamhet ska inte "marknadifieras". Om det offentliga uppskattar verksamheten, gör man istället en överenskommelse om stöd.

Finns det en konkurrensproblematik?

30. Är Konkurrenslagstiftningen något hinder för stöd till sociala företag?

Som tidigare nämnts är det tillåtet för kommuner att bedriva näringsverksamhet enligt Kommunallagen för speciella syften, till exempel för att uppfylla sina åtaganden enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service, LSS. Det ingår i den kommunala kompetensen. Det betyder att kommunen kan driva en affär på öppna marknaden inom olika branscher om syftet är att skapa meningsfull sysselsättning.

Ibland kan det finnas anledning att diskutera lämpligheten om var man etablerar en arbetsverksamhet, även om den är laglig. Kan det vara lämpligare att verksamheten bedrivs i form av ett socialt *företag* istället. En lämplighetsprövning kan innebära att ju mer en verksamhet är ute på marknaden, desto större anledning att söka andra lösningar än kommunal drift.

Hur är det för ett socialt företag i motsvarande situation om det har stöd från kanske både kommun och Arbetsförmedling för sin verksamhet? Konkurrenslagen gäller såväl vid kommunal drift, såsom verksamheter i form av sociala företag. En sammanfattande mening från Konkurrenslagens bestämmelser som kan ha sin praktiska giltighet vid verksamhet i socialt företagande är: *Det är inte tillåtet att missbruka en dominerande ställning på marknaden.*

Om ett socialt företag har stöd eller subventioner av olika slag från offentlig sektor har ingen betydelse ur konkurrenssynpunkt. Det viktiga är att man inte missbrukar situation genom att exempelvis underpris-sätta. Men för att det ska vara olagligt måste man dessutom ha en dominerande ställning på marknaden. Dominerande ställning börjar inträda om man har ungefär 25 procent av marknaden.

Om ett socialt företag driver ett café i en stadsdel eller en by där det finns ett annat café, kan situationen uppstå att man har en dominerande ställning. Då får man absolut inte missbruka sin ställning.

Om det finns tio caféer i stadsdelen eller i byn, har det sociala företaget säkerligen ingen dominerande ställning på marknaden och därmed ingen dominerande ställning att missbruka.

Sammanfattningsvis är det sällan ett offentligt stött socialt företag utgör något juridiskt hinder ur konkurrenssynpunkt. Däremot kan det vara en fråga om lämplighet. Många affärsetableringar kan vara olämpliga, även om de inte är olagliga ur konkurrenshänseende. Ett socialt företag ute på marknaden bör aldrig ägna sig åt priskonkurrens. Bättre att konkurrera med kvalitet istället.

31. Utgör Statsstödsreglerna något hinder?

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF, innebär i princip förbud mot statligt stöd i någon form (skattereduktion, lån, garantier etcetera till förmånliga villkor) till företag.

Stöd för att underlätta utvecklingen av viss näringsverksamhet eller regioner är dock tillåtet och därför finns ett antal undantag. Bland dessa finns

- utbildning av anställda,
- riskkapital,
- sysselsättningsstöd på vissa villkor,
- stöd av mindre betydelse.

Undantagen gör det möjligt att till exempel ge statligt stöd genom:

- Generella sysselsättningsstöd för att öka sysselsättningen i utsatta grupper.
- Stöd av mindre betydelse/försumbara stöd det vill säga under 200 000 Euro under en treårsperiod. Stödet kan lämnas som bidrag, lån, konsultcheckar, anställningsstöd med mera.
- Stöd till utbildning av anställda och stöd till utbildning, vägledning med mera för arbetslösa.

Statstödsreglerna har flera detaljregler, men ovanstående visar att det är möjligt med offentligt ekonomiskt stöd till utvecklingen av arbetsintegrerande sociala företag så länge det sker inom ramen för de undantag som beskrivs i EUF-fördraget.

Projektverksamhet

32. Vad är viktigt att tänka på?

Kunskap är nödvändigt

Många kommuner är ambitiösa med att till exempel söka medel från Europeiska Socialfonden för att vara med att utveckla sociala företag. Men det brister ofta i kunskap. Det är en anledning varför projekt för att skapa sociala företag inte alltid lyckas. Projektledningen måste ha gedigen kompetens om både vad socialt företagande är och kunskap om att leda projekt.

Projektorganisering

Tänk till vilka intressenter som kan beröras av ett projekt om socialt företagande. Ta med dem i processen genom att erbjuda plats i en styrgrupp eller referensgrupp. Vilka det handlar om beror på lokala förutsättningar och behov. Generellt sett kan representanter från facket, Företagarna, Arbetsförmedling, folkbildningen, brukarorganisationer och Coompanion, förutom kommunala representanter, vara ett bra tips.

Projekt tar slut

Projekt pågår definitionsmässigt en tidsbegränsad period. Det är viktigt att redan första dagen ha i bakhuvudet hur situationen ska se ut när projektet tar slut. Alltför många projekt har letts av personer som börjar fundera på detta när det bara är några månader kvar av projektet. Då är det i allmänhet för sent. Verksamheten får inte stelna utan hela tiden inriktas på att göra en bra övergång från projekt till socialt företag.

Insikten om vikten av att tappa kontrollen

Skapande av ett socialt företag innebär per definition att kommunen inte har inflytande över det blivande företaget. I ett projekt med en kommun som projektägare är detta inte alltid självklart för de inblandade. Kommunen och projektledningen måste medverka till att ansvar för och kontroll över företaget och dess utveckling överförs till dem som ska driva företaget.

Kommunen ska vara stolt över att ha varit med om att bidra till ytterligare en plattform för att skapa arbete för människor som av olika anledningar är långtidsarbetslösa. Efter projektet fortsätter relationen mellan två självständiga parter via överenskommelse om stöd, köp av platser eller köp av olika tjänster.

Kunskap hos deltagarna

Att gå ”från bidragstagare till företagare” är en omvälvande resa för många. Det är viktigt att de arbetslösa deltagarna som ska vara med i ett socialt företag får gedigen utbildning. I synnerhet gäller det om det handlar om att skapa ett socialt arbetskooperativ, där man själv antagligen kommer att bli medlem. Det är viktigt att få veta vad man ger sig in på. Då är det också lättare att vara aktiv och vara med och påverka processen under projektet. Delaktighet och empowerment ska inte bara prägla det kommande sociala företaget utan även projektprocessen.

Börja redan under projektet

Efter en introduktion kan det vara lämpligt att smyga igång starten av det sociala företaget redan under själva projektperioden. ”Learning by doing” är roligt och effektivt. Då kan man pröva om de tänkta affärsidéerna är realistiska. Att under projekttiden kunna göra en budget som är baserad på verkligheten är mycket klargörande.

Sök stöd i omgivningen

Det är det nya sociala företaget som själv skapar sin struktur och tar ställning till vilket stöd utifrån som kan behövas, speciellt i en startfas.

Finns det en stödstruktur, ett så kallat konsortium, för socialt företagande på orten? Kan Företagarföreningen ställa upp med någon mentor eller adjungerad att vara med på styrelsemötena? Finns det något annat socialt företag i närheten att samarbeta med? Kanske kommunens näringslivskontor har en medarbetare som är intresserad och nyfiken på sociala företag och är villig att hjälpa till? Har Coompanion något nätverk som är intressant?

Att pröva sig fram

I alla processer provar man sig fram. Det är bra att lära sig av andras misstag. Samtidigt kommer man göra egna misstag också. Det är viktigt att lära sig av dem. Sedan kan man vara glad att de skedde under projekttiden och inte efteråt. Att leda projekt är att pröva sig fram.

Stöd från det omgivande samhället

33. Vilket stöd finns att tillgå från det omgivande samhället?

Tillväxtverket

Tillväxtverket, som är en myndighet under Näringsdepartementet, har ett program för Samhällsentreprenörskap och sociala innovationer som inbegriper arbetsintegrerande socialt företagande.

Kontakt: eva.johansson@tillvaxtverket.se.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har utvecklat ett nätverk med drygt ett 100-tal kontaktpersoner för socialt företagande som finns i alla Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsområden.

Kontakt: christina.rosengren@arbetsformedlingen.se.

Försäkringskassan

Inom Försäkringskassan finns Lokala FörsäkringskasseCenter, LFC, över hela landet. Deras samverkansansvariga har också ett ansvar för kontakter gällande socialt företagande.

Kontakt: maria.bjorklund@forsakringskassan.se

SKL

Kontakterna gällande arbetsintegrerande sociala företag sköts främst via Avdelningen för lärande och arbetsmarknad.

Kontakt: birgitta.hallegardh@skl.se

Coompanion

Det finns Coompanion-kontor i varje län/region som kan ge gratis information och rådgivning tack vare ett stöd från Regeringen via Tillväxtverket.

Se vidare under www.coompanion.se.

Stödstrukturer för arbetsintegrerande sociala företag

Det börjar utvecklas stödstrukturer för sociala företag genom att de själva organiserar sig i så kallade konsortier. Exempel på dessa finns i Göteborg, Roslagen och Gävleborg.

Mer information kan fås via Coompanion.

www.sofisam.se

Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har skapat en gemensam web-sida med mycket information, konkreta exempel, filmer med mera om sociala företag. Informationen är gjord i samarbete med SKL, Socialstyrelsen och intresseorganisationen SKOOPI.

Argument

34. Vad finns det för anledning att stödja arbetsintegrerande sociala företag?

Varje företag är unikt och alla närmare 300 arbetsintegrerande sociala företag ser olika ut och riktar sig till olika målgrupper. Ett par generella argument kan vara:

Närmare arbetsmarknaden

Ett arbetsintegrerande socialt företag är redan en del av arbetsmarknaden. Därmed är steget inte lika stort till andra arbeten på arbetsmarknaden i jämförelse med andra lösningar.

Delaktighet och empowerment

Viktiga grundbultar i ett socialt företag är att medarbetarna är delaktiga i verksamheten och att dess struktur möjliggör en ökad självkänsla och kraft utåt i förhållande till det omgivande samhället.

Frigör mänsklig energi

Det skapar energi och kreativitet att få vara med att bestämma tillsammans med andra – efter förmåga. Nya affärsidéer och verksamheter blir lättare verklighet när beslutsvägarna är korta.

Lättare att få acceptans

Det är juridiskt möjligt att kommunen bedriver näringsverksamhet för att till exempel skapa sysselsättning. Samtidigt kanske omgivningen har större acceptans om verksamheten bedrivs som ett icke vinst-drivande socialt företag som är fristående från kommunen.

Lättare att vara flexibel

Om en kommun, till exempel på grund av ett minskat behov, vill minska sitt åtagande gentemot ett socialt företag, bör det ha större möjligheter att klara verksamheten genom att öka sitt utbud till andra förvaltningar, andra kommuner, Arbetsförmedlingen eller genom ökad försäljning på marknaden.

Ekonomiska argument

Det är inte konstigt att människor som mår bättre och i ökad utsträckning kommer i arbete, också innebär lägre kostnader och högre intäkter för framför allt kommunerna. Behovet av kommunal sysselsättning, boendestöd, försörjningsstöd med mera bör minska samtidigt som skatteintäkterna ökar om fler får anställning.

En enda människa som kan lämna det kommunala ansvarsområdet enligt Socialtjänstlagen och Lagen om Stöd och Service tack vare ett socialt företag som plattform, innebär miljonvinster för kommunen på ett par års sikt.

40 procent av dem som har försörjningsstöd har det på grund av brist på arbete. Kommunerna bör i ökad utsträckning omvandla passiva ersättningar som försörjningsstöd till aktivt stöd till sociala företag, där bidragstagarna kan få arbete.

Referenser

- Blideman, Bo & Laurelii, Eva: Sociala företag vidgar arbetsmarknaden. Kommentus förlag 2011
- Hans Westlund (red): Social Ekonomi i Sverige. Fritzes, Stockholm 2001
- Wijkström, Filip & Lundström, Tommy: Den ideella sektorn. Organisationerna i det civila samhället. Sober förlag 2002
- Prissättning vid överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal (s.k. avknoppning) – kommunalrättsliga och EG/EU-rättsliga aspekter. Statskontoret 2008
- ”Sociala investeringar” – en lägesrapport. PM från maria.mutt@stockholm.se
- Rapport av uppdrag till Tillväxtverket med anledning av regeringens handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag. N2010/4265/ENT
- Blideman, Bo: Samhälleliga mål med upphandling som medel. Tillväxtverket 2011
- Europeiska kommissionen: Socialt ansvarsfull upphandling – en handledning till sociala hänsyn i offentlig upphandling. EU-kommissionens kontor i Sverige
- Blideman, Bo & Karlsson, Yngve: Att arbeta för arbete. Kommentus förlag 2003/2010
- Regeringens proposition 2001/02:142
- Dagens Samhälle 33/2012, artikeln ”Sociala krav ger jobb i förörterna”
- Lagen (2007:1092) om offentlig upphandling, LOU.
- EU-parlamentets utskott för den inre marknaden och konsumentskydd, 2012/2004(INI), 8.5.2012
- Konkurrenslagen SFS 2008:579
- Faktapromemoria 2010/11:FPM99 Meddelande om tjänster av allmänt intresse, www.riksdagen.se
- Faktapromemoria 2006/07:FPM4 Sociala tjänster i allmänhetens intresse, www.riksdagen.se
- Tjänster av allmänt intresse. Offentliganställdas Förhandlingsråd, www.ofr.se
- www.coompanion.se
- www.famna.org
- www.overenskommelsen.se
- www.regeringen.se
- www.tillvaxtverket.se
- www.upphandlingsutredningen.se
- www.sofisam.se
- www.socialforum.se
- www.skl.se
- www.skooopi.coop

Bilagor – Så här har kommunerna gjort

Det blir allt fler kommuner som formaliserar sitt intresse för att utveckla socialt företagande. Det kan ske genom att utse ansvariga personer och genom att besluta om policyer som antas av Kommunstyrelsen eller Kommunfullmäktige, vilket exemplifieras nedan från olika kommuner.

Ansvarig person

Flera kommuner har nu ansvariga personer/verksamhetsutvecklare för socialt företagande, ofta i samverkan med Samordningsförbund om det finns på orten. Exempel på sådana kommuner är:

- Luleå
- Umeå
- Kramfors
- Sundsvall
- Haninge/Tyresö/Nynäshamn (i regi av Samordningsförbundet)
- Karlstad
- Göteborg

Policyer om socialt företagande

För att ha en bra formell grund att stå på för utvecklingsarbete om socialt företagande, har en del kommuner policyer/riktlinjer som har antagits av kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige. Ett par exempel bifogas nedan (när det är långa dokument, bifogas endast ett utdrag).

LULEÅ

Luleå kommuns policy för socialt företagande

Inledning

Policyn utgår från grundsynen att vårt samhälle är ekonomiskt organiserat i tre sektorer; det privata näringslivet, den offentliga sektorn och den sociala ekonomin. För Luleå kommun är det av stor betydelse att dessa tre sektorer samarbetar med varandra för en lokal hållbar utveckling.

I vår ambition om ett hållbart samhälle vill vi aktivt bidra till att förhindra människors utanförskap. Vi vill ge möjligheter till alla människor i vår kommun att ha ett meningsfullt liv. En del i detta arbete är att bidra till att så många som möjligt är en integrerad del i arbetslivet med en meningsfull sysselsättning.

Vår grundtanke är att göra det möjligt för alla människor att bidra till sin egen och samhällets utveckling utifrån sin egen förmåga. I våra ambitioner ser vi att sociala företag kan vara ett framgångsrikt komplement till de övriga insatser som Luleå kommun arbetar med.

Policy

- Luleå kommun ska aktivt arbeta för att öka sin kunskap om sociala företag och dess villkor.
- Luleå kommun ska aktivt sträva efter ett ökat samarbete med viktiga aktörer inom området.
- Luleå kommun ska arbeta för att synliggöra de sociala företagen såväl internt som externt i kommunen.
- Luleå kommun ska aktivt bidra till att sociala företag startas och fortlever.

Syfte

- Tydliggöra kommunens viljeinriktning när det gäller sociala företag.
- Tydliggöra kommunens roll i relation till övriga aktörer, offentliga såväl som privata.
- Möjliggöra för respektive förvaltning/bolag inom Luleå kommun att se sin roll i arbetet med sociala företag och personer som kan omfattas av dessa.

Definition – sociala företag

- Driver näringsverksamhet med målsättning att integrera människor, som står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden, i samhälle och arbetsliv.
- Skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat dokumenterat sätt.
- I huvudsak återinvesterar sina vinster i den egna eller liknande verksamhet.
- Är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet.

Motiv för kommunen

Motiven för kommunen att arbeta för att stödja tillkomsten och utvecklingen av sociala företag är:

- Sociala företag kan främja arbete och sysselsättning för människor som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden, och därmed minska och förhindra människors utanförskap i samhället.
- Sociala företag kan stärka och utveckla människors självkänsla och förmåga till ett självständigt liv genom att öka egenförsörjningen.
- Sociala företag kan bidra till ett bättre samhälle genom att erbjuda kompletterande tjänster och produkter.
- Sociala företag kan frigöra kreativitet och entreprenörskap hos människor som annars skulle ha svårt för den möjligheten.

Ekonomiska resurser

- Möjligheten att söka andra medel/bidrag för att starta sociala företag beaktas.
- Behov av medel kan initieras om särskilda skäl föreligger.

Avtal och upphandling

- Ställa sociala hänsyn i upphandlingar där så är möjligt.
- Förenkla upphandlingsförfarandet samt göra mindre omfattande upphandlingar där så är möjligt.

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för stöd till socialt företagande.

Arbetsmarknadsförvaltningen har ansvar för att stödja tillkomsten av sociala företag samt skapa samverkansforum/nätverk med de berörda aktörerna såväl internt och externt.

Respektive förvaltning/bolag ansvarar för det egna arbetet i linje med denna policy. Varje förvaltning/bolag ansvarar i synnerhet för information och kunskapspridning av bland annat de möjligheter som öppnas genom sociala företag.

Samverkan och samarbete

För att Luleå kommun ska nå framgång med arbetet att främja sociala företag krävs att det finns en intern organisation som bygger på ett helhetsperspektiv. Detta innebär att alla förvaltningar är delaktiga, strävar åt samma håll och har en bra kommunikation och samverkar i frågorna.

Uppföljning

För att kunna bedöma nyttan och effekterna av genomförda kommunala insatser ska en årlig uppföljning ske. Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för uppföljningen. Rapportering sker till kommunstyrelsen.

VÄXJÖ

Växjö kommuns policy för socialt entreprenörskap

Inledning

Denna policy tar sin utgångspunkt i att det ideella engagemanget har stor betydelse för utvecklingen av välfärden och demokratin. Det sociala entreprenörskapet bedrivs av idrottsföreningar, pensionärsorganisationer, handikapporganisationer, kulturföreningar och ungdomsföreningar. Det finns inom kyrkliga samfund, samfälligheter och byalag. Det sociala entreprenörskapet kan bidra till arbete och inkludering åt de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden.

Policyn anger Växjö kommuns förhållningssätt till den sociala ekonomin samt pekar på några områden, främst inom socialt entreprenörskap, som bör spela en större roll i framtiden. Policyn riktar sig till medborgarna, kommunens anställda, föreningslivet och andra berörda aktörer.

Föreliggande policy avses vara styrande för Växjö kommun under tidsperioden 2010-01-01–2011-12-31 och ska därefter på grundval av gjorda erfarenheter revideras. Huvudansvaret för frågor rörande socialt entreprenörskap ligger under kommunstyrelsen.

Utgångspunkter

Växjö kommun vill öka sitt engagemang inom det lokala sociala entreprenörskapet. Denna sektor av ekonomin tillgodoser redan idag många gemensamma behov av arbete, bostäder, fritidsverksamhet, kultur, brottsförebyggande arbete, utbildning, barnomsorg, äldreomsorg, miljöfrämjande arbete, infrastruktur m.m.

Det lokala sociala entreprenörskapet skulle med stöd och stimulans från kommunen i högre utsträckning kunna bidra till att:

- Främja tillväxten i den lokala ekonomin och därmed skapa förutsättningar för vidgad välfärd.
- Främja möjligheterna till integration i arbetslivet för arbetssökande som saknar förankring på den reguljära arbetsmarknaden.
- Komplettera offentlig verksamhet och därmed erbjuda medborgarna ett större utbud.
- Öka valfriheten genom att erbjuda alternativ till den offentliga sektorns tjänster.
- I vissa fall ersätta verksamhet som idag drivs i offentlig regi.

Vision

Växjö kommun ska främja ett socialt entreprenörskap som bidrar till att skapa förutsättningar för alla kommuninvånare att försörja sig själva och att vara delaktiga i samhällsgemenskapen. En öppet sinnad kommun med en positiv inställning till det entreprenörskap och engagemang som medborgarna visar i kooperativ och föreningar är viktig för utveckling och fördjupning av demokratin och medborgarnas delaktighet. Växjö skall vara en kommun där privata företag, offentlig verksamhet samt medborgarna och deras sammanslutningar, var och en för sig och gemensamt bidrar till samhällsutvecklingen.

För att denna vision ska kunna nå ska det sociala entreprenörskapet och dess organisationer vara en naturlig samarbetspartner när det gäller att finna vägar till arbete och meningsfull sysselsättning för personer som under lång tid befunnit sig utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det bör också vara självklart att vissa tjänster kan utföras inom ramen för de lokala sociala företagen som ett alternativ till att utföras i kommunens egen regi. Kommunens förvaltningar och bolag ska, av ovan redovisade skäl, se en samverkan med aktörer inom det lokala sociala företagandet som både självklar och berikande för den egna verksamheten.

Växjö kommun har som målsättning att öka sitt engagemang inom det sociala entreprenörskapet genom att:

- Ha ett öppet och positivt förhållningssätt gentemot det sociala företagandet.
- Främja det sociala företagandet både i dess roll som självständig samhällskraft och som part i samarbetet kring lösningen av gemensamma angelägenheter.
- Uppmuntra det lokala sociala företagandet till att starta ny verksamhet, likväl som att bereda möjlighet att överta driften av befintlig kommunal verksamhet.

Riktlinjer

Att stärka det lokala sociala företagandet/entreprenörskapet samt initiera verksamheter av den art som skisserats i denna policy är en långsiktig process. Inom ramen för denna policys löptid handlar det för Växjö kommunkoncern om att lägga en grund för fortsatta initiativ genom att:

- Förankra policydokumentet och sprida kunskap om detta i berörda verksamheter.
- Kartlägga vad som idag görs inom ramen för det lokala sociala entreprenörskapet.
- Kartlägga de områden där det sociala företagandet kan komplettera, utgöra alternativ eller ersätta offentlig verksamhet.
- Engagera det lokala sociala entreprenörskapet i syfte att initiera verksamheter som kan utgöra en övergångsarbetsmarknad och/eller en mer permanent sysselsättning för de grupper som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

- Utveckla samverkansformer mellan kommunen och de lokala sociala företagen.
- Göra de kommunala förvaltningarna och bolagen delaktiga i processen samt ansvariga för att utforma konkreta stöd- och stimulansinsatser inom sina respektive områden.

TIDAHOLM

Tidaholms kommuns förhållningsätt till social ekonomi och socialt företagande

Huvudansvaret för frågor rörande social ekonomi och socialt företagande ligger under kommunstyrelsen.

Tidaholms kommun vill öka sitt engagemang i den lokala sociala ekonomin. Denna sektor av ekonomin tillgodoser redan idag många gemensamma behov av arbete, bostäder, fritidsverksamhet, kultur, brottsförebyggande arbete, utbildning, barnomsorg, äldreomsorg, miljöfrämjande arbete, infrastruktur m.m.

Den lokala sociala ekonomin skulle med stöd och stimulans från kommunen i högre utsträckning kunna bidra till att:

- Främja tillväxten i den lokala ekonomin och därmed skapa förutsättningar för vidgad välfärd.
- Främja möjligheterna till integration i arbetslivet för arbetssökande som saknar förankring på den reguljära arbetsmarknaden.
- Komplettera offentlig verksamhet och därmed erbjuda medborgarna ett större utbud.
- Öka valfriheten genom att erbjuda alternativ till den offentliga sektorns tjänster.
- I vissa fall ersätta verksamhet som idag drivs i offentlig regi.

Kommunen bör ha en stödjande och stimulerande roll i relation till den sociala ekonomins aktörer medan dessa själva måste utgöra drivkraften i utvecklingen av den lokala sociala ekonomin.

Vision

Det i dagsläget mest angelägna syftet med att stödja den lokala sociala ekonomins utveckling är för kommunens del att öka möjligheterna till integration i arbetslivet för de arbetssökande som under lång tid saknat förankring på arbetsmarknaden. Grundtanken är att göra det möjligt för alla människor att bidra till sin egen och samhällets utveckling – att bli delaktiga och kunna skapa goda levnadsvillkor för sig själva.

En öppet sinnad kommun med en positiv inställning till det entreprenörskap och engagemang som medborgarna visar i kooperativ och föreningar är viktigt för utveckling och fördjupning av demokratin och medborgarnas delaktighet. Tidaholms kommun skall vara en kommun där privata företag, offentlig verksamhet samt medborgarna och deras sammanslutningar, var och en för sig och gemensamt, bidrar till samhällsutvecklingen.

För att denna vision ska kunna nås ska det sociala entreprenörskapet och dess organisationer vara en naturlig samarbetspartner när det gäller att finna vägar till arbete och meningsfull sysselsättning för personer som under lång tid befunnit sig utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det bör också vara självklart att vissa tjänster kan utföras inom ramen för lokala sociala företag som ett alternativ till att utföras i kommunens egen regi. Kommunens förvaltningar och bolag ska, av ovan redovisade skäl, se en samverkan med aktörer inom det lokala sociala företagandet som både självklar och berikande för den egna verksamheten.

Målsättning

Tidaholms kommun har som målsättning att öka sitt engagemang inom det sociala företagandet genom att

- ha ett öppet och positivt förhållningssätt gentemot socialt företagande,
- främja det sociala företagandet både i dess roll som självständig samhällskraft och som part i samarbetet kring lösningen av gemensamma angelägenheter,
- samverka på lokal, regional, nationell och internationell nivå, bl.a. genom medverkan i nätverk som syftar till att stärka den sociala ekonomin,
- uppmuntra sociala företag att starta ny verksamhet, likaväl som att se dess möjligheter att överta drift av inom kommunen befintlig verksamhet.

Utgångspunkter

Utgångspunkter i stödet till socialt företagande är att

- verksamheterna ska bygga på demokratiska organisationsformer, jämlikhet och jämställdhet, mångfald, empowerment-perspektiv (egenmakt), generera samhällsnytta samt bidra till en hållbar social, ekonomisk och miljömässig tillväxt,
- verksamheterna ska bereda personer med begränsad konkurrensförmåga på den reguljära arbetsmarknaden möjligheter till arbete/sysselsättning,
- kommunen ska som alltid ha ett genusperspektiv i sin relation till den sociala ekonomin. Det innebär t ex att i förekommande fall kräva och stimulera till att verksamheterna riktar sig till både kvinnor och män.

Riktlinjer

Att stärka den lokala sociala ekonomin samt initiera verksamheter av den art som skisserats i denna policy är en långsiktig process. Inom ramen för denna policy handlar det för kommunens del om att lägga en grund för fortsatta initiativ genom att:

- Förankra policydokumentet och sprida kunskap om detta och den sociala ekonomin i berörda verksamheter och till andra berörda aktörer.
- Etablera lämpliga samverkansformer mellan kommunen och den sociala ekonomins aktörer och i dessa utveckla en dialog kring den sociala ekonomins framtida utveckling.
- Göra de kommunala förvaltningarna och bolagen delaktiga i processen samt ansvariga för att utforma konkreta stöd- och stimulansinsatser inom sina respektive områden.
- Verka för en samverkan mellan den sociala ekonomin, framtida sociala företag och näringslivet.

Bifogad handlingsplan avser enbart arbetsintegrerade sociala företag och utgör grunden för det fortsatta arbetet med att verkställa riktlinjerna.

HANINGE

I en tjänsteskrivelse från Samhällsutvecklingsavdelningen (2009-04-14, Dnr 73/2009) finns en policy om utveckling av socialt företagande. Denna policy har bland annat resulterat i anställning av en verksamhetsutvecklare för socialt företagande i samarbete med Samordningsförbundet. I policyn finns följande handlingsplan beskriven:

Policy för främjande av sociala företag i Haninge

Övergripande handlingsplan

I ett inledningsskede ska kommunens insatser främst äga rum inom följande fyra punkter:

1. Information och utbildning

Sprida information om sociala företag bland kommunens anställda, föreningar och organisationer inom kommunen.

Erbjuda utbildning för personal och brukare i olika kommunala verksamheter samt till engagerade i t.ex. olika klient- och brukarorganisationer.

Arrangera studieresor till och studiebesök hos olika sociala företag. Sådana besök kan med fördel arrangeras i samverkan med olika intressenter.

2. Rådgivning

Erbjuda möjligheter till rådgivning för personer som vill veta mera för att ta steget att starta och driva ett socialt företag. Det kan ske genom utveckling av ett utvecklingscentrum för sociala företag eller genom att samverkan utvecklas med andra aktörer, t.ex. Nyföretagarcentrum, Coompanion eller motsvarande.

3. Identifiera möjliga och/eller önskade utvecklingsområden för sociala företag

Utgångspunkten för detta arbete är att inventera och identifiera nuvarande och framtida behov av arbete och rehabilitering i kommunen. Detta arbete bör naturligtvis ske i mycket nära samarbete med t.ex. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Samverkan med olika intresse- och klientorganisationer är också angeläget.

4. Avtal och upphandling

En översyn av upphandlingsreglementet bör ske för att skapa möjligheter till att ta sociala hänsyn vid upphandling, vilket ger möjligheter för sociala företag att delta i anbudsgivningen.

För att skapa långsiktiga och rimliga förutsättningar för fler och växande sociala företag bör kommunen förorda samarbetsavtal framför upphandlingar, med intresserade föreningar, organisationer, där så är möjligt.

SAMORDNINGSFÖRBUNDET ÖSTRA SÖDERTÖRN

Samordningsförbundet består av kommunerna Haninge, Tyresö och Nynäshamn. Samordningsförbundet har visat ett aktivt intresse för utveckling av sociala företag i medlemskommunerna och beslut 2011 bland annat följande (2011-10-05, dnr 21/2011):

Det övergripande syftet med satsningen på socialt företagande är att underlätta bildandet av sociala företag och därigenom kunna vidga arbetsmarknaden och erbjuda möjligheter till rehabilitering och arbete genom företagande för fler av dem som idag inte har plats på arbetsmarknaden.

Hur kan Samordningsförbundet konkret stödja sociala företag?

- Dörröppnare till Arbetsförmedlingen – det finns ett stort behov av kontaktpersoner som kan socialt företagande.
- Dörröppnare till kommunerna – praktikplatser, köp av platser för personer med funktionsnedsättning.
- Finansiera visst handledarstöd för nystartade sociala företag efter individuell bedömning.
- Köp av tjänster via Resursrådet avseende rehabiliteringstjänster.
- Ordna mentorer till sociala företag och potentiella sociala företag.
- Hålla nätverksmöten, frukostmöten och seminarier.
- Ordna kostnadsfria studiebesök till andra sociala företag.

(utdrag ur riktlinjer)

Upphandling med social hänsyn/sociala kriterier

I samband med riktlinjer för utveckling av det sociala företaget, brukar kommunerna också anta en policy för användning av sociala hänsyn/sociala kriterier vid offentlig upphandling. Hittills är det mest kommunala bostadsbolag samt Arbetsförmedlingen som har använt sig av denna möjlighet vid upphandling. Ett par exempel:

ÖREBRO

Örebro har riktlinjer vid upphandling om miljökriterier och etiska kriterier om fairtrade. Så här är riktlinjerna om sociala hänsyn:

Sociala hänsyn

Genom ökad sociala hänsyn vid offentlig upphandling medverkar kommunen till att bidra till en hållbar utveckling, en utveckling med hänsyn till hållbar ekonomisk tillväxt i vilken sociala framsteg och hänsyn till miljön ingår. Det överensstämmer med EU:s mål att bl.a. höja sysselsättningsnivån, förbättra arbets- och levnadsvillkor och befrämja en ökad livskvalitet.

Möjligheterna att ställa villkor om sociala hänsyn gäller enbart tjänste- och entreprenadupphandlingar. Sociala hänsyn ska ställas där så är möjligt och relevant. Kontrakten bör dessutom ha lång varaktighet.

Örebro kommuns upphandlingspolicy vilar på en uttalad värdegrund. Den uttrycks så här i Upphandlingspolicy för Örebro kommun (2012-02-22 Ks 225/2012):

Värdegrundsbaserade förhållningssätt

Hållbar upphandling kräver en helhetssyn, kommunen ska därför arbeta efter följande ...

- Upphandlingsprocessen ska säkerställa att inköp sker på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt samt följa gällande avtal, lagar och regler.
- Kommunens medborgare ska känna trygghet i att kommunen väljer varor, tjänster och entreprenader som ger god kostnadseffektivitet med låg miljöpåverkan.

- I möjligaste mån ska upphandlingsprocessen bidra till innovation av ny miljöteknik samt säkra god miljö och hälsa, ekonomisk och social välfärd och rättvisa för nu levande och kommande generationer. Livscykelperspektivet är grundläggande vid beräkning av kostnadseffektivitet.
- Näringslivet och den sociala ekonomin ska känna tillförsikt och se kommunen som en partner för framtida affärer.

FALUN

I Falu kommun har man beslutat om en policy gällande upphandling enligt följande (2012-08-28, dnr KSO514/12):

- Att ställa sociala hänsyn som villkor i upphandlingar där så är möjligt.
- Att förenkla upphandlingsförfarandet samt göra mindre omfattande upphandlingar så att små och lokala aktörer har praktiska möjligheter att delta.

GÖTEBORG

Kommunstyrelsen har 2012 beslutat om en Inköps och upphandlingspolicy, där följande stycke ingår om sociala och etiska krav:

Sociala och etiska krav

Vid all upphandlings- och inköpsverksamhet ska relevanta sociala och etiska krav ställas när det är möjligt. Särskild hänsyn ska tas till ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet samt FN:s barnkonvention. Krav ska ställas om att entreprenören inte får vidta åtgärder som kan åsidosätta lag eller kollektivavtal för arbetet eller annars strida mot vad som är allmänt godtaget inom den bransch som entreprenaden avser.

Andra krav som i vissa upphandlingar kan ställas är bl.a. på de anställdas sammansättning, exempelvis på viss andel av långtidsarbetslösa, anställningsvillkor, tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, viss standard på arbetsmiljön, möjliggörande av praktikplatser eller på jämställdhet och mångfald.

**Tillväxtverket underlättar
förnyelse i företag och regioner,
och gör det enklare för företag.**

Att stödja utan att styra är producerad på uppdrag av Temagruppen Entreprenörskap och Företagande och försöker ge svar på de vanligaste frågorna från kommuner som vill stödja framväxten av arbetsintegrerande sociala företag. Frågor kring tillämpning av regelverk som Lagen om Offentlig Upphandling, LOU, Konkurrenslagstiftning och EU:s statsstödsregler återkommer ständigt. Men också frågor som var hittar vi eldsjälarna? Hur visar vi att vi är intresserade av att stödja utvecklingen? För vilka är det lämpligt med sociala företag?

Att stödja utan att styra har kommit till för att ge grundläggande svar på så många av dessa frågor som möjligt. Men tipsar också om kompletterande källor för dem som vill veta mer.

Samordningsförbundet
SKELLEFTEÅ

Lokal välfärdsutveckling genom utvecklad projektsamverkan!

**Modell för samordnad ledning
och styrning av projekt!**

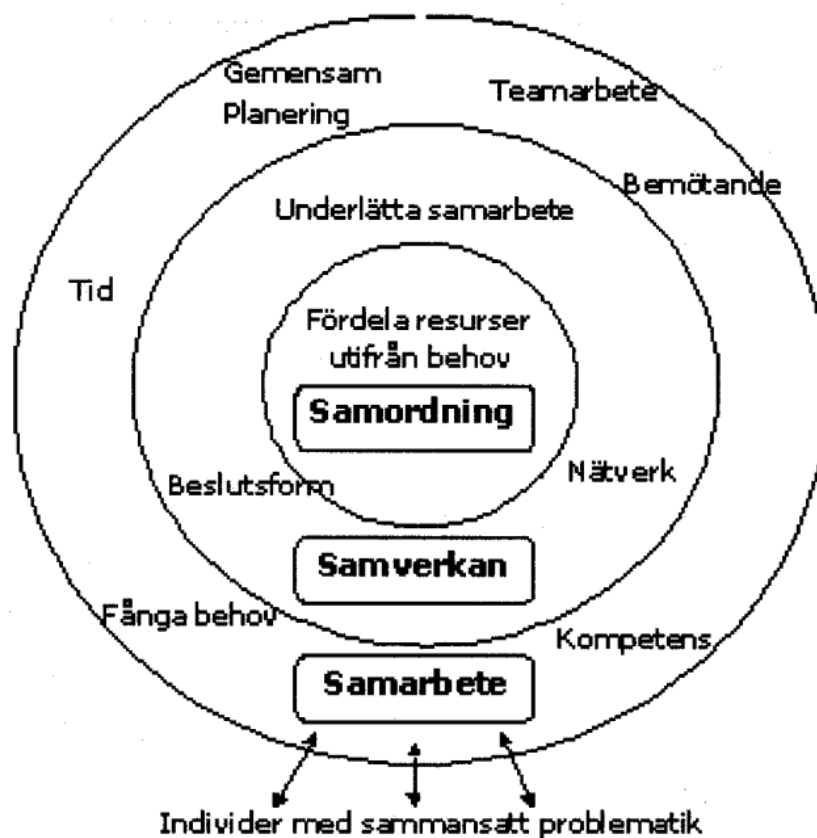
Vilka effekter får den samlade projektverksamheten på den lokala väldfärdsutvecklingen?

- » Närmare 1 500 personer erhåller arbetslivsinriktad rehabilitering genom projekt i Skellefteå under åren 2012–2014!
- » Tillsammans utgör gruppen över 3 % av den yrkesverksamma befolkningen i Skellefteå!
- » Vilka effekter kommer vi att se?
- » Hur ska effekterna tas tillvara?
- » Hur hanterar vi spänningsfältet mellan centrala intressen och lokala välfärdsbehov?
- » Hur skapar vi och håller en gemensam värdegrund levande?
- » Hur går vi från projekt till reguljärt samarbete, samverkan och samordning?

Målet är välfärd för alla!

Samordning på rehabiliteringsområdet!

» Den nordiska välfärdsmodellen

- Norge
- Danmark
- Finland

» Sverige

- Finsam (Lag 2004 om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet)
- "Tvåpartsfinsam" FK – Hälso- och sjukvård

- Sjukförsäkringsreformen 2008 (rehabiliteringskedjan)
- Försäkringskassans samordningsansvar
- Arbetsförmedlingens samverkansansvar
- Kommun och landsting
- Samverkan med brukare – och anhörigorganisationer
- PROJEKTSAMVERKAN

Före projektstart

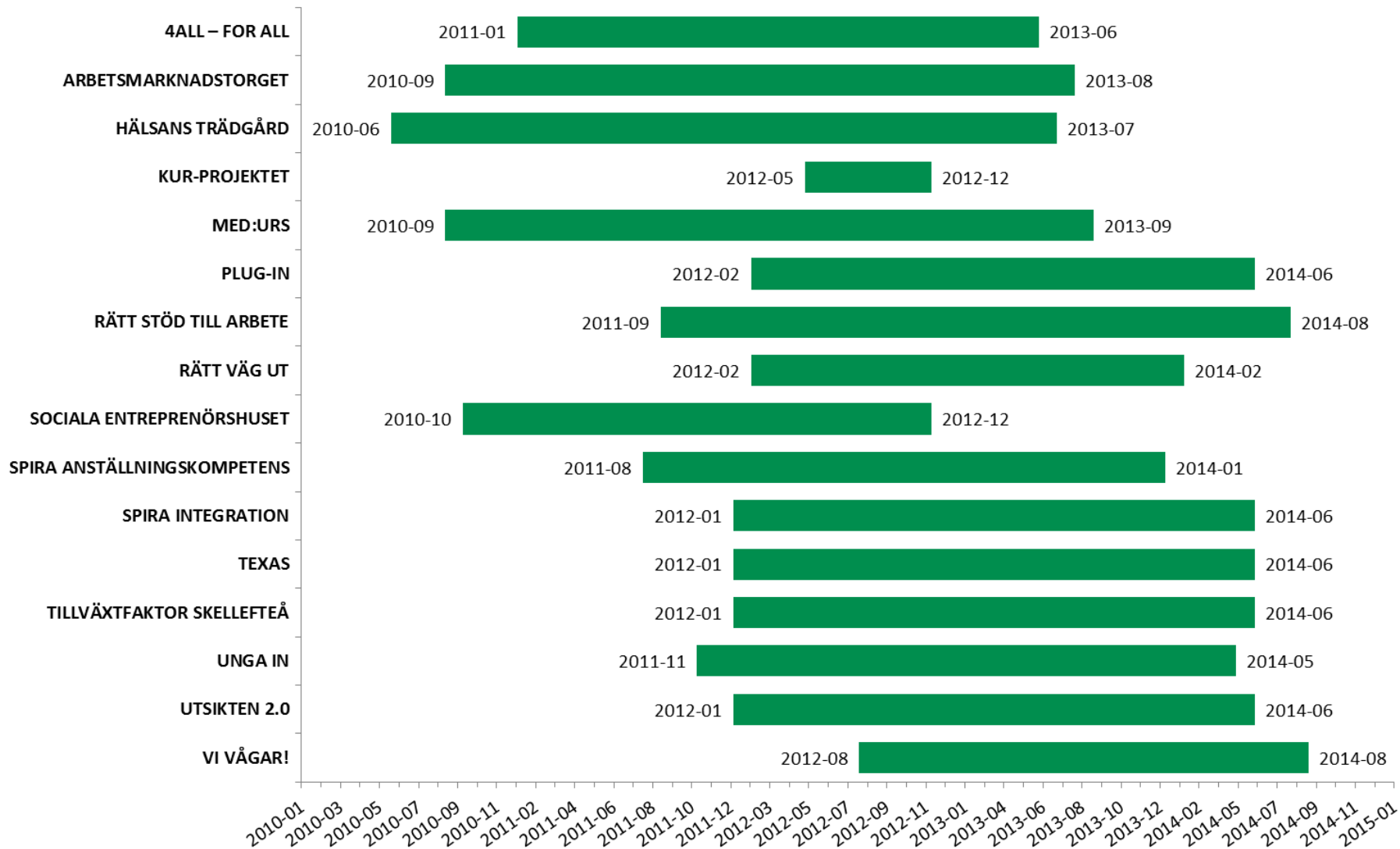
- » Hur kan vi utveckla:
  - behovsanalys/kartläggning?
  - värdering av innovativa idéer i ett tidigt skede?
  - bedömning av förankring och långsiktig hållbarhet?
  - styrning och ledning?
  - uppföljning och utvärdering?
- » Lokala samverkansgruppen och samordningsförbundets styrelse myndighetsgemensamma forum!

I pågående projekt

- » Tydligare roller:
  - projektägare
  - styrgrupp
  - projektledare
  - utvärderare
- » Hur säkerställa spridning av projektresultat internt och externt?
- » Nya forum som är viktiga att nå?
- » SPeL strategisk aktör!
- » Rutiner och metoder för implementeringsprocessen!
- » Lokala samverkansgruppen och samordningsförbundets styrelse mottagare av projektresultat!

Många projekt 2012–2014

Modell med projektkluster

Unga vuxna
16–35

Arbetsmarknadstorget

Utsikten 2.0

Unga in

Rätt väg ut

Plug-in

TExAS

Tillväxtfaktor (adj.)

Vi vågar!

Vuxna
16–64

SPIRA
anställningskompetens

Hälsans Trädgård

MED:URS

SPIRA integration

Utbildning/
Komp. Utveckling
OBS! Ej kluster

KUR-projektet

Sociala
Entreprenörshuset

Samordnad ledning och styrning av projekt

- » ”Styrgruppskluster”
- » En styrgrupp för varje kluster
- » 4–6 möten per år
- » Skriftliga kvartalsrapporter – gemensam mall
- » Längre möten
- » Projektledarna bereder mötet gemensamt
- » Rapport/redovisning till LSG och samordningsförbundets styrelse minst 1 ggr/år
- » Spridningskonferens och slutrapport till beställaren, projektägaren, LSG och samordningsförbundet integreras

Fördelar

- » Helhetssyn
- » Kunskap om varandra
- » Förståelse för varandra
- » Bättre behovs-, metod och resultatanalys
- » Samordnad implementeringsdiskussion
- » Sparar tid – färre möten
- » Underlättar strategisk påverkan

Nackdelar

- » Projektledarna får mindre tid med/stöd från styrgruppen?
- » Mindre kunskap om varje enskilt projekt?
- » Svårt att särskilja projekten och skapa klustren
- » Svårare tillgodose alla önskemål om representation i styrgruppen

Att vara på rätt väg!

VARNANDE VARSEL

ANSÖKNINGSFAS

- » En person "säljer in" idén
- » Projektägare och samverkansparter svarar pliktskyldigt på frågor om projektet
- » Projektet liknar mest ordinarie
- » Verksamhet

GENOMFÖRANDEFAS

- » Fokus på bra projektresultat
- » Projektets aktiviteter och budget diskuteras mer än övergripande mål
- » Fokus på regler och hinder
- » Bara projektpersonal deltar i aktiviteter

SUNDA SIGNALER

ANSÖKNINGSFAS

- » Idén efterfrågas skriftligt om muntligt från flera nivåer i organisationen
- » Projektägare och samverkansparter för ett engagerat samtal om projektets idé

GENOMFÖRANDEFAS

- » Fokus att förnya arbetssätt i reguljär verksamhet
- » Gemensamt och enskilt förändringsansvar är tydliggjort i projektorganisationen
- » Medarbetare och målgrupp ger synpunkter
- » Synpunkter dokumenteras och åtgärdas
- » Handling varvas med utvärdering och reflektion

Att vara på rätt väg – forts.

VARNANDE VARSEL

GENOMFÖRANDEFAS – FORTS.

Det är tyst om projektet i reguljär verksamhet
Projektledaren sätter agendan och pratar mest på styrgruppsmöten
Inga konflikter uppstår

AVSLUTNING

Fokus på slutrapport
En eventuell fortsättning hänger på projektledarens initiativ

SUNDA SIGNALER

GENOMFÖRANDEFAS – FORTS.

Styrgrupp beslutar i avgörande frågor för projektets övergripande mål
Styrgrupp agerar även mellan mötena för att hitta lösningar och påverka

AVSLUTNING

Antalet kontakter mellan projekt och reguljär verksamhet ökar
Beroendet av projektledaren minskar
Projektet inkorporeras i organisationens befintliga uppföljning
Projektägare efterfrågar beslutsunderlag

Rollerna!

» Projektägare

- Leder och organiserar för effekter
- Tillsätter styrgrupp, projektledare och utvärderare
- Ansvarar för lärande och strategisk påverkan
- Ansvarar för jämställdhet, mångfald och tillgänglighet

» Styrgrupp

- Styr projektet utifrån dess idé och syfte
- säkerställer att projektets resultat överensstämmer med beställarens/projektägarens målsättning.
- Tar strategiska beslut
- Skapar en lärande miljö
- Analyserar utvärderingsresultat
- Sprider och påverkar strategiskt
- Integrerar jämställdhet, mångfald och tillgänglighet i projektet

ALLA PRIORITERAR NÄRVARO!

BESLUTSMANDAT OCH FÖRANKRING!

Rollerna – forts.

» Projektledare

- Leder och organiserar det operativa arbetet
- Ansvarar för aktiviteter och resultat
- Återkopplar kontinuerligt till projektägare, styrgrupp och utvärderare
- Lyfter strategiska frågor till ägare och styrgrupp

» Utvärderare

- Arbetar formativt och återkopplar kontinuerligt till styrgruppen
- Ger underlag och organiserar för lärande och påverkan
- Studerar och värderar måluppfyllelse och effekthemtagning
- Sprider kunskap och bidrar till allmän debatt

Exempel på strategiska beslut

- » Målgruppsförändringar
- » Förändringar av arbetssätt/metoder
- » Förändrat deltagarantal och former för rekrytering av deltagare
- » Budgetförändringar
- » Förändringar av projektorganisation och myndighetssamverkan
- » Beställa underlag/analyser från utvärderare
- » Förslag till former för implementering

Ex. på styrgrupp för ”Unga vuxna 16–35 år”

Organisation/ Projektägare	Antal representanter	Projekt
Försäkringskassan	1	
Arbetsförmedlingen	1	Unga in
Skellefteå kommun	3	Arbetsmarknadstorget (Insikten) Utsikten 2.0 Vi Vågar!
Västerbottens läns landsting	1	
Samordningsförbundet Skellefteå	1	
Medlefors folkhögskola	1	Rätt Väg Ut
Region Västerbotten	1	Plug in
Urkraft	1	TExAS
Projektledare	8	

OBS! Varje myndighet/ projektägare utser 1 personlig ersättare!
Övriga intressenter samlas i referensgrupp.

Ex. på styrgrupp för ”Vuxna 16–64 år”

Organisation/ Projektägare	Antal representanter	Projekt
Försäkringskassan	1	
Arbetsförmedlingen	1	
Skellefteå kommun	3	Hälsans Trädgård
Västerbottens läns landsting	1	
Samordningsförbundet Skellefteå	1	
Medlefors folkhögskola	1	Spira Anställningskompetens och Spira integration
Urkraft	1	MedUrs
Projektledare	4	

OBS! Varje myndighet/projektägare utser 1 personlig ersättare!
Övriga intressenter samlas i en referensgrupp.

Representanter i styrgrupp för "Unga, vuxna 16–35 år"

- » Försäkringskassan
  - Lotta Qvarnlöf, ord.
  - Ledningsgruppsrepr.
- » Arbetsförmedlingen
  - Stina Sandbladh, ord.
  - Anders Eriksson, ers.
- » Skellefteå kommun Socialkontoret
  - Per Bergman, ord.
  - Carina Mörk-Lidgren, ers.
- » Gymnasiekontoret
  - Jan Midlert, ord.
  - Maria Lindgren Tuoma, ers.
- » KLK, Arbetsmarknadsenheten
  - Siv Brännström, ord.
  - Leif Löfroth, ers.
- » Landstinget
  - Håkan Viklund, ord.
  - Rolf Stenvall, ers.
- » Medlefors folkhögskola
  - Monica Widman-Lundmark, ord.
  - Mikael Holmberg, ers.
- » Urkraft
  - Rolf Wikman, ord.
  - Therese Lundgren, ers.
- » Region Västerbotten
  - ?
  - ?
- » Samordningsförbundet Skellefteå
  - Stellan Berglund

Representanter i styrgrupp för "Vuxna 16–64 år"

- » Försäkringskassan
  - Lotta Qvarnlöf, ord.
  - Ledningsgruppsrepr.
- » Arbetsförmedlingen
  - Åsa Vallin, ord.
  - Marina Stenlund, ers.
- » Skellefteå kommun Socialkontoret
  - Per Bergman, ord.
  - Karl-Enar Widman, ers.
- » Gymnasiekontoret
  - Jan Midlert, ord.
  - Maria Lindgren Tuoma, ers.
- » KLK, Arbetsmarknadsenheten
  - Leif Löfroth, ord.
  - Siv Brännström, ers.
- » Landstinget
  - Håkan Viklund, ord.
  - Rolf Stenvall, ers.
- » Medlefors folkhögskola
  - Monica Widman-Lundmark, ord.
  - Mikael Holmberg, ers.
- » Urkraft
  - Rolf Wikman, ord.
  - Therese Lundgren, ers.
- » Samordningsförbundet Skellefteå
  - Stellan Berglund

Ex. på generell mötesstruktur

» Genomgång av minnesanteckningar	10 min
» Projektpresentation	120 min
- frågor/synpunkter m.a.a. utskickad rapport (se bilaga)	
- gemensam reflektion	
» Presentation av utvärderare eller deltagare	30 min
» Övergripande analyser/principiella frågor	120 min
- målgrupp	
- deltagarrekrutering	
- metod/arbetsätt	
- resultat	
- ekonomi	
- myndighets- och projektsamverkan	
- implementering (se implementeringsstrategi)	
» Övriga frågor	20 min

Referensgrupp komplement!

- » Möjlighet bredda stöd, lärande och delaktighet
- » Projektägaren utser deltagarna
- » Kontinuerliga träffar
- » Kan ge projektledning/team operativt stöd

Mötesplan 2013

Unga, vuxna 16–35 år

Mötestid: kl. 10.00–16.00

Tisdag 22 januari

Tisdag 19 mars

Måndag 13 maj

Torsdag 12 september

Torsdag 28 november

Vuxna 16–64 år

Mötestid: kl. 10.00–16.00

Torsdag 31 januari

Tisdag 12 mars

Måndag 20 maj

Onsdag 18 september

Torsdag 5 december

Behov av statliga medel till samordningsförbund

**Ifylld blankett skickas till Sten Hjalmarsson
senast onsdag den 24 oktober.**

INFORMATION: Vid medelstildelningen för 2013 kommer hänsyn att tas till de medel som förbunden har kvar från tidigare år. Även brister i inrapportering av uppgifter i uppföljningssystemet SUS kommer att påverka medelstildelningen. Inriktningen för fördelningen av medel till samordningsförbunden är att medlen ska användas där de gör mest nytta. Riksdagen har den 31 maj 2012 fattat beslut om att ge samordningsförbund inom rehabiliteringsområde rätt till ersättning för viss moms under samma förutsättningar som kommuner, landsting och kommunförbund.

LFC	Samordningsförbundets namn Gäller även förbund som planeras starta under 2013.	Försäkringskassans representant i styrelsen		Ackumulerade ej förbrukade medel 31/12 2011*	Medelstildelning från staten 2012**	Prognos ackumulerade ej förbrukade medel 31/12 2012*	Beräknat behov av medel från staten 2013**
		Namn	e-postadress				
Piteå-Skellefteå	Samordningsförbundet Skellefteå	Helen Edström	helen.edstrom@forsakringskassan.se	2 691 589	2 900 000	1 498 731	2 900 000
		Carolina Marklund	carolina.marklund@forsakringskassen.se				

* Avser ej förbrukade medel totalt sett inom samordningsförbundet, inte enbart statens andel (även eventuella fonderade medel ska inkluderas). Ingen hänsyn ska tas till att vissa av medlen redan kan vara in-tecknade inför nästa år.

** Avser den andel som staten (FK) bidrar med, inte medel från kommuner och landsting (I statens andel ingår, förutom FK, även Arbetsförmedlingen).

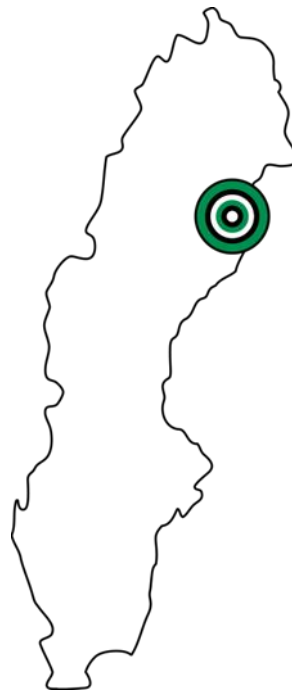
Kommentar:

Aktuell prognos visar på ett preliminärt överskott för Samordningsförbundet Skellefteå med 1 498 tkr per 31/12 2011 inklusive ackumulerade, ej förbrukade medel från tidigare år. Förbundets överskott från tidigare år har därmed mer än halverats sedan 2010.

Samordningsförbundet Skellefteå medfinansierar för närvarande nio projekt inom området samordnad rehabilitering för målgrupper med behov av stöd från flera myndigheter. Fem projekt avser unga vuxna personer i åldern 16 - upp till 35 år och fyra projekt vuxna upp till 64 år. Förbundet medfinansierar även fyra projekt inom området utbildning/kompetensutveckling. Under 2013 avslutas fyra rehabiliteringsprojekt, bland annat det treåriga projektet Arbetsmarknadstorget, som finansieras av samordningsförbundet och de fyra huvudmännen gemensamt. Samverkansparternas ambition i projektet är att skapa en långsiktig organisatorisk plattform för samordnad rehabilitering för unga vuxna i åldern 16-29 år med behov av stöd från flera myndigheter. En prioriterad målgrupp är bl.a. unga med aktivitetsersättning.

Under 2013 finns behov av fortsatta satsningar på ungdomar som riskerar att hamna i långvarigt utanförskap, t.ex. ungdomar med aktivitetsersättning, psykiska och neuropsykiatriska funktionshinder samt ungdomar som uppstår försörjningsstöd under längre tid. Även om unga personer är prioriterade ska samordningsförbundet också initiera och finansiera insatser för vuxna personer som står längre

OFFENTLIGA FÖRSÖRJNINGSFORMER I SKELLEFTEÅ

2008–2012

Innehållsförteckning

Statistiska förutsättningar	sid 02	Förändring i antal individer per ersättningsform 2008–2012-06	sid 21
Förändring i kronor över tid	sid 05	Samtliga ≈ 18–64 år	sid 21
Skellefteå, totalt ≈ 18–64 år	sid 05	Samtliga ≈ 18–30 år	sid 22
Skellefteå, män ≈ 18–64 år	sid 05	Totalt utbetalat belopp	sid 23
Skellefteå, kvinnor ≈ 18–64 år	sid 05	Samtliga ≈ 18–64 år	sid 23
Skellefteå, totalt ≈ 18–30 år	sid 06	Samtliga ≈ 18–30 år	sid 24
Skellefteå, män ≈ 18–30 år	sid 06	Aktivitetsstödet i Skellefteå	sid 25
Skellefteå, kvinnor ≈ 18–30 år	sid 06	Utbetalt belopp, samtliga	sid 25
Förändring i antal individer över tid	sid 07	Utbetalt belopp, män	sid 26
Skellefteå, totalt ≈ 18–64 år	sid 07	Utbetalt belopp, kvinnor	sid 27
Skellefteå, män ≈ 18–64 år	sid 07	Antal individer, samtliga	sid 28
Skellefteå, kvinnor ≈ 18–64 år	sid 07	Antal individer, män	sid 29
Skellefteå, totalt ≈ 18–30 år	sid 08	Antal individer, kvinnor	sid 30
Skellefteå, män ≈ 18–30 år	sid 08	Försörjningsmättet	sid 31
Skellefteå, kvinnor ≈ 18–30 år	sid 08	Redovisat per år och försörjningsform, 20–64 år	sid 31
Utbetalt belopp/månad och ersättningsform i Skellefteå	sid 09	Befolkningsutveckling i Skellefteå 2008–2012-06	sid 32
Samtliga 18–64 år i Skellefteå	sid 09	Samtliga	sid 32
Män 18–64 år i Skellefteå	sid 10	Män	sid 33
Kvinnor 18–64 år i Skellefteå	sid 11	Kvinnor	sid 34
Samtliga 18–30 år i Skellefteå	sid 12	Arbetsförmedlingens månadsstatistik – september, 2010–2012	sid 35
Män 18–30 år i Skellefteå	sid 13	Samtliga individer/grupper 16–64 år	sid 35
Kvinnor 18–30 år i Skellefteå	sid 14	Samtliga individer/grupper 18–24 år	sid 36
Antal individer/månad och ersättningsform i Skellefteå	sid 15	Utrikes födda 16–64 år	sid 37
Samtliga 18–64 år i Skellefteå	sid 15	Utrikes födda 18–24 år	sid 38
Män 18–64 år i Skellefteå	sid 16	Arbetsförmedlingens veckostatistik – v42, 2010–2012	sid 39
Kvinnor 18–64 år i Skellefteå	sid 17	Funktionshindrade –24 år	sid 39
Samtliga 18–30 år i Skellefteå	sid 18	Funktionshindrade 16–60+ år	sid 40
Män 18–30 år i Skellefteå	sid 19	Nya sjukpenningtalet, Skellefteå/Västerbotten/Riket	sid 41
Kvinnor 18–30 år i Skellefteå	sid 20	Män, kvinnor och samtliga 16–64 år	sid 41

Statistiska förutsättningar

Presentationen som följer avser det geografiska området Skellefteå kommun. I presentationen redovisas utbetalda belopp/månad och antalet individer som fått ersättning/månad. Redovisningarna är uppdelade på 18–64 år och 18–30 år, med undantag för S/A-ersättningen och Sjukpenningen som är uppdelade på 16–65 år/16–64 år respektive 16–29 år/16–29 år.

Statistiken är framtagen från olika myndigheters system och det är inte alltid möjligt att få fram siffror som är jämförbara. Nedan följer vad som redovisas inom varje ersättningsform.

Sjuk- och aktivitetsersättningen gäller utbetalt belopp/månad och antal individer som fått ersättning per månad. Det kan röra sig om såväl heltids som partiell ersättning.

Källa: Försäkringskassan

Sjukpenning gäller utbetalt belopp/månad och antal individer som fått ersättning per månad. Det kan röra sig om såväl heltids som partiell ersättning.

Källa: Försäkringskassan

IAF Arbetslöshetsersättningen redovisas även den i form av utbetalt belopp/månad och antal individer som fått ersättning (hel- eller deltid).

Källa: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF.

Aktivitetsstödet redovisas i utbetalt belopp/månad och antal individer som fått ersättning (hel- eller deltid). Det statistiska underlaget uppdateras bakåt i tiden vid varje redovisningstillfälle. Detta beror på att underlaget som regel är preliminärt upp till 6 månader bakåt i tiden. Detta beror bl.a. på den fördröjning som sker vid utbetalning av ersättning.

På ärendenivå kan detta bero på att ersättningstagar ännu inte gjort klar sin närvarorapportering eller att Försäkringskassan ännu inte handlagt ärendet för utbetalning. Detta innebär att underlaget för antal individer i större utsträckning är korrekt vid redovisningstillfället än kostnaderna för aktivitetsstödet.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Försörjningsstödet redovisas i utbetalt belopp/månad och i form av hushåll som fått ersättning. Det blir med andra ord inte en helt korrekt bild då det finns fler individer i hushållet och då mannen traditionellt står som registerledare.

Källa: Skellefteå kommun

Försörjningsmättet berättar vad den dagliga kostnaden för den offentliga försörjningen är för enskild kommunmedborgare i arbetsför ålder. D.v.s. total kostnad för alla offentliga försörjningsformer, utom aktivitetsstödet, delat på antal individer i arbetsför ålder (18–64 år) och antal dagar per år (365 dagar).

Källa: Skellefteå kommun, IAF, Försäkringskassan, SCB, och Arbetsförmedlingen.

Befolkningsutveckling redovisas i antal individer per åldersgrupp och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån

Arbetsförmedlingens månadsstatistik redovisas i grupperna samtliga individer/grupper, utrikes födda, 18–24 år och 16–64 år. Måttet är antal individer.

Källa: www.arbetsformedlingen.se

Arbetsförmedlingens veckostatistik redovisas i gruppen funktionshindrade, 16–24 år och 16–60+ år. Måttet är antal individer.

Källa: www.arbetsformedlingen.se

Sjukpenningtalet ersätter det tidigare använda ohälsotalet (fr.o.m. 2011-02) och mäter antalet utbetalda nettodagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning och rehabiliteringspenning per registrerade försäkrade i åldrarna 16–64 år (exklusive försäkrade med hel S/A).

I detta dokument redovisas sjukpenningtalet i åldrarna 16–64 år respektive 20–29 år.

Källa: www.forsakringskassan.se

Grön tendens pil beskriver en positiv utvecklingen. Pilens riktning, d.v.s. ner, beskriver ett sjunkande värde.

Röd tendens pil beskriver en negativ utvecklingen. Pilens riktning, d.v.s. upp, beskriver ett stigande värde.

Orange tendens pil beskriver en oförändrad utvecklingen. Pilens riktning, d.v.s. fram, beskriver ett oförändrat värde.

Individer kan inneha flera försörjningsformer. Detta innebär att individer i denna statistiska redovisning kan figurera på två eller flera ställen samtidigt och indirekt ge upphov till ett lite missvisande resultat. Då myndigheterna som bidrar med det statistiska underlaget använder egna statistiska system, blir detta är ett ofrånkomligt faktum.

Förändring i kronor över tid

Observera att en individ kan inneha två eller flera försörjningsformer. Och därför figurera på två eller flera ställen i statistiken.

	2008-01-31	2012-06-30	Förändring	↑↓	2011-06-30	2012-06-30	Förändring	↑↓			
Män	Arbetslöshetsersättning – 18–65 år	7 046 315 kr	3 930 000 kr	-3 116 315 kr	↓	-44%	4 632 418 kr	3 930 000 kr	-702 418 kr	↓	-15%
	Försörjningsstöd – 18–64 år	3 749 906 kr	4 498 101 kr	748 195 kr	↑	20%	4 720 347 kr	4 498 101 kr	-222 246 kr	↓	-5%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–65 år	21 679 865 kr	15 703 998 kr	-5 975 867 kr	↓	-28%	16 388 095 kr	15 703 998 kr	-684 097 kr	↓	-4%
	Sjukpenning – 16–64 år	7 938 153 kr	5 363 740 kr	-2 574 413 kr	↓	-32%	6 363 831 kr	5 363 740 kr	-1 000 091 kr	↓	-16%
	40 414 239 kr	29 495 839 kr	-10 918 400 kr	↓	-27%	32 104 691 kr	29 495 839 kr	-2 608 852 kr	↓	-8%	
Kvinnor	Arbetslöshetsersättning – 18–65 år	6 788 512 kr	2 517 939 kr	-4 270 573 kr	↓	-63%	3 095 852 kr	2 517 939 kr	-577 913 kr	↓	-19%
	Försörjningsstöd – 18–64 år	1 914 140 kr	2 237 485 kr	323 345 kr	↑	17%	2 862 267 kr	2 237 485 kr	-624 782 kr	↓	-22%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–65 år	28 442 440 kr	19 605 570 kr	-8 836 870 kr	↓	-31%	20 891 625 kr	19 605 570 kr	-1 286 055 kr	↓	-6%
	Sjukpenning – 16–64 år	10 966 532 kr	8 444 145 kr	-2 522 387 kr	↓	-23%	7 116 066 kr	8 444 145 kr	1 328 079 kr	↑	19%
	48 111 624 kr	32 805 139 kr	-15 306 485 kr	↓	-32%	33 965 810 kr	32 805 139 kr	-1 160 671 kr	↓	-3%	
Samtliga	Arbetslöshetsersättning – 18–65 år	13 834 827 kr	6 447 939 kr	-7 386 888 kr	↓	-53%	7 728 270 kr	6 447 939 kr	-1 280 331 kr	↓	-17%
	Försörjningsstöd – 18–64 år	5 664 046 kr	6 735 586 kr	1 071 540 kr	↑	19%	7 582 614 kr	6 735 586 kr	-847 028 kr	↓	-11%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–65 år	50 122 305 kr	35 309 568 kr	-14 812 737 kr	↓	-30%	37 279 720 kr	35 309 568 kr	-1 970 152 kr	↓	-5%
	Sjukpenning – 16–64 år	18 904 685 kr	13 807 885 kr	-5 096 800 kr	↓	-27%	13 479 897 kr	13 807 885 kr	327 988 kr	↑	2%
	88 525 863 kr	62 300 978 kr	-26 224 885 kr	↓	-30%	66 070 501 kr	62 300 978 kr	-3 769 523 kr	↓	-6%	

Förändring i kronor över tid

Observera att en individ kan inneha två eller flera försörjningsformer. Och därför figurera på två eller flera ställen i statistiken.

	2008-01-31	2012-06-30	Förändring	↑↓	2011-06-30	2012-06-30	Förändring	↑↓			
Män	Arbetslöshetsersättning – 18–30 år	1 589 319 kr	510 864 kr	-1 078 455 kr	↓	-68%	643 804 kr	510 864 kr	-132 940 kr	↓	-21%
	Försörjningsstöd – 18–30 år	1 598 902 kr	1 665 337 kr	66 435 kr	↑	4%	2 119 340 kr	1 665 337 kr	-454 003 kr	↓	-21%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–29 år	1 213 439 kr	1 229 733 kr	16 294 kr	↑	1%	1 167 572 kr	1 229 733 kr	62 161 kr	↑	5%
	Sjukpenning – 16–29 år	604 715 kr	223 612 kr	-381 103 kr	↓	-63%	556 106 kr	223 612 kr	-332 494 kr	↓	-60%
	5 006 375 kr	3 629 546 kr	-1 376 829 kr	↓	-28%	4 486 822 kr	3 629 546 kr	-857 276 kr	↓	-19%	
Kvinnor	Arbetslöshetsersättning – 18–30 år	1 564 291 kr	419 435 kr	-1 144 856 kr	↓	-73%	591 662 kr	419 435 kr	-172 227 kr	↓	-29%
	Försörjningsstöd – 18–30 år	943 039 kr	945 695 kr	2 656 kr	→	0%	1 249 650 kr	945 695 kr	-303 955 kr	↓	-24%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–29 år	1 015 397 kr	1 007 509 kr	-7 888 kr	↓	-1%	1 057 652 kr	1 007 509 kr	-50 143 kr	↓	-5%
	Sjukpenning – 16–29 år	849 483 kr	656 029 kr	-193 454 kr	↓	-23%	559 090 kr	656 029 kr	96 939 kr	↑	17%
	4 372 210 kr	3 028 668 kr	-1 343 542 kr	↓	-31%	3 458 054 kr	3 028 668 kr	-429 386 kr	↓	-12%	
Samtliga	Arbetslöshetsersättning – 18–30 år	3 153 610 kr	930 299 kr	-2 223 311 kr	↓	-71%	1 235 466 kr	930 299 kr	-305 167 kr	↓	-25%
	Försörjningsstöd – 18–30 år	2 541 941 kr	2 611 032 kr	69 091 kr	↑	3%	3 368 990 kr	2 611 032 kr	-757 958 kr	↓	-22%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–29 år	2 228 836 kr	2 237 242 kr	8 406 kr	→	0%	2 225 224 kr	2 237 242 kr	12 018 kr	↑	1%
	Sjukpenning – 16–29 år	1 454 198 kr	879 641 kr	-574 557 kr	↓	-40%	1 115 196 kr	879 641 kr	-235 555 kr	↓	-21%
	9 378 585 kr	6 658 214 kr	-2 720 371 kr	↓	-29%	7 944 876 kr	6 658 214 kr	-1 286 662 kr	↓	-16%	

Förändring i antal individer över tid

Observera att en individ kan inneha två eller flera försörjningsformer. Och därför figurera på två eller flera ställen i statistiken.

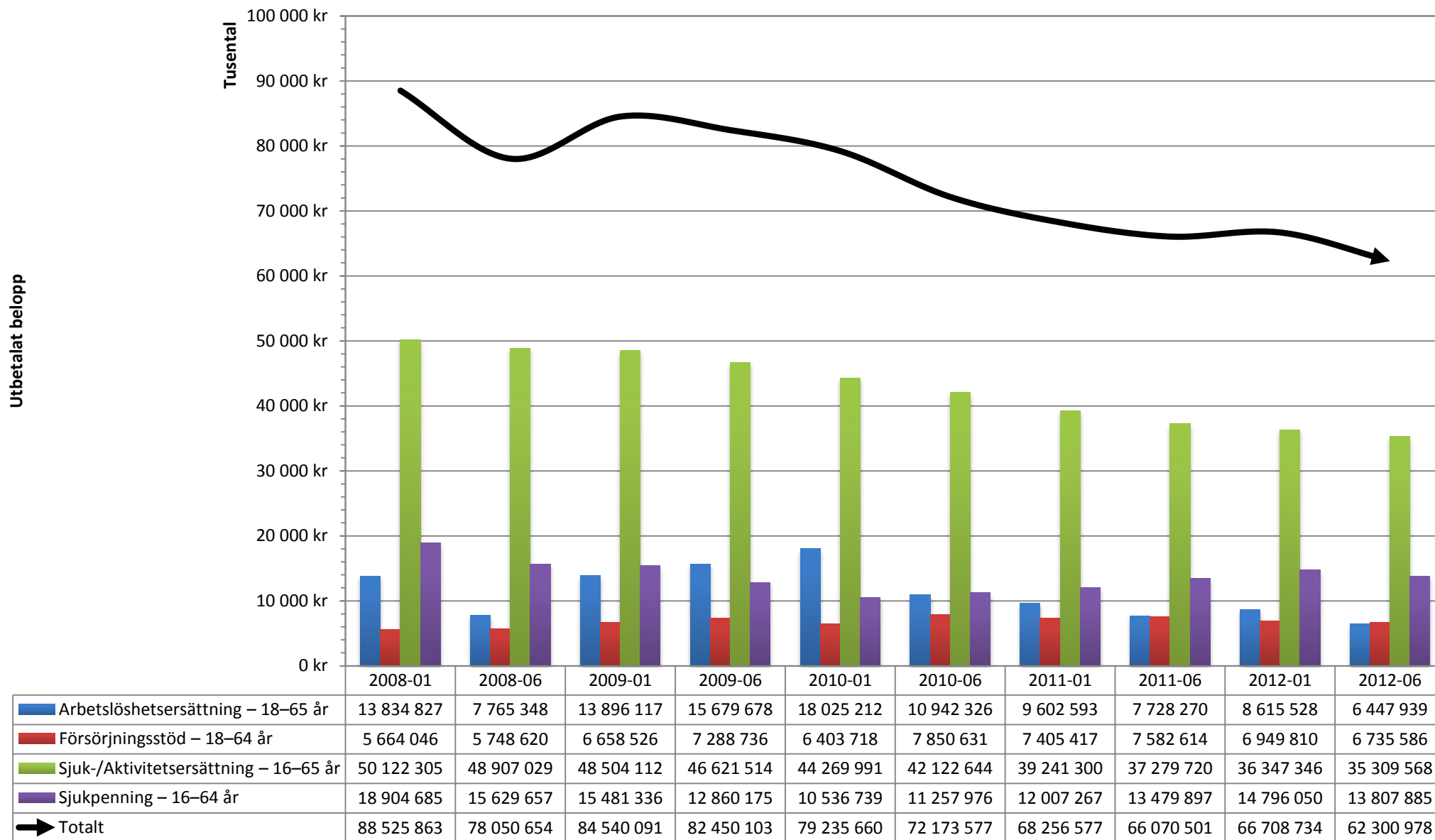
	2008-01-31	2012-06-30	Förändring	↑↓	2011-06-30	2012-06-30	Förändring	↑↓			
Män	Arbetslöshetsersättning – 18–65 år	631 st	391 st	-240 st	↓	-38%	420 st	391 st	-29 st	↓	-7%
	Försörjningsstöd – 18–64 år	520 st	607 st	87 st	↑	17%	635 st	607 st	-28 st	↓	-4%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–65 år	2 259 st	1 599 st	-660 st	↓	-29%	1 701 st	1 599 st	-102 st	↓	-6%
	Sjukpenning – 16–64 år	671 st	413 st	-258 st	↓	-38%	479 st	413 st	-66 st	↓	-14%
	4 081 st	3 010 st	-1 071 st	↓	-26%	3 235 st	3 010 st	-225 st	↓	-7%	
Kvinnor	Arbetslöshetsersättning – 18–65 år	860 st	321 st	-539 st	↓	-63%	396 st	321 st	-75 st	↓	-19%
	Försörjningsstöd – 18–64 år	276 st	316 st	40 st	↑	14%	400 st	316 st	-84 st	↓	-21%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–65 år	3 629 st	2 413 st	-1 216 st	↓	-34%	2 614 st	2 413 st	-201 st	↓	-8%
	Sjukpenning – 16–64 år	1 146 st	770 st	-376 st	↓	-33%	689 st	770 st	81 st	↑	12%
	5 911 st	3 820 st	-2 091 st	↓	-35%	4 099 st	3 820 st	-279 st	↓	-7%	
Samtliga	Arbetslöshetsersättning – 18–65 år	1 491 st	712 st	-779 st	↓	-52%	816 st	712 st	-104 st	↓	-13%
	Försörjningsstöd – 18–64 år	796 st	923 st	127 st	↑	16%	1 035 st	923 st	-112 st	↓	-11%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–65 år	5 888 st	4 012 st	-1 876 st	↓	-32%	4 315 st	4 012 st	-303 st	↓	-7%
	Sjukpenning – 16–64 år	1 817 st	1 183 st	-634 st	↓	-35%	1 168 st	1 183 st	15 st	↑	1%
	9 992 st	6 830 st	-3 162 st	↓	-32%	7 334 st	6 830 st	-504 st	↓	-7%	

Förändring i antal individer över tid

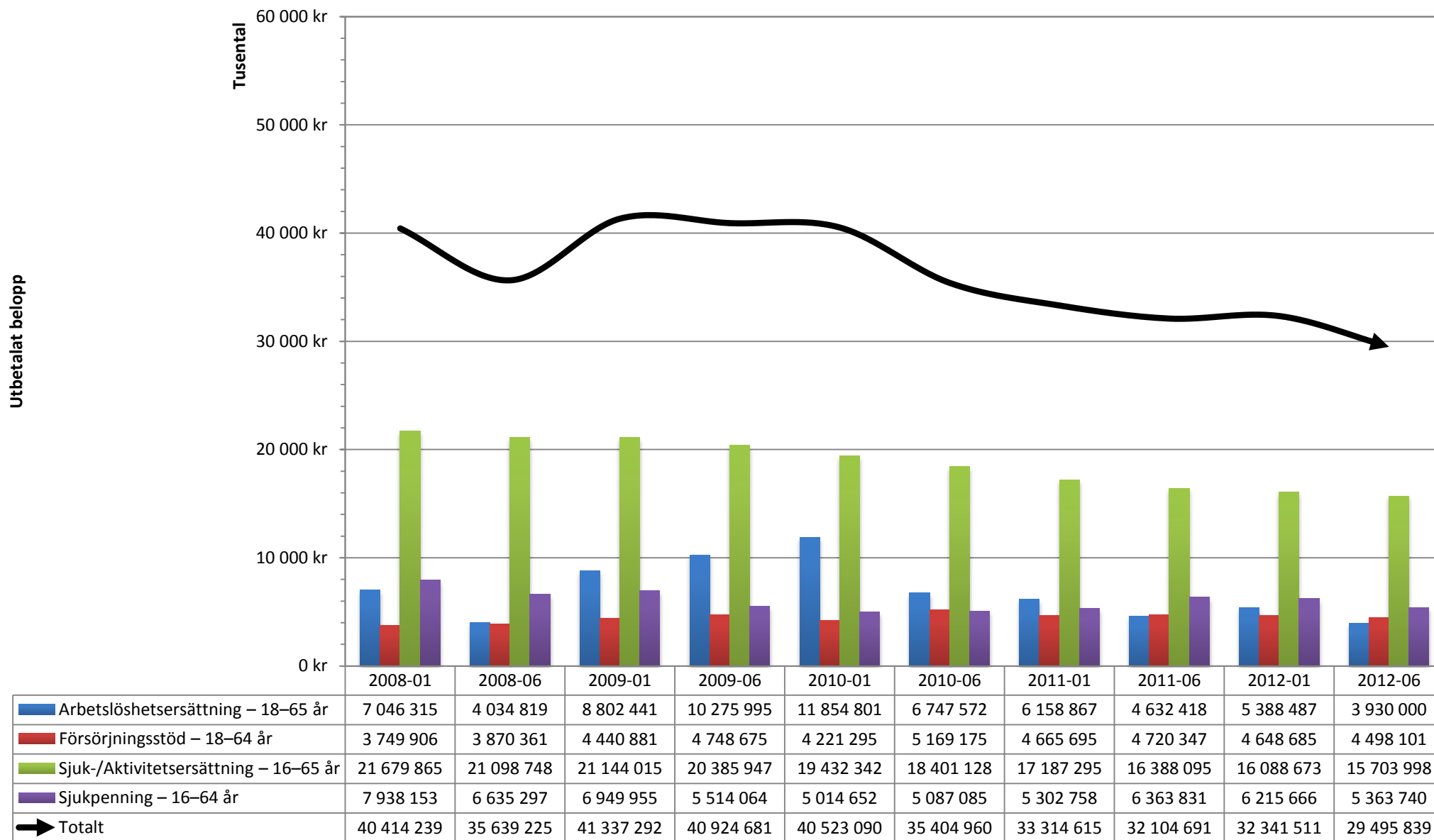
Observera att en individ kan inneha två eller flera försörjningsformer. Och därför figurera på två eller flera ställen i statistiken.

		2008-01-31	2012-06-30	Förändring	↑↓	2011-06-30	2012-06-30	Förändring	↑↓		
Män	Arbetslöshetsersättning – 18–30 år	169 st	63 st	-106 st	↓	-63%	61 st	63 st	2 st	↑	3%
	Försörjningsstöd – 18–30 år	244 st	255 st	11 st	↑	5%	321 st	255 st	-66 st	↓	-21%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–29 år	160 st	156 st	-4 st	↓	-3%	152 st	156 st	4 st	↑	3%
	Sjukpenning – 16–29 år	50 st	17 st	-33 st	↓	-66%	39 st	17 st	-22 st	↓	-56%
	623 st	491 st	-132 st	↓	-21%	573 st	491 st	-82 st	↓	-14%	
Kvinnor	Arbetslöshetsersättning – 18–30 år	230 st	63 st	-167 st	↓	-73%	81 st	63 st	-18 st	↓	-22%
	Försörjningsstöd – 18–30 år	149 st	140 st	-9 st	↓	-6%	190 st	140 st	-50 st	↓	-26%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–29 år	138 st	133 st	-5 st	↓	-4%	141 st	133 st	-8 st	↓	-6%
	Sjukpenning – 16–29 år	94 st	71 st	-23 st	↓	-24%	67 st	71 st	4 st	↑	6%
	611 st	407 st	-204 st	↓	-33%	479 st	407 st	-72 st	↓	-15%	
Samtliga	Arbetslöshetsersättning – 18–30 år	399 st	126 st	-273 st	↓	-68%	142 st	126 st	-16 st	↓	-11%
	Försörjningsstöd – 18–30 år	393 st	395 st	2 st	↑	1%	511 st	395 st	-116 st	↓	-23%
	Sjuk-/Aktivitetsersättning – 16–29 år	298 st	289 st	-9 st	↓	-3%	293 st	289 st	-4 st	↓	-1%
	Sjukpenning – 16–29 år	144 st	88 st	-56 st	↓	-39%	106 st	88 st	-18 st	↓	-17%
	1 234 st	898 st	-336 st	↓	-27%	1 052 st	898 st	-154 st	↓	-15%	

Utbetalt belopp/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga

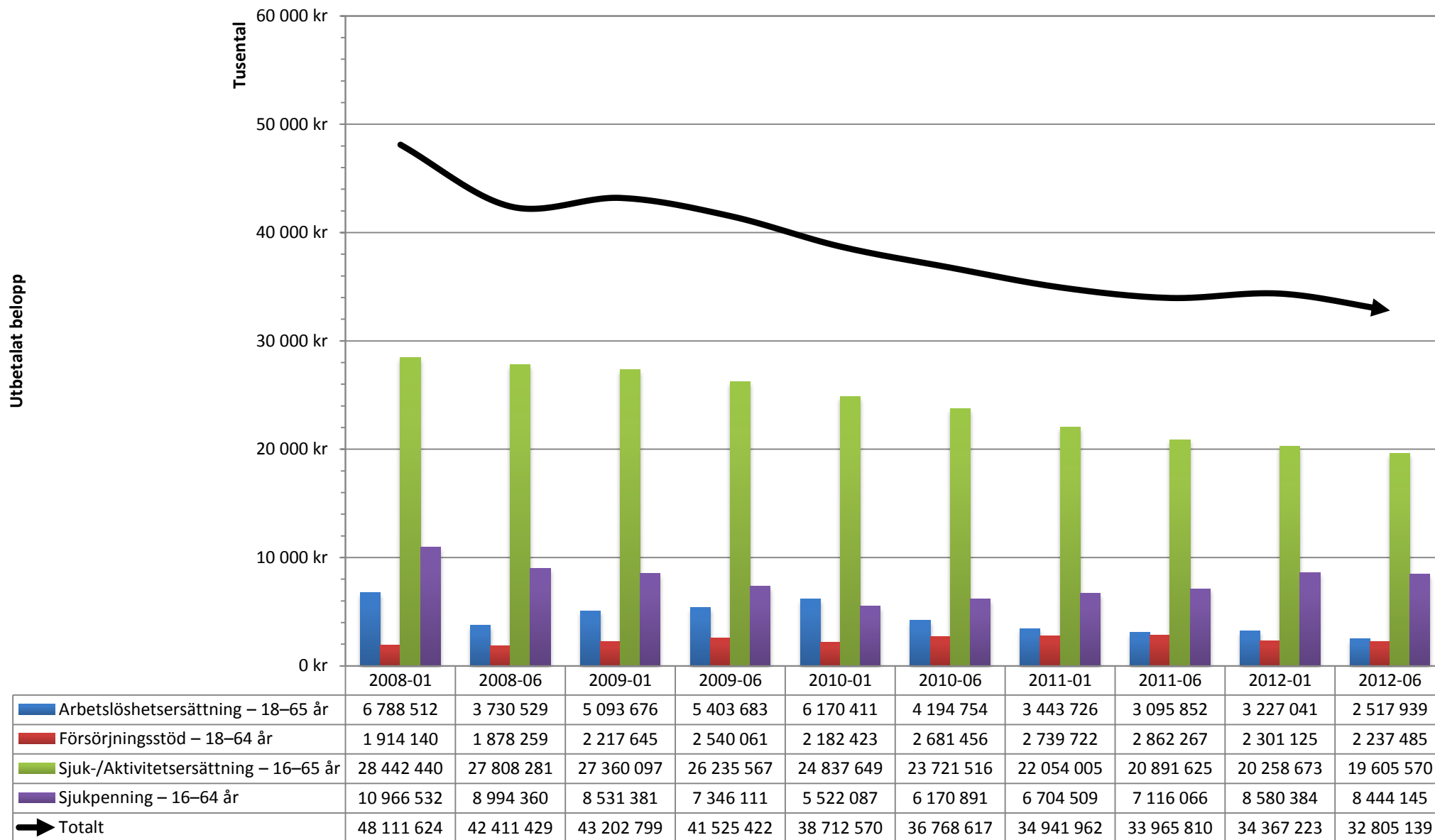

Utbetalt belopp/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga män

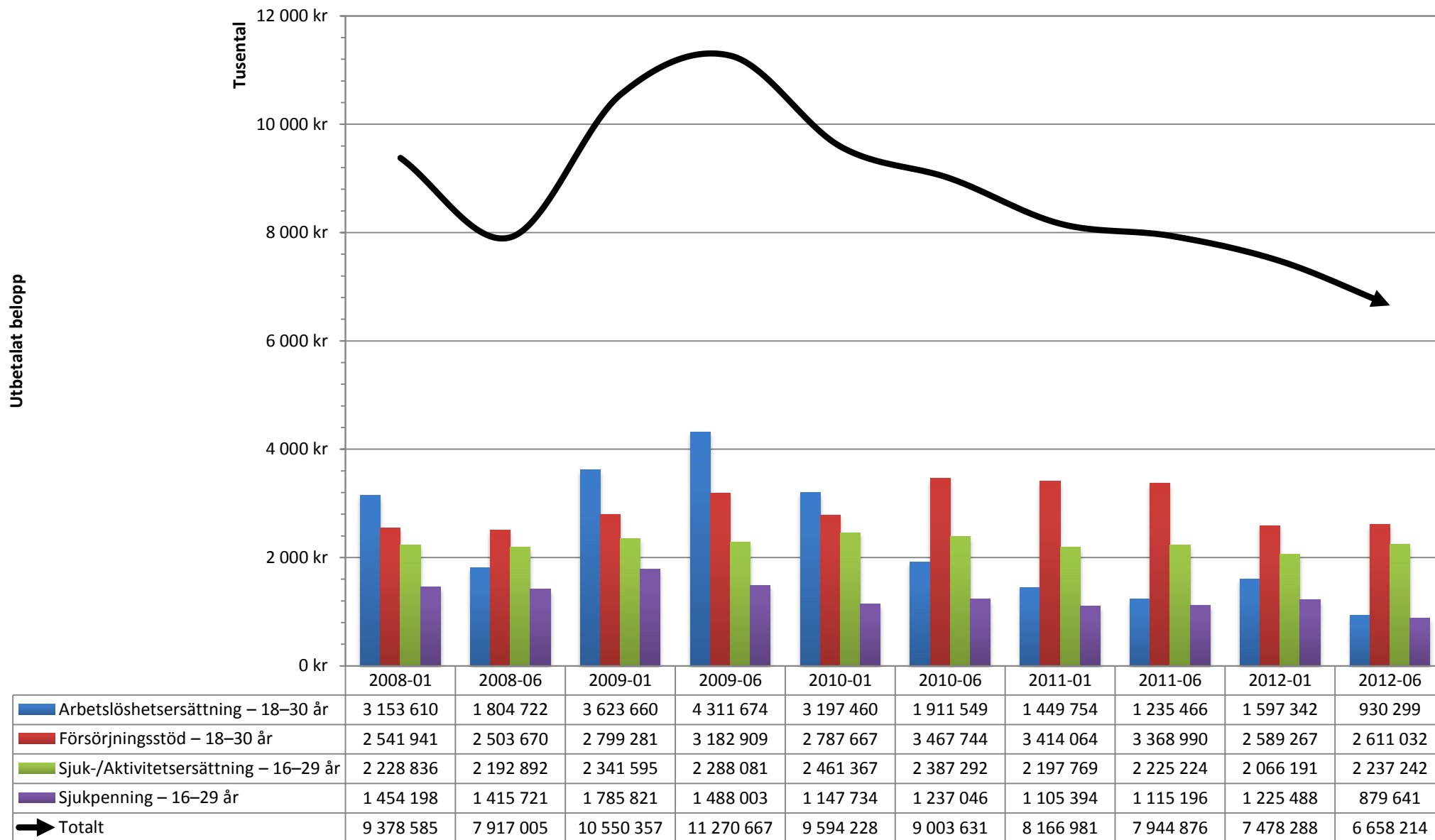

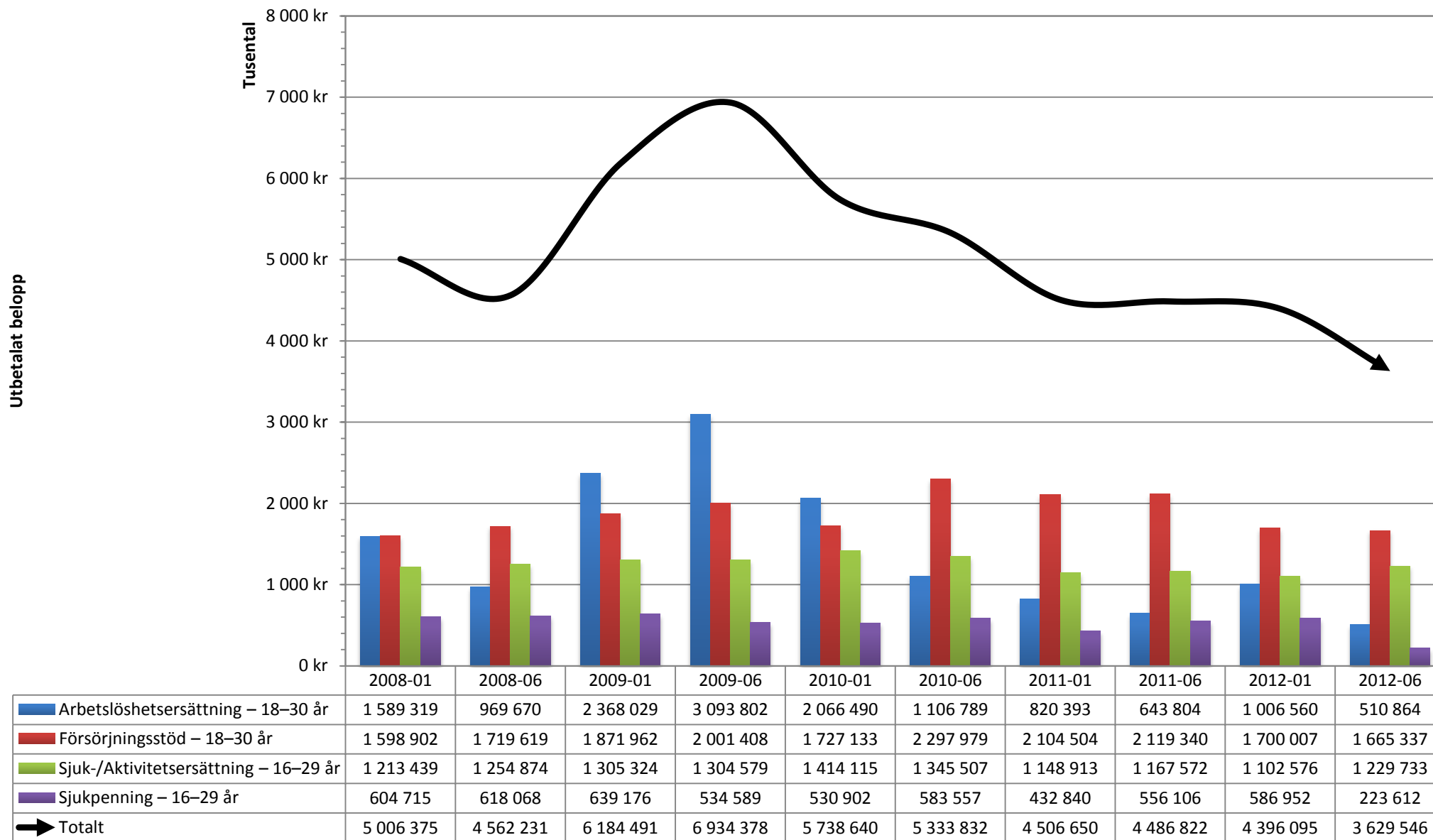
Utbetalt belopp/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga kvinnor

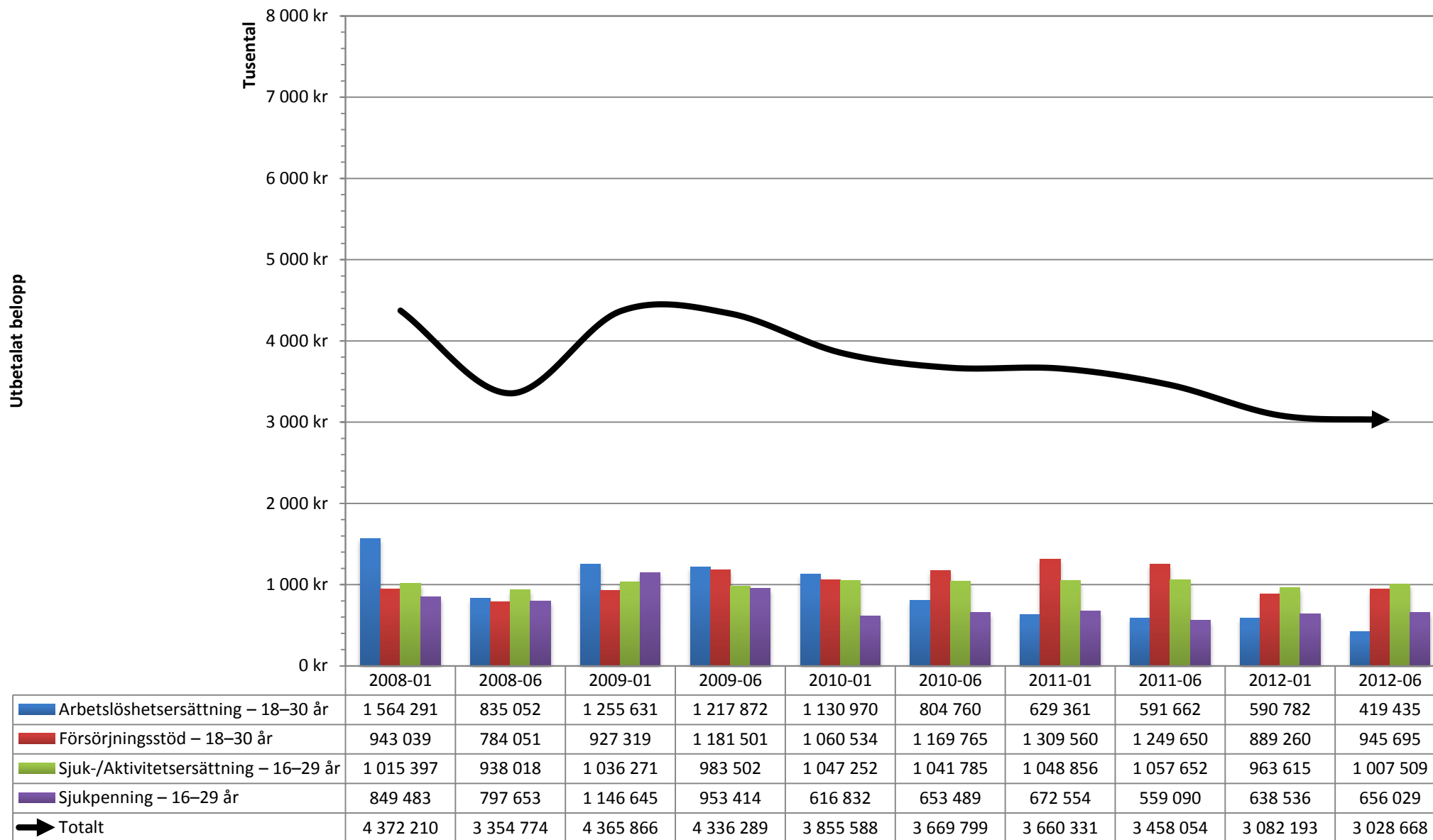
Utbetalt belopp/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga, 18–30 år

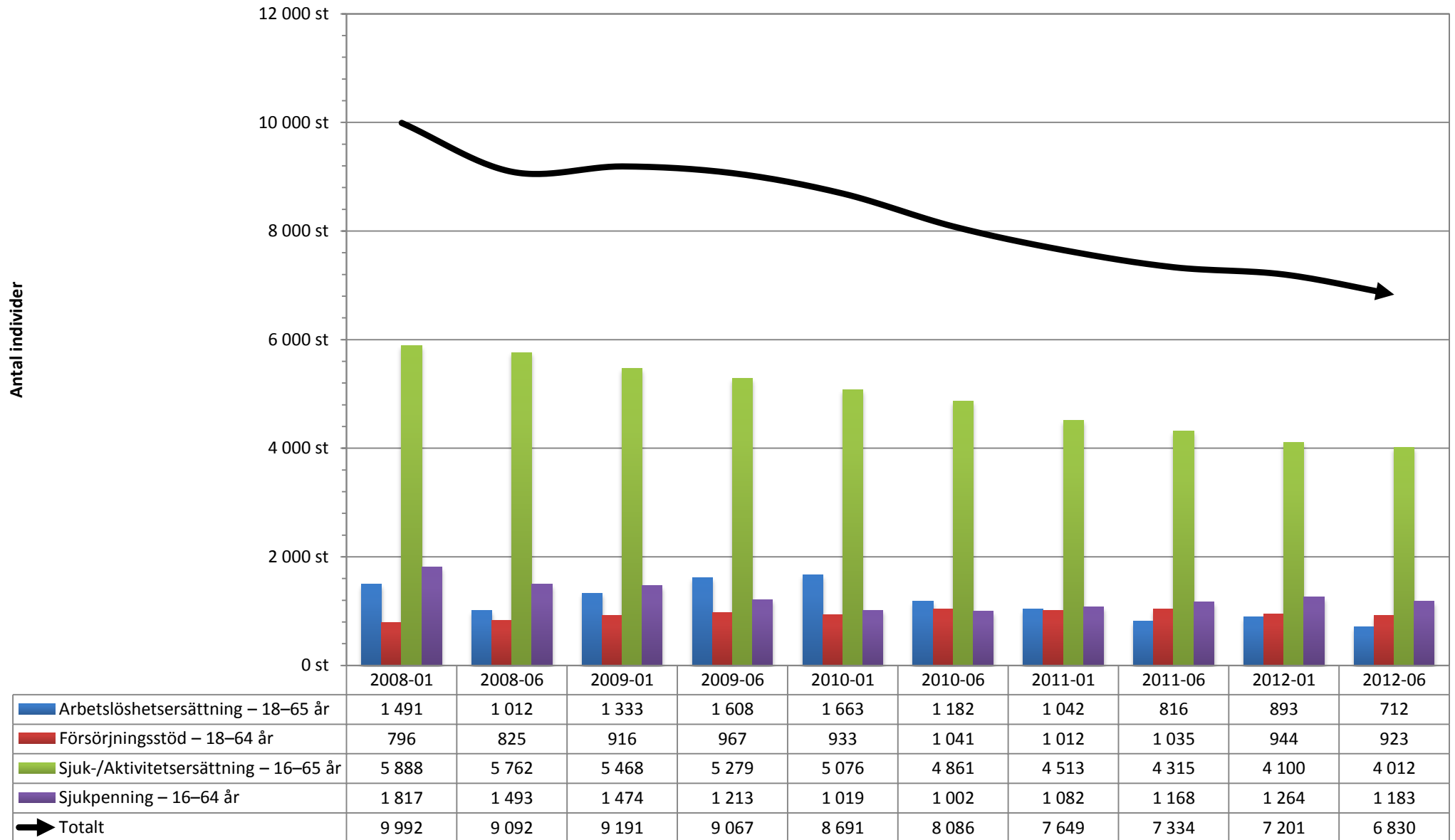
Utbetalt belopp/månad och ersättningsform i Skellefteå Män, 18–30 år

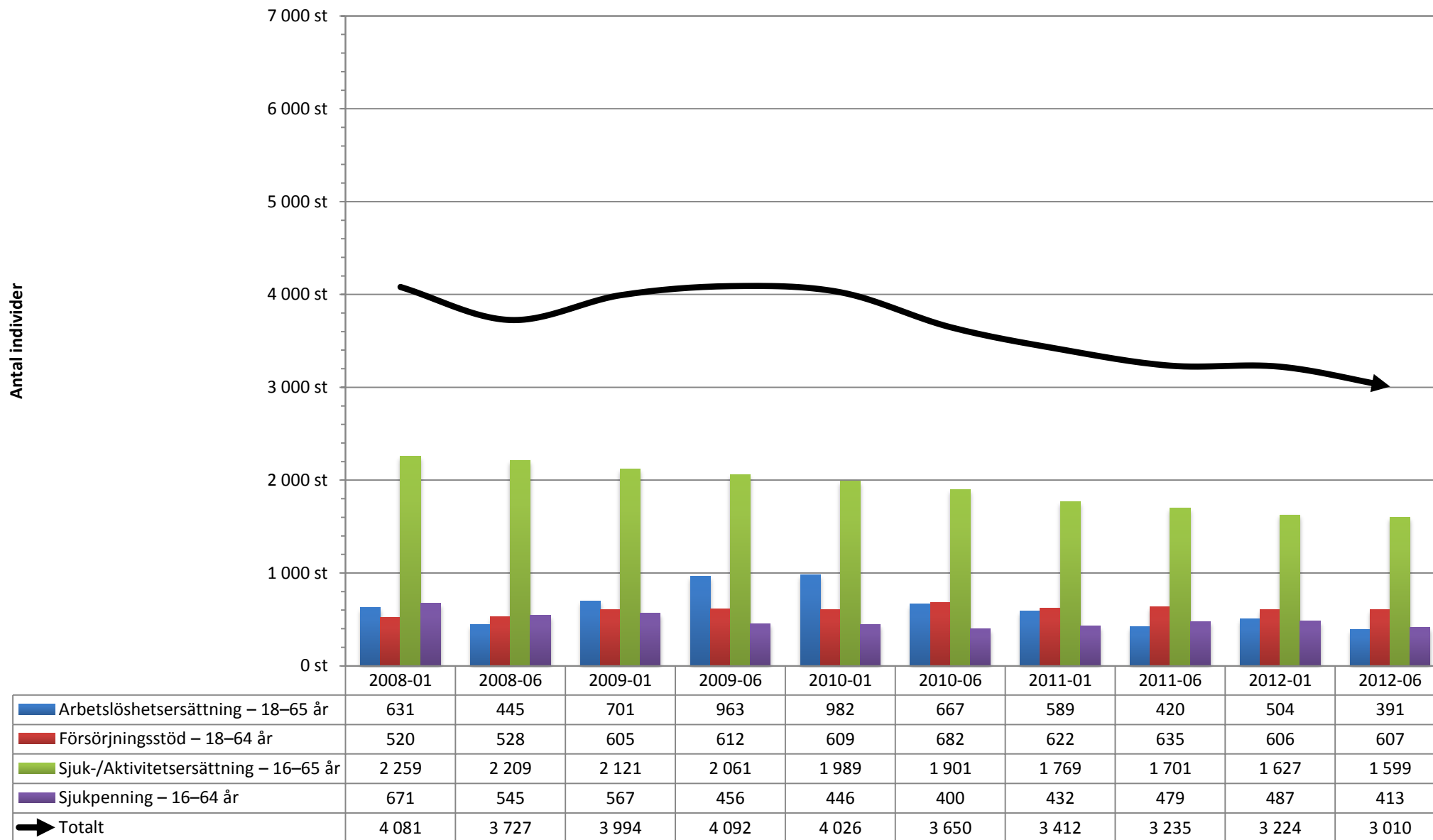
Utbetalt belopp/månad och ersättningsform i Skellefteå Kvinnor, 18–30 år

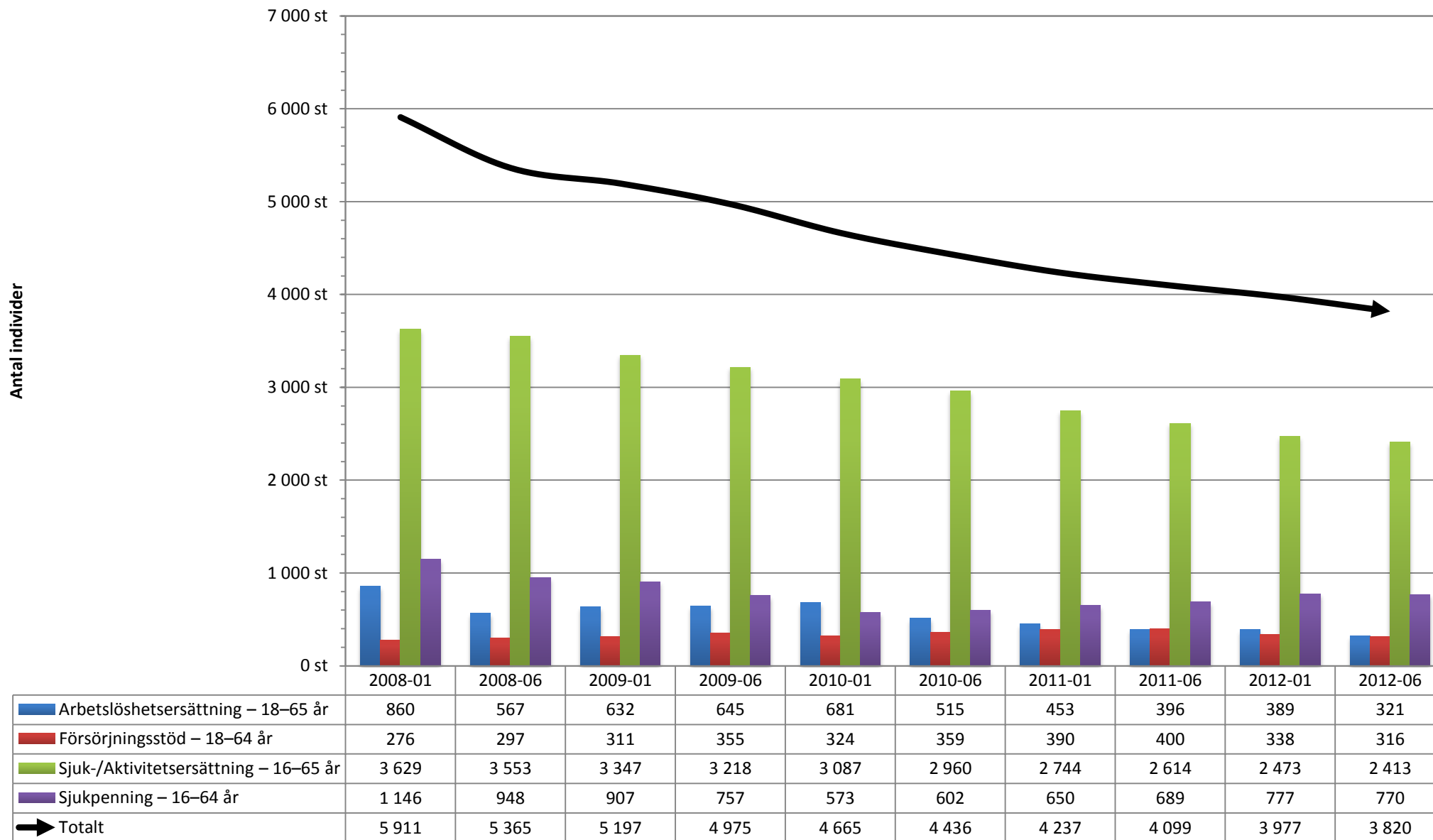
Antal individer/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga

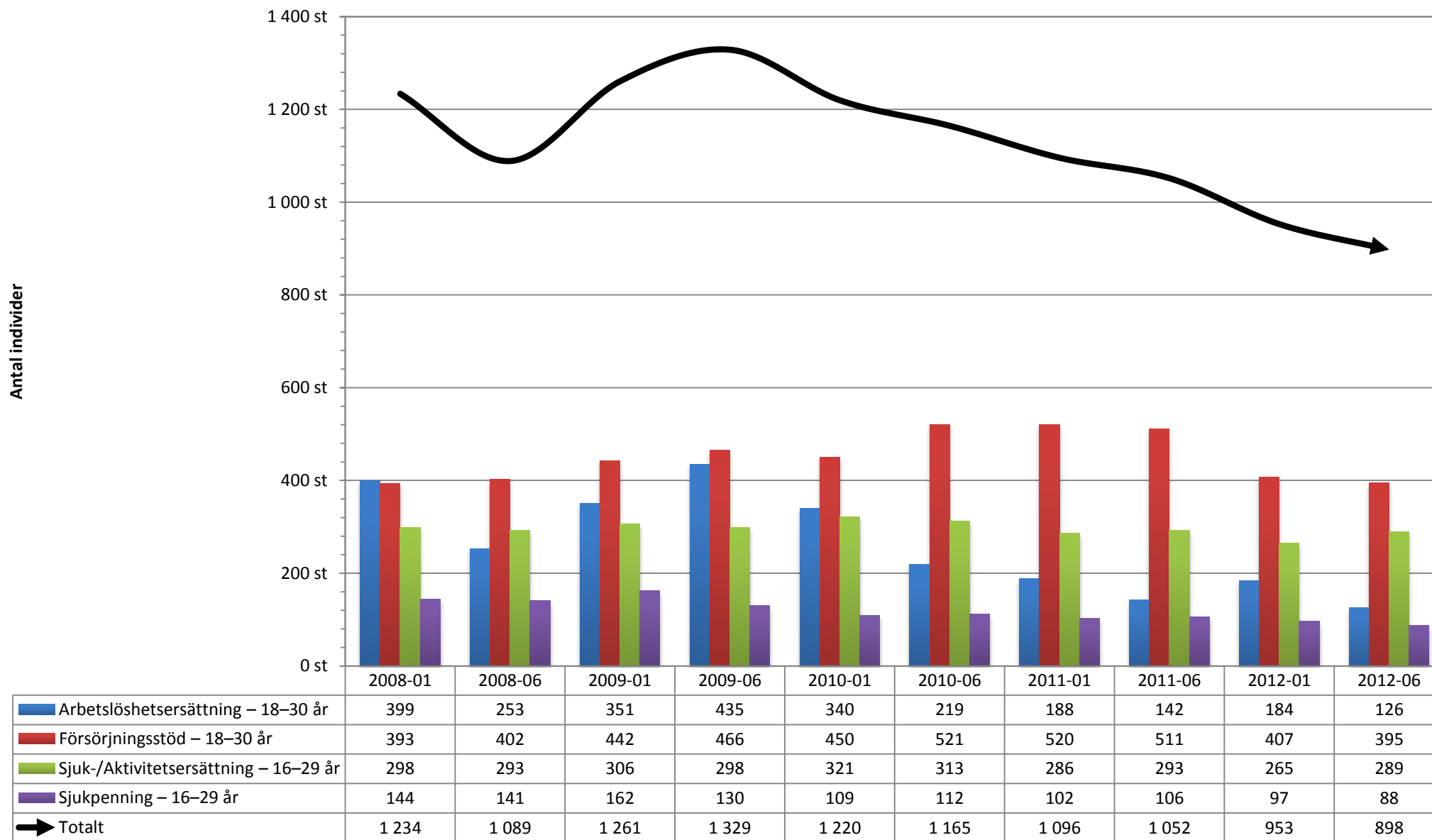
Antal individer/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga män

Antal individer/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga kvinnor

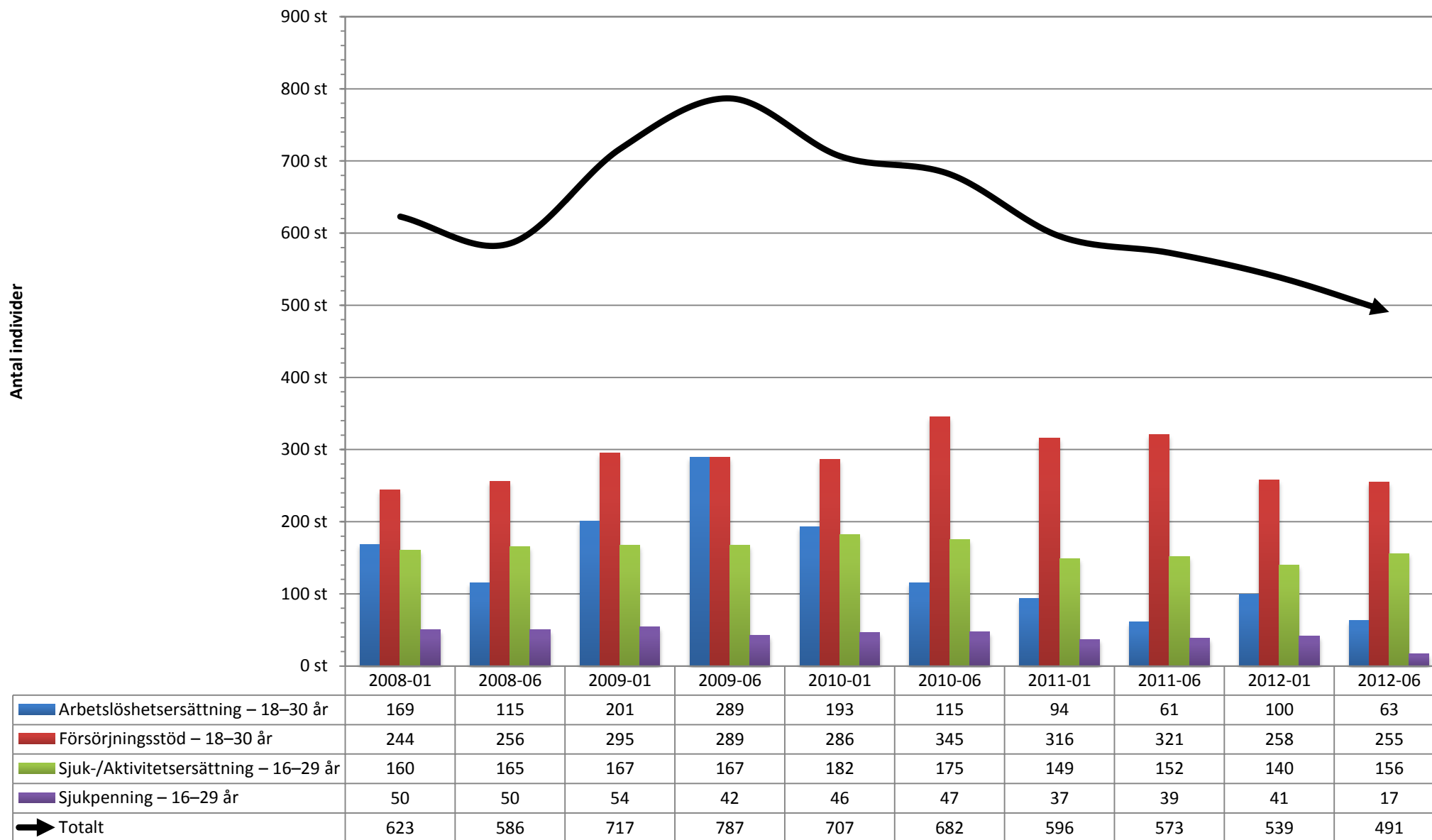

Antal individer/månad och ersättningsform i Skellefteå Samtliga, 18–30 år

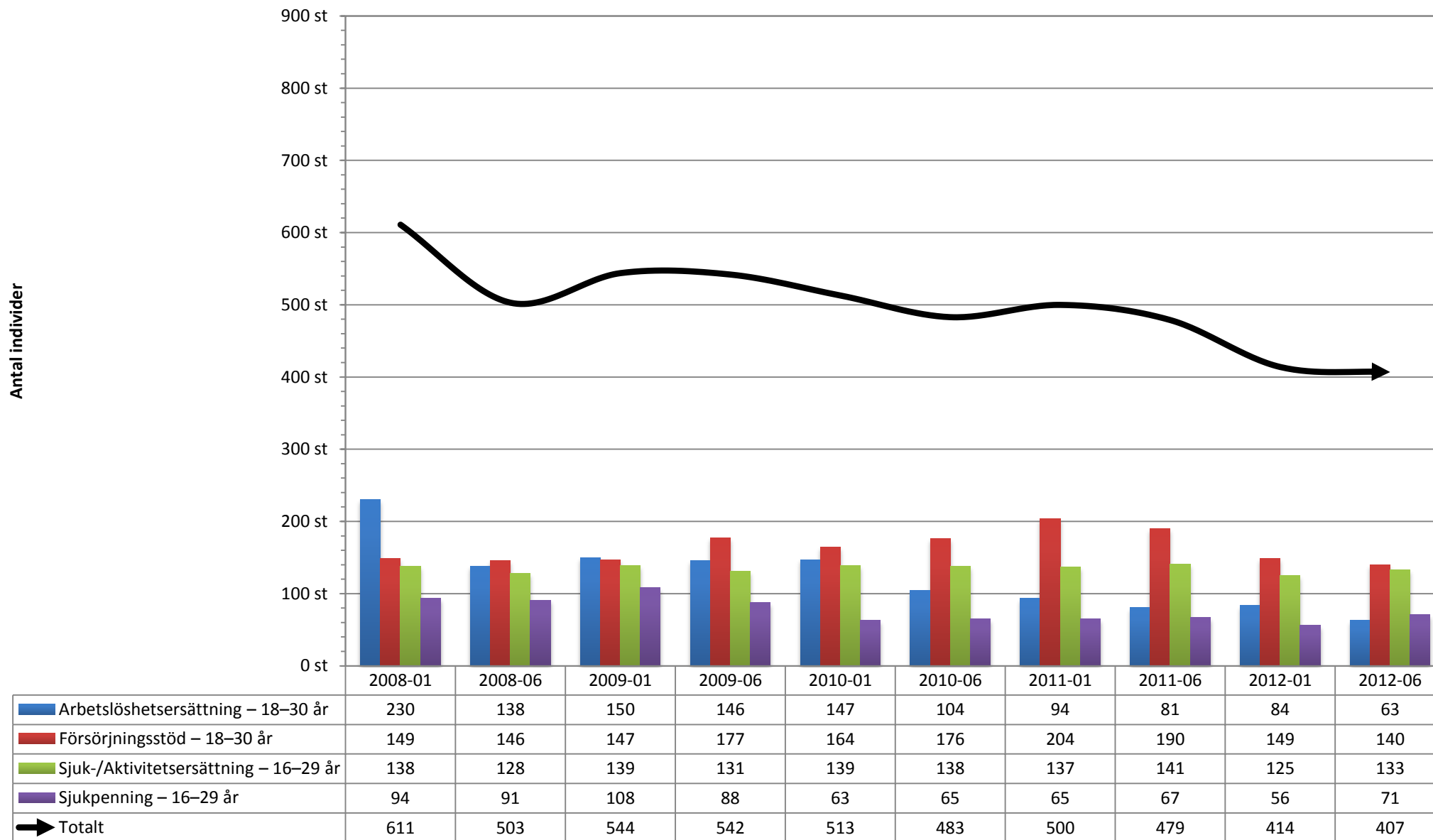

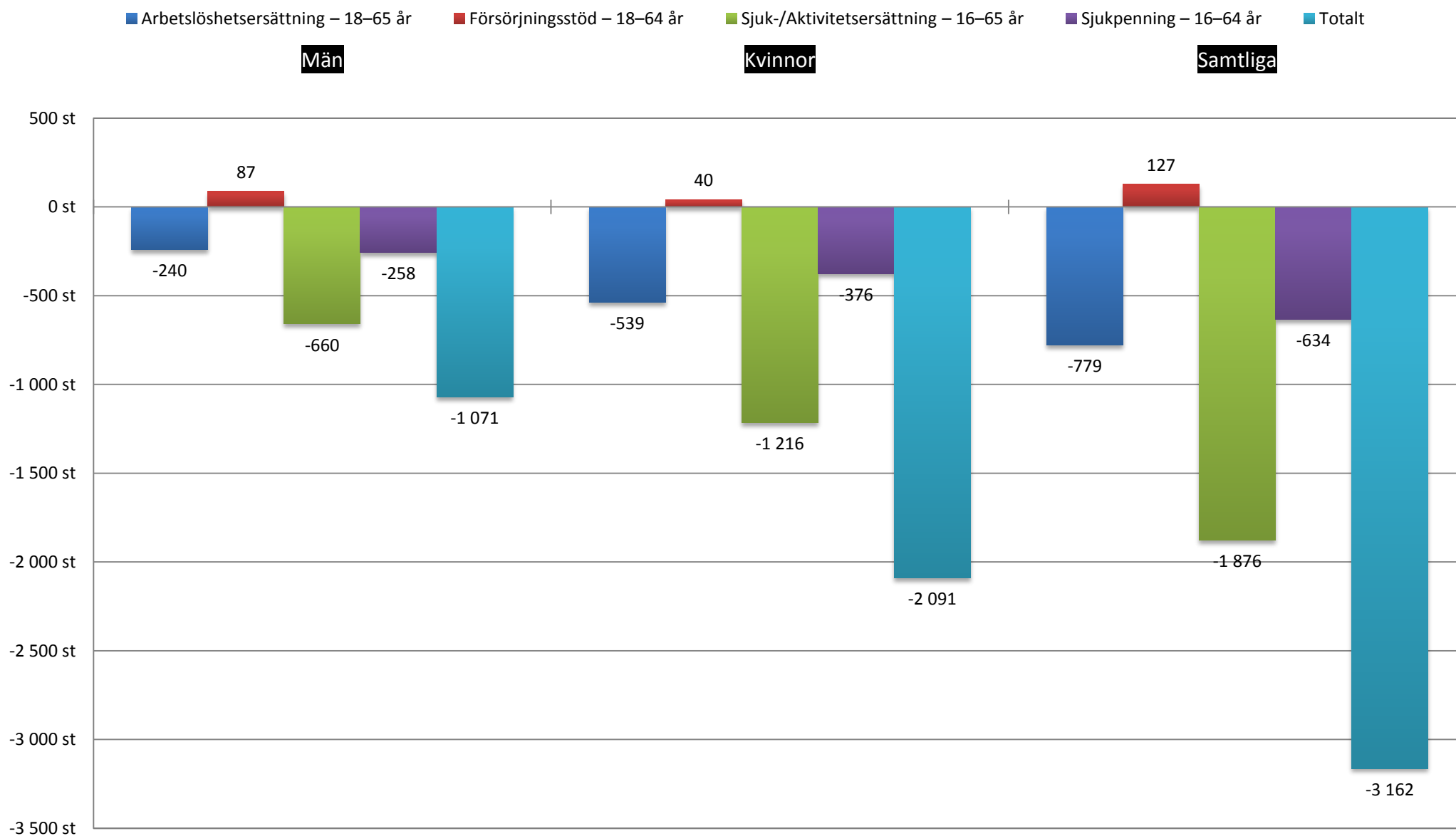
Antal individer/månad och ersättningsform i Skellefteå Män, 18–30 år

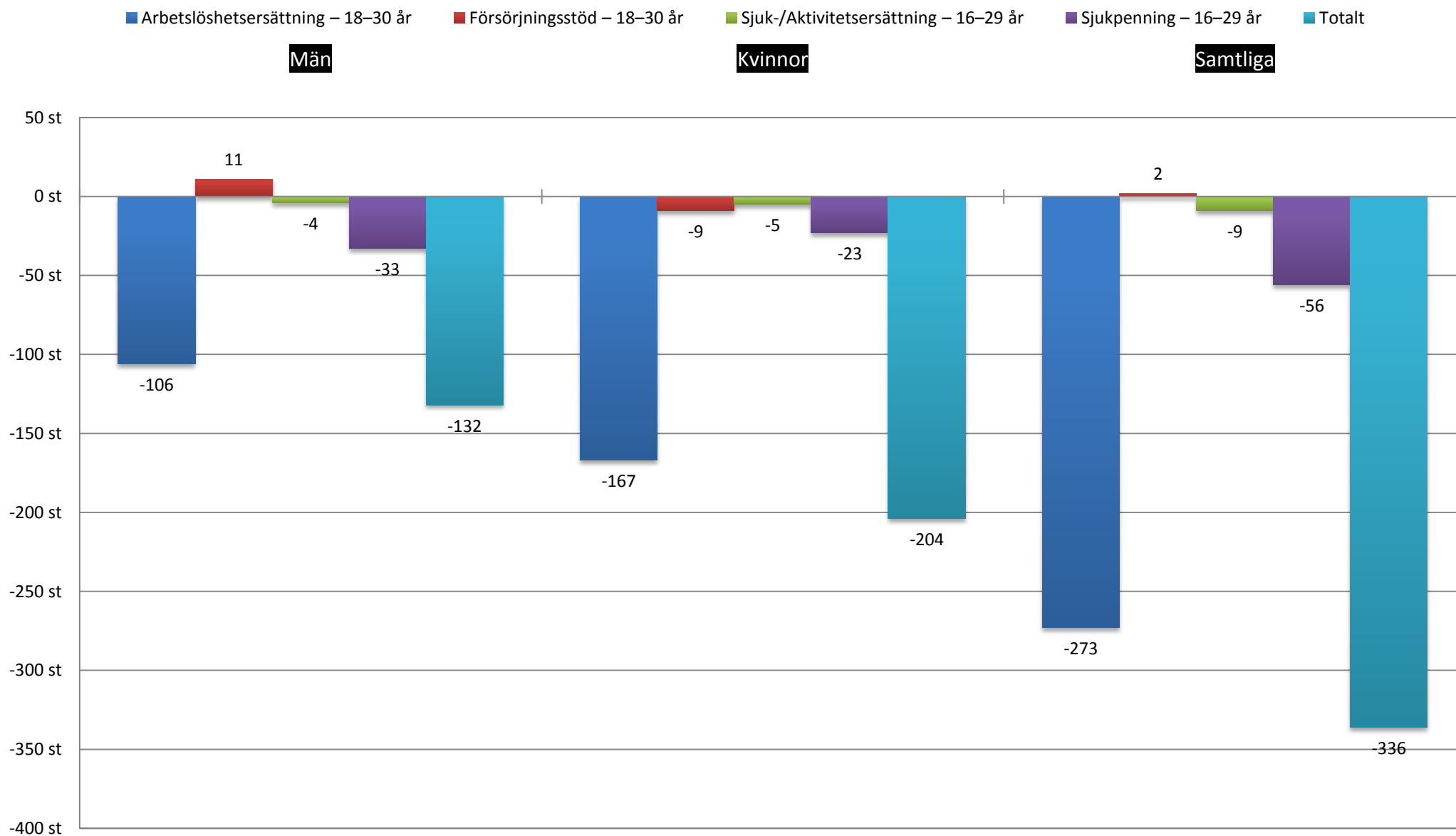
Antal individer/månad och ersättningsform i Skellefteå Kvinnor, 18–30 år

Skellefteå, förändring i antal individer per ersättningsform 2008-01–2012-06, samtliga

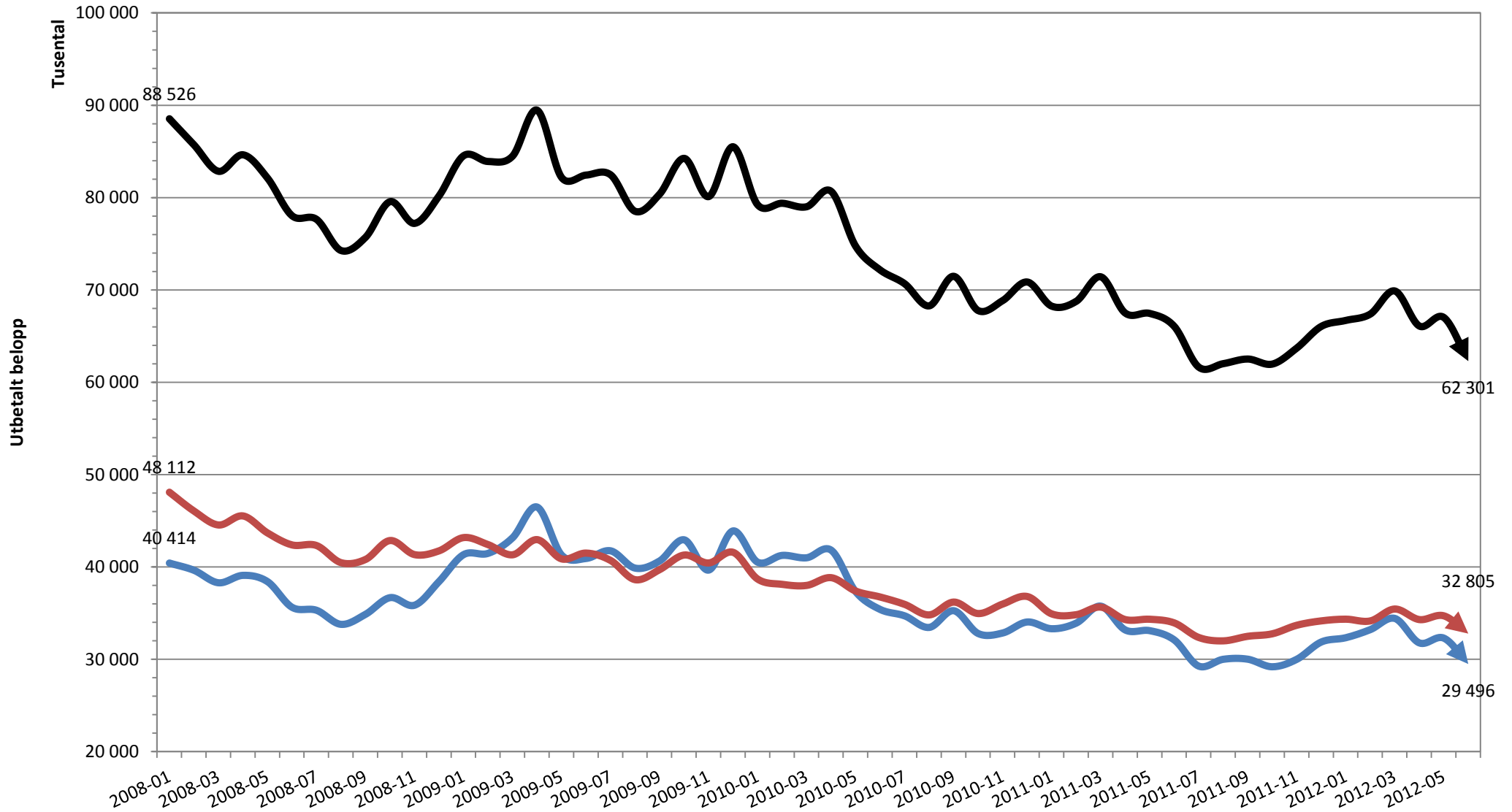
Skellefteå, förändring i antal individer per ersättningsform 2008-01–2012-06, 18–30 år

Totalt utbetalt belopp per månad i Skellefteå

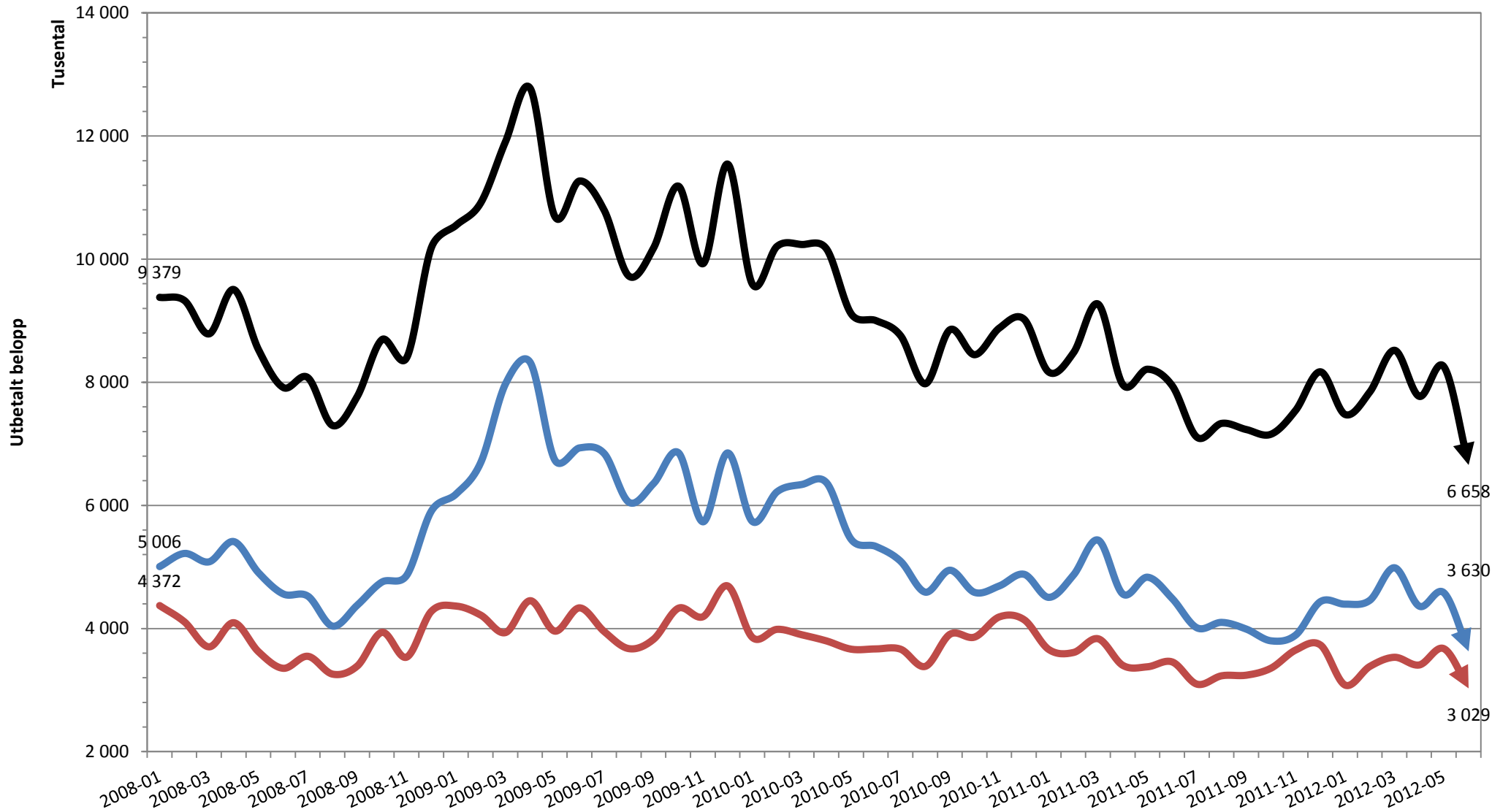
Samtliga

➔ Män
 ➔ Kvinnor
 ➔ Samtliga

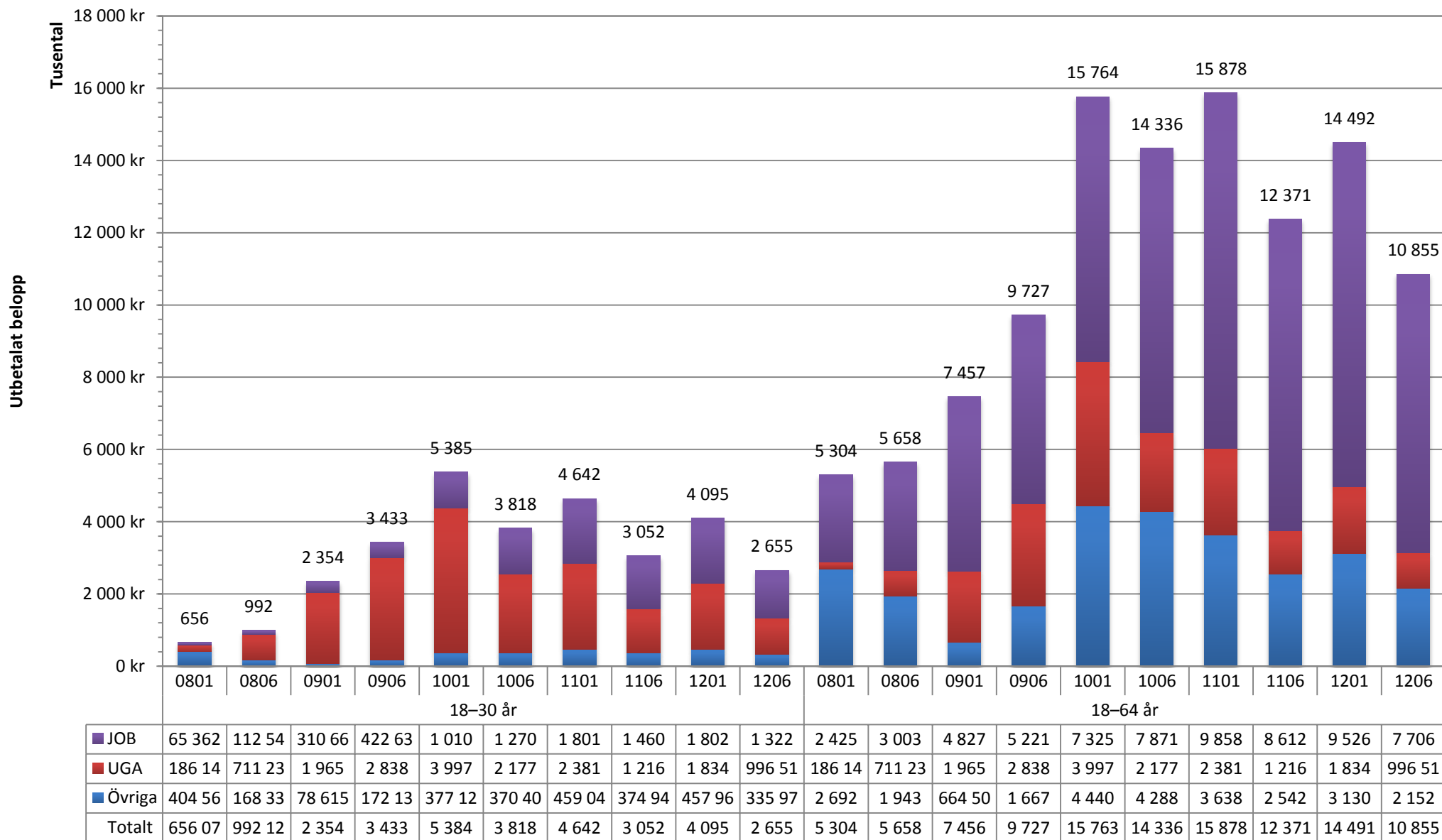
Totalt utbetalt belopp per månad i Skellefteå 18–30 år

→ Män → Kvinnor → Samtliga

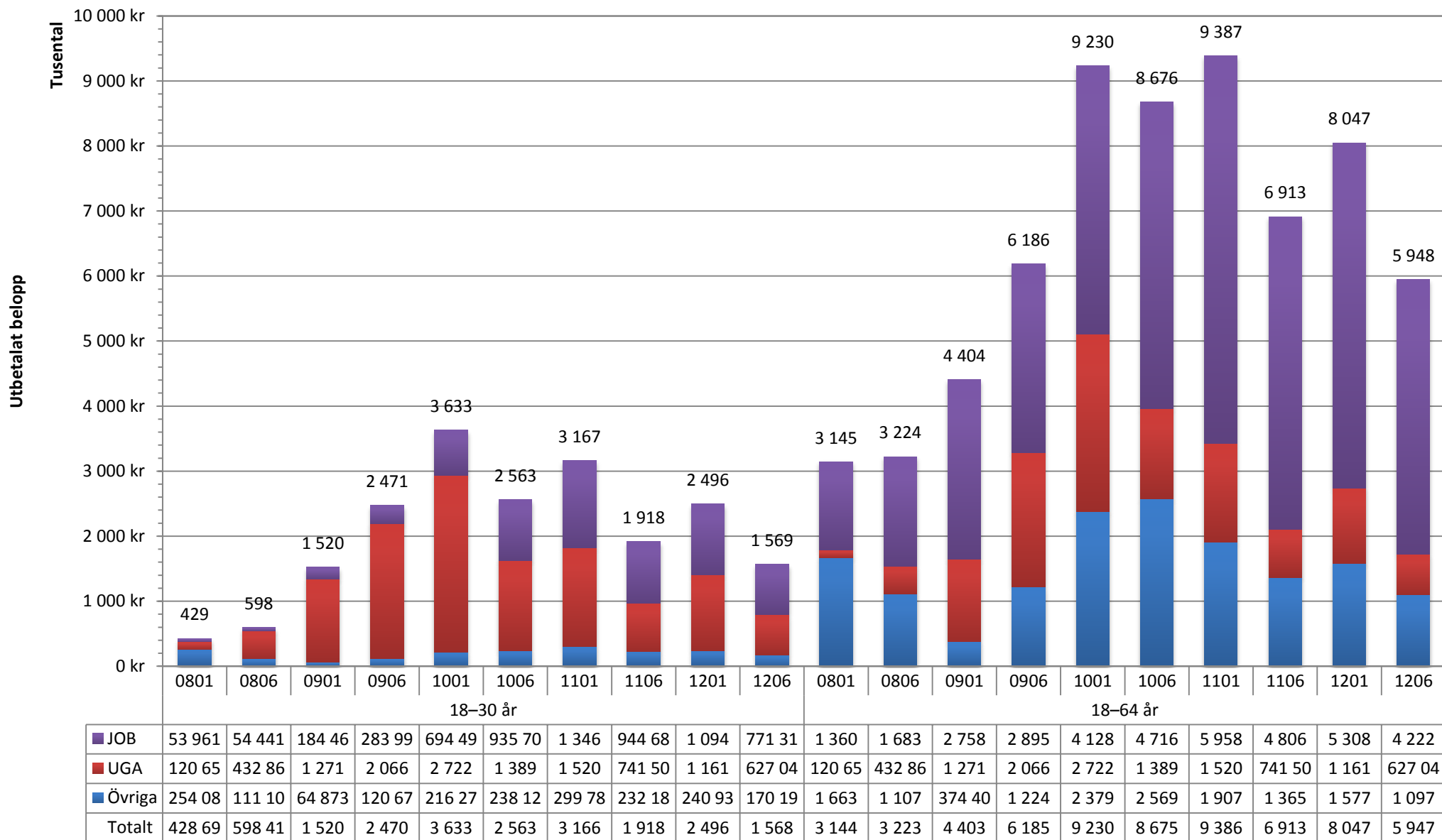
Aktivitetstödet i Skellefteå 2008-01–2012-06

Utbetalat belopp, samtliga

Aktivitetstödet i Skellefteå 2008-01–2012-06

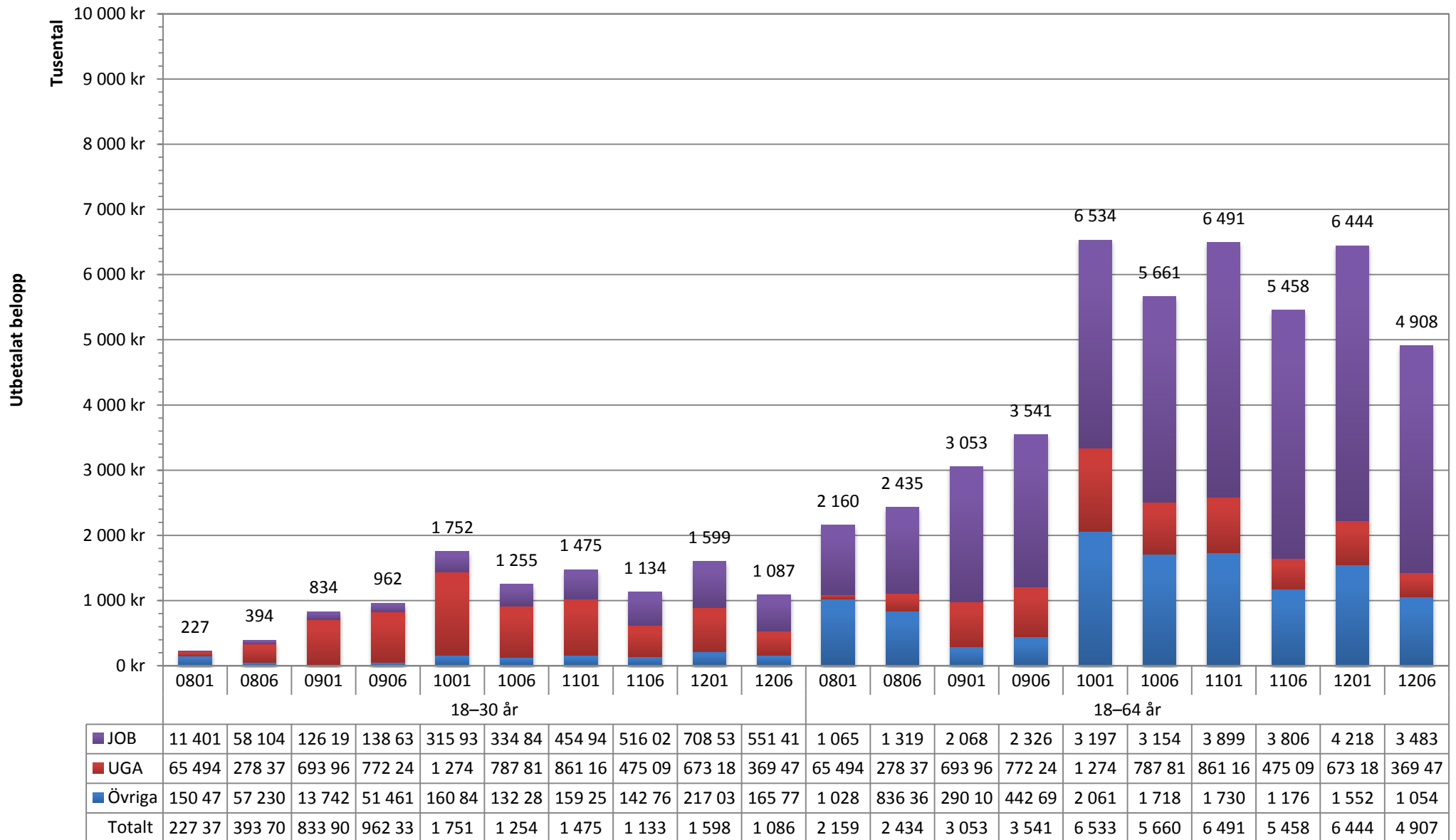
Utbetalat belopp, män

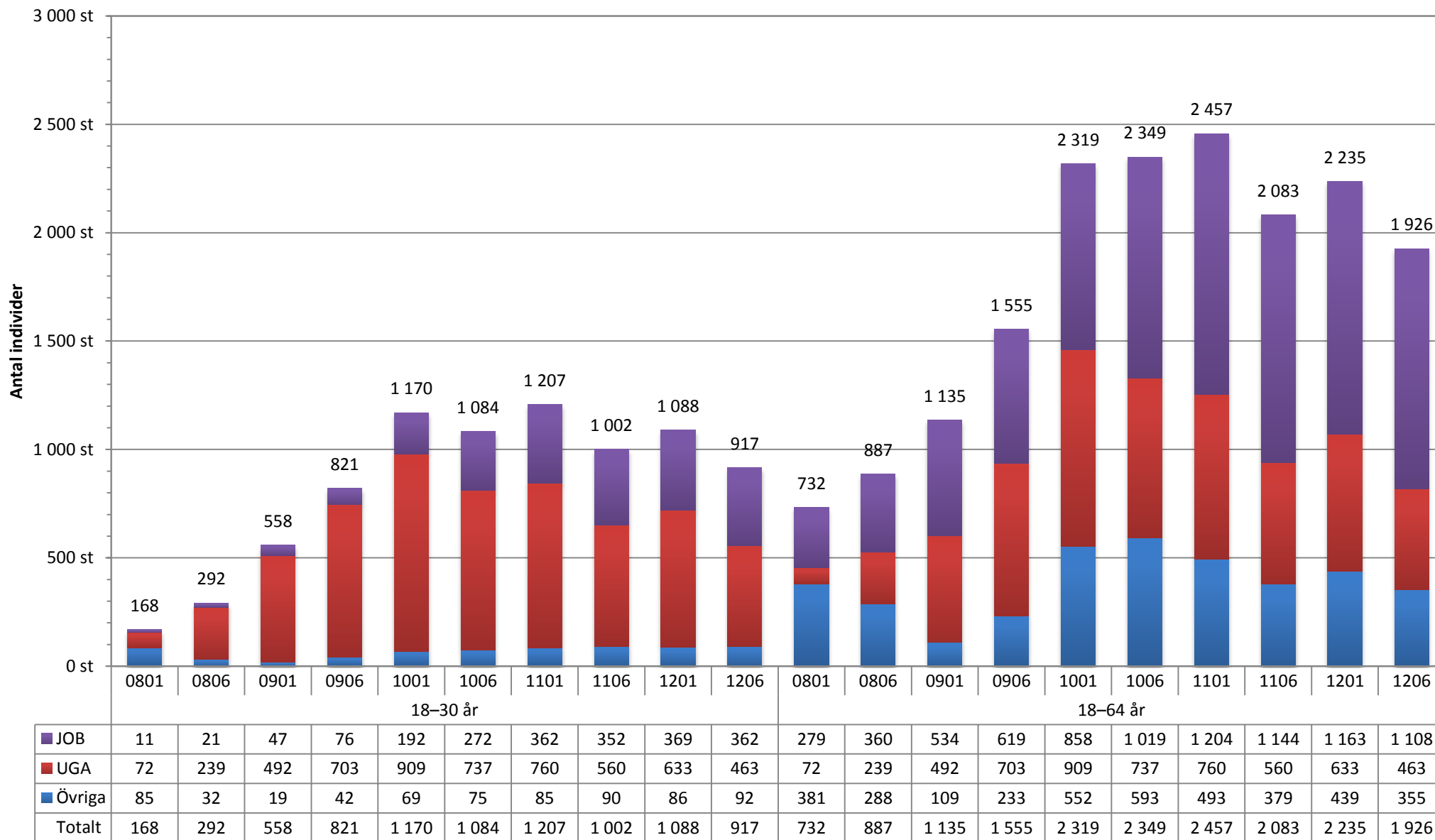
Aktivitetstödet i Skellefteå 2008-01–2012-06

Utbetalat belopp, kvinnor

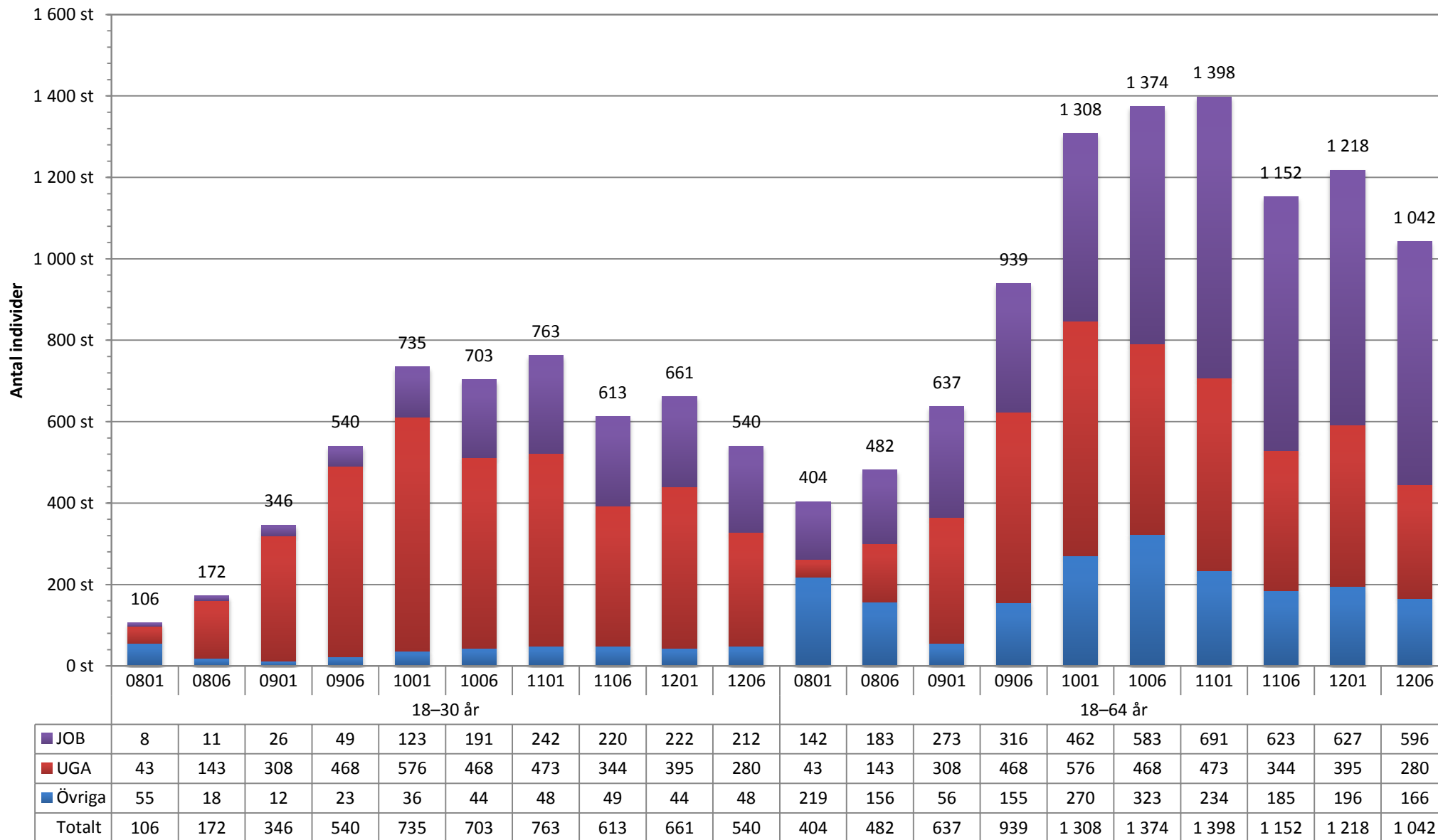
Aktivitetstödet i Skellefteå 2008-01–2012-06

Antal individer, samtliga

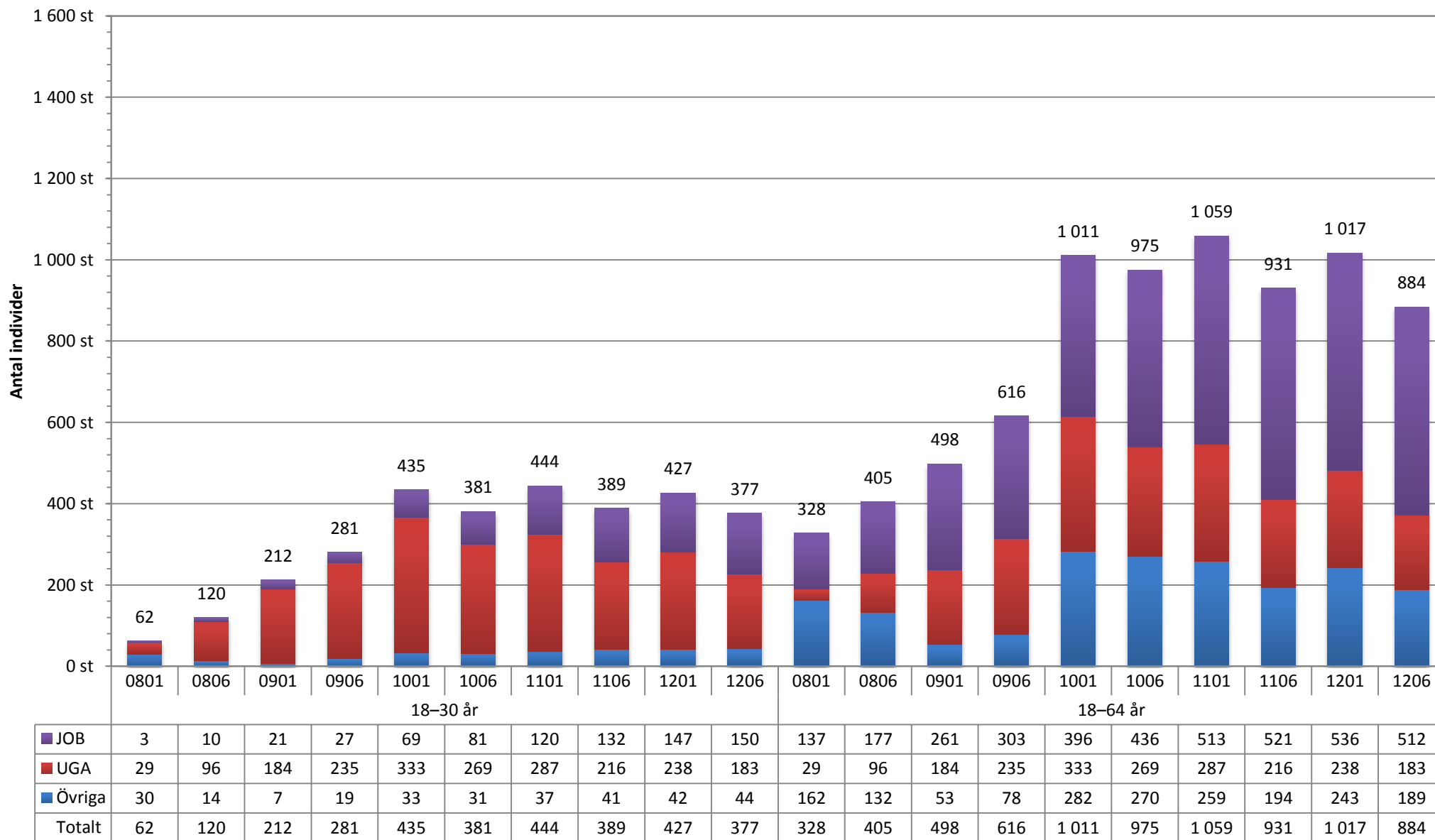
Aktivitetstödet i Skellefteå 2008-01–2012-06

Antal individer, män

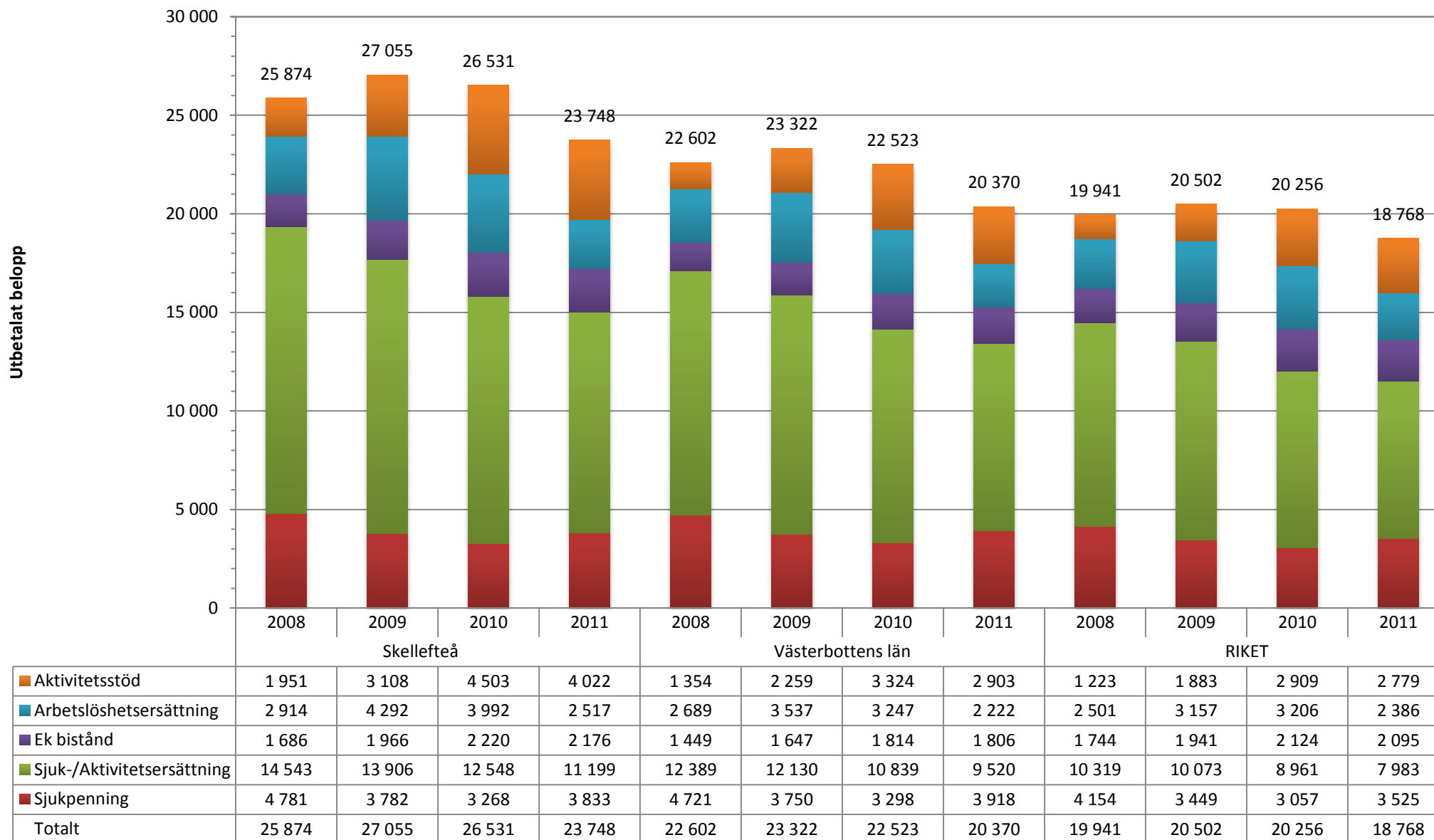

Aktivitetstödet i Skellefteå 2008-01–2012-06

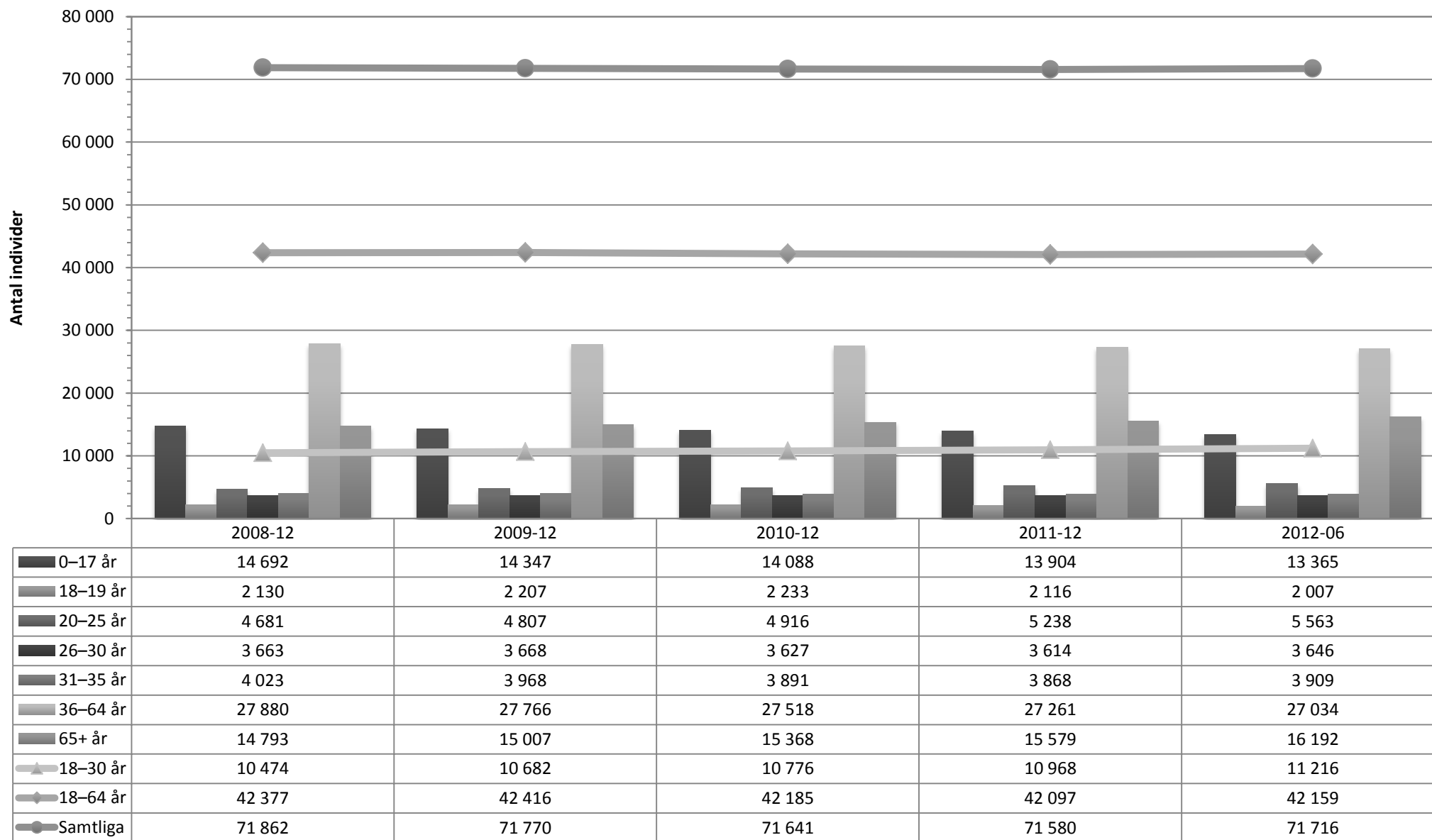
Antal individer, kvinnor

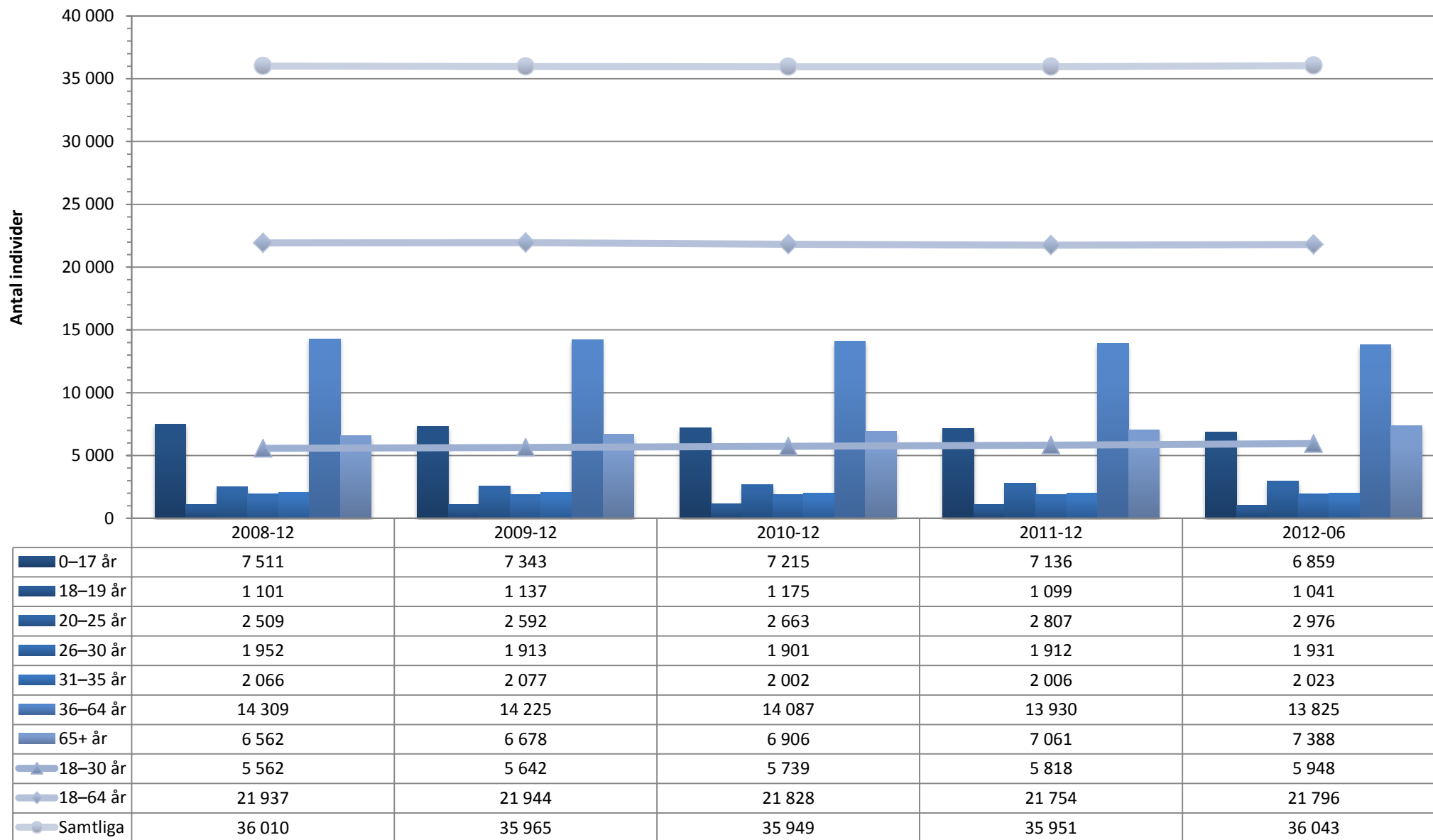
Försörjningsmättet redovisat per år Offentlig försörjning delat på antal invånare 20–64 år

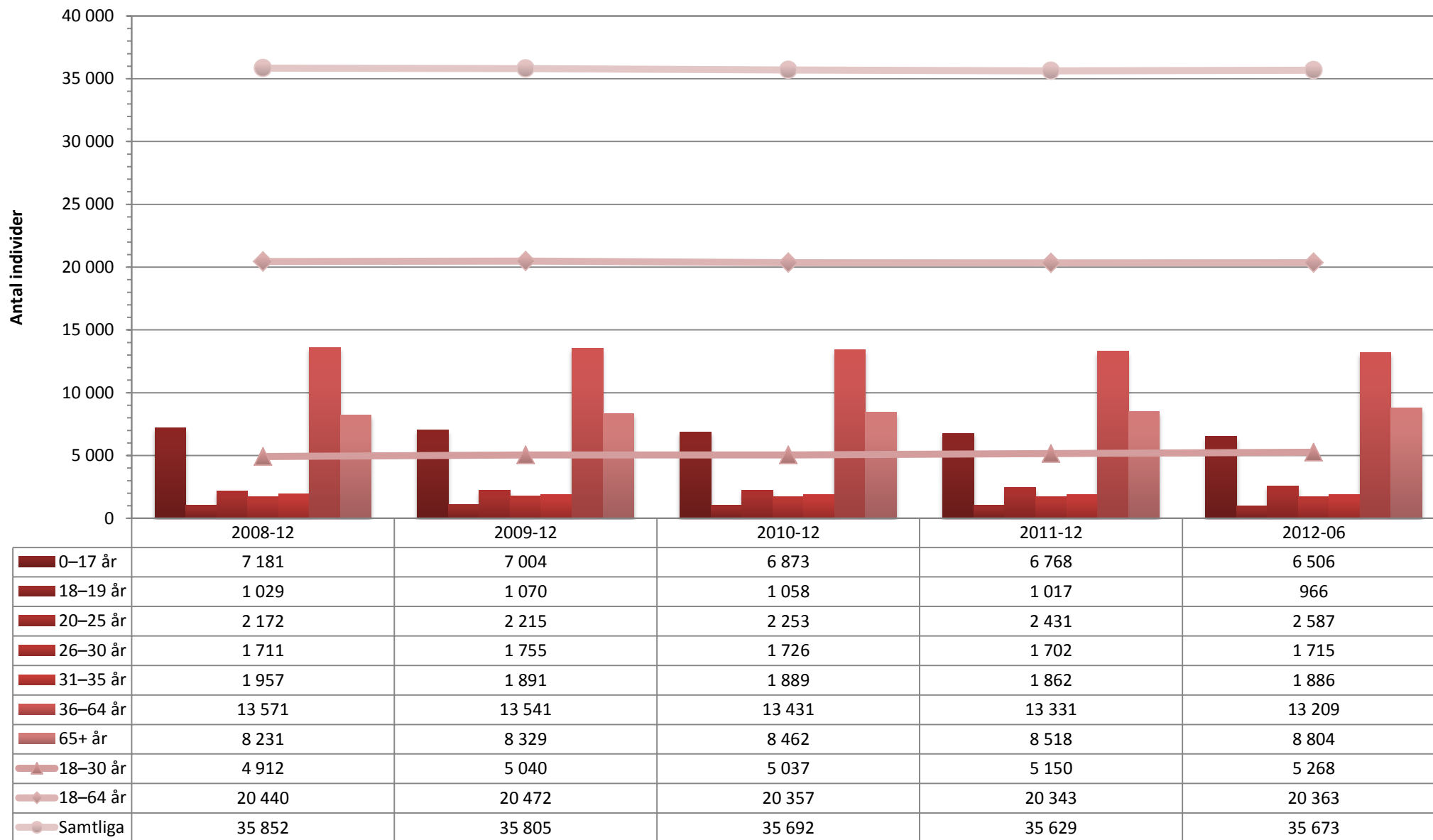
Befolkningsutveckling i Skellefteå Samtliga

Befolkningsutveckling i Skellefteå Män

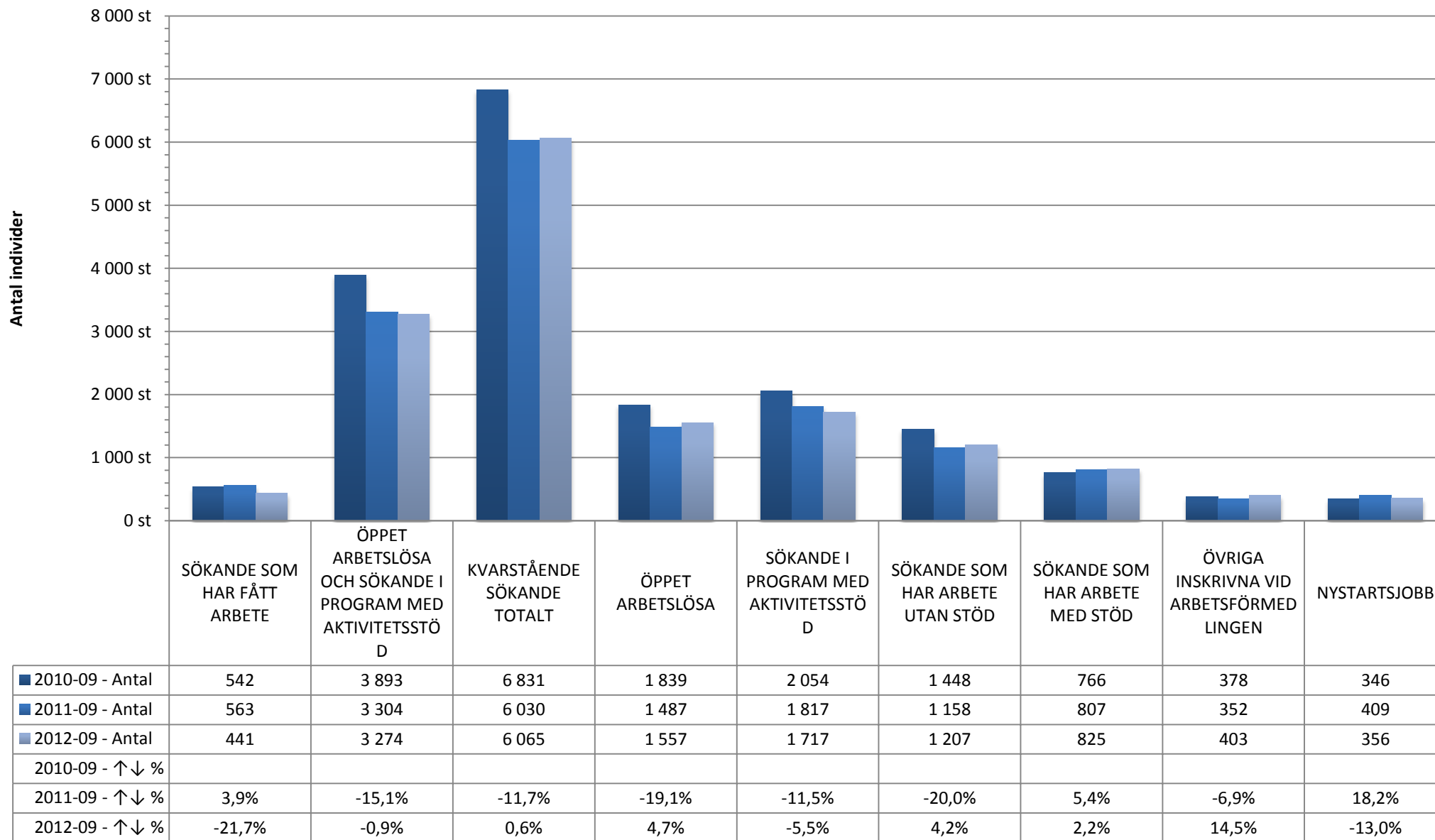
Befolkningsutveckling i Skellefteå Kvinnor

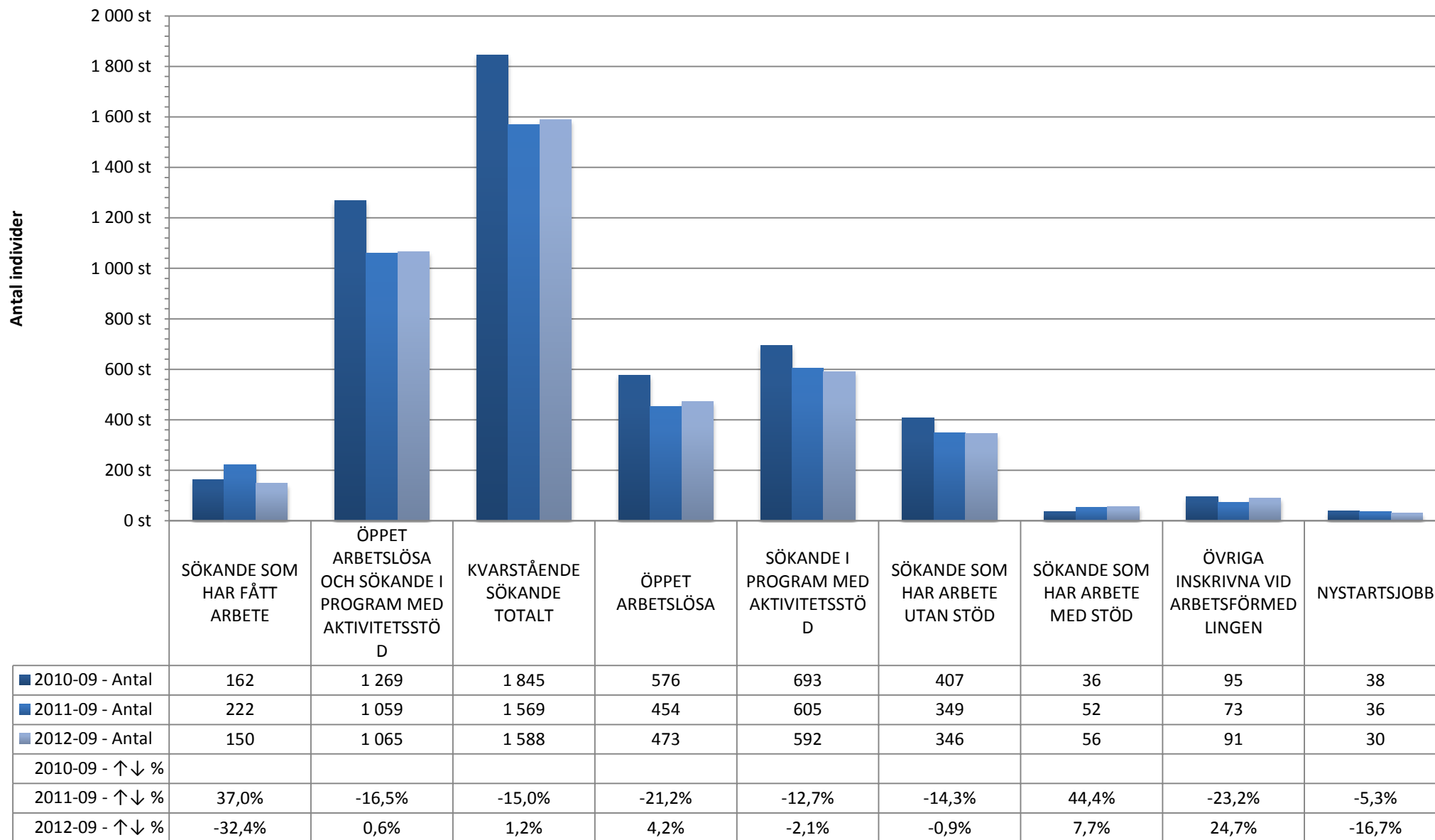
Arbetsförmedlingens månadsstatistik – september, 2010/2011/2012

Skellefteå, samtliga, 16–64 år

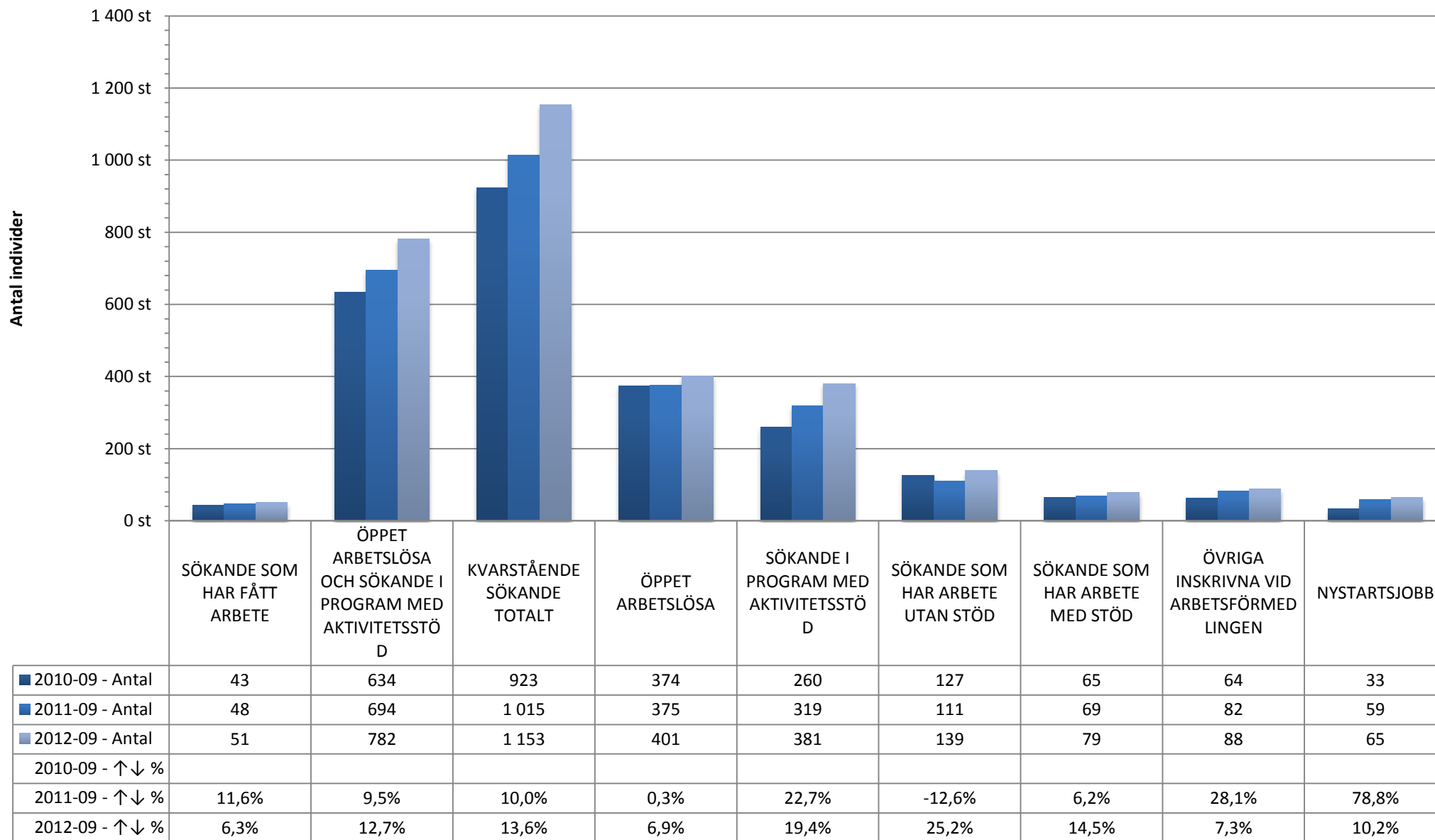
Arbetsförmedlingens månadsstatistik – september, 2010/2011/2012

Skellefteå, samtliga, 18–24 år

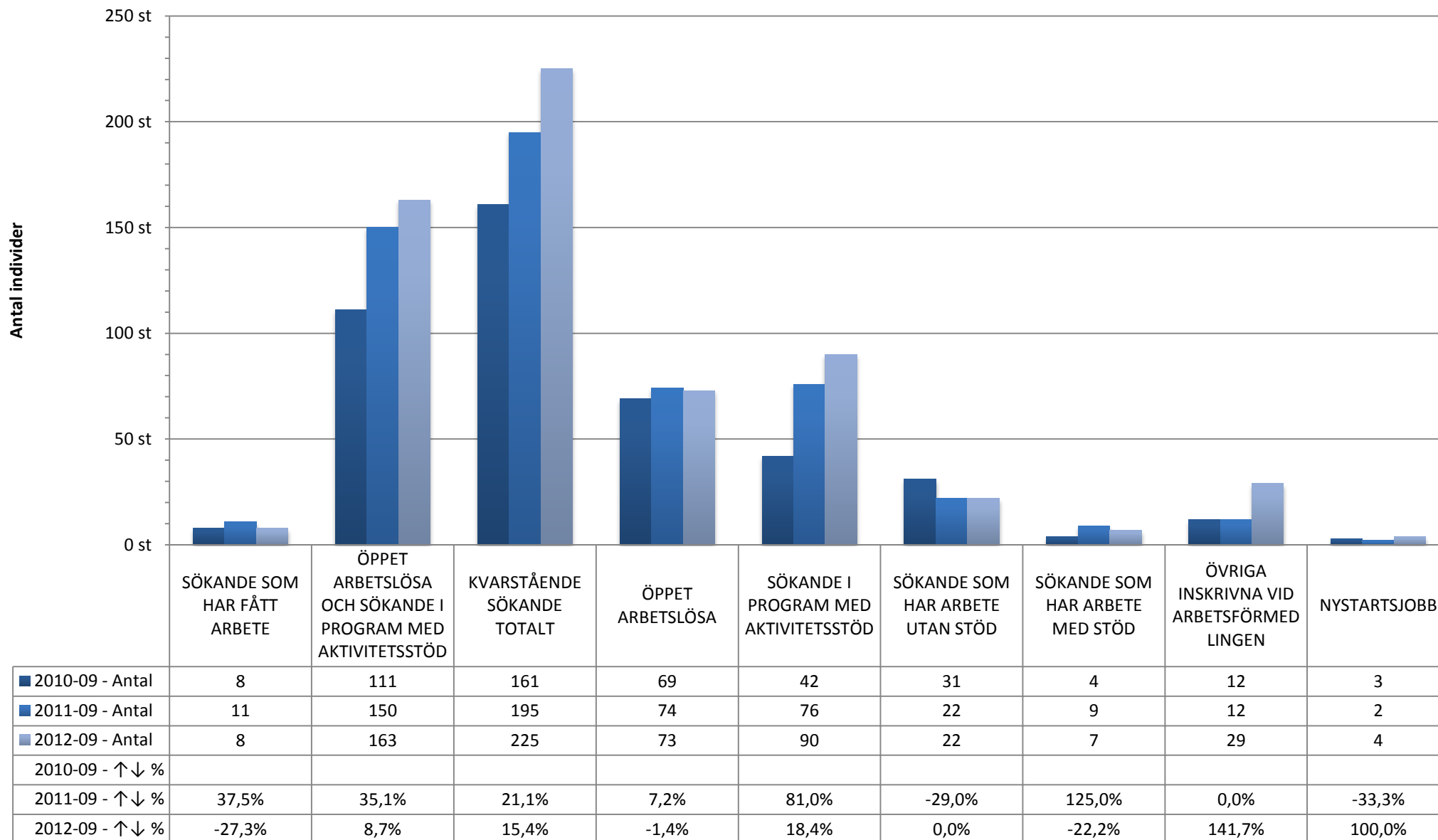
Arbetsförmedlingens månadsstatistik – september, 2010/2011/2012

Skellefteå, utrikesfödda, 16–64 år

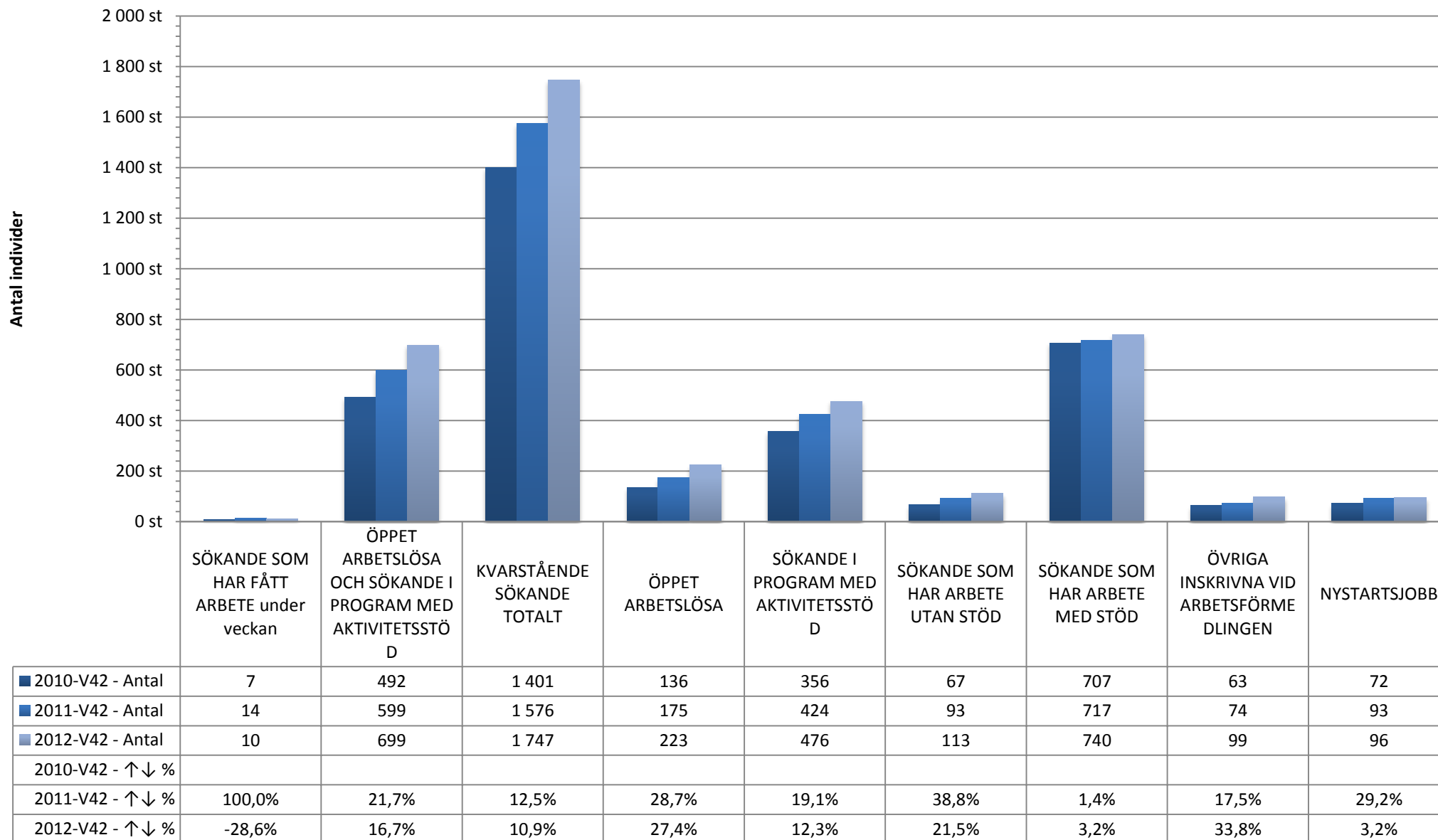
Arbetsförmedlingens månadsstatistik – september, 2010/2011/2012

Skellefteå, utrikesfödda, 18–24 år

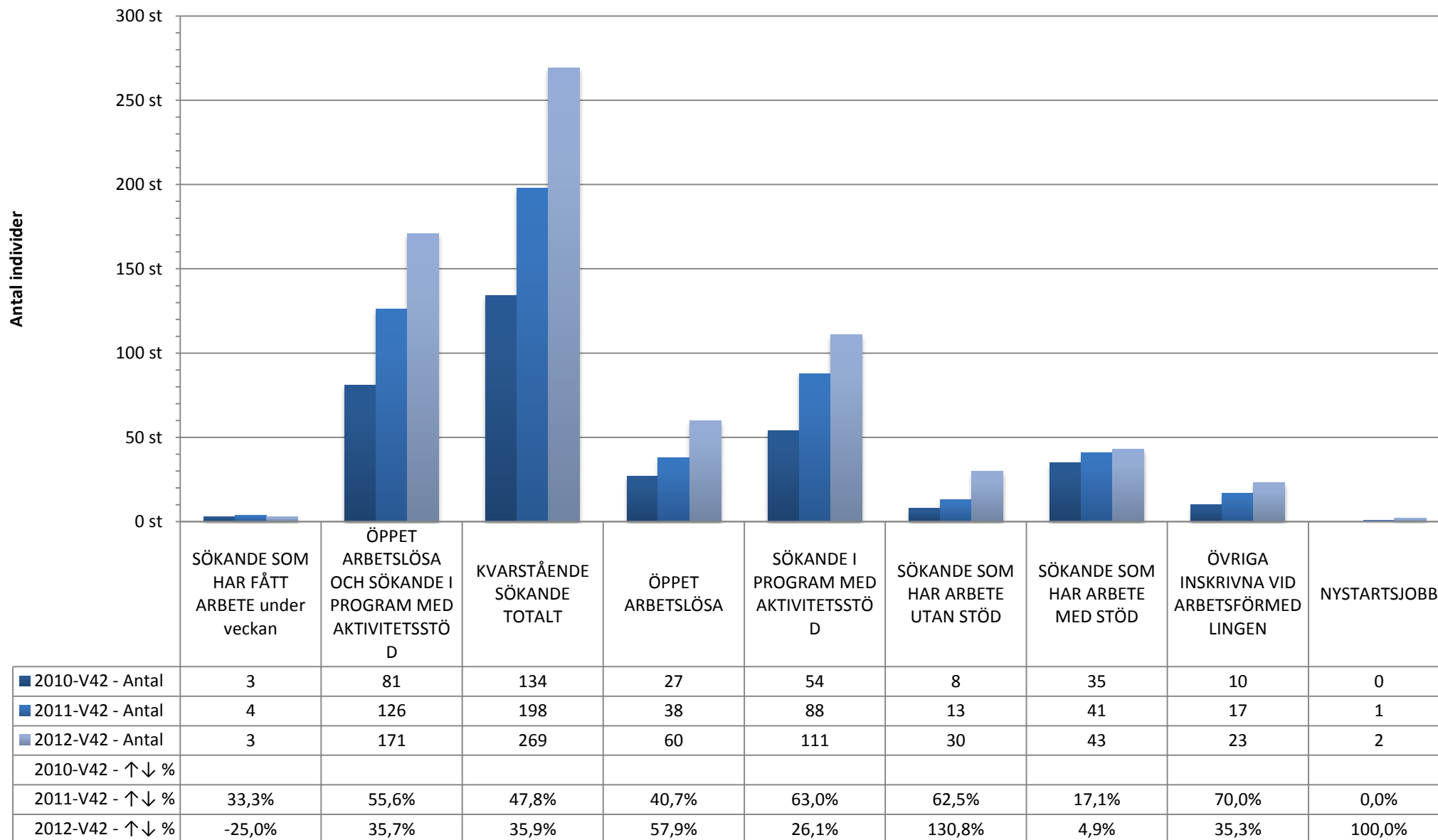
Arbetsförmedlingens veckostatistik – v42, 2010/2011/2012

Skellefteå, funktionsnedsättning, 16–64 år

Arbetsförmedlingens veckostatistik – v42, 2010/2011/2012

Skellefteå, funktionsnedsättning, –24 år

Nya Sjukpenningtalet Samtliga individer 16–64 år

